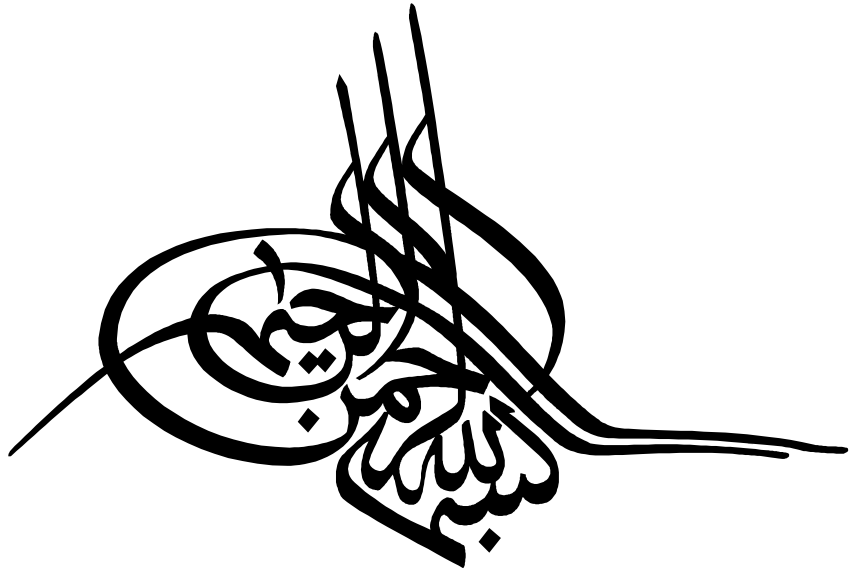

۱۷	تحلیل گسترش عملکرد کیفیت در المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش ابوذر زارع، مهرزاد حمیدی، سید احسان امیر حسینی
۴۱	طراحی مدل توسعه ورزش دانش‌آموزی ایران اکبر میرزایی کالار، مهرعلی همتی‌نژاد، رحیم رضائی‌نژاد
۶۳	ورزش، زیبایی و سلامت: تحلیل کیفی تجربه زنان از مراجعه به باشگاه ورزشی مهدی کرمانی، احمدرضا اصغرپور ماسوله، فاطمه خلق ذکری‌آباد
۹۱	طراحی الگوی توانمندسازی معلمان تربیت بدنی با رویکرد سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران حوریه شاهزاده تیمورلو، عباس خدایاری، مهوش نوربخش، ابراهیم علیدوست قهفرخی
۱۱۳	اثر آموزش مهارت‌های تعاملی بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی حمیدرضا میرصفیان، معصومه کلاته سیفری، مصطفی افشاری
۱۳۵	شناسایی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان با روش AHP محمد رواسی زاده، سیدصلاح الدین نقشبندی
۱۵۷	بررسی نقش میانجی توانمندسازی روان‌شناختی در ارتباط بین فضیلت سازمانی با تعهد سازمانی در دبیران تربیت بدنی استان کرمانشاه نسرین مرادیانی گیلانی، شیرین زردشتیان
۱۷۹	راهبردهای توسعه فعالیت بدنی در سالمندان شهر قم: رویکرد بازاریابی اجتماعی هاجر کریمی، علی صابری، قدرت الله باقری راغب

7	Analysis of the Quality Performance Development in the Ministry of Education's Intera-School Sport Olympiad A. Zare, M. Hamidi, E. Amirhoseini
8	Designing the Model of Student Sport Development in Iran A. Mirzaei Kalar, M. A. Hemmatinezhad, R. Ramezanezhad
9	Exercise, Beauty and Health: A Qualitative Analysis of Women's Experience of Going to a Sports Club M. Kermani, A. R. AsgharpourMasouleh, F. Kholghzkekrabad
10	Developing an Empowerment Model of Physical Education Teachers with Emphasis of I.R Iran's 1404 Vision Document H. Shahzadeh, A. Khodayari, M. Noorbaksh, E. Alidoust Gahfarokhi
11	Effect of Teaching the Interactive Skills on Job Self-Efficacy, Job Compatibility and Social well-being of PE Teachers H. R. Mirsafian, M. Kalateh Seifari, M. Afshari
12	Identifying and Prioritizing the Opportunities and Challenges of Champion School Plan with the AHP Method M. Ravasizadeh, S. Naghshbandi
13	The Mediating Role of Psychological Empowerment in the Relationship between Organizational Virtue and Organizational Commitment N. Moradiani Gilani, Sh. Zardoshtian
14	The Strategies of Development of Physical Activity in the Elderly: A Social Marketing Approach H. Karimi, A. Saberi, GH. Bagheri Ragheb

فصلنامه علمی - پژوهشی

پژوهش در ورزش تربیتی

سال هشتم، شماره هجدهم

بهار ۱۳۹۹

شماره استاندارد بین المللی: ۲۷۲۱-۲۵۲۸

این نشریه بر اساس گواهی کتابخانه منطقه‌ای علوم و تکنولوژی
در مرکز استنادی علوم جهان اسلام (ISC) نمایه‌سازی گردیده است.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰ تومان

فصلنامه علمی- پژوهشی

پژوهش در ورزش تربیتی

- مدیرمسئول: علی شریف‌نژاد
- سردبیر: رضا اندام
- دبیر تخصصی: محمدحسین قربانی
- مدیر داخلی: سمیرا غلامیان

- هیئت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا)
 - ✓ رضا اندام (دانشیار مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه صنعتی شاهرود)
 - ✓ محمد جوادی‌پور (دانشیار برنامه‌ریزی درسی دانشگاه تهران)
 - ✓ مهرزاد حمیدی (دانشیار مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران)
 - ✓ محمدحسین رضوی (استاد مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه مازندران)
 - ✓ محمد مهدی رحمتی (دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه گیلان)
 - ✓ حسین زارعیان (استادیار مدیریت ورزشی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی)
 - ✓ مهدی طالب‌پور (دانشیار مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد)
 - ✓ ابوالفضل فراهانی (استاد مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه پیام نور)
 - ✓ محمد حسین قربانی (استادیار مدیریت ورزشی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی)
 - ✓ حبیب هنری (دانشیار مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی)

- صاحب امتیاز: پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی
- چاپخانه: کیامرئی
- شماره استاندارد بین‌المللی : 2538-2721
- شماره پیاپی: ۱۸- بهار ۱۳۹۹
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- نشانی: تهران، خیابان مطهری، خیابان میرعماد، کوچه پنجم، پلاک ۳،
کدپستی: ۱۵۸۷۹۵۸۷۱۱
- تلفن: ۸۸۷۵۰۸۸۴ دورنگار: ۸۸۷۵۰۸۸۴
- نشانی پست الکترونیک: journal@ssrc.ac.ir
- نشانی سامانه نشریات پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی: Journals.ssrc.ac.ir

اسامی مشاوران علمی این شماره (به ترتیب حروف الفباء)

- دکتر محمدرضا اسماعیلی (دکتری مدیریت ورزشی)
دکتر علی اکبر آقایی (دکتری مدیریت ورزشی)
دکتر رضا اندام (دانشیار دانشگاه صنعتی شاهرود)
دکتر هادی باقری (استادیار دانشگاه صنعتی شاهرود)
دکتر زهرا تسلیمی (دکتری مدیریت ورزشی)
دکتر محسن حلاجی (استادیار دانشگاه فرهنگیان)
دکتر عباس خدایاری (دانشیار دانشگاه آزاد کرج)
دکتر اسفندیار خسروی زاده (دانشیار دانشگاه اراک)
دکتر محمد مهدی رحمتی (دانشیار دانشگاه گیلان)
دکتر حسین زارعیان (استادیار پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی)
دکتر حسین عیدی (استادیار دانشگاه رازی کرمانشاه)
دکتر محمدحسین قربانی (استادیار پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی)
دکتر علی نوروزی (دکتری جامعه شناسی)
دکتر محسن وحدانی (دکترای مدیریت ورزشی)

اصول نگارش و ارسال مقاله برای نشریه علمی و پژوهشی

پژوهش در ورزش تربیتی

مجله علمی- پژوهشی پژوهش در ورزش تربیتی اولویت ارزیابی، دآوری و انتشار را به مقالاتی اختصاص خواهد داد که از قرابت موضوعی و مفهومی بیشتری با حوزه تخصصی مزبور برخوردار باشند.

حیطه های پذیرش مقاله:

- نظام های تعلیم و تربیت در ورزش
- آموزش و یادگیری تربیت بدنی و علوم ورزشی
- مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، برنامه ریزی درسی، تکنولوژی و کیفیت خدمات آموزشی در تربیت بدنی و علوم ورزشی
- آینده پژوهی و مطالعات راهبردی در ورزش تربیتی
- مطالعات مبانی اسلامی در ورزش تربیتی
- فلسفه و تاریخ تربیت بدنی و علوم ورزشی
- جامعه شناسی و روانشناسی تعلیم و تربیت در حوزه ورزش
- مدیریت دانش و سرمایه های اجتماعی در ورزش
- مطالعات فرهنگی در محیط های ورزشی
- سواد حرکتی و ورزشی
- مطالعات حقوق و اخلاق در ورزش
- سبک زندگی و غنی سازی اوقات فراغت جامعه از طریق ورزش
- ورزش همگانی و ترویج آن در جامعه

اصول کلی

- مقاله ارسالی باید اصیل باشد.
- مقاله های ترجمه شده، تحلیلی، موردی و تک بررسی، برای چاپ در این مجله اولویت ندارند.
- مقاله مروری از اشخاص مجرب، که حداقل ۲۰ مقاله در موضوعات مرتبط در نشریات داخلی یا خارجی چاپ کرده باشند، پذیرفته می شود و باید شامل عنوان، چکیده فارسی و انگلیسی، کلیات و تاریخچه ای در مورد موضوع، هدف از انجام پژوهش، مطالب علمی و مطالعات انجام شده درباره موضوع، تجزیه و تحلیل و بحث در رابطه با پژوهش های ارائه شده و نتیجه گیری باشد. نتیجه گیری باید شامل جمع بندی و نتیجه کلی باشد. همچنین پیشنهادهای سازنده برای آینده بیان شود. علاوه بر آن، پژوهش باید دربردارنده گزارش موارد نادر و جالب، شرح حال مربوط به مراجع، بحث درباره گزارش تهیه شده، بدون نیاز به مروری بر مقالات و کارهای انجام شده قبلی، نکات مهم و مورد توجه و بیان آموخته های قبلی پژوهشگر به تناسب موضوع باشد.
- نویسندگان مقالات موظف به رعایت استانداردهای علمی و اخلاقی در نگارش مقالات خود می باشند.

شیوه نامه ارسال مقالات

مقالات باید از طریق سامانه نشریه پژوهش در ورزش تربیتی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی www.journals.ssrc.ac.ir به صورتی که شرح داده شده است، ارسال شود.

تمامی مقالاتی که به صورت الکترونیکی در سامانه نشریات پژوهشگاه تربیت بدنی ثبت گردند در ابتدا توسط سردبیر نشریه بررسی و در صورت دارا بودن ملاک های لازم برای انجام بررسی های تخصصی بیشتر وارد فرایند داوری می شوند. این مقالات، بدون نام نویسندگان توسط حداقل ۲ داور که از سوی سردبیر و هیات تحریریه انتخاب می شوند ارزیابی خواهند شد و نویسنده مسئول از پذیرش، رد یا نیاز به اعمال اصلاحات درخواستی از سوی داوران در اسرع وقت مطلع خواهد شد. چنانچه مقاله کاملاً مطابق موارد ذکر شده در این راهنما بوده و پذیرش کامل داوران را نیز اخذ نماید، در نوبت چاپ قرار خواهد گرفت. استفاده از مندرجات مجله با ذکر کامل مأخذ آزاد است.

نحوه تنظیم مقالات

- مطالب مقاله به صورت یک ستونی با رعایت حاشیه لازم (حداقل ۲ سانتی متر از هر طرف) با قلم B-Nazanin12 برای متون فارسی و قلم Times New Roman 13 برای متون انگلیسی تایپ شوند.

- تعداد صفحات مقاله نباید از ۱۵ صفحه (تمامی بخش ها شامل صفحه اول، چکیده، متن اصلی، فهرست منابع و جداول) تجاوز کند.

- مقاله باید ضمن رعایت قواعد دستوری، به فارسی سلیس و روان نوشته شده باشد و تا حد امکان از کاربرد اصطلاحات بیگانه که معادل مناسب فارسی دارند، پرهیز گردد. در صورتی که واژه جایگزین فارسی مصطلح یا مناسب نباشد، می توان با حروف فارسی از آوانویسی استفاده و اصل واژه انگلیسی در زیرنویس نگاشته شود. همچنین مولف باید معادل انگلیسی نام های خارجی و اصطلاحات مورد استفاده را در پایین صفحه زیر نویس نماید. شماره زیرنویس ها در هر صفحه از شماره یک شروع شود.

واژه ها و یا عباراتی که بصورت علائم اختصاری بکار برده می شوند نیز در اولین استفاده، نام کامل آنها ذکر گردد. البته در خصوص واژه های اختصاری و مخفف و نمادها لازم به ذکر است که فقط موارد استاندارد آنها قابل استفاده می باشد و به هیچ وجه در عنوان و چکیده ها نباید مورد استفاده قرار گیرند. تمامی متن اصلی مقاله می بایست دارای شماره صفحه (در پایین و مرکز صفحه) باشد.

- **فایل مشخصات نویسندگان:** شامل عنوان مقاله (عنوان مقاله، با در نظر گرفتن فواصل بین کلمات، نباید از ۶۰ حرف تجاوز کند)، نام و نام خانوادگی نویسندگان همراه با درجه علمی و محل اشتغال آنها به دو زبان فارسی و انگلیسی، و در صورت وجود مؤسسه ناظر، حامیان مالی و محل انجام پژوهش باشد. هنگامی که مولف محل کار یا وابستگی ندارد، باید رتبه تحصیلی و دانشگاه محل تحصیل خود را در زیر نام و نام خانوادگی خود بنویسد. نشانی، تلفن و پست الکترونیک نویسنده مسئول (همراه با ذکر نام نویسنده مسئول) به صورت مشخص باید ذکر گردد. تمامی مکاتبات نشریه تنها با نویسنده مسئول انجام خواهد شد.

- **صفحه اول فایل اصلی:** عنوان فارسی مقاله، چکیده فارسی و کلید واژگان به ترتیب ذکر می‌گردند. چکیده مقاله در یک پاراگراف، حداکثر ۲۵۰ کلمه و در متن آن هدف، روش‌ها، یافته‌ها و نتیجه‌گیری ذکر شده باشد (نیازی نیست تا در متن چکیده این چهار بخش تفکیک شده و عنوان هر بخش ذکر گردد). در متن چکیده از فعل‌های معلوم استفاده شود. برای توصیف آنچه انجام شده از فعل گذشته و برای نتیجه‌گیری از فعل زمان حال استفاده گردد. از ذکر مقدار سطح معنی‌داری، آر و منابع استفاده شده برای آزمون یا پرسش‌نامه و استفاده از کلمات، حروف و علائم اختصاری انگلیسی در چکیده کوتاه اجتناب شود. کلید واژگان نیز بین ۳-۵ کلمه بوده و با کاما از یکدیگر جدا شوند.

- **صفحه دوم:** شامل عنوان انگلیسی مقاله، چکیده انگلیسی و کلید واژگان مرتبط می‌باشد. شایسته است چکیده انگلیسی و کلید واژگان دقیقاً با چکیده و کلید واژگان فارسی مطابقت نماید.

اصل مقاله باید شامل موارد زیر باشد:

- متن اصلی مقاله به ترتیب شامل ۶ بخش مقدمه، روش‌شناسی، نتایج، بحث و نتیجه‌گیری، تشکر و قدردانی و منابع می‌باشد. کلیه بخش‌های فوق به صورت مجزا و با همین عناوین باید بیان شوند. در مقابل این عناوین از قرار دادن علامت " : " پرهیز گردد.

- **مقدمه:** مقدمه باید توضیح دهد که مساله چیست؟ چگونه با کارهای قبلی مرتبط است و چه تفاوتی با آنها دارد؟ این بخش در دو تا سه صفحه به گزارش بیان مسئله با مروری بر مطالعات گذشته، چالش‌های موجود در این مسئله، ضرورت، کاربرد نتایج و اهداف تحقیق می‌پردازد. در نوشتن مقدمه از نوشتن مطالب عمومی، غیر ضروری و غیر مفید خودداری کنید. همچنین مقدمه نباید به گونه‌ای نوشته شود که فقط برای افراد حرفه‌ای قابل استفاده باشد.

- **روش‌شناسی:** روش‌شناسی به نحوی باید نوشته شود که هر خواننده‌ای بتواند با آن، تجربه نویسنده مقاله را تکرار کند. در این بخش جزئیات روش تحقیق و علت انتخاب آن، مدت زمان اجرای طرح و پی‌گیری، زمان و مکان اجرای تحقیق، نمونه‌های مورد آزمون و ملاک انتخاب آنها، روش نمونه‌گیری و منطق تعداد نمونه، نحوه جمع‌آوری اطلاعات، رعایت موازین اخلاق در پژوهش، ابزارهای اندازه‌گیری (روایی و پایایی وسایل و ابزارها در خارج و داخل کشور) آزمون‌های آماری مورد استفاده می‌بایست گزارش شود.

- **نتایج:** نتایج شامل شرح کامل یافته‌های پژوهش می‌باشد. نتایج تحقیق با توجه به اصول علمی به صورت کاملاً شفاف و روشن می‌بایست ارائه گردند. ارائه نتایج دقیق شامل گزارش عدد با درصد، گزارش میانگین با حدود اطمینان، ذکر دقیق مقادیر آماره آزمون‌ها بالاخص مقدار دقیق سطح معناداری به عنوان مثال ($P=12/0$) در آزمون‌های آمار استنباطی ضروری می‌باشد. مولفین لازم است، تنها به گزارش مهم‌ترین یافته‌های به دست آمده اکتفا کنند. همچنین استفاده مناسب از جدول و نمودارهای فارسی با حداقل تعداد ممکن به صورت سیاه و سفید و دو بعدی موجب سهولت مطالعه مقاله خواهد شد. کلیه شکل‌ها، نمودارها و تصاویر با واژه "شکل" نام‌گذاری شده و عنوان شکل در زیر آن درج شود. عناوین جداول نیز در بالای آنها قرار داده می‌شود. برای درج عنوان هر شکل یا جدول پس از کلمه شکل یا جدول و شماره آن، خط تیره و سپس عنوان ذکر گردد. عکس‌ها باید به وضوح و کیفیت بالا تهیه شوند و نویسندگان محترم می‌بایست از قرار دادن تصویر شکل‌ها

خودداری نموده و تنها از فایل های اصلی برگرفته از نرم افزارهای مربوطه استفاده کنند. بهتر است برای متمایز کردن ستون نمودارها به جای استفاده از رنگ های مختلف از هاشور به شیوه های مختلف استفاده کرد. با توجه به محدودیت صفحات مجله، بدیهی است از تکرار مطالبی که در متن آورده شده اند در جداول و بالعکس اجتناب نمود. نکته مهم دیگر این که جداول و نمودارهای مورد نیاز می بایست مطابق ضوابط و الگوهای ای. پی. ای ارائه گردند. استفاده از جدول وقتی مجاز است که نتوان اطلاعات به دست آمده (نتیجه) را به راحتی در متن آورد. عنوان جدول باید گویا باشد به نحوی که نیاز نباشد به متن مراجعه شود. اعداد جدول حتی الامکان بدون اعشار و در صورت لزوم تا دو رقم اعشار داشته باشد. اختصارات و علائم متن جدول را می توان با زیر نویس روشن کرد. در جدول فقط از خطوط افقی (ترجیحا" سه خط) آن هم برای مشخص کردن تیترو انتهای جدول استفاده شود. اعداد و ارقام و مطالب جدول نباید در متن مقاله تکرار شده باشد. ابعاد جداول باید طوری تنظیم شوند که در یک صفحه مجله (طولی یا عرضی) جا بگیرد.

-بحث و نتیجه گیری: شرح نکات مهم یافته ها، آثار و اهمیت و محدودیت آن ها، مقایسه نتایج تحقیق با یافته های حاصل از مطالعات دیگر، توجیه و تفسیر موارد مشترک و مورد اختلاف، بیان کاربرد احتمالی یافته ها، و در نهایت نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات حاصل از یافته های پژوهش از موارد مورد بحث در این بخش مقاله است. در این بخش از تکرار بخش یافته ها خودداری گردد و نباید نتایج جدید که در قسمت یافته ها به آن اشاره نشده است، عرضه شود. از اظهار نظر در مواردی که یافته های مطالعه آن را مطرح نمی کنند نیز باید خودداری شود.

نکته: در انتهای مقاله دو پاراگراف کوچک ارائه داده شود؛ یکی درباره آنچه تاکنون در مورد موضوع پژوهش می دانستیم و دیگری درباره اینکه مقاله حاضر چه اطلاعات جدیدی به حیطه و موضوع مورد مطالعه اضافه کرده است.

نحوه نگارش منابع مورد استفاده:

منابعی که در متن استفاده می شوند باید مطابق با دستورالعمل «ای. پی. ای» به صورت زیر معرفی شوند:

- تعداد منابع بیش از ۴۰ شماره نباشد.
- در انتهای مقاله، منابع به ترتیب حروف الفبا، آورده شوند.

به منظور نگارش منابع فایل موجود در راهنمای نویسندگان روی صفحه اصلی سامانه را مطالعه کنید و بر مبنای چارچوب ذکر شده اقدام گردد.

شیوه نگارش منابع بر اساس فرمت APA

منابع فارسی نیز باید به زبان انگلیسی نوشته و در داخل پرانتز واژه (Persian) آورده شود.

مثال:

Koozechian, H., Khatibzadeh, M., & Honarvar, A. (1390). The role of sport tourism service quality dimensions in sport tourists' satisfaction. Sport management studies and Movement Science, 2, 19-32. (Persian).

شیوه نامه نوشتن متن مقاله و ارجاع منابع داخل متن

مقاله نباید اشکالات نگارشی و ادبی داشته باشد. نکات زیر برخی از مهم ترین موارد نگارشی است که باید رعایت شود:

- پس از نقطه یک فاصله بگذارید و سپس کلمه بعدی را بنویسید.
- داخل متن فارسی نباید کلمه‌های انگلیسی بیایند. به جای آنها، معادل فارسی آنها را در متن بنویسید، حتی علائم اختصاری‌ای مانند «اس.پی.اس.اس.» و سپس در اولین ارجاع زیرنویس کنید.
- فونت زیرنویس‌ها باید Times New Roman 8 باشد و پس از شماره، نقطه و یک فاصله گذاشته شود و سپس نام خاص انگلیسی یا توضیحات مربوط نوشته شود. نوشته‌ها و اعداد باید در یک امتداد باشند. برای این کار، اگر دو بار ساب اسکرپیت را کلیک کنید، هر دو در یک امتداد قرار خواهند گرفت.
- نباید نام کوچک نویسنده در داخل متن یا زیر نویس نوشته شود و تنها نام خانوادگی باید ذکر شود.
- در داخل متن، هر جا که نیاز به استفاده از کمانک (پرانتز) باشد، باید بین حرف آخر کلمه قبل از کمانک و کمانک اول و پس از کمانک دوم و کلمه بعد یک فاصله باشد. مثلاً: بررسی اشمیت (۲۰۰۴) نشان داد...
- در منبع‌نویسی داخل متن نیازی نیست به ازای نام هر نویسنده شماره پانویس بدهید. تمام آنها را پشت سر هم بنویسید و بین آنها علامت "؛" بیاورید و پیش از کلمه آخر «و» بگذارید. پس از آخرین نام، شماره پانویس بگذارید. در پانویس نیز تمام اسامی را پشت سر هم بنویسید. مانند: وینبرگ و گولد

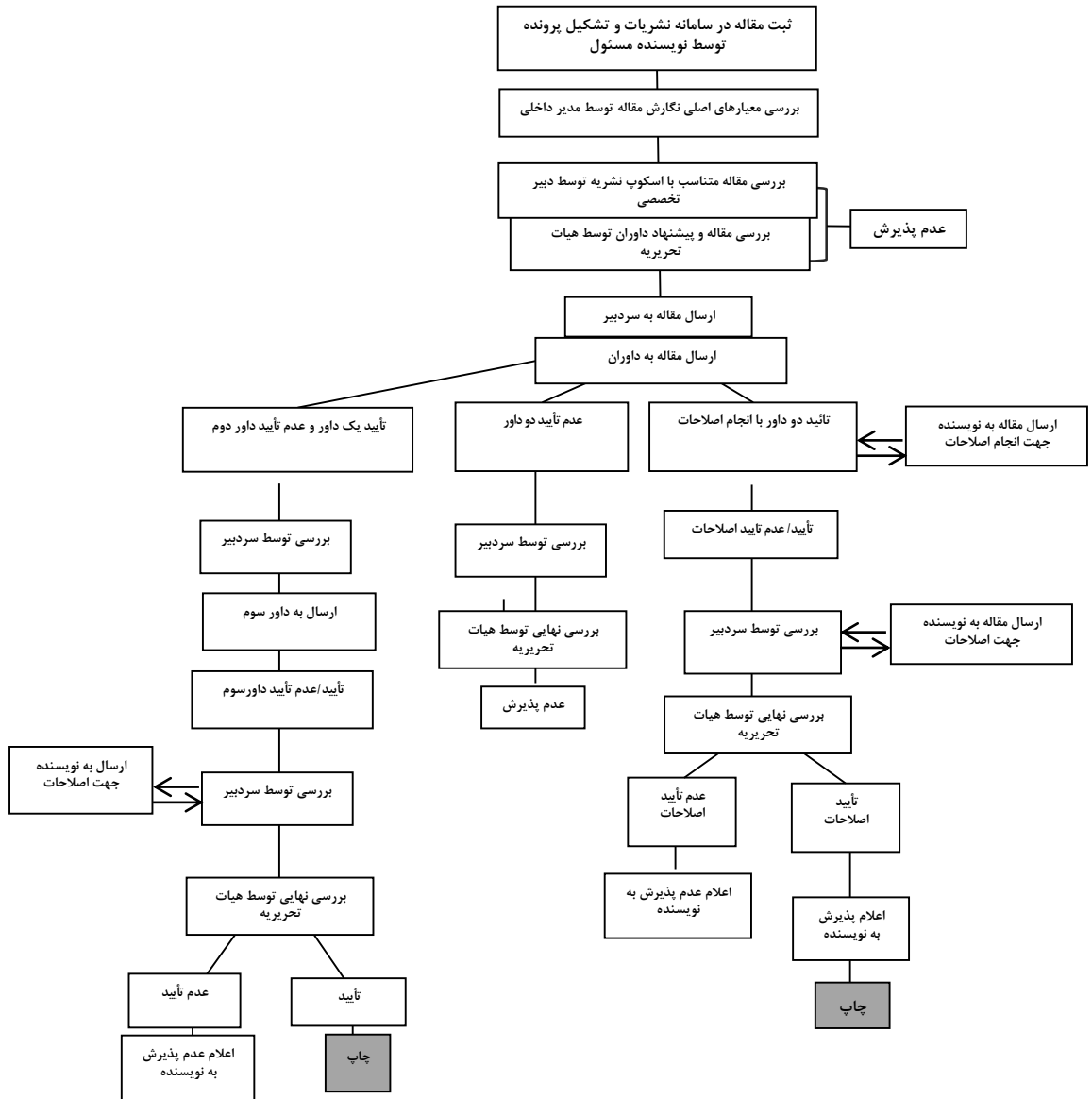
نکات اداری و تعهدی

- هیئت تحریریه نشریه در پذیرش، رد یا ویرایش مقاله آزاد است.
- مقالات منتشر شده نباید پیش از این در هیچ نشریه داخلی و خارجی‌ای چاپ شده باشند. در صورت مشاهده این موضوع، مقاله از فرآیند داوری این نشریه حذف خواهد شد و ضمن انعکاس عدم تعهد نویسنده به سایر نشریات علمی کشور، مدیریت نشریه مقالات دیگر آن نویسنده را بررسی نخواهد کرد.
- ارائه‌دهنده مقاله متعهد است تا زمانی که جواب نهایی (پذیرش یا رد) مقاله خود را دریافت نکرده باشد، مقاله خود را به نشریه‌های داخلی و خارجی دیگری ارسال نکند.
- در صورتی که نویسنده مسئول، تغییرات درخواست شده از سوی داوران و کارشناسان مجله را ظرف مدت ۳۰ روز انجام و از طریق سامانه ارسال نکند، مقاله از فرآیند بررسی و داوری حذف می‌شود.
- لازم به ذکر است در صورت پذیرش مقاله به شرط انجام اصلاحات محقق می‌بایست توضیحات لازم در خصوص کلیه سوالات را در قالب یک نامه در ابتدای مقاله ارائه نموده و اصلاحات انجام گرفته را نیز با رنگی متمایز (برای هر داور با یک رنگ مشخص) مشخص نماید. بهتر است این اعمال در نسخه‌ای از مقاله انجام شود که داور توضیحات را در آن ارائه نموده و این توضیحات حذف نشوند تا داور با یک نظر بتواند تغییرات لازم را بررسی نماید.
- مسوولیت محتوای علمی مقاله، با نویسنده یا نویسندگان آن است.
- استفاده از مندرجات نشریه با ذکر کامل مأخذ آزاد است.
- از به کار بردن نام و نام خانوادگی کامل یا مخفف در فایل‌های ارسالی خودداری شود. ذکر کلمه با نام و بی نام برای عنوان فایل مقاله کافی خواهد بود.
- پس از صدور نامه پذیرش، امکان هیچگونه تغییری در نام و ترتیب نویسندگان مقالات وجود ندارد.
- در پایان، از نویسنده محترم درخواست می‌شود که ضمن مطالعه مندرجات این راهنما و مشاهده نمونه مقالات چاپ شده در جدیدترین شماره نشریه، مقاله خود را تنظیم و از طریق سامانه به نشریه ارسال کند.

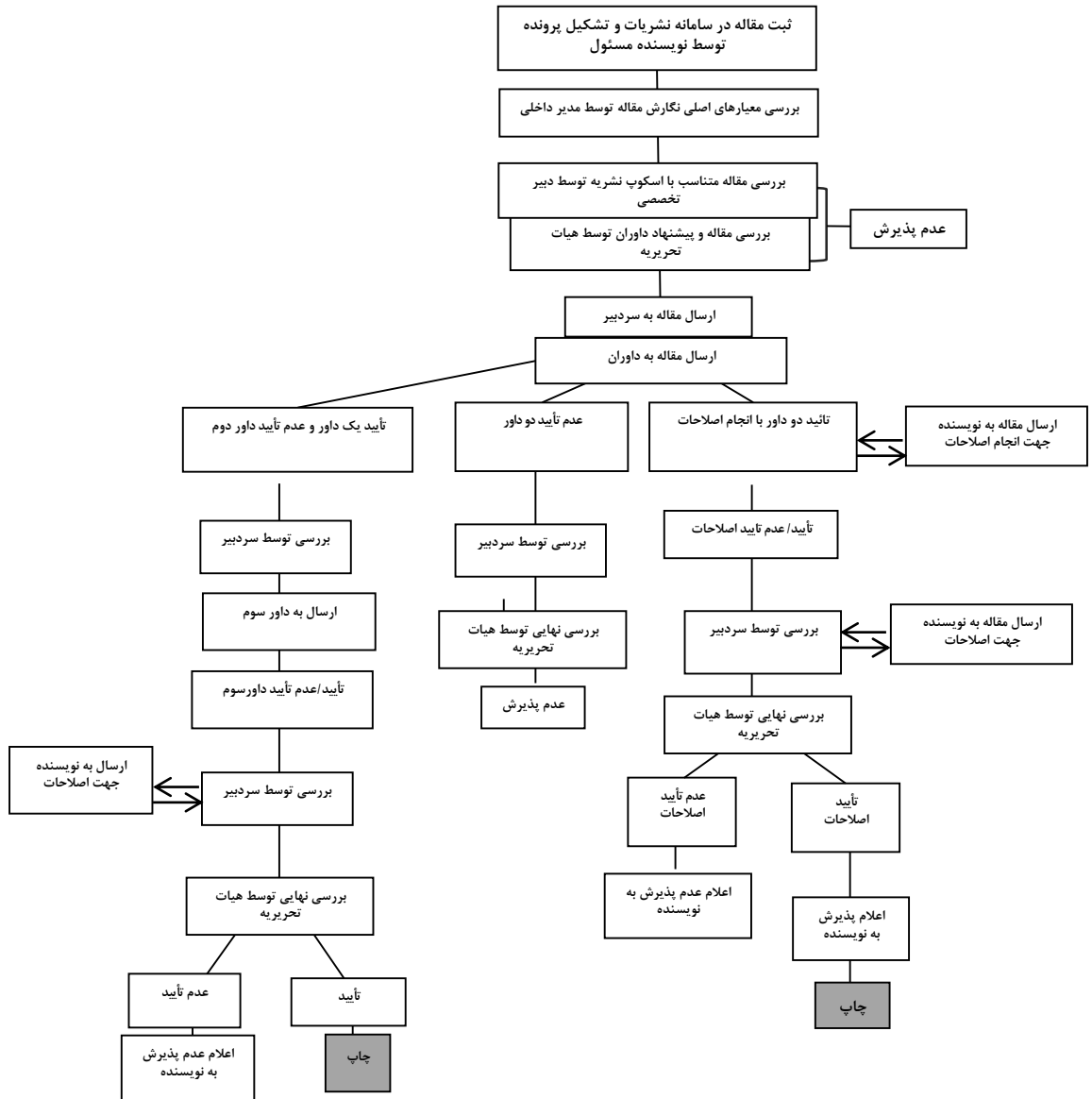
نشانی سامانه نشریه: <http://journals.ssrc.ac.ir>

پست الکترونیک نشریه: journal@ssrc.ac.ir

فرایند چاپ مقاله در فصلنامه پژوهش در ورزش تربیتی

فرایند چاپ مقاله در دو فصلنامه پژوهش در ورزش تربیتی

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
• تحلیل گسترش عملکرد کیفیت در المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش ۱۷	
ابوذر زارع، مهرزاد حمیدی، سید احسان امیر حسینی	
• طراحی مدل توسعه ورزش دانش آموزی ایران..... ۴۱	
اکبر میرزایی کالار، مهرعلی همتی نژاد، رحیم رضانی نژاد	
• ورزش، زیبایی و سلامت: تحلیل کیفی تجربه زنان از مراجعه به باشگاه ورزشی..... ۶۳	
مهدی کرمانی، احمدرضا اصغرپور ماسوله، فاطمه خلق ذکرآباد	
• طراحی الگوی توانمندسازی معلمان تربیت بدنی با رویکرد سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران..... ۹۱	
حوریه شاهزاده تیمورلو، عباس خدایاری، مهوش نوربخش، ابراهیم علیدوست قهفرخی	
• اثر آموزش مهارت‌های تعاملی بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی..... ۱۱۳	
حمیدرضا میرصفیان، معصومه کلاته سیفری، مصطفی افشاری	
• شناسایی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان با روش AHP..... ۱۳۵	
محمد رواسی زاده، سیدصلاح الدین نقشبندی	
• بررسی نقش میانجی توانمندسازی روان‌شناختی در ارتباط بین فضیلت سازمانی با تعهد سازمانی در دبیران تربیت بدنی استان کرمانشاه..... ۱۵۷	
نسرتین مرادیانی گیلانی، شیرین زردشتیان	
• راهبردهای توسعه فعالیت بدنی در سالمندان شهر قم: رویکرد بازاریابی اجتماعی..... ۱۷۹	
هاجر کریمی، علی صابری، قدرت الله باقری راغب	

تحلیل گسترش عملکرد کیفیت در المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش

ابوذر زارع^۱، مهرزاد حمیدی^۲، سید احسان امیر حسینی^۳

۱. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران
۲. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
۳. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۳/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۲۵

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی و پیاده‌سازی مدل گسترش عملکرد کیفیت در المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش بود. روش انجام این تحقیق از نوع آمیخته بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان شرکت‌کننده در المپیاد ورزشی، مدیران مدارس مجری، معلمین تربیت بدنی و مدیران کل استان‌ها، معاونین تربیت بدنی و سلامت استان‌ها در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ تشکیل می‌دادند. در این تحقیق ۳۵ مصاحبه به صورت حضوری تا رسیدن به اشباع نظری انجام شد. در بخش کمی از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای مرحله‌ای استفاده شد که بر حسب جدول حجم نمونه مورگان تعداد ۴۲۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق مشخص شدند و با استفاده از پرسش‌نامه استاندارد سروکوال پاراسورامان و همکاران (۱۹۸۸) مورد بررسی قرار گرفتند. مهمترین نیازهایی که از مرحله مصاحبه و تجزیه و تحلیل پرسش‌نامه سروکوال به دست آمده بودند طبق نظر گروه کانونی به عنوان صدای مشتریان به خانه کیفیت راه یافتند. در ادامه ۳ ماتریس گسترش عملکرد کیفیت، طبق پروتکل سازگار شده برای سازمان‌های خدماتی طراحی شدند. در نهایت با استفاده از روش گسترش عملکرد کیفیت مشتریان نظرات خود را بیان نمودند و راهکارهای مؤثر برای ارتقاء کیفیت خدمات المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای ارائه شد. مهمترین آنها به ترتیب اولویت بازنگری دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های المپیاد، تشکیل انجمن‌های ورزشی درون مدرسه‌ای و فعال‌سازی آنان، ارائه گزارش کمی و کیفی المپیاد در جلسه والدین، جلب حمایت‌های والدین، انجمن اولیا و مربیان و ادارات و همچنین بهره‌گیری از ساعات صبح و عصر قبل و بعد از مدرسه در اجرای المپیاد می‌باشند که در دوره جدید المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای سال تحصیلی ۹۹-۹۸ اعمال خواهد گردید.

واژگان کلیدی: کیفیت خدمات، گسترش عملکرد کیفیت، المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای

1. Email: aboozarezare363@gmail.com

2. Email: mehrzadhamidi@gmail.com

3. Email: amirhosseini474@gmail.com

مقدمه

افزایش تقاضای شرکت در فعالیتهای جسمانی و ورزشی باعث رشد و گسترش این فعالیتها در سطح جهان شده است. به نحوی که برای پاسخگویی به این تقاضا جنبشها، نهادها و سازمانهای مختلفی به وجود آمده است که حاکی از اهمیت تربیت بدنی و ورزش در جوامع برای بهبود و ارتقاء سطح سلامتی و نشاط عمومی و کسب موفقیتهای بین المللی است. با افزایش رقابت بین سازمانها، آنها راههای گوناگونی را برای تجدید حیات سازمانهای خود مورد بررسی قرار می دهند و نوآوری هایی اعمال می کنند تا بتوانند مشتریان خود را جذب کنند (چن؛ ۲۰۱۵). در واقع می توان گفت مشتری به عنوان کسی که حیات سازمانها به او وابسته است مهمترین سرمایه سازمان به شمار می رود و حفظ و افزودن به این سرمایه اولویت اصلی سازمانها است. برای رسیدن به بهبود مستمر در راستای موفقیت در رقابت های جهانی بسیاری از شرکتها در تلاش برای درک نیازهای مشتری و در جستجو برای رسیدن به سطوح بالاتری از کیفیت برای محصولات و خدماتشان هستند. برای ارضای نیازهای مشتری، گسترش عملکرد کیفیت راه حل مناسبی را با ارائه دیدگاهی مشتری محور، انعطاف پذیر، سریع و هدفمند ارائه می دهد. هدف گسترش عملکرد کیفیت جلب رضایت مشتری در مرحله طراحی محصول و خدمات است. به عبارت دیگر گسترش عملکرد کیفیت ابزاری متعالی است که به ما این اطمینان را می دهد که صدای مشتری، در تمامی فرایندهای تولید و توسعه محصولات و خدمات هدایت بخش است و به تمامی تلاشها و فعالیتهای سازمانی هدف می دهد. این شیوه معمولاً منجر به تهیه محصولات و خدمات بهتری می شود که دقیقاً مطابق با نیازهای مشتریان است. از وقتی که شرکتها و سازمانها اهمیت رضایت مشتری را درک کرده اند، گسترش عملکرد کیفیت به سرعت تبدیل به یک ابزار در برنامه ریزی محصولات و خدمات برای ارضای الزامات و خواسته های مشتریان شده است. مزایای استفاده از گسترش عملکرد کیفیت عبارتند از: وارد کردن صدای مشتری در فرایند طراحی و تولید، کاهش اتلافها و ایجاد انعطاف پذیری، حمایت از تصمیمات مشتری محور در طراحی خدمات، تعیین اهداف و تمرکز بر اهداف مهمتر، جلب نظرات گروه های مختلفی از مشتریان و کاربرد آنها، ارتباط سیستماتیک و ایجاد استمرار و پاسخ دهی، ایجاد شفافیت و ساده تر کردن فرایند ایجاد هماهنگی و افزایش سرعت فرایند توسعه محصولات و خدمات (کاظمی و همکاران، ۲۰۱۰).

ارزیابی رضایت مشتری باید هدف اصلی در هر سازمان خدماتی باشد. اندازه گیری بهبود کیفیت خدمات یک راه مناسبی برای تشخیص عملکرد فرایند است. گسترش عملکرد کیفیت روش ساخت-

-
1. Chen
 2. Quality Function Development (QFD)

یافته است که در آن نیازهای مشتری به شرایط فنی مناسب برای هر مرحله از توسعه و بهبود محصول تبدیل می‌شود. بنابراین در فرایند گسترش عملکرد کیفیت اطمینان از رضایت‌مندی مشتری مهم است و لازم است که این رضایت‌مندی بر اساس میزان تأثیر و اثربخشی‌اش اولویت‌بندی و میزان انتظارات هر یک از مشتریان در مقیاسی از یک تا پنج به ترتیب اهمیت درجه‌بندی شود تا اطلاعات واقعی درباره آنچه مورد رضایت مشتری است فراهم و به منظور تعیین اولویت‌ها، تجزیه و تحلیل مناسب صورت گیرد (گاریبی، ۲۰۱۵). بدین ترتیب شناسایی نیازهای مشتریان و اهمیت آن، اولین قدم در کاربرد روش گسترش عملکرد کیفیت است تا انتظارات مشتریان را برآورده سازد.

گسترش عملکرد کیفیت در صنایع مختلفی مانند حمل و نقل، ارتباطات، الکترونیک، شرکت‌های تولیدی، خدماتی، آموزشی و تحقیقات کاربرد دارد و در بسیاری از آنها به‌عنوان ابزاری قدرتمند در اتخاذ تصمیمات استراتژیک و عملیاتی با موفقیت پیاده شده است (اسویفت، ۲۰۱۴). منطق اصلی گسترش عملکرد کیفیت این است که نیازهای مشتری را در جزئی‌ترین سطوح عملیاتی وارد نماید و ابزار اصلی گسترش عملکرد کیفیت، خانه‌های کیفیت نامیده می‌شود. در مورد نحوه پیاده‌سازی و توسعه گسترش عملکرد کیفیت چندین روش پیشنهاد شده است که دیدگاه چهار ماتریسی و انستیتوی تولید آمریکا رایج‌ترین آنهاست. در این روش اولین مرحله با عنوان طرح‌ریزی محصول، با تکمیل ماتریسی موسوم به خانه کیفیت صورت می‌پذیرد. مرحله دوم طراحی محصول است که در آن نیاز مشتری در مرحله اول به ویژگی‌های فنی و کیفی خدمات یا محصول ترجمه می‌شود، مرحله سوم، طرح‌ریزی فرایند است که در آن ویژگی‌های فنی به شاخص‌های فنی ترجمه می‌شود. سپس این شاخص‌های فنی به ویژگی‌های فرایندی ترجمه شده و در نهایت (مرحله چهارم) این ویژگی‌ها به شاخص‌های ارزیابی ویژگی‌های تولید خدمات تبدیل می‌شود (گاریبی، ۲۰۱۵).

یکی از مقدمات اساسی طراحی ماتریس‌های گسترش عملکرد کیفیت، جمع‌آوری نیازهای مشتریان یا به عبارتی صدای مشتری است. در این راستا بسیاری از محققان از فن کیفیت خدمات استفاده کرده‌اند و صدای مشتری را با ابزاری چون پرسش‌نامه، مصاحبه، طوفان مغزی، مطالعات تطبیقی و ادبیات پیشینه جمع‌آوری نمودند و سپس در قالب فن کیفیت خدمات تجزیه و تحلیل می‌نمایند. فن کیفیت خدمات در واقع ابزاری جهت تعیین میزان شکاف‌های موجود، بین سطوح مورد نظر و سطوح عملکرد واقعی در یک سازمان خدماتی و یا بخش خدماتی یک سازمان تولیدی است. پایه و اساس فن کیفیت خدمات طرح پرسش‌نامه و سنجش نگرش‌هاست (سلطانی و همکاران، ۲۰۰۷). در

-
1. Garibay
 2. Swift
 3. House of Quality (HOQ)

حوزه مدیریت سازمان‌های آموزشی و ورزشی در رابطه با محیط خدماتی مقالات متعددی نوشته شده است که کانون توجه آن گسترش عملکرد کیفیت است. در تحقیقی خسروی‌زاده و زهره‌وندیان (۲۰۱۶) با استفاده از تکنیک گسترش عملکرد کیفیت نشان دادند از نظر دانشجویان، کیفیت خدمات گروه در سطح متوسط بود و تفاوت آماری معناداری (شکاف منفی کیفیت) بین ادراکات و انتظارات دانشجویان در تمام شش مؤلفه کیفیت خدمات وجود دارد. در نهایت ۲۰ نیاز مهم دانشجویان از جمله اماکن و فضاهای ورزشی مناسب، اماکن و فضاهای آموزشی و اداری، آزمایشگاه مناسب و نیز ۱۲ ویژگی فنی کیفیت خدمات از جمله پاسخ‌دهی مناسب کارکنان، اماکن و فضاهای فیزیکی کافی و مناسب و وجود ملزومات مناسب تکنولوژی اطلاعات برای بهبود کیفیت خدمات تعیین شدند. بخششی و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به تحلیل گسترش عملکرد کیفیت در دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه خوارزمی بر مبنای مدل سروکوال پرداختند. نتایج نشان از شکاف منفی و معناداری در تمامی نیازها و مؤلفه‌های شناسایی شده داشت. در مجموع به مسئولین دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی پیشنهاد شد با عنایت به نتایج به دست آمده، شکاف موجود بین انتظارات و ادراکات دانشجویان را برطرف نماید و از این طریق به گسترش عملکرد کیفیت خدمات در دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی بپردازند. نتایج پژوهش ترزاکیس^۱ و همکاران (۲۰۱۲) در مورد یک گروه آموزشی در دانشگاه‌های یونان با استفاده از مدل‌های سروکوال و گسترش عملکرد کیفیت نشان دادند از نظر دانشجویان، مهمترین ابعاد کیفیت خدمات عبارت بودند از " اماکن، وسایل و تجهیزات "، توانایی اعضای هیأت علمی، محتوای دوره و اعتبار و شهرت گروه آموزشی به‌علاوه، تعداد ۲۳ ویژگی فنی خدمات از جمله زیر ساخت‌های تکنولوژی اطلاعات، " وسایل، تجهیزات و اماکن مناسب " و کتابخانه تعیین گردید.

همچنین نتایج پژوهش کوریشی و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیقی با عنوان نیازهای آموزشی دانشجویان مراکز آموزش عالی پاکستان با استفاده از گسترش عملکرد کیفیت نشان دادند دانش، استفاده از ابزارهای آموزشی مناسب، مهارت‌های عملی، ارزیابی، ایجاد انگیزش از طرف مدرس، تجربه عملی، فرصت‌ها، یادگیری خودتنظیم، بازخورد و شخصیت مدرس جزء نیازهای آموزشی دانشجویان بودند.

گسترش عملکرد کیفیت تکنیکی است که فقط در بخش تولیدی استفاده نمی‌شود و در سازمان‌های خدماتی نیز از آن استفاده می‌شود. به‌کارگیری روش صنعتی چهار مرحله‌ای رسمی گسترش عملکرد کیفیت در سازمان‌های خدماتی، نیاز به انجام بعضی تعدیلات و تنظیمات دارد. روش سازگار

-
1. Terzakis
 2. Qureshi and et al

شده آن سه مرحله‌ای و خدماتی است که مراحل آن عبارتند از: طرح‌ریزی خدمت، طرح‌ریزی ویژگی‌ها یا خصیصه‌های لازم و طرح‌ریزی عملیات. در مرحله طرح‌ریزی خدمت که شبیه طرح‌ریزی کالا در گسترش عملکرد کیفیت تولیدی است، نخست خواسته‌های مشتریان شناسایی شده، سپس به ویژگی‌های خدمات ارتباط داده می‌شوند. در مرحله دوم (طرح‌ریزی ویژگی‌ها یا خصیصه‌های لازم) که شبیه طرح‌ریزی قطعات در گسترش عملکرد کیفیت تولیدی است که ویژگی‌های خدمت شناسایی شده در مرحله اول را به عملیات فرایند مرتبط می‌کند. مرحله نهایی که مرحله طرح‌ریزی عملیات است، شبیه طرح‌ریزی تولید در گسترش عملکرد کیفیت تولیدی است و عملیات فرایند کلیدی را به الزامات عملیات خدمت مرتبط می‌کند (هوران، ۲۰۱۱). مدلی که اکثراً در سازمان‌های خدماتی مورد استفاده و تأکید قرار دارد مدلی است که از سه ماتریس برای تشکیل خانه‌های کیفیت در سازمان‌های خدماتی استفاده می‌کند. در این تحقیق نیز از آنجا که سازمان آموزش و پرورش به عنوان یک سازمان خدماتی در نظر گرفته می‌شود از روش سه ماتریس استفاده می‌شود. یکی از برنامه‌هایی که هر ساله در آموزش و پرورش اجرا می‌گردد، برگزاری المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای، با هدف توسعه آمادگی جسمانی و سلامت دانش‌آموزان، به دنبال ایجاد فرصت مشارکت وسیع‌تر در فعالیتهای ورزشی است. آموزش و پرورش در همه کشورهای دنیا به عنوان نهادی که متولی تربیت نیروی انسانی کشور است شناخته شده است و وظیفه سنگینی را بر عهده دارد. دانش‌آموزانی که اکنون در مدارس علم آموزی می‌کنند، آینده سال‌های بعد کشور را در همه زمینه‌ها رقم می‌زنند. وزارت آموزش و پرورش در مسیر پر شتاب تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت، تربیت‌بدنی و ورزش را به عنوان یک ضرورت تلقی نموده و کوشش می‌نماید دانش‌آموزان را در این مسیر به قله‌های رفیع سلامت جسمی و روانی سوق دهد. اگر چه هدف اصلی آموزش و پرورش در بحث المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای، گسترش ورزش همگانی است، اما با انجام المپیادهای درون مدرسه‌ای، در واقع آموزش و پرورش به سمت شناخت استعدادها و تربیت آنها برای حرکت به سوی ورزش قهرمانی پیش می‌رود (قربانی و واثقی، ۲۰۱۵). تربیت‌بدنی در مدارس با فعالیتهای جسمانی و حرکتی سازماندهی شده می‌تواند به عنوان عامل بسیار مهمی در حفظ سلامتی و روند تکامل و رشد و توسعه همه جانبه انسانی ایفای نقش کند. البته آثار غیر قابل تردید جسمی و روحی، که از راه اجرای مسابقات ورزشی نصیب نسل جوان می‌شود، به قدری روشن و مسلم است که جای بحثی باقی نمی‌گذارد. در این راستا توجه به طرح‌ها و برنامه‌های تربیت‌بدنی مدارس همانند طرح المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای به عنوان یکی از روش‌های اثرگذار در تربیت کودکان و نوجوان می‌تواند بسیار سازنده و دارای نتایج مثبتی باشد. این طرح در صورت اجرای

صحیح قابلیت زیادی در ایجاد بستر مناسب برای آموزش و رشد همه جانبه کودکان و نوجوانان دارد (رشادت‌جو و همکاران، ۲۰۱۶). بررسی عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی مشتریان برای سازمان‌های خدماتی بسیار مهم و اساسی است. اگر مدیران ارائه خدمات را در سطحی کمی بیش از حد انتظار مشتری اعمال و درونی کنند، به نحوی که جزئی از فرهنگ سازمان شود، باعث اقبال بیشتر مشتریان به سازمان خواهد شد (عارفی و همکاران، ۲۰۱۲). لذا سازمان‌ها بایستی پیوسته کیفیت خدمات ارائه شده به مشتریان را ارزیابی نمایند تا بتوانند با رفع ضعف‌ها و مشکلات موجود، رضایت مشتریان را جلب نمایند. بی‌شک مجموعه‌ای از معیارها و شاخص‌ها برای سنجش سطح کیفیت خدمات، رضایت‌مندی، وفاداری و حضور مجدد مشتریان در یک سازمان لازم است (حمیدی زاده و همکاران، ۲۰۱۰). آموزش و پرورش و مؤسسات علمی و آموزشی نماد توسعه‌یافتگی در هر کشوری است و ارائه خدمات با کیفیت نشانه توجه دولت‌مردان به گسترش و رشد علمی است (بازرگان، ۲۰۰۶). یکی از مراکز علمی در زمینه ورزش در کشور ایران، آموزش و پرورش و به خصوص المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای است. مهمترین اهداف المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای توسعه و ارتقاء آمادگی جسمانی و مهارت‌های ورزشی، ارتقاء سطح سلامت جسمی و روحی دانش‌آموزان و غنی‌سازی اوقات فراغت و تشویق و ترغیب دانش‌آموزان به شرکت در فعالیت‌های ورزشی است. حضور فعال و گسترده دانش‌آموزان در این المپیاد ورزشی از جمله شاخص‌های موفقیت المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای است. شناسایی نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان، مدیران و کارکنان المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای و برنامه‌ریزی جهت برطرف کردن نیازهای آنان می‌تواند گامی مهم در راستای پیشرفت المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای کشور داشته باشد. از سویی دیگر، با بالا بردن کیفیت خدمات ارائه شده از سوی المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای می‌توان میزان رضایت‌مندی دانش‌آموزان، مدیران و کارکنان این المپیادهای ورزشی را افزایش داد و تمایل به ادامه و همکاری با این المپیاد ورزشی را افزایش داد. در همین راستا، گسترش عملکرد کیفیت به کمک مدیران سازمان‌های ورزشی از جمله مدیران المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای آمده و به منزله پل ارتباطی بین مشتریان و المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای عمل می‌نماید. به عبارت دیگر نقش اصلی گسترش عملکرد کیفیت جاری ساختن صدای مشتری در تمامی فرآیندهای سازمانی از برنامه‌ریزی تا کنترل است. در دنیای امروز و با تغییر پیوسته خواسته‌ها و الزامات کیفی دانش‌آموزان، ارائه محصولات و خدمات خلاقانه و نوآورانه تنها راه چاره بقای المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای است. از این‌رو، توجه به مدیریت خدمات ضرورت بسیاری دارد اما المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای با وجود در اختیار داشتن تجهیزات و امکانات، منابع فیزیکی و مادی و بالاخص منابع انسانی متخصص، در جهت تأمین رضایت کامل مشتریان نتوانسته است ایده‌های خلاق و نو

جهت خلق ویژگی‌های انگیزشی در محصول یا خدمات و خشنودی مشتریان را فراهم نماید. به عبارت دیگر، با تمامی تلاش‌های صورت گرفته، فعالیت‌های المپیاد ورزشی در جهت رفع خواسته‌ها و انتظارات مشتریان قرار نگرفته است. لذا رسالت المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای ایجاب می‌کند که اعتماد دانش‌آموزان، مدیران و کارکنان این المپیاد ورزشی را از طریق بهبود روابط کاری و توجه به نظرات و تمایلات و خواسته‌های مشتریان بیشتر به خود جلب نمایند. مدیران المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای به دلیل تنوع و تعداد مشتریان خود نه تنها بایستی مراقبت نمایند که انتظارات مشتریان برآورده شود، بلکه باید تلاش نمایند تا دریابند طرز نگرش مشتریان در رابطه با المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای چیست؟ این نیاز سبب می‌شود که مدیران المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای بیش از گذشته در پی اندازه‌گیری کیفیت خدمات در این بخش باشند. این موضوع می‌تواند به رضایت‌مندی مشتریان المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای، پرورش ورزشکاران و بازیکنان متخصص در رشته‌های ورزشی مختلف و به توسعه کیفی المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای بیانجامد و در نهایت نقش بسزائی در فرآیند توسعه ورزش کشور خواهد داشت. همچنین با توجه به هزینه‌های جاری تربیت‌بدنی و ورزش در مدراس و این که برنامه‌های تربیت‌بدنی در مدارس سهم عظیمی در سلامتی و تندرستی نسل جوان دارد، دانستن مشکلات و مزایای توسعه المپیاد درون مدرسه‌ای به کمک روش گسترش عملکرد کیفیت می‌تواند به استفاده هر چه بیشتر و ارتقاء کیفیت این طرح کمک نماید. المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های ورزشی کشور است. مشتریان این طرح دانش‌آموزان، معلمان و مدیران هستند و در شیوه اجرا انتقادات و پیشنهادهائی داشتند. این طرح هرچه بیشتر با نیازهای مشتریان تطابق داشته باشد تداوم و ماندگاری آن بیشتر می‌شود به همین جهت باید نظرات مخاطبان را گرفت و هر ساله نظرات آنان را اعمال نمود. ضمناً اهمیت این طرح آن قدر زیاد است که اجرای درس تربیت‌بدنی به تنهایی نمی‌تواند نیازهای دانش‌آموزان را مرتفع کند باید فعالیت‌های فوق برنامه مثل المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای برای افزایش فعالیت‌های حرکتی دانش‌آموزان و ایجاد نشاط و سلامتی برگزار نمود. تداوم برگزاری این رویداد در این است که منطبق بر نیازهای مخاطبین برگزار شود. به همین لحاظ ضرورت دارد که ما این تحقیق را به مرحله اجرا بگذاریم. از آنجا که محصول اصلی المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای، مسابقات است و اهمیت خدمات ارائه شده در رضایت‌مندی مشتریان نقش بسیار مهمی دارد لذا توجه به مدیریت خدمات در المپیادهای ورزشی ضرورت بسیار دارد. همچنین به‌کارگیری تکنیک گسترش عملکرد در حوزه ورزش دانش‌آموزی و المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای روشی جدید است و تاکنون تحقیقی در خصوص المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای انجام نشده است. به همین علت سبب شد محققان این مطالعه را انجام دهند. هدف از انجام این تحقیق پیاده‌سازی مدل

گسترش عملکرد کیفیت در المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش است. بدین منظور محقق به دنبال پاسخ برای این سئوالات است که انتظارات و خواسته‌های مشتریان از المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش چیست؟ اولویت‌بندی این انتظارات چگونه است؟ در چه حیطه‌هایی بین کیفیت ادراک شده و کیفیت مورد انتظار مشتریان شکاف وجود دارد؟ الزامات فنی متناظر با هر یک از خواسته‌های مشتریان چیست؟ عملیات کلیدی فرایند متناظر با الزامات فنی مذکور کدامند؟ الزامات عملیات فرایندهای پیش‌بینی شده کدام است؟ خانه‌های کیفیت المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش تحقیق توصیفی محسوب می‌شود. به‌منظور گردآوری داده‌های تحقیق از روش آمیخته که ترکیبی از روش‌های کیفی و کمی است، استفاده شد. جامعه آماری این تحقیق را کلیه دانش‌آموزان شرکت‌کننده در المپیاد، مدیران مدارس مجری، معلمان تربیت‌بدنی و معاونین پرورشی و تربیت‌بدنی مدارس مجری طرح المپیاد و مدیران کل استان‌ها، معاونین تربیت‌بدنی و سلامت استان‌ها، رؤسای ادارات تربیت‌بدنی استان‌ها به ترتیب به تعداد ۴۰۰۰۰۰، ۴۰۰۰۰، ۲۸۰۰۰ و ۹۶ نفر در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ تشکیل دادند. لازم به ذکر است در خصوص انتخاب جامعه و نمونه آماری، المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای ذینفعان و مشارکت‌کنندگانی دارد و از دیدگاه گروه کانونی تحقیق نظرات ذی‌نفعان و مشارکت‌کنندگان مهم می‌باشد و دامنه جامعه و نمونه افزایش یافت تا اطلاعات بیشتر و جامع‌تری به دست آید.

با استفاده از گروه‌های کانونی، مصاحبه کیفی انجام شد. مطالعه به روش کانونی از جمله روش‌های پژوهش کیفی در مطالعات مدیریت محسوب می‌شود. حدود ۸ تا ۱۰ نفر در گروه کانونی شرکت می‌کنند. مصاحبه‌های کانونی بیشتر از روش‌های ساختار نیافته و نیمه‌ساختاریافته صورت می‌گیرد (بازرگان، ۲۰۱۵). روش کیفی مصاحبه بود. در این قسمت از تحقیق، جهت گردآوری نیازهای مشتریان، مصاحبه با جامعه آماری تا حد اشباع نظری (تئوریک) انجام شد. اشباع تئوریک نقطه‌ای است که دیگر هیچ اطلاعاتی که به توسعه نظری تحقیق کمک کند، وجود نداشته باشد. گروه کانونی از افراد متخصص و مشرف به موضوع شامل معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، برخی از معاونین تربیت‌بدنی و سلامت استان‌ها و کارشناسان مربوطه که همه افراد دارای مدرک دکترای ورزشی می‌باشند، تشکیل شد. جهت مصاحبه با جامعه آماری از مصاحبه‌های نیمه-ساختاریافته، استفاده شد. در انجام این مصاحبه‌ها، استاندارد مصاحبه جهت اطمینان از یکسان بودن شرایط مصاحبه برای تمامی افراد رعایت شد. همچنین مصاحبه‌ها به صورت حضوری انجام

شدند. در این مرحله با ۱۵ نفر از دانش‌آموزان و ۲۰ نفر از مدیران و کارکنان شرکت‌کننده در المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای کشوری که در تابستان ۹۷ و در شهر تبریز برگزار شد و به صورت تصادفی ساده از استان‌های مختلف انتخاب شدند مصاحبه به عمل آمد. در بخش کمی تحقیق (توزیع پرسش‌نامه)، از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای مرحله‌ای استفاده شد. تعداد نمونه آماری با استفاده از فرمول تعیین حجم نمونه کوکران محاسبه شد. برای جامعه آماری به تعداد ۴۰۶۸۰۹۶ نفر، ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه آماری کفایت می‌کرد. البته محقق به منظور کاستن احتمال خطای نمونه‌گیری و با احتمال ده درصد خطا در تکمیل پرسش‌نامه ده درصد به نمونه اضافه و تعداد برآورد شده از فرمول فوق‌الذکر را به ۴۲۰ نفر افزایش داد. برای توزیع پرسش‌نامه که در گروه کانونی به بحث گذاشته شد و طبق نظر گروه کانونی، از کل جامعه آماری که شامل دانش‌آموزان شرکت‌کننده در المپیاد و مدیران و کارکنان بودند ۶۰ درصد از تعداد ۴۲۰ پرسش‌نامه (۲۶۰ پرسش‌نامه) به دانش‌آموزان تعلق گرفت و ۴۰ درصد (۱۶۰ پرسش‌نامه) به مدیران و کارکنان تعلق گرفت. در توزیع پرسش‌نامه، کشور به ۵ منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم و از هر منطقه یک استان و از هر استان دو شهر به صورت تصادفی انتخاب و در هر شهر نیز دو مدرسه (۱ مدرسه دخترانه و ۱ مدرسه پسرانه) انتخاب شد. طبق نظر گروه کانونی در هر مدرسه به صورت تناسبی ۱۳ پرسش‌نامه را دانش‌آموزان و ۸ پرسش‌نامه را مدیران و کارکنان تکمیل نمودند. در بخش کمی تحقیق از پرسش‌نامه استاندارد سروکوال پاراسورامان و همکاران (۱۹۸۸) استفاده و پایایی پرسش‌نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ (۰/۸۱۹) محاسبه و تأیید شد. همچنین روایی سازه‌ای پرسش‌نامه با تأیید ۱۵ نفر از خبرگان و متخصصان و نظرات آن‌ها با هماهنگی اساتید راهنما و مشاور اعمال گردید. از آنجا که روش تحقیق از نوع آمیخته بود لذا برای تحلیل داده‌های کیفی از روش‌هایی همچون کدگذاری اطلاعات شفاهی و تحلیل محتوای مصاحبه‌ها استفاده شد. در بخش کمی تحقیق، با استفاده از آمار توصیفی نظیر فراوانی‌ها، میانگین‌ها، انحراف معیارها، جداول نمودارها با استفاده از نرم افزارهای اکسل ۲۰۱۰ و اس پی اس ۱۹ نسخه ۱۹ و از آمار استنباطی برای آزمون آلفای کرونباخ جهت تأیید پایایی ابزار همچنین از نرم افزار گسترش عملکرد کیفیت ۳۲۰۰۰ جهت ترسیم ماتریس‌های گسترش عملکرد کیفیت و نمایش ارتباطات و همبستگی‌ها استفاده شد.

-
1. EXCELL2010
 2. SPSS
 3. QFD2000

نتایج

جدول ۱- توصیف نمونه‌های تحقیق

شخص	جنسیت	فراوانی
دانش آموز	پسر	۱۳۰
	دختر	۱۳۰
مدیران و کاکنان	مرد	۸۰
	زن	۸۰
جمع کل		۴۲۰

نتایج مصاحبه‌های کیفی در خصوص صدای (نیازهای) مشتری در مرحله اول تحقیق و پس از انجام مصاحبه با نمونه آماری تحقیق، تعداد ۲۷ نیاز به عنوان صداهای مشتریان المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای شناسایی شدند. در مرحله بعد از شناسایی نیازها، دسته‌بندی و تلخیص نیازها با استفاده از نظرات گروه کانونی و تیم تحقیق تعداد ۱۲ نیاز به عنوان صدای مشتریان وارد اولین خانه گسترش عملکرد کیفیت گردید. نتایج تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌های به دست آمده از پرسش‌نامه‌های تکمیل شده بر اساس کیفیت مورد انتظار و کیفیت ادراک شده و همچنین شکاف موجود بین آنها، در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲- توصیف گویه‌های کیفیت خدمات المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای بر اساس کیفیت مورد انتظار و ادراک شده

کیفیت خدمات (درصد شکاف) P-E)	درصد ادراکات (p)	میانگین ادراکات	درصد انتظارات (E)	میانگین انتظارات	گویه‌ها
-۳۳/۸۶	۶۰	۴/۲	۹۳/۸۶	۶/۷۹	به‌روز بودن تجهیزات
-۲۵/۷۱	۶۲/۸۶	۴/۴	۸۸/۵۷	۶/۴	جذاب بودن تجهیزات
-۲۰	۷۰	۴/۹	۹۰	۶/۵	ظاهر مناسب کارکنان
-۲۴/۲۸	۶۴/۲۹	۴/۵	۸۸/۵۷	۶/۴	تناسب ظاهر فیزیکی تجهیزات با خدمات
-۲۷/۱۴	۶۴/۲۹	۴/۵	۹۱/۴۳	۶/۶	خوش‌قولی آموزش و پرورش
-۲۵/۷۲	۶۵/۷۱	۴/۶	۹۱/۴۳	۶/۶	دل‌سوزی و اطمینان بخش بودن آموزش و پرورش
-۲۴/۲۹	۶۷/۱۴	۴/۷	۹۱/۴۳	۶/۶	قابل اعتماد بودن آموزش و پرورش

ادامه جدول ۲- توصیف گویه‌های کیفیت خدمات المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای بر اساس کیفیت مورد انتظار و ادراک شده

کیفیت خدمات (درصد شکاف) P-E	درصد ادراکات (p)	میانگین ادراکات	درصد انتظارات (E)	میانگین انتظارات	گویه‌ها
-۲۲/۸۶	۶۵/۷۱	۴/۶	۸۸/۵۷	۶/۴	انجام خدمات در زمان معین
-۱۸/۵۷	۷۰	۴/۹	۸۸/۵۷	۶/۴	نگهداری دقیق اسناد و پرونده‌ها
۲۱/۴۳	۷۰	۴/۹	۴۸/۵۷	۳/۵	اعلام زمان دقیق به دانش‌آموزان
۲۴/۲۹	۷۱/۴۳	۵	۴۷/۱۴	۳/۴	دریافت خدمات فوری از کارکنان
۱۵/۷۱	۶۸/۵۷	۴/۸	۵۲/۸۶	۳/۸	تمایل کارکنان برای کمک به دانش‌آموزان
۱۷/۱۴	۶۷/۱۴	۴/۷	۵۰	۳/۶	وقت آزاد برای کمک به دانش‌آموزان
-۲۰	۶۸/۵۷	۴/۸	۸۸/۵۷	۶/۴	اطمینان به کارکنان
-۱۵/۷۱	۷۲/۸۶	۵/۱	۸۸/۵۷	۶/۴	احساس امنیت به کارکنان
-۱۵/۷۱	۷۲/۸۶	۵/۱	۸۸/۵۷	۶/۴	مؤدب بودن کارکنان
-۱۴/۱۹	۶۵/۷۱	۴/۶	۹۰	۶/۴	حمایت آموزش و پرورش از کارکنان
-۲۸/۵۷	۷۲/۸۶	۵/۱	۴۴/۲۹	۳/۲	توجه شخصی به دانش‌آموزان
۳۰	۷۴/۲۹	۵/۲	۴۴/۲۹	۳/۲	توجه شخصی به نیازهای دانش‌آموزان
۲۴/۲۹	۷۴/۲۹	۵/۲	۵۰	۳/۶	آگاهی کارکنان از نیازهای دانش‌آموزان
۲۱/۴۲	۷۵/۷۱	۵/۳	۵۴/۲۹	۳/۹	ارزش قائل بودن آموزش و پرورش برای دانش‌آموزان
۲۲/۸۶	۷۱/۴۳	۵	۴۸/۵۷	۳/۵	رقم زدن ساعت‌های کاری راحت و بدون دردسر برای دانش‌آموزان

همان‌طور که در جدول ۲ قابل مشاهده است، بیشترین شکاف خدمات به ترتیب در گویه‌های به‌روز بودن تجهیزات، توجه شخصی به نیازهای دانش‌آموزان، توجه شخصی به دانش‌آموزان، خوش‌قولی آموزش و پرورش، دل‌سوزی و اطمینان بخش بودن آموزش و پرورش، جذاب بودن تجهیزات، قابل اعتماد بودن و ... مشاهده می‌شود.

جدول ۳- توصیف مؤلفه‌های کیفیت خدمات المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای بر اساس کیفیت مورد انتظار و ادراک شده

مؤلفه‌ها	میانگین انتظارات	درصد انتظارات E()	میانگین ادراکات	درصد ادراکات P()	شکاف (درصد شکاف) P-E()	کیفیت خدمات
فیزیکی	۶/۳۲	۹۰/۲۹	۴/۵۱	۶۴/۴۳	-۱/۸۱	۲۵/۸۶
قابلیت اعتماد	۶/۳۲	۹۰/۲۹	۴/۶۵	۶۶/۴۳	-۱/۶۷	۲۳/۸۶
پاسخ‌گویی	۳/۴۸	۴۹/۷۱	۴/۸۶	۶۹/۴۳	۱/۳۸	۱۹/۷۲
اطمینان و تضمین	۶/۲۲	۸۸/۸۶	۴/۹	۷۰	-۱/۳۲	۱۸/۸۶
هم‌دلی	۳/۳۸	۴۸/۲۹	۵/۱۵	۵۷/۷۳	۱/۷۷	۲۵/۲۸

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، بیشترین شکاف به ترتیب در مؤلفه‌های فیزیکی، هم‌دلی، قابلیت اعتماد، پاسخ‌گویی و اطمینان و تضمین وجود دارد. علاوه بر این کمترین کیفیت ادراک‌شده به ترتیب در مؤلفه‌های فیزیکی، قابلیت اعتماد، پاسخ‌گویی، اطمینان و تضمین و بعد هم‌دلی احساس شده است.

در این مرحله از تحقیق و پس از انجام مصاحبه با نمونه آماری تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه، نیازهایی که از انجام مصاحبه به دست آمد و در گویه‌های پرسش‌نامه که بیشترین شکاف کیفیت وجود داشت به لیست مقدماتی صدای مشتریان وارد و تعداد ۳۸ نیاز به عنوان صدای مشتریان المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش شناسائی شد.

جدول ۴- لیست مقدماتی نیازهای مشتری المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای

ردیف	نیازهای مقدماتی	ردیف	نیازهای مقدماتی
۱	تبلیغات و اطلاع‌رسانی مؤثر	۲۰	دریافت خدمات فوری از کارکنان
۲	تغییرات در شیوه‌نامه المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای	۲۱	چند مدرسه در یک محدوده با هماهنگی هم یک سالن داشته باشند (استیجاری) و المپیاد را اجرا نمایند.
۳	به‌روز بودن تجهیزات	۲۲	نشاط آفرینی و شاداب‌سازی مدرسه
۴	کمک هزینه و خدمات بیشتر از وزارت به مدارس مجری المپیاد ورزشی درون مدرسه-ای	۲۳	حمایت آموزش و پرورش از کارکنان
۵	آگاهی کارکنان از نیازهای دانش‌آموزان	۲۴	بروز و ظهور رفتارهای پهلوانی و بازی جوان-مردانه

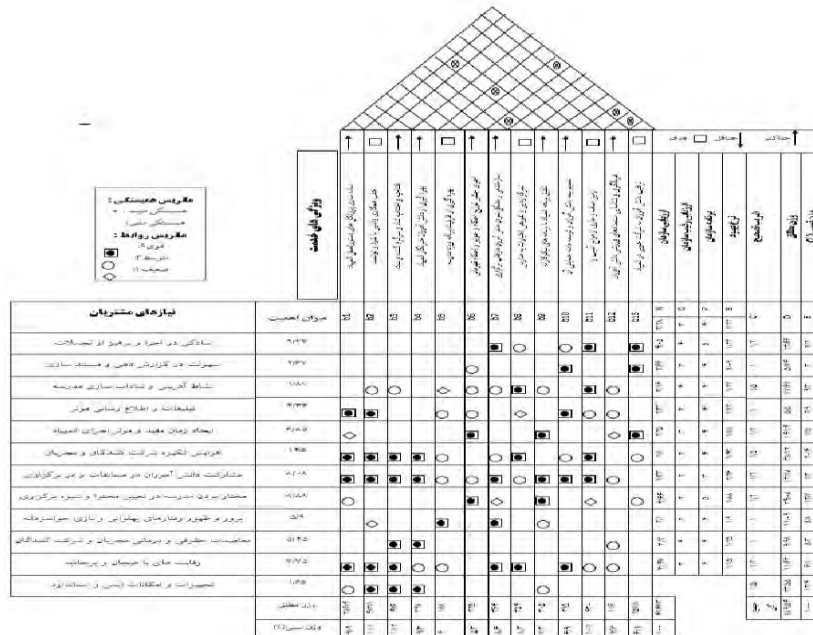
ادامه جدول ۴- لیست مقدماتی نیازهای مشتری المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای

ردیف	نیازهای مقدماتی	ردیف	نیازهای مقدماتی
۶	افزایش انگیزه شرکت‌کنندگان و مجریان	۲۵	المپیاد به صورت جشنواره برگزار شود.
۷	برگزاری المپیاد جزء شرح وظایف معلمان تربیت‌بدنی باشد تا این طرح فراگیر شود.	۲۶	ایجاد زمان مفید و مؤثر اجرای المپیاد
۸	اولویت‌بندی رشته‌های ورزشی المپیاد با توجه به فضاهای ورزشی	۲۷	توجه شخصی به دانش‌آموزان
۹	تناسب ظاهر فیزیکی تجهیزات با خدمات	۲۸	سهولت در گزارش‌دهی و مستندسازی
۱۰	مشارکت دانش‌آموزان در مسابقات و در برگزاری	۲۹	جذاب بودن تجهیزات
۱۱	المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای در شیفته مخالف و خارج از ساعت درس تربیت‌بدنی برگزار شود.	۳۰	رقابت‌های با هیجان و پرجاذبه
۱۲	رقم زدن ساعت‌های کاری راحت و بدون دردسر برای دانش‌آموزان	۳۱	نبود گزارش شفاف مالی از سوی مدارس در برگزاری المپیاد
۱۳	سادگی در اجرا و پرهیز از تجملات	۳۲	معاضدت حقوقی و درمانی مجریان و شرکت‌کنندگان
۱۴	توجه شخصی به نیازهای دانش‌آموزان	۳۳	دل‌سوزی و اطمینان بخش بودن آموزش و پرورش
۱۵	توسعه فضا، تجهیزات و امکانات برای اجرای المپیاد	۳۴	نامفهوم و تجملاتی بودن مراسم افتتاحیه و اختتامیه
۱۶	فشرده بودن مسابقات المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای	۳۵	توسعه فضای ورزشی مدارس
۱۷	المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای در یک بازه زمانی خاص نباشد در طول سال تحصیلی برگزار شود.	۳۶	متناسب با موقعیت جغرافیایی مناطق و استان‌ها، المپیاد ورزشی و تعداد رشته‌های ورزشی برگزار شود.
۱۸	مختار بودن مدرسه در تعیین محتوا و شیوه برگزاری	۳۷	خوش‌قولی آموزش و پرورش
۱۹	قابل اعتماد بودن آموزش و پرورش	۳۸	تجهیزات و امکانات ایمن و استاندارد

در این بخش از تحقیق که به تعبیری می‌تواند بدنه اصلی تحقیق باشد، خانه‌های کیفیت ترسیم شدند. شکل ۱، خانه کیفیت خدمات بر اساس ماتریس گسترش عملکرد کیفیت را نشان می‌دهد. در این مرحله گروه تحقیق از بین ۳۸ نیاز شناسایی شده، ۱۲ خواسته یا نیاز مشتریان که دارای

بیشترین اهمیت بودند را در ماتریس خانه کیفیت وارد کردند. گروه تحقیق ۱۳ ویژگی خدمت متناظر با نیاز مشتریان را تعیین و به ماتریس گسترش عملکرد کیفیت وارد نمود. در مرحله بعد، با استفاده از نظرات گروه تحقیق ماتریس خانه‌های کیفیت تکمیل و برای هر خواسته و نیاز مشتریان ویژگی‌های خدمتی متناظر با آنها تعیین و ارزش‌دهی گردید. لازم به ذکر است در شکل ۱، وزن مطلق ویژگی‌های خدمت با توجه به ارتباط بین ویژگی‌های خدمت با خواسته‌های مشتریان و با استفاده از فرمول: $\sum_i^n = 1w_i d_{ij}$ و وزن نسبی ویژگی‌های خدمت از تقسیم وزن مطلق هر کدام از ویژگی‌ها بر حاصل جمع اوزان مطلق به دست می‌آید.

شکل ۱ در ادامه ماتریس ویژگی‌های خدمت را نشان می‌دهد که از ۲ قسمت کلی نیازهای مشتری و ویژگی‌های خدمت تشکیل شده است. ویژگی‌های خدمت و نیازهای مشتریان و نیز میزان اهمیت هر کدام، توسط گروه کانونی شناسایی و در این ماتریس قرار داده شده‌اند. در این ماتریس میزان همبستگی (ضعیف، متوسط و قوی) بین نیازهای مشتری و ویژگی‌های خدمت، به ترتیب با علامت \square ، \circ ، \diamond مشخص شده است. ارزیابی سازمان، ارزیابی رقبا، برنامه سازمان، نرخ بهبود نیز دیگر شاخص‌هایی است که در این ماتریس قابل مشاهده است. بر اساس شاخص‌های بالا، وزن مطلق و وزن نسبی محاسبه شده است.

شکل ۱- ماتریس ویژگی‌های خدمت

شکل ۲ ماتریس عملیات کلیدی فرایند از ۲ قسمت کلی ویژگی‌های خدمت و عوامل کلیدی فرایند تشکیل شده است. ویژگی‌های خدمت، عوامل کلیدی فرایند و نیز میزان اهمیت هر کدام، توسط گروه کانونی شناسایی و در این ماتریس قرار داده شده‌اند. در این ماتریس میزان همبستگی (ضعیف، متوسط و قوی) بین ویژگی‌های خدمت و عملیات کلیدی فرایند، به ترتیب با علامت \square ، \circ ، \diamond مشخص شده است. بر اساس میزان اهمیت و ضریب همبستگی بین شاخص‌ها، وزن مطلق و وزن نسبی محاسبه شده است.

شکل ۲- ماتریس عملیات کلیدی

شکل ۳ ماتریس الزامات عملیات از ۲ قسمت کلی عملیات کلیدی فرایند و الزامات عملیات تشکیل شده است. عملیات کلیدی فرایند و الزامات عملیات و نیز میزان اهمیت هر کدام، توسط گروه قانونی شناسایی و در این ماتریس قرار داده شده‌اند. در این ماتریس میزان همبستگی (ضعیف، متوسط و قوی) بین عملیات کلیدی فرایند و الزامات عملیات، به ترتیب با علامت \square ، \circ ، \diamond مشخص شده است. بر اساس میزان اهمیت و ضریب همبستگی بین شاخص‌ها، وزن مطلق و وزن نسبی محاسبه شده است.

عملیات کلیدی فرایند		میزان اهمیت	الزامات عملیات													وزن نسبی (I)	
			D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	D11	D12	D13	D	E
C1	پیش بینی بیمه مسئولیت برای اماکن ورزشی مدارس	۲/۹	○	○		◇			○	○				■		۱۹۸/۲	۶/۸
C2	دعوت از والدین و شخصیت‌ها برای حضور در مراسم المپیاد	۷/۶	■	○	■		◇				◇					۱۹۱/۲	۹/۸
C3	سازماندهی و تقسیم وظایف المپیاد بین ارکان مدرسه	۱۰/۸	◇	■	◇	◇									۲۳۶/۸	۱۱/۲	
C4	مشارکت‌دهی تشکیل‌دهی دانش آموزی در اجرای المپیاد	۱۵/۹		○	○	■	■	■					■		۵۲/۶	۱۵/۲	
C5	اختصاص زمان برنامه ویژه مدرسه برای برگزاری المپیاد	۱۰/۷	◇		◇	■		◇				○			۲۱۵/۵	۲/۵	
C6	تهیه چک لیست‌های کنترل و ارزیابی المپیاد	۴/۶			■							◇	■		۱۲/۵	۴/۱	
C7	تدوین آیین‌نامه ایجاد انجمن‌های ورزشی درون مدرسه‌ای	۱۱/۶	○		■					■	○	■	○	○	۱۹۲/۷	۶/۶	
C8	تدوین دستورالعمل جذب حامیان مالی المپیاد	۷/۵	○		■					■	○	■	○	○	۴۳/۵	۱۵/۲	
C9	جلب همکاری شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی برای ترمیم زمین بازی	۵/۹	◇							◇	◇	○			۴۳/۷	۶/۶	
C10	ترسیم جدول مسابقات و نصب در تابلوی اعلانات	۵/۵				◇							■		۲۲/۸	۲/۵	
C11	شناسایی استعداد‌های برتر و تشکیل تیم‌های ورزشی مدرسه	۵/۳	○	○	○	○	■	■	◇						۲۲/۸	۹/۳	
C12	فراگیر شدن المپیاد در بین دانش‌آموزان مدرسه	۷/۶	○	○	◇	◇	○	■					◇		۲۲/۸	۷/۹	
C13	تلفیق سایر برنامه‌های فرهنگی مدرسه با برنامه المپیاد	۴/۸	■	○	○	○	○	◇				◇		○	۱۵۳/۶	۲/۷	
مجموع		۲۹۳۵/۳۷	۸۵	۲۴۹/۶	۲۱۹/۴	۲۸۱/۸	۲۴۸/۴	۴۰۵/۲	۲۹۹/۲	۱۷۱/۲	۲۱۱/۴	۱۵۳/۶	۴۹۵/۶	۲۴۴/۶	۱۷۲/۱	۲۴۳۳/۱	۱۰۰
مجموع کل		وزن مطلق														۲۹۳۵/۳۷	
مجموع کل		وزن نسبی														۱۰۰	

شکل ۳- ماتریس الزامات عملیات

بر اساس نتایج ماتریس الزامات عملیات می‌توان گفت که اولویت‌بندی الزامات عملیات به شرح جدول ۵ است:

جدول ۵- اولویت‌بندی الزامات عملیات

رتبه	متغیر	وزن نسبی
۱	بازنگری دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های المپیاد	۱۵/۲
۲	تشکیل انجمن‌های ورزشی درون مدرسه‌ای و فعال‌سازی آنها	۱۲/۹
۳	ارائه گزارش کمی و کیفی المپیاد در جلسه والدین	۹/۶
۴	جلب حمایت‌های والدین، انجمن اولیاء و مربیان و ادارات	۸/۵
۵	بهره‌گیری از ساعات صبح و عصر قبل و بعد از مدرسه در اجرای المپیاد	۸/۴
۶	ایمن‌سازی امکانات و تجهیزات زمین بازی	۸/۳
۷	واگذاری مسئولیت قضاوت بازی‌ها به والدین، معلمان و دانش‌آموزان	۷/۵
۸	دریافت و توزیع تقدیرنامه‌های وزارتخانه‌ای بین دست‌اندرکاران	۷
۹	جلوگیری از تداخل المپیاد با کلاس درس تربیت‌بدنی	۵/۸
۱۰	تعیین فضاها و فرصت تبلیغاتی مدارس برای حامیان مالی	۵/۸
۱۱	تهیه و توزیع تجهیزات ورزشی مدارس	۵/۲
۱۲	بهره‌مندی از سالن‌ها و امکانات ورزشی سایر دستگاه‌ها	۳/۶
۱۳	تهیه و اهداء لباس و تجهیزات معلمین تربیت‌بدنی	۲/۱

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج آمار توصیفی تحقیق برای نیازهایی که بیشترین شکاف خدمات در آنها احساس شد به ترتیب عبارت بود از به‌روز بودن تجهیزات، توجه شخصی به نیازهای دانش‌آموزان، توجه شخصی به دانش‌آموزان، خوش‌قولی آموزش و پرورش، دل‌سوزی و اطمینان بخش بودن آموزش و پرورش و جذاب بودن تجهیزات.

پس از انجام مرحله اول تحقیق، مربوط به اندازه‌گیری کیفیت خدمات با استفاده از فن کیفیت خدمات (سروکوال) و تعیین شکاف‌های موجود، خانه‌های کیفیت و ماتریس‌های گسترش عملکرد کیفیت تکمیل شدند. در شکل ۱ (ماتریس ویژگی‌های خدمت)، نیازهای مشتریان برای بهبود کیفیت خدمات المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای ذکر شد که به ترتیب نیازهای افزایش انگیزه شرکت‌کنندگان و مجریان (با وزن نسبی ۲۰/۴)، مختار بودن مدرسه در تعیین محتوا و شیوه برگزاری (با وزن نسبی ۱۲/۷)، تجهیزات و امکانات ایمن و استاندارد (با وزن نسبی ۱۲/۴) مهمترین

نیازهای المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای از دید مشتریان بودند. کمترین میزان اولویت در این مقوله مربوط به تبلیغات و اطلاع‌رسانی مؤثر (با وزن نسبی ۳) بود. این آمار نشان می‌دهد افزایش انگیزه شرکت‌کنندگان و مجریان اهمیت بسیاری دارد. مسئولین المپیادهای ورزشی باید با راهکارها و تدابیری انگیزه شرکت‌کنندگان و مجریان در المپیادهای ورزشی را افزایش دهند. خسروی‌زاده و زهره‌وندیان پژوهشی را با عنوان ارزیابی کیفیت خدمات گروه علوم ورزشی دانشگاه اراک بر اساس الگوی ترکیبی سروکوال و گسترش عملکرد کیفیت انجام دادند. نتایج نشان داد از نظر دانشجویان، کیفیت خدمات گروه در سطح متوسط بود و تفاوت آماری معناداری (شکاف منفی کیفیت) بین ادراکات و انتظارات دانشجویان در تمام شش مؤلفه کیفیت خدمات وجود دارد. در نهایت ۲۰ نیاز مهم دانشجویان از جمله اماکن و فضاهای ورزشی مناسب، اماکن و فضاهای آموزشی و اداری، آزمایشگاه مناسب و نیز ۱۲ ویژگی فنی کیفیت خدمات از جمله پاسخ‌دهی مناسب کارکنان، اماکن و فضاهای فیزیکی کافی و مناسب و وجود ملزومات مناسب تکنولوژی اطلاعات برای بهبود کیفیت خدمات تعیین شدند. در این مقاله آمده است کیفیت یک موضوع پویا و در حال تغییر است لذا فرایند مدیریت در صنعت چه در تولیدات و چه در خدمات باید به دنبال کشف این تغییرات باشد. کیفیت تنها یک ابزار ارزیابی یا یک ابزار کنترل نیست بلکه باید نقطه آغاز هر گونه عملیات برنامه‌ریزی باشد (خسروی‌زاده و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین پیشنهاد می‌شود تا امکانات و تسهیلات رفاهی مناسب، هم‌چون استفاده از اماکن ورزشی، فضای ورزشی مناسب چه از لحاظ کمی و چه از لحاظ کیفی در مدراس و مراکز آموزشی، سرویس ایاب و ذهاب و مطابق با شأن و جایگاه دانش‌آموزان برای آنان فراهم شود. همچنین محیط مدارس (محوطه، زمین‌های ورزش، سالن‌ها و سایر قسمت‌ها) به هنگام ارائه خدمات تمیز و پاکیزه باشد، امکانات رفاهی مناسب برای دانش‌آموزان به هنگام ارائه خدمات تأمین شود و نظارت بیشتر بر امکانات فیزیکی مطلوب در مدارس و سالن‌های ورزشی به عمل آید. در شکل ۲ یعنی ماتریس عملیات کلیدی فرآیند ویژگی‌های خدمتی که طبق نظر گروه کانونی به دست آمده است و به دستیابی به نیازهای مشتریان کمک می‌کند در ستون ماتریس ذکر شده است که به ترتیب عوامل تعمیم بیمه دانش‌آموزان و توسعه دامنه حمایتی آن (با وزن نسبی ۱۵/۹)، سازماندهی و متشکل نمودن دانش‌آموزان داوطلب برگزاری (با وزن نسبی ۱۱/۶) و تلفیق برنامه المپیاد با برنامه‌های نیکوکارانه (با وزن نسبی ۱۰/۷) مهمترین ویژگی‌های خدمتی هستند که به دستیابی دانش‌آموزان به نیازهایشان کمک می‌کند. در شکل ۳ (ماتریس الزامات عملیات)، راهبردهایی که توسط گروه کانونی عنوان شد در ستون ماتریس سوم گسترش عملکرد کیفیت قرار گرفت. عملیات فرایند کلیدی که همان راهبردهای مورد نیاز برای ارائه یک ویژگی خدمت هستند، اولویت‌بندی شدند که سه اولویت برتر به این شرح بودند. اولین اولویت (با وزن

نسبی (۱۵/۷) به مشارکت‌دهی تشکل‌های دانش‌آموزی در اجرای المپیاد، دومین اولویت (با وزن نسبی ۱۵/۲) به تدوین دستورالعمل جذب حامیان مالی المپیاد و سومین اولویت (با وزن نسبی ۱۱/۲) به سازمان‌دهی و تقسیم وظایف المپیاد بین ارکان مدرسه مربوط است. یکی از راهبردهای مورد نیاز برای ارائه ویژگی‌های خدمت، شناسایی استعداد‌های برتر و تشکیل تیم‌های ورزشی مدرسه (با وزن نسبی ۹/۳) است. بی‌تردید کشف افراد با استعداد در سنین کم و سپس هدایت آنها بر اساس یک نظام معین، دارای پیامدهای مثبتی مثل افزایش احتمال رسیدن ورزشکاران مستعد به اوج اجرای ورزشی است. فرایند کشف ورزشکاران با استعداد، برای شرکت در یک برنامهٔ تمرینی سازماندهی شده، یکی از مهمترین موضوعاتی است که امروزه در ورزش مطرح است. جامعهٔ ایران از لحاظ استعداد انسانی بسیار غنی است و از این حیث زمینهٔ مناسبی وجود دارد. روش‌های شناخت استعدادیابی مؤثر و کارآمد، تأثیر بسیار مهمی در ورزش‌های کنونی دارد. حسینی و همکاران در پژوهشی نتیجه گرفتند که از مهمترین ضعف‌های استعدادیابی در ورزش ایران، فعال نبودن وزارت آموزش و پرورش در زمینهٔ استعدادیابی و بی‌توجهی به آموزش برای تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص در حوزهٔ استعدادیابی است (حسینی و همکاران، ۲۰۱۵). با توجه به نتیجهٔ این تحقیق یکی از دستاوردهای برگزاری المپیاد درون مدرسه‌ای استعدادیابی ورزشی است. پس می‌توان این فرصت را مغتنم شمرد. نتیجه نهایی روش گسترش عملکرد کیفیت و آنچه که مدیران المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای با استفاده از روش گسترش عملکرد کیفیت به‌دنبال آن هستند در الزامات عملیات نهفته است. در این مرحله راهکارهای مرتبط با برآورده کردن عملیات فرایند کلیدی و در نتیجه، ارتقاء کیفیت خدمات المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای عنوان شد. این راهکارها به عنوان الزامات عملیات در سطرهای شکل ۳، یعنی ماتریس الزامات عملیات قرار دارند. نتیجه محاسبات به-ترتیب اولویت نشان داد بازنگری دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های المپیاد (با وزن نسبی ۱۵/۲)، تشکیل انجمن‌های ورزشی درون مدرسه‌ای و فعال‌سازی آنان (با وزن نسبی ۱۲/۹)، ارائه گزارش کمی و کیفی المپیاد در جلسه والدین (با وزن نسبی ۹/۶)، جلب حمایت‌های والدین، انجمن اولیا و مربیان و ادارات (با وزن نسبی ۸/۵)، بهره‌گیری از ساعات صبح و عصر قبل و بعد از مدرسه در اجرای المپیاد (با وزن نسبی ۸/۴) و ایمن‌سازی امکانات و تجهیزات زمین بازی (با وزن نسبی ۸/۳)، از راه‌کارهای مؤثر برای ارتقاء کیفیت خدمات المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای و در نتیجه افزایش رضایت جامعه مورد نظر پژوهش از این خدمات است. بنابراین بازنگری دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای و همچنین برآورده نیاز دانش‌آموزان و کارکنان و موجب رضایت مشتریان خواهد شد و در نهایت به افزایش کیفیت ارائه خدمات می‌انجامد. از راهکارهای

مهمی که در ارتقاء کیفیت خدمات المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای عنوان شد ایمن‌سازی امکانات و تجهیزات زمین بازی است. تمامی نکات ایمنی تجهیزات زمین ورزش باید توسط مسئولین و دست‌اندرکاران المپیاد ورزشی رعایت شود. پیشنهاد می‌شود تجهیزات ورزشی باید تا حد امکان توسط وزارت آموزش و پرورش برای استان‌ها تهیه شود تا از تجهیزات غیر استاندارد استفاده نشود. از آن‌جا که کم‌توجهی و کوتاهی در اقدام برای رفع موانع و عوارض خطرناک زمین بازی مدارس، مسئولیت مدیران و مربیان را در مواقع بروز سانحه افزایش می‌دهد لذا تلاش برای ایمن‌سازی محیط و امکانات ورزشی و نیز تأمین نیازمندی‌های المپیادهای ورزشی از ضروری‌ترین اقدام‌ها برای فراهم ساختن شرایط مناسب و یکی از برنامه‌های مهم مدرسه قلمداد می‌شود. اگر چه بسیاری از مدیران علاقه‌مند در حد بضاعت برای آماده‌سازی فضا و رفع این نواقص گام‌های مؤثری برداشته‌اند اما به لحاظ اهمیت موضوع، انجام اقدام‌هایی در زمینه هماهنگی و اثربخشی فعالیت‌ها، تدوین شیوه‌نامه‌ای به منظور تعریف فضا و تجهیزات ورزشی استاندارد و چگونگی تجهیز آن در رابطه با المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا، هم‌مسیری حرکت نهادها و مسئولان ذی‌ربط تا رده مدیران مدارس و معلمان تربیت‌بدنی که به طور مستقیم با دانش‌آموزان سر و کار دارند و مشخص کردن دقیق وظایف هر یک در این خصوص از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. راهکار دیگری که باید مد نظر قرار گیرد جلوگیری از تداخل المپیاد با کلاس درس تربیت‌بدنی است؛ زیرا دانش‌آموزان شرکت‌کننده در المپیاد از خانواده‌های مختلف و با برنامه‌ریزی‌های پاره وقت متفاوت از قبیل شرکت در کلاس‌های فوق برنامه درسی، هنری، ورزشی، کانون‌های زبان و ... هستند و باید برنامه‌ریزی همه‌جانبه برای زمان برگزاری مسابقات قبل از شروع سال تحصیلی صورت گیرد تا با برنامه‌های سال تحصیلی و کلاس درس تربیت‌بدنی تداخل نداشته باشد. این زمان‌بندی باید در جلسه شورای معلمان مطرح و تصویب شود تا برنامه سالانه مدارس با زمان برگزاری المپیاد تداخل نداشته باشد. همچنین افراد شرکت‌کننده در رشته‌های تیمی از یک کلاس انتخاب شوند تا با هماهنگی قبلی و به صورت یکپارچه در ساعات تفریح و فوق برنامه پس از ساعات آموزشی به شرکت در مسابقات مبادرت ورزند. از دیگر راهکارهای مهمی که در ارتقاء کیفیت خدمات المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای عنوان شد بهره‌مندی از سالن‌ها و امکانات ورزشی سایر دستگاه‌ها است. با توجه به این‌که بسیاری از مدارس در کشور از فضای کافی برای برگزاری فعالیت‌های تربیت‌بدنی به تناسب تعداد دانش‌آموزان برخوردار نیستند و از طرفی در این مدارس برخی از نکات ایمنی در نگهداری و تعمیرات تجهیزات رعایت نمی‌شود، لزوم رسیدگی به امکانات و پیش‌بینی فضای لازم و سرپوشیده متناسب با اقلیم هر استان و توجه به زیرساخت‌های برگزاری مسابقات هر چند در سطح مدارس، کاملاً مشهود است. هفتمین راهکار طرح المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای، واگذاری

مسئولیت قضاوت بازی‌ها به والدین، معلمان و دانش‌آموزان بود. با دادن مسئولیت به افراد در برگزاری المپیاد درون مدرسه‌ای و ایجاد انگیزه در افراد برای انجام فعالیت‌های ورزشی و برنامه‌ریزی صحیح، اهمیت برگزاری مسابقات و به تبع آن ورزش و تربیت‌بدنی و تأثیر آن در سلامت اجتماعی و فردی دانش‌آموزان به خانواده‌ها و خود دانش‌آموزان اثبات شده و در آنها ورزش به عنوان یکی از عناصر ایجاد محیطی با نشاط و تأثیر آن در آموزش و یادگیری دانش‌آموزان نهادینه می‌شود. به طور کلی با این‌که طرح المپیاد درون مدرسه‌ای به صورت نظام‌مند در چند سال اخیر در مدارس انجام می‌گیرد و در کشور به صورت قابل قبولی برگزار می‌شود، ولی به دلیل جدید بودن با مشکلاتی مواجه است که با تدبیر و نظارت مسئولان، امید است هر سال نسبت به سال قبل با مشکلات کمتری برگزار شود. بنابراین، با توجه به راهکارهای شناسایی شده، پیشنهاد می‌شود با برنامه‌ریزی‌های دقیق‌تر و هماهنگی بیشتر در جهت دستیابی به اهداف برگزاری المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای و پیرو آن سند تحول بنیادین کوشش کرد و با به‌کارگیری منابع انسانی و مالی دخیل در برگزاری این مسابقات مشکلات موجود را از بین برد؛ و با تدوین برنامه راهبردی و انتخاب راهبردهای مناسب به منظور بهره‌گیری از راهکارهای موجود و افزایش آنها در اجرای المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای در جهت پیشرفت دانش‌آموزان گام برداشت. با توجه به نتایج برآمده از تحقیق، پیشنهاد می‌شود استانداردها و معیارهای حضور معلمان و دانش‌آموزان در المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای با الگوبرداری از سایر المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای معتبر دنیا تدوین و به‌درستی پیاده شود. ضمن تعریف دقیق مسئولیت‌ها و شرح وظایف هر یک از پست‌های سازمان و افراد درگیر در برگزاری مسابقات، و تعریف سنجه‌ها و معیارهای ارزیابی هر یک از افراد، ارزیابی ادواری از عملکرد کلیه افراد (داوران، مربیان، مسئولان و ...) به‌عمل آید و نتایج آن در نظام ارتقاء و پاداش افراد تأثیرگذار باشد. با هماهنگی با سازمان‌های ذیربط در بهره‌برداری از سالن‌ها و اماکن ورزشی و الگوبرداری از اماکن ورزشی برتر دنیا، احداث سالن‌ها و اماکن ورزشی مدرن و بهسازی سالن‌ها و اماکن ورزشی موجود با توجه به استانداردها در اولویت برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش و سازمان‌های مسئول قرار گیرد. کمیته‌ای ویژه جهت بازنگری و تدوین آیین‌نامه‌ها و مقررات جدید المپیاد در معاونت تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش تشکیل شود. برنامه‌های سرگرم‌کننده و فرهنگی در روزهای برگزاری مسابقات در مدارس و سالن‌ها اجرا شود. ضمن تشویق و تأکید بر رفتارهای فرهنگی و اخلاقی افراد درگیر در المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای، منشور اخلاقی کارکنان، مربیان، داوران و دانش‌آموزان تدوین و اجرا شود. ضمن تأکید بر مدارس برای ایجاد رشته‌های مختلف ورزشی، اجرای نظام استعدادیابی در المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای با جدیت پیگیری شود و تقویت مدارس مجری طرح المپیاد ورزشی برای جذب حامیان مالی در دستور کار وزارت آموزش و پرورش

قرار گیرد تا بتواند در مسئله جذب حامیان مالی موفق‌تر عمل نمایند. باید اذعان نمود انتظارات دانش‌آموزان و مدیران و کارکنان به عنوان متقاضیان و مشتریان اصلی المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای، عامل بسیار مهمی در تعیین و بهبود کیفیت المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای است. در مجموع به مسئولین المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای پیشنهاد می‌شود با عنایت به نتایج به-دست آمده، انتظارات مشتریان را برطرف کنند و از این طریق به گسترش عملکرد کیفیت خدمات در المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای بپردازند. در محدودیت‌های مطالعه فرض بر این بوده است که آزمون‌ها در تکمیل پرسش‌نامه حوصله لازم را به خرج داده‌اند و محافظه‌کاری و ملاحظاتی در مصاحبه‌ها صورت نگرفته است.

منابع

1. Arefi, M. Zandi, Kh. (2012). The proposed model for integration of quality improvement models: customer orientation approach in higher education. Master's thesis Department of educational sciences. Faculty of education and psychology. Shahid Beheshti University of Tehran. (Persian)
2. Bakhsheshi, M. Aghaei, N. & Akbari Yazdi, H. (2018). Analysis of the expansion of quality performance at the Faculty of Physical Education and Sport Sciences of Kharazmi University based on the SERVQUAL model. *management and development of sport*, 6 (2), 69-47. (Persian)
3. Bazargan, A. (2006). Internal evaluation of university and its application to continuous improvement of higher education quality. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 4 (3), 32-15. (Persian)
4. Bazargan, A. Sarmad, Z. & Hejazi, E. (2015). *Research Methods in Behavioral Sciences*. Tehran: Knowledge Publishing. (Persian)
5. Chen, F. (2015). A novel approach to regression analysis for the classification of quality attributes in the Kano model: an empirical test in the food and beverage industry. *omega*, 40(5), 651-659.
6. Garibay, C. Gutiérrez, H. & Figueroa, A. (2015). Evaluation of a Digital Library by Means of Quality Function Deployment (QFD) and the Kano Model. *The Journal of Academic Librarianship*, 2(36), 125-132.
7. Ghorbani, Kh. Vaseghi, N. (2015). Investigating strategies for strengthening physical education of high school students in esfahan province., *Quarterly Journal of Education publication of the academy of scientific studies in education*, 31(1): 75-92. (Persian)
8. Hamidzadeh, M. Ghamkhari, M. (2010), Identification of Factors Affecting Loyalty, Customers Based on the Quick Response Organizations Model. *Quarterly Journal of Business Research*, 52(8), 187-210. (Persian)
9. Hosseini, Sh. Hamidi, M. Rajabi, A. & Sajjadi, N. (2015). Identified the strengths, weaknesses, opportunities and threats talent in athletics, challenges of the Islamic Republic of Iran. *Journal Sports Management*, 5(17), 29-54. (Persian)

10. Huran, B. (2011). QFD in Services. Translation by Mohammad Reza Abbasi and Mahshid Yazdanpanah. Tehran: Public Administration Publications,.
11. Kazemi, A. Ahmadvand, S. (2010). Familiarity with QFD Customer-Oriented Approach to Designing and Improving Product Quality. Quarterly journal of industrial technology development. 4(16): 16-30. (Persian)
12. Khosravizadeh, E. Zohrehvandian. K. (2016 Spring & Summer). Assessment Service Quality at the Sport Science Department in Arak University Based on Integrated Approach Include Servqual, Kano and Quality Function Deployment. Research on Educational Sport, 5(12), 37-60. (Persian). Doi: 10.22089/res.2017.938
13. Qureshi, M.H., khan, K. Bhatti, M.N., Khan, A. & Zaman, K. (2012). Quality function deployment in higher education institute of Pakistan. Middle-East journal of scientific research, 12(8), 8-11
14. Reshadatjo, S. Khademi, M. (2016). School sports olympiad impact on the mental health of female high school students in tehran. Third national conference on sustainable development in psychology, social and cultural studies. Tehran, Soroush mortazavi islamic research, Center for strategies for achieving sustainable development. (Persian) https://www.civilica.com/Paper-EPSCONF03-EPSCONF03_230.html
15. Soltani, I. Saremi, B. (2007). Overview of Quality of Service. Tadbir, 18(4), 49-45. (Persian)
16. Swift, J. Ross, E. Omachonu, V. (2014). Principles of Total Quality. St.Lucies, 2nd Edition.
17. Terzakis, D. Pandelis, V. Alerendors, E. & Stavros, E. (2012). Translating the service quality gaps into strategy formulation: An experimental case study of a greek academic department. Europe research studies, 9(1), 99-125.

ارجاع دهی

زارع ابوذری، حمیدی مهرزاد، امیرحسینی سیداحسان. (۱۳۹۹). تحلیل گسترش عملکرد کیفیت در المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای وزارت آموزش و پرورش. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۴۰-۱۷. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.7018.1612

Zare A, Hamidi M, Amirhoseini E. (2020). Analysis of the Quality Performance Development in the Ministry of Education's Intera-School Sport Olympiad. *Research on Educational Sport*, 8(18): 17-40. (Persian). DOI: 10.22089/res.2019.7018.1612

طراحی مدل توسعه ورزش دانش آموزی ایران

اکبر میرزایی کالارا^۱، مهرعلی همتی نژاد^۲، رحیم رضانی نژاد^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

۲. استاد تمام مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان (نویسنده مسئول)

۳. استاد تمام مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۷/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۰۷

چکیده

هدف این پژوهش، طراحی مدل ساختاری توسعه ورزش دانش آموزی بود. روش پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کارشناسان معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، ادارات کل استان‌ها، مناطق و شهرستان‌ها، فدراسیون ورزش‌های دانش آموزی و معلمان تربیت بدنی بودند. نمونه آماری به تعداد قابل کفایت جهت مدل‌سازی معادلات ساختاری (۲۴۹ نفر) انتخاب و نظرخواهی شدند. بر اساس مطالعه نظری و مصاحبه با متخصصان، پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای تنظیم گردید و با استفاده از نظر متخصصان روایی (محتوایی)، پایایی (آلفای کرونباخ) و اعتبار عاملی (برازش مدل) تأیید شد. از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (نرم افزار PLS) جهت تحلیل یافته‌ها استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد عوامل استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرها دارای اثر مستقیم و معناداری بر پیامدهای توسعه می‌باشند و عامل ذینفعان نیز از طریق استراتژی‌ها بر پیامدهای توسعه اثر دارد. بر اساس نتایج پژوهش می‌توان بیان کرد توسعه ورزش دانش آموزی فرآیندی پویا است و برای تحقق آن و حصول پیامدهای توسعه، ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش با هم عمل می‌کنند. از این رو سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان باید به هنگام تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش دانش آموزی به ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش توجه کنند و آنها را مد نظر قرار دهند.

واژگان کلیدی: توسعه ورزش، ورزش دانش آموزی، مدل‌سازی توسعه، پیامدهای توسعه

1. Email: akbar.mirzaei25@yahoo.com

2. Email: ma_hemati@yahoo.com

3. Email: ra.ramezaninejad@gmail.com

مقدمه

تربیت بدنی و ورزش یک بخش ضروری از برنامه رسمی مدارس هستند. ورزش دانش‌آموزی رویکردی کارآمد برای افزایش فعالیت جسمانی دانش‌آموزان از طریق برنامه‌ها، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی در یک محیط حمایتی با زیر ساخت‌ها و امکانات امن و راحت است. در مجامع سیاسی، رسانه‌ها، و محیط‌های علمی و مطالعات انجام گرفته در زمینه ورزش دانش‌آموزی، در مورد پتانسیل ورزش مدارس برای حل مشکلات متعدد اجتماعی، روان‌شناختی و آموزشی دانش‌آموزان تردیدی وجود ندارد (پوت و همکاران، ۲۰۱۴: ۴۸۴-۴۹۱). بروور^۲ (۲۰۱۰) بیان می‌کند هدف از مشارکت در ورزش مدارس آشنایی دانش‌آموزان با "فرهنگ حرکت"^۳ و مسیری برای ورود به سطوح مختلف ورزش است. به اعتقاد برخی از محققان، ورزش دانش‌آموزی پایه و اساس توسعه ورزش در سایر سطوح است و تا زمانی که ورزش مدارس توسعه نیابد توسعه در سایر سطوح سخت، دشوار و مقطعی خواهد بود (بلویس و اسمیت،^۴ ۲۰۱۰: ۷۸-۵۶). اسچولنکورف^۵ (۲۰۱۷) توسعه ورزش را مشتمل بر ساختارها، سیستم‌ها، فرصت‌ها و فرآیندهایی می‌داند که افراد را قادر می‌سازد در ورزش شرکت کنند و عملکرد خود را تا سطح دلخواه ارتقا دهند. به اعتقاد اسونسن و همکاران^۶، (۲۰۱۷) هدف اولیه از توسعه ورزش دانش‌آموزی نیز ترویج مشارکت جمعی در میان دانش‌آموزان است. شری و همکاران^۷ (۲۰۱۵) نیز اظهار داشتند هدف برنامه توسعه ورزش دانش‌آموزی افزایش مشارکت در ورزش، شناسایی و توسعه استعدادها، ورزشی، ترویج فرهنگ سبک زندگی سالم و فعال و تقویت انسجام اجتماعی در بین دانش‌آموزان و به تبع آن در جامعه است. با مرور مبانی نظری و اهداف مندرج در اسناد بالا دستی و راهکارهای ارائه شده در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، هدف توسعه ورزش دانش‌آموزی در ایران افزایش علاقه، آگاهی و مشارکت دانش‌آموزان در ساعت تربیت بدنی، مسابقات و رویدادهای ورزشی دانش‌آموزی، افزایش حمایت ذینفعان و به خصوص والدین و جامعه از ورزش مدرسه، ارتقا امکانات و تجهیزات ورزشی مدارس، توانایی جذب منابع مالی و توسعه مسیرهای مشارکت و استعدادیابی در ورزش دانش‌آموزی و در نهایت ارتقا سواد حرکتی و ترویج سبک زندگی سالم و فعال در دانش‌آموزان است. بنابراین با توجه به نتایج تحقیقات، توسعه ورزش دانش‌آموزی "ارائه فرصت‌های ورزشی جذاب، مقرون به صرفه و پایدار با در نظر گرفتن نیازها، انگیزه‌ها و انتظارات متنوع

-
1. Pot et al.
 2. Breuer
 3. Movement culture
 4. Bloyce & Smith
 5. Schulenkorf
 6. Svensson et al.
 7. Sherry et al.

و متغیر دانش‌آموزان صرف نظر از سن، علاقه، توانایی و جنسیت به منظور اطمینان از مشارکت در ورزش در یک محیط حمایتی و ایمن برای رسیدن به تجارب مثبت، رضایت‌بخش و ارتقا عملکرد تا سطح دلخواه‌شان" است (بوکارو و همکاران، ۲۰۱۲: ۳۸-۳۱ و آنا و میچل، ۲۰۱۸).

ورزش تربیتی و آموزشی، جایگاه ویژه‌ای در نظام تعلیم و تربیت رسمی (از دوره پیش دبستانی تا دانشگاه) دارد و مورد توجه سیاست‌های کلان کشور قرار دارد. توسعه تربیت‌بدنی و ورزش به عنوان زمینه‌ساز تأمین و تربیت نیروی انسانی سالم و تندرست، بخشی از برنامه‌های توسعه ملی به شمار می‌آید و در سیاست‌گذاری‌های کلان سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و در برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور، مورد توجه قرار گرفته است. همچنین در اسناد بالادستی وزارت آموزش و پرورش، هم در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و هم در برنامه درسی ملی، درس تربیت‌بدنی در کنار تربیت دینی، عقلانی، و عاطفی-اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است و بر اهمیت توسعه ورزش مدارس تأکید شده است. علی‌رغم ارتقا شاخص‌های کمی ورزش دانش‌آموزی در طول برنامه‌های توسعه کشور و توجه ویژه به ورزش دانش‌آموزی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و همچنین ارتقا ساختاری تربیت‌بدنی در وزارت آموزش و پرورش و اجرای برنامه‌ها، فعالیت‌ها و طرح‌های متنوع در معاونت تربیت‌بدنی و سلامت، به دلیل ناکارایی برنامه‌های فعلی، جزیره‌ای عمل کردن و نداشتن یک مدل و نقشه نظام‌مند کلی‌نگر، ورزش دانش‌آموزی با کاستی‌های فراوانی روبروست و توسعه نیافته است. تحقیقات بسیاری در مورد ابعاد مختلف ورزش دانش‌آموزی کشور انجام گرفته است که هیچ‌کدام رویکرد کلان و مبتنی بر طراحی الگوی توسعه را در پیش نگرفته‌اند. فندرسکی (۲۰۱۶)، خوش‌سیما (۲۰۱۶)، سید کریمی (۲۰۱۶) و وحدانی (۲۰۱۷) به تدوین استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی پرداخته‌اند. جعفریانی (۲۰۱۴)، حیدری (۲۰۱۶) و نظری (۲۰۱۷) برنامه‌ها و فعالیت‌های اجرایی معاونت تربیت‌بدنی و سلامت را بررسی کرده‌اند. برخی مطالعات نیز به بررسی وضعیت ورزش دانش‌آموزی در سطح ملی و مدارس پرداخته‌اند، اما همه آنها بدون بررسی بسترها، شرایط و ظرفیت‌های بومی و منطقه‌ای، برنامه‌هایی را پیشنهاد کرده‌اند و همچنین کمبود امکانات و فضاهای ورزشی، کمبود نیروهای متخصص، کمبود منابع مالی، کمبود آموزش و تحقیقات و عدم استفاده صحیح از فناوری را از عوامل مهم بازدارنده توسعه ورزش دانش‌آموزی ذکر کرده‌اند. مؤلفه‌ها و شاخص‌های کمی و عینی متعددی نیز در سند تفصیلی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش کشور (۱۳۸۳)، مانند منابع انسانی، قوانین و مقررات، فناوری اطلاعات و ارتباطات، مدیریت و برنامه‌ریزی، تحقیق و توسعه، استاندارد و ارزیابی، امکانات زیرساختی و تجهیزات ورزشی مطرح شده‌اند. در

-
1. Bocarro et al.
 2. Anna & Michalis

صورتی که چنین شاخص‌هایی در ورزش دانش‌آموزی بسیار اندک و عمدتاً کیفی یا در دراز مدت قابل ارزیابی هستند. بنابراین تاکنون شاخص‌هایی برای سیاست‌گذاری و توسعه ورزش دانش‌آموزی شناسایی و به مدیریت عالی ورزش وزارت آموزش و پرورش معرفی نشده است تا مبنایی علمی و اجرایی در این باره فراهم شود. ضمناً مطالعات انجام شده چه در قالب تولیدات علمی و چه به عنوان مطالعات تفصیلی، الگویی برای توسعه ورزش دانش‌آموزی ارائه نداده‌اند و مشخص نشده است که چگونه می‌توان سیاست‌ها و اهداف مصوب ورزش مدارس را تحقق بخشید و برای تحقق این اهداف در مدارس باید بر کدام محورهای توسعه، برنامه‌ها و فعالیت‌ها تأکید بیشتری شود.

مطالعات خارجی عمدتاً بر توسعه مشارکت ورزشی دانش‌آموزان تمرکز کرده‌اند و یا این‌که توسعه ورزش دانش‌آموزی را به عنوان بخشی از چارچوب یا مدل توسعه ورزش در نظر گرفته‌اند. راستوگی و شرما^(۲۰۱۷) با بررسی وضعیت توسعه تربیت‌بدنی در مدارس کشورهای مختلف بیان کردند اگر چه در اکثر کشورها، شیوه‌ها و برنامه‌های مثبتی در زمینه توسعه ورزش مدارس وجود دارد، اما با این حال برنامه منسجم و یکپارچه‌ای به منظور توسعه ورزش در مدارس مشاهده نمی‌شود و شواهد زیادی از شکست برنامه‌های توسعه ورزش در مدارس وجود دارد. مکینتاش و لیدل^(۲۰۱۴) و مکینتاش و فورنریس^(۲۰۱۶) اشاره کردند کشورهای فردگرایی اروپایی به طرز قابل توجهی دارای سیستم‌های توسعه ورزش متفاوتی در مدارس، دولت محلی و جامعه می‌باشند و پیشنهاد کردند برنامه توسعه ورزش دانش‌آموزی باید بر مشارکت جمعی از طریق ارتباطات مدرسه و باشگاه‌های ورزشی و جامعه مبتنی باشد و تأکید بر مشارکت هرچه بیشتر دانش‌آموزان در ورزش مدرسه باشد. سوتیریادو^(۲۰۰۸) در ارائه چارچوب توسعه ورزش استرالیا، ابعاد ذینفعان، برنامه‌ها، فرآیندها و مسیرهای توسعه ورزش را مورد تأکید قرار داد و بیان کرد که توسعه ورزشکاران مهمترین بخش توسعه ورزش است و نقش ذینفعان و به کارگیری برنامه‌ها، فرآیندها و مسیرهای مشخص برای توسعه ورزشکاران ضروری است. کهینده و آدودو^(۲۰۱۱) با تحلیل مفهومی توسعه ورزش مدارس در نیجریه بیان کردند به دلیل عدم وجود یک سیاست و برنامه کلان از طرف وزارت آموزش و پرورش، ورزش مدارس در نیجریه توسعه نیافته است. یانگ و همکاران^(۲۰۱۸) اشاره کردند بهتر است دولت‌ها سیاست‌های ورزشی را با مشارکت سازمان‌های ورزشی، متخصصان و مدارس اتخاذ نمایند، زیرا از این طریق مشارکت ذینفعان در سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش افزایش یافته و احتمال موفقیت آنها نیز بیشتر می‌شود. وی

-
1. Rastogi & Sharma
 2. Mackintosh & Liddle
 3. MacIntosh & Forneris
 4. Sotiriadou
 5. Kehinde & Adodo
 6. Yong et al.

و همکاران^۱ (۲۰۱۰) عوامل منابع انسانی با کیفیت، ارتباط و همکاری مدارس با سازمان‌های ورزشی منطقه‌ای، استانی و ملی، امکانات، تجهیزات و زیرساخت‌های ورزشی با استانداردهای جهانی را برای توسعه ورزش مدارس کانادا پیشنهاد کردند. کومووا و همکاران^۲ (۲۰۱۵) الزامات توسعه ورزش مدارس در روسیه را امکانات، تجهیزات و زیرساخت‌های ورزشی مناسب، معلمان و مربیان ورزش متخصص، مشارکت و مسئولیت‌پذیری بیشتر والدین و جامعه و افزایش ساعت درس تربیت‌بدنی در مدارس بیان کردند. ولتی و کوهن^۳ (۲۰۱۶) عناصر حیاتی برای تحقق موفقیت‌آمیز توسعه ورزش را برنامه‌ریزی استراتژیک، ارتباط سازمان‌های ورزشی ملی و منطقه‌ای، مشخص کردن نقش‌ها و مسئولیت‌های سازمان‌های ورزشی ملی و منطقه‌ای، کار تیمی ذینفعان و ارزیابی مستمر از اجرای فرآیندهای توسعه ورزش بیان کردند.

معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش در حکم یکی از متولیان اصلی ورزش تربیتی و آموزشی در دانش‌آموزان، ماموریت دارد تا درس تربیت‌بدنی را در چارچوب سند تحول بنیادین، برنامه درس ملی و اهداف و سیاست‌های وزارت آموزش و پرورش توسعه دهد. بنابراین ضروری است با استفاده از ظرفیت‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سایر اسناد بالادستی برنامه و مدل توسعه ورزش دانش‌آموزی ارائه شود تا تحولی اساسی در ورزش دانش‌آموزی ایجاد شود، زیرا کوتاه‌ترین و مفیدترین راه توسعه ورزش کشور سرمایه‌گذاری در ورزش دانش‌آموزی به عنوان پایگاه اولیه توسعه ورزش همگانی و قهرمانی است. لیکن بررسی پژوهش‌های این حوزه نشان می‌دهد در خصوص مدل‌سازی در حوزه ورزش دانش‌آموزی علی‌رغم اقدامات انجام شده، بیشتر مطالعات به جزئیات سیاست‌ها و بر مشارکت ورزشی متمرکز شده‌اند. در زمینه مدل‌سازی؛ در ایران تحقیقات به مدل‌سازی در زمینه توسعه ورزش دانش‌آموزی نپرداخته‌اند و بیشتر بر ورزش همگانی و قهرمانی متمرکز شده‌اند. در مطالعات خارجی نیز مدل‌سازی‌های انجام شده عمدتاً بر توسعه مشارکت متمرکز شده‌اند و کمتر به ابعاد موثر در توسعه ورزش دانش‌آموزی پرداخته‌اند.

مطالعات قبلی کمتر جنبه کاربردی و اکتشافی داشته‌اند و همچنین در ارتباط با ورزش دانش‌آموزی، هیچ پژوهشی به ارائه عوامل و مدل توسعه نپرداخته است. این پژوهش در تلاش برای حل این محدودیت‌ها توسط منتقل کردن فرایندهای پویای دخیل در توسعه ورزش دانش‌آموزی، ذینفعان دخیل، استراتژی‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی، و اثرات اجرای این استراتژی‌ها بر توسعه ورزش دانش‌آموزی از طریق ایجاد مسیرهایی برای مشارکت در ورزش است. بنابراین هدف از این پژوهش تدوین مدلی مناسب و متناسب با ساختار ورزش دانش‌آموزی بر اساس نظر صاحب‌نظران

-
1. Way et al.
 2. Komova et al.
 3. Welty & Cohen

حوزه ورزش دانش آموزی است. چارچوب مفهومی انتخاب شده برای مدلسازی در این پژوهش براساس مطالعه نظری (کتابخانه‌ای و اسنادی) و با توجه به وضعیت فعلی ورزش دانش‌آموزی و با در نظر گرفتن مشکلات و چالش‌ها و متناسب با اهداف عالی تعلیم و تربیت و اسناد بالا دستی (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، برنامه ملی درسی، و برنامه ششم توسعه) و مطالعه تجربی (مصاحبه) تدوین شده است و شامل پنج منظر اصلی؛ ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها، مسیرها و پیامدهای توسعه ورزش در حوزه ورزش دانش‌آموزی است. مدل نظری شناسایی شده (شکل ۱) توسط صاحب‌نظران و از طریق پرسش‌نامه مورد ادراک قرار گرفت و به صورت مدل معادلات ساختاری (شکل ۲) تبیین و تأیید شد.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی بود که به شکل میدانی انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل کارشناسان معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، ادارات کل استان‌ها، مناطق و شهرستان‌ها، کارکنان فدراسیون ورزش‌های دانش‌آموزی و معلمان تربیت‌بدنی بودند. نمونه آماری پژوهش به تعداد قابل کفایت جهت مدل‌سازی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزار PLS به تعداد ۱۰ تا ۲۰ برابر مجموع ابعاد متغیرهای اصلی (داوری و رضازاده، ۲۰۱۷: ۴۸-۲۵) در این پژوهش ۱۶۹ نفر انتخاب و به روش هدفمند و در دسترس (بر مبنای تخصص و تجربه) مورد نظرخواهی قرار گرفت. ابزار پژوهش شامل پرسش‌نامه محقق‌ساخته در دو بخش مشخصات توصیفی و سؤالات تخصصی بود. استخراج عامل‌ها، مؤلفه‌ها و گویه‌های اولیه با بررسی مبانی و پیشینه از طریق مطالعه اسناد، کتاب‌ها و مقالات شامل منابع داخلی و خارجی متغیرها و شاخص‌های مربوط به توسعه ورزش دانش‌آموزی شناسایی و انتخاب شد. برای بررسی متغیرهای شناسایی شده و اکتشاف بیشتر در زمینه پژوهش از مصاحبه نیمه‌هدایت شده از متخصصان حوزه ورزش دانش‌آموزی استفاده شد. پرسش‌نامه نهایی در ۸۱ گویه که با روش لیکرت و با ارزش‌گذاری پنج‌گزینه‌ای (بسیار کم، کم، تاحدی، زیاد، بسیار زیاد) تهیه گردید. روایی صوری و محتوایی آن توسط ۱۴ نفر از متخصصین شامل ۷ نفر از اساتید دانشگاه و ۷ نفر از مدیران ورزش دانش‌آموزی بررسی و پایایی پرسش‌نامه نیز با روش آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/92$) تأیید شد. علاوه بر این، پرسش‌نامه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم بررسی و در پنج بعد تأیید شد. ابعاد این پرسش‌نامه شامل بعد دینفعان (۱۰ گویه)، بعد استراتژی‌ها (۳۳ گویه)، بعد فرآیندها (۱۵ گویه)، مسیرها (۱۵ گویه) و بعد پیامدهای توسعه (۸ گویه) است. در قسمت تحلیل داده‌ها از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی و با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS 3، برای بررسی همه جانبه مدل مفهومی پژوهش بهره گرفته شد.

نتایج

در ابتدا مشخصات نمونه آماری پژوهش در جدول ۱ توصیف شده است. توصیف ویژگی‌های فردی نمونه پژوهش از نظر محل اشتغال نشان داد، بیشترین فراوانی مربوط به معلمان (۳۳/۷ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به حوزه ستادی (۸/۴ درصد) بود. از نظر وضعیت جنسیت، (۵۶ درصد) از افراد نمونه مرد و (۴۲ درصد) زن بودند. همچنین بیشتر اعضای نمونه مدرک کارشناسی ارشد (۵۴/۲ درصد) داشتند.

جدول ۱- توصیف مشخصات نمونه آماری پژوهش

مؤلفه		ویژگی					حوزه فعالیت
۲۴۹ نفر	معلم تربیت بدنی	فدراسیون ورزش‌های دانش‌آموزی	سرگروه آموزشی استان	کارشناس تربیت بدنی شهرستان‌ها و مناطق	معاونت تربیت بدنی ادارات کل	حوزه ستادی معاونت تربیت بدنی	
	۸۴	۲۴	۳۹	۵۸	۲۳	۲۱	
	۳۳/۷	۹/۶	۱۵/۷	۲۳/۳	۹/۲	۸/۴	
		دکتری	دانشجوی دکتری	کارشناسی ارشد	کارشناسی	کاردانی	فراوانی درصد
		۱۲	۳۷	۱۳۵	۶۲	۳	
		۴/۸	۱۴/۹	۵۴/۲	۲۴/۹	۱/۲	
				مرد	زن	فراوانی درصد	جنسیت
				۱۳۹	۱۱۰		
				۵۵/۸	۴۴/۲		

برای تأیید روایی ابزار اندازه‌گیری از سه نوع روایی استفاده شد: روایی محتوا، روایی همگرا (AVE) و روایی واگرا. روایی محتوا با نظرسنجی خبرگان مورد تأیید قرار گرفت. برای تعیین پایایی پرسش‌نامه نیز از دو معیار (ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی مرکب) استفاده شد. در جدول ۲ و ۳ نتایج پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا به طور کامل آورده شده است.

جدول ۲- ضرایب پایایی و روایی همگرا متغیرهای پژوهش

عوامل	روایی همگرا	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ	ابعاد	روایی همگرا	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ
استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی	۰/۶۸	۰/۹۷	۰/۹۷	توسعه برنامه درس تربیت‌بدنی	۰/۷۲	۰/۹۱	۰/۸۷
	۰/۶۸	۰/۹۷	۰/۹۷	کیفیت‌بخشی درس تربیت‌بدنی	۰/۶۹	۰/۹۰	۰/۸۵
				توسعه ورزش قهرمانی	۰/۷۰	۰/۹۰	۰/۸۶
	۰/۶۸	۰/۹۷	۰/۹۷	دانش‌آموزان توسعه ورزش همگانی و فعالیت‌ها	۰/۶۶	۰/۹۰	۰/۸۷
				توسعه مدیریت عملکرد	۰/۷۶	۰/۹۲	۰/۸۹
	۰/۶۸	۰/۹۷	۰/۹۷	ارتقای کیفی فضا و تجهیزات ورزشی	۰/۹۱	۰/۹۷	۰/۹۷
				تقویت و توانمندسازی منابع انسانی	۰/۷۳	۰/۹۱	۰/۸۸
	۰/۶۸	۰/۹۷	۰/۹۷	توسعه سواد حرکتی	۰/۸۴	۰/۹۵	۰/۹۳
فرآیند جذب				۰/۷۸	۰/۹۴	۰/۹۳	
فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	۰/۸۶	۰/۹۶	۰/۹۶	فرآیند حفظ	۰/۷۴	۰/۹۳	۰/۹۱
				فرآیند پرورش	۰/۷۳	۰/۹۳	۰/۹۱
				مشارکت پرورشی	۰/۶۹	۰/۹۲	۰/۸۹
مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	۰/۸۱	۰/۹۵	۰/۹۴	مشارکت همگانی	۰/۶۷	۰/۹۱	۰/۸۷
				مشارکت قهرمانی	۰/۷۸	۰/۹۴	۰/۹۲
				دینفعان ورزش دانش‌آموزی	۰/۴۸	۰/۸۲	۰/۷۳
دینفعان ورزش دانش‌آموزی	۰/۸۹	۰/۸۹	۰/۸۶	دینفعان ثانویه	۰/۶۸	۰/۸۹	۰/۸۴
				پیامدهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	۰/۶۵	۰/۹۳	۰/۹۲

جدول ۳- روایی واگرای متغیرهای پژوهش

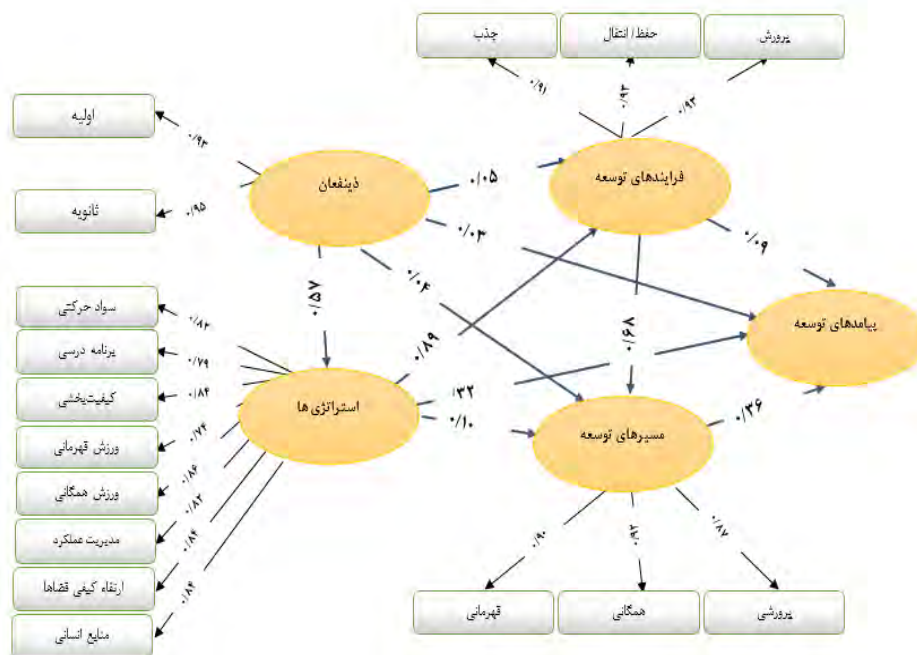
ماتریس	مشارکت پرورشی	ارتقا کیفی تجهیزات	دینفغان اولیه	توسعه برنامه	تقویت منابع انسانی	توسعه سواد حرکتی	توسعه ورزش قهرمانی	توسعه مدیریت عملکرد	توسعه ورزش همگانی	دینفغان ثانویه	قرایند جذب	قرایند حفظ انتقال	مشارکت قهرمانی	مشارکت همگانی	قرایند پرورش	پیامدهای توسعه	کیفیت‌بخشی
مشارکت پرورشی	۰/۸۳																
ارتقا کیفی تجهیزات		۰/۵۸															
دینفغان اولیه			۰/۳۲														
توسعه برنامه				۰/۵۳													
تقویت منابع انسانی					۰/۵۴												
توسعه سواد حرکتی						۰/۵۷											
توسعه ورزش قهرمانی							۰/۴۸										
توسعه مدیریت عملکرد								۰/۶۳									
توسعه ورزش همگانی									۰/۵۵								
دینفغان ثانویه										۰/۳۷							
قرایند جذب											۰/۶۵						
قرایند حفظ انتقال												۰/۶۲					
مشارکت قهرمانی													۰/۶۵				
مشارکت همگانی														۰/۷۳			
قرایند پرورش															۰/۶۹		
پیامدهای توسعه																۰/۶۶	
کیفیت‌بخشی																	۰/۵۵

بر اساس نتایج خروجی‌های نرم‌افزار در جدول‌های ۲ و ۳، ابزار اندازه‌گیری از روایی (محتوا، همگرا و واگرا) و پایایی مناسب برخوردار است. در نهایت با استفاده از جدول ۴ برازش کلی مدل آورده شده است. برازش کلی مدل با توجه به مقدار $0/723$ در سطح قوی برآورد شد.

جدول ۴- برازش کلی مدل تحقیق

سازه‌ها	ذینفعان اولیه	ذینفعان ثانویه	توسعه برنامه درس تربیت بدنی	تربیت بدنی	کیفیت بخشی درس تربیت بدنی	تجهیزات ورزشی	ارتقای کیفی فضا و	تقویت و توانمندسازی منابع انسانی	توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزی	توسعه ورزش همگانی دانش‌آموزی	توسعه سواد حرکتی
مقدار میانگین مقادیر اشتراک	۰/۴۸	۰/۶۸	۰/۷۲	۰/۶۹	۰/۹۱	۰/۷۳	۰/۶۶	۰/۷۰	۰/۸۴	۰/۷۰	۰/۸۴
معیار واریانس تعیین شده	۰/۸۷	۰/۹۱	۰/۶۲	۰/۷۱	۰/۷۶	۰/۷۰	۰/۷۳	۰/۵۵	۰/۶۷	۰/۵۵	۰/۶۷
سازه‌ها	توسعه مدیریت عملکرد	فرایند جذب	فرایند حفظ انتقال	فرایند پرورش	مشارکت پرورشی	مشارکت قهرمانی	مسیر مشارکت	مسیر مشارکت همگانی	پیامدهای توسعه		
مقدار میانگین مقادیر اشتراک	۰/۷۶	۰/۷۸	۰/۷۴	۰/۷۳	۰/۶۹	۰/۷۸	۰/۶۷	۰/۶۵			
معیار واریانس تعیین شده	۰/۶۷	۰/۸۴	۰/۸۷	۰/۸۸	۰/۷۷	۰/۸۱	۰/۸۴	۰/۵۴			

$GOF = \sqrt{0.722 \times 0.726} = 0.723$ ، با توجه به آن که معیار نامبرده برابر ۰/۷۲۳ است، بنابراین برازش کلی مدل در حد "بسیار قوی" مورد تأیید قرار می‌گیرد.

شکل ۲- مدل ساختاری توسعه ورزش دانش‌آموزی

بر اساس شکل ۲ در عامل ذینفعان ورزش دانش‌آموزی هر دو مؤلفه (ذینفعان اولیه و ذینفعان ثانویه) دارای نقش معناداری در تبیین ذینفعان ورزش دانش‌آموزی هستند، به طوری که به ترتیب مؤلفه‌های ذینفعان ثانویه (۰/۹۵) و ذینفعان اولیه (۰/۹۳) بیشترین نقش را در تبیین ذینفعان توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند. در عامل استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی به ترتیب هر هشت مؤلفه ارتقا کیفی فضا و تجهیزات ورزشی (۰/۸۷)، توسعه ورزش همگانی و فعالیت‌ها (۰/۸۶)، کیفیت‌بخشی درس تربیت بدنی (۰/۸۴)، تقویت و توانمندسازی منابع انسانی (۰/۸۴)، توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزان (۰/۷۴)، توسعه مدیریت عملکرد در معاونت تربیت بدنی و سلامت (۰/۸۲)، توسعه سواد حرکتی و سبک زندگی سالم و فعال در دانش‌آموزان (۰/۸۲) و توسعه برنامه درس تربیت بدنی (۰/۷۹) دارای نقش معناداری در تبیین استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی بودند. در عامل فرآیندهای توسعه ورزش نیز مشخص شد به ترتیب هر سه مؤلفه فرآیند پرورش (۰/۹۳)، فرآیند حفظ و انتقال (۰/۹۳) و فرآیند جذب (۰/۹۱) بیشترین نقش را در تبیین عوامل فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند. در عامل مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی به ترتیب هر سه مؤلفه مشارکت همگانی (۰/۹۲)، مشارکت قهرمانی (۰/۹۰) و مشارکت پرورشی (۰/۸۷) بیشترین نقش را در تبیین مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند.

جدول ۵- نتایج فرضیه‌های مدل نهایی توسعه ورزش دانش‌آموزی

معیار میزان اثر	ضریب معنی‌داری	ضریب مسیر	فرضیه‌های پژوهش		
۰/۰۰۱	۱۰/۳۳	۰/۵۷	استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی	>--	ذینفعان
۰/۱۸۲	۱/۳۴	-۰/۰۵	فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	>--	ذینفعان
۰/۴۴۷	۰/۷۳۴	۰/۰۴	مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	>--	ذینفعان
۰/۵۶۰	۰/۵۶۵	۰/۰۳	پیامدهای توسعه	>--	ذینفعان
۰/۰۰۱	۳۲/۴۷	۰/۸۹	فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	>--	استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی
۰/۳۱۵	۱/۰۵	۰/۱۰	مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	>--	استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی
۰/۰۰۴	۲/۸۱۱	۰/۳۲	پیامدهای توسعه	>--	استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی
۰/۰۰۱	۸/۱۲۰	۰/۶۸	مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	>--	فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی
۰/۴۵۶	۰/۷۸۴	۰/۰۹	پیامدهای توسعه	>--	فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی
۰/۰۰۱	۳/۸۴۸	۰/۳۶	پیامدهای توسعه	>--	مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی

مطابق با جدول ۵ و بر اساس تحلیل مسیر مشخص شد ذینفعان ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم دارای ارتباط مثبت و معناداری با استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی است؛ به طوری که ذینفعان ۵۷ درصد از استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی را تبیین می‌کنند. اما این متغیر به طور مستقیم بر روی سه متغیر فرآیندها، مسیرها و پیامدها اثر معناداری ندارد. در ادامه مشخص شد متغیر استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم دارای ارتباط مثبت و معناداری با فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی (۸۹ درصد) و پیامدهای ورزش دانش‌آموزی (۳۲ درصد) است. به طوری که این متغیر ۸۹ درصد از متغیر فرآیندها و ۳۲ درصد از متغیر پیامدهای ورزش دانش‌آموزی را تبیین می‌کند. اما استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی با متغیر مسیرهای ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم ارتباط معناداری ندارد. سپس نتایج نشان داد فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم و معنادار ۶۹ درصد از تغییرات متغیر مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی را تبیین می‌کند، اما این متغیر به طور مستقیم ارتباط معناداری با پیامدهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ندارد. در نهایت متغیر مسیرهای

توسعه ورزش دانش آموزی به طور مستقیم ارتباط مثبت و معناداری با پیامدهای ورزش دانش آموزی دارد و به میزان ۳۶ درصد از تغییرات آن را تبیین می کند.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش طراحی مدل توسعه ورزش دانش آموزی بود. بدین منظور مدل مفهومی تحقیق با استناد به مبانی نظری و پیشینه تحقیقات با پنج سطح ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها، مسیرها و پیامدهای توسعه در حوزه ورزش دانش آموزی ارائه شد. در پژوهش حاضر جهت شناسایی عوامل و ابعاد مؤثر بر توسعه ورزش دانش آموزی و ارائه مدل، اسناد بالا دستی وزارت آموزش و پرورش و برنامه‌ها و فعالیت‌های در حال اجرای معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش مورد توجه قرار گرفت. یکی از مهمترین نتایج این پژوهش ارائه الگوی مفهومی برای توسعه ورزش دانش آموزی بود. به طور کلی، نتایج نهایی پژوهش (مدل)، پیامدهای توسعه ورزش دانش آموزی را از طریق تدوین استراتژی‌ها به وسیله ذینفعان و با ارائه فرایندها و مسیرهای مناسب توسعه تأیید نمود. براساس نتایج، ذینفعان دارای اثر مستقیم و معناداری بر استراتژی‌های ورزش دانش آموزی است، اما اثر آن بر سه متغیر فرآیندها، مسیرها و پیامدهای توسعه معنادار نبود. رجوع به یافته‌های علمی قبلی در این زمینه نیز دلالت بر همسویی این یافته‌ها با پژوهش حاضر دارد. ابعاد ذینفعان اولیه و ثانویه، تبیین کننده ذینفعان ورزش دانش آموزی می باشند. ذینفعان ورزش افراد یا گروه‌هایی هستند که نقش آنها ارتقاء موفقیت برنامه‌ها، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی مدارس است. ذینفعان اولیه افراد، گروه‌ها یا سازمان‌هایی هستند که به صورت مستقیم از عملکرد مدرسه متأثر شده و یا بر آن تأثیر می گذارند و وجود آنها برای اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزش مدارس ضروری است. ذینفعان ثانویه^۲ نیز افراد، گروه‌ها یا سازمان‌هایی هستند که به صورت غیرمستقیم از عملکرد مدرسه متأثر شده و یا بر آن اثر می گذارند. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز «توجه به مشارکت و تعامل همه نهادها و عوامل سهیم و مؤثر در زمینه سلامت و تربیت بدنی متربیبان» به عنوان یکی از اصول اساسی در ساحت زیستی و بدنی ذکر شده است. نتایج تحقیقات مختلفی نشان داده است که ذینفعان اولیه و ثانویه از طریق تصویب استراتژی‌های توسعه ورزش (برنامه‌های توسعه دانش آموزان، امکانات و فضاهای ورزشی، معلمان و مدیریت و مسابقات/ رویدادها) و کمک به اجرای برنامه‌ها و همچنین نظارت بر آنها نقش دارند (هاتچینسون و بنت^۳، ۲۰۱۲: ۴۳۴-۴۴۷ و یانگ و همکاران، ۲۰۱۸). آستل^۴

-
1. Primary Stakeholders
 2. Secondary Stakeholders
 3. Hutchinson & Bennett
 4. Astle

(۲۰۱۴) بیان می‌کند رابطه بین دینفعان، استراتژی‌ها، فرآیندها و مسیرها متقابل است و بیان داشت باید نقش و مسئولیت دینفعان دخیل در ورزش مدارس، اهداف و نیازهای برنامه‌ها و فعالیت‌ها، چگونگی ارتباطات داخلی دینفعان با یکدیگر و نحوه ارتباط آنها با برنامه‌ها و فعالیت‌های توسعه ورزش و چگونگی ایفای نقش آنها در فرایندها و مسیرهای ورزش مدارس مشخص و معین گردد که با نتایج پژوهش همسو بود؛ به طوری که دینفعان از طریق تدوین استراتژی‌ها و به طور غیر مستقیم بر فرایندها و مسیرهای توسعه تأثیر دارند.

بر اساس نتایج، استراتژی‌ها دارای اثر مستقیم و معناداری بر فرآیندها و پیامدهای ورزش دانش‌آموزی می‌باشد. اما استراتژی‌ها با متغیر مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ارتباط معناداری ندارد. در تفسیر این یافته‌ها می‌توان گفت از آنجا که مدیریت بر فرایندهای جذب، حفظ و پرورش بیشتر از مسیرهای مشارکت کنترل و نظارت دارد و همچنین مسیرهای توسعه چند بخشی است و توسط بخش‌های گوناگون مدیریت می‌شود، بنابراین میزان نظارت و اثرگذاری بر فرایندها بیشتر از مسیرهای توسعه است. نتایج تحقیقات مختلفی نشان داده است وقتی استراتژی‌ها متناسب با شرایط و فرایندهای مناسب تدوین شوند، پیامدهای توسعه حاصل خواهند شد (سوتربادو و همکاران، ۲۰۰۸: ۲۷۲-۲۴۷ و شیلبری و همکاران، ۲۰۰۸: ۲۱۷-۲۲۳). استراتژی‌های توسعه ورزش، برنامه‌ها و شیوه‌هایی هستند که توسط دینفعان توسعه ورزش برای توسعه موفق ورزش به کار می‌روند. استراتژی‌ها از طرح‌ها، اهداف، ابزارها و فعالیت‌هایی به منظور توسعه دانش‌آموزان، امکانات، معلمان ورزش، مدیران، مسابقات و رویدادها تشکیل شده‌اند. با توجه به نتایج، ابعاد ارتقاء فضاهای ورزشی و توسعه سواد حرکتی، کیفیت‌بخشی و توسعه برنامه درس تربیت بدنی، توسعه ورزش همگانی و قهرمانی و توسعه مدیریت عملکرد و توانمندسازی منابع انسانی؛ تبیین‌کننده سطح استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی هستند.

توسعه سواد حرکتی و سبک زندگی سالم و فعال در دانش‌آموزان و ارتقاء کیفی فضا و تجهیزات ورزشی (ایمن سازی، استانداردسازی و حفظ و نگهداری) جزو اهداف کلیدی و استراتژیک معاونت تربیت بدنی و سلامت است و نقش مهمی در توسعه ورزش دانش‌آموزی دارد. همچنین وحدانی و همکاران (۲۰۱۶) توسعه سواد حرکتی دانش‌آموزان را همسو با برنامه درسی تربیت بدنی آموزش و پرورش بیان کردند. توسعه برنامه درس تربیت بدنی و کیفیت‌بخشی آن جزو اهداف استراتژیک معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش است. راهکارهای ۶-۵، ۴-۱۵، ۶-۱ و ۸-۶ سند تحول بنیادین، طراحی و تدوین برنامه آموزشی متناسب با نیازها و نقش‌ها و کیفیت‌بخشی درس تربیت بدنی را به عنوان راهکارهای اساسی توسعه درس تربیت بدنی تعیین کرده است که همسو با نتایج پژوهش است.

توسعه گروه‌های آموزشی درس تربیت‌بدنی، تدوین برنامه درس تربیت‌بدنی دوره‌های مختلف تحصیلی، انطباق برنامه درس تربیت‌بدنی با اصول و مبانی علمی از جمله فعالیت‌های مرتبط با توسعه برنامه درس تربیت‌بدنی هستند که هم‌اکنون در دفتر تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش در حال اجرا هستند و می‌توانند زمینه‌ساز توسعه ورزش دانش‌آموزی شوند. اجرای المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای، اجرای طرح حیاط پویا، برگزاری کانون‌های ورزشی درون و برون مدرسه‌ای و طرح تربیت‌بدنی با خانواده از جمله فعالیت‌های مرتبط با توسعه ورزش همگانی دانش‌آموزی هستند و همچنین برگزاری مسابقات قهرمانی دانش‌آموزان از سطح مدرسه تا کشوری، رقابت‌های ورزشی برون مدرسه‌ای در قالب مدرسه قهرمان و کانون قهرمان، اعزام دانش‌آموزان و تیم‌های ورزشی دانش‌آموزی به مسابقات بین‌المللی و افزایش تعداد دانش‌آموزان تحت پوشش برنامه‌های استعدادیابی ورزشی از فعالیت‌های مرتبط با توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزان به حساب می‌آیند که هم‌اکنون نیز جزو استراتژی‌ها و برنامه‌های در حال اجرای دفتر تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش هستند و منطبق با راهکارهای ۱-۷ و ۱-۲ سند تحول بنیادین هستند. مدیریت عملکرد و تقویت و توانمندسازی منابع انسانی عملیاتی (معلمان تربیت‌بدنی) نقش بسیار مهمی در نیل به اهداف توسعه ورزش دانش‌آموزی دارد و متناسب با هدف شماره ۱۹ و راهکارهای ۲-۷ و ۴-۷ سند تحول بنیادین است که در آن استقرار نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت در تعلیم و تربیت رسمی و عمومی ذکر شده است و همچنین همسو با نتایج وحدانی (۲۰۱۶) است که بیان داشت تقویت و توانمندسازی منابع انسانی (دوره‌ها، نشست‌ها، همایش‌ها، کارگاه‌های آموزشی) و توسعه مدیریت عملکرد معاونت تربیت‌بدنی و سلامت به عنوان دو هدف اساسی و کلیدی استراتژیک دفتر تربیت‌بدنی، مهمترین نقش را در توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند.

نتایج نشان داد فرآیندها دارای اثر مستقیم و معناداری بر متغیر مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی است اما این متغیر ارتباط معناداری با پیامدهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ندارد. فرایندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی شامل سه فرایند جذب با هدف افزایش آگاهی و علاقه دانش‌آموزان به ورزش و افزایش مشارکت آنها، حفظ/انتقال با هدف شناسایی دانش‌آموزان مستعد، حفظ آنها و کمک به آنها برای به دست آوردن مهارت‌های مورد نیاز برای رسیدن به استانداردهای بالا و پرورش با هدف سازماندهی دانش‌آموزان و تیم‌های ورزشی و پرورش آنها برای موفقیت در سطح ورزش قهرمانی ملی و حتی بین‌المللی و تحویل آنها به تیم‌ها و فدراسیون‌های ورزشی است. نتایج برخی تحقیقات نشان می‌دهد تدارک فرآیندها و فرصت‌ها فقط یک بخش از معادله توسعه ورزش است و به همان اندازه چگونگی دستیابی مشارکت‌کنندگان به این فرصت‌ها از طریق ارائه مسیرهای مرتبط نیز مهم است. این امر نشان می‌دهد فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش با هم ارتباط متقابل دارند و با هم کار

می‌کنند (دی بوسچر و همکاران؛ ۲۰۱۱: ۲۱۵-۱۸۵ و هولیهان و همکاران؛ ۲۰۱۱: ۴-۱). با توجه به نتایج، ابعاد جذب، حفظ/انتقال و پرورش، تبیین‌کننده سطح فرایندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی هستند. محققان در مطالعه سازمان‌های ورزش ملی در آمریکا (گرین، ۲۰۰۵) و استرالیا (سوتریادو، ۲۰۰۸) یک سری از فرایندها، مسیرها و استراتژی‌ها را شناسایی کرده‌اند، تا مراحل کشف (شناسایی)، حفظ و پرورش مشارکت‌کنندگان در ورزش را درک کنند. سوتریادو و همکاران (۲۰۰۸) نیز فرایندی شامل سه مسیر مرتبط را برای مشارکت‌کنندگان پیشنهاد کردند که شامل جذب اولیه‌شان به یک ورزش، سپس انتقال و در نهایت پرورش در آن ورزش است. در نهایت متغیر مسیرهای توسعه اثر مستقیم و معناداری بر پیامدهای ورزش دانش‌آموزی دارد. با توجه به نتایج، ابعاد مشارکت پرورشی، مشارکت همگانی و مشارکت قهرمانی؛ تبیین‌کننده سطح مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی هستند. مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ارائه فرصت‌های مشارکت به دانش‌آموزان با توجه به شرایط، امکانات و منابع مالی و انسانی مدارس است و شامل سه مسیر مشارکت پرورشی (مشارکت در ساعت درس تربیت‌بدنی)، مسیر مشارکت همگانی (مشارکت در طرح‌های ملی، المپیادهای ورزشی و فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی مدارس) و مسیر مشارکت قهرمانی (مشارکت در مسابقات ورزشی دانش‌آموزی در سطح مدارس، مناطق، استانی و کشوری) است. این مسیرها مشابه با مسیرهای ارائه شده توسط کهنینه (۲۰۱۱) برای توسعه ورزش مدارس نیجریه است. او اشاره کرد مسیرهای توسعه ورزش در مدارس نیجریه شامل برنامه آموزش، برنامه‌های ورزشی داخل مدرسه و برنامه‌های ورزشی خارج از مدرسه است. رس و همکاران^۵ (۲۰۱۶) نیز در بررسی ورزش انگلستان سه مرحله نمونه‌برداری، تخصصی‌سازی و سرمایه‌گذاری^۸ را به عنوان مسیر توسعه ورزشکاران جوان ذکر کردند، آنها همچنین بیان کردند برای یافتن مسیرهای توسعه ورزش در مدارس باید شرایط، امکانات و منابع مالی و انسانی مدارس به درستی بررسی شود. نستی^۹ اشاره می‌کند باید نیازها، علایق و انتظارات مشارکت‌کنندگان مورد توجه قرار گیرد و مسیرهای همراستای توسعه مربیان و ورزشکاران، ارائه‌دهندگان (باشگاه‌ها و مدارس) و امکانات و زیرساخت‌ها مورد توجه قرار گیرد.

-
1. De Bosscher et al.
 2. Houlihan et al.
 3. Green
 4. Sotiriadou
 5. Rees et al.
 6. Sampling
 7. Specializing
 8. Investing
 9. Nesti

پیامدها از مشارکت دینفعان با شکل‌دهی و اجرای استراتژی‌ها به دست می‌آیند. استراتژی‌ها برای توسعه مشارکت، دانش‌آموزان، معلمان، امکانات و زیرساخت‌ها ضروری هستند (دوین، ۲۰۱۳: ۲۷۹-۲۵۷، نیکولسون، ۲۰۱۱: ۲۹۴-۳۰۸ و آکر و همکاران^۳ ۲۰۱۱: ۳۲۰-۳۰۰). اگر دینفعان استراتژی‌های توسعه ورزش مدارس را به درستی تدوین کنند و فرایندها و مسیرهای مناسبی را ارائه دهند، پیامدهای توسعه ظهور خواهند کرد که شامل افزایش میزان مشارکت دانش‌آموزان در مسابقات و رویدادهای ورزشی (رشد)، شناسایی استعدادها و انتقال آنها به سطح ورزش قهرمانی (استعدادیابی)، افزایش آگاهی و علاقه والدین و خانواده‌ها به ورزش مدرسه (حمایت)، افزایش آگاهی جامعه و عمومیت ورزش دانش‌آموزی (نیمرخ عمومی)، توانایی جذب منابع مالی برای ورزش دانش‌آموزی (پشتیبانی دینفعان)، برگزاری مداوم رقابت‌ها و رویدادهای ورزشی دانش‌آموزی (ورزش همگانی و قهرمانی دانش‌آموزی) و عملکرد موفق دانش‌آموزان (پیشرفت ورزشی و تحصیلی) است.

بر پایه مدل حاضر می‌توان توسعه ورزش دانش‌آموزی را تحلیل کرد و به خوبی ظرفیت ابعاد مختلف اثرگذار بر توسعه ورزش دانش‌آموزی و جذب دانش‌آموزان به مشارکت بیشتر در ورزش مدارس را نشان داد. این مدل نمایش ساده‌ای از ساختار ورزش دانش‌آموزی است و در حد خود قادر به تبیین کارکرد ساخت‌های اساسی ورزش دانش‌آموزی است. این مدل شناختی جامع و کلان از عوامل کلیدی موثر و دخیل در توسعه ورزش دانش‌آموزی و چگونگی تعامل آنها با یکدیگر را فراهم می‌آورد و مدلی مناسب و بومی برای مطالعات بیشتر و دقیق‌تر در این حوزه است و می‌تواند برای توسعه ورزش دانش‌آموزی مبنای عمل قرار گیرد. به طور کلی، بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان گفت دینفعان توسعه ورزش با تدوین استراتژی‌ها و برنامه‌های ورزش مدارس و فراهم کردن فرایندهای جذب، حفظ و پرورش دانش‌آموزان در برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی مدارس و ارائه مسیرهای مشارکت متنوع پرورشی، همگانی و قهرمانی مورد نیاز برای این برنامه‌ها و فعالیت‌ها و با در نظر داشتن علایق و انتظارات متنوع دانش‌آموزان، در واقع الزامات توسعه ورزش دانش‌آموزی را فراهم می‌کنند. زمانی که همه این الزامات فراهم و مهیا شدند فواید و پیامدهای ورزش دانش‌آموزی ظهور خواهند کرد. در نهایت باید بیان کرد توسعه ورزش دانش‌آموزی فرآیندی پویا است و برای تحقق آن، دینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش با هم عمل می‌کنند. از این رو پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان به هنگام تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی به دینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش توجه کنند و آنها را مد نظر قرار دهند.

-
1. Devine
 2. Nicholson
 3. Acker et al.

منابع

1. Acker, R. van, De Bourdeaudhuij, I., De Martelaer, K., Seghers, J., Kirk, D., Haerens, L., (2011). A Framework for Physical Activity Programs within School-Community Partnerships. *Quest*, 63(3), 300-320.
2. Anna H, Michalis S., (2018). School-based sports development and the role of NSOs as 'boundary spanners': benefits, disbenefits and unintended consequences of the Sporting Schools policy initiative. *Sport, Education and Society*, 23(4), 367-380.
3. Astle, A. M. (2014). Sport development – plan, programme and practice: A case study of the planned intervention by New Zealand Cricket into cricket in New Zealand. (Unpublished doctoral dissertation). Massey University, New Zealand.
4. Bloyce, D., A. Smith. (2010). Youth Sports Development: Physical Education, School Sport and Community Club Links. In *Sport Policy and Development: An Introduction* .edited by D. Bloyce and A. Smith. London: Routledge.
5. Bocarro, J. N., Kanters, M., Cerin, E., Floyd, M. F., Casper, J., Suau, L. J., & Mckenzie, T. (2012). School sport policy and school-based physical activity environments and their association with observed physical activity in middle school children. *Journal of health & place*, 18(1), 31-38.
6. Breuer, C., Hallmann, K., Wicker, P. & Feiler, S. (2010). Socio-economic patterns of sport demand and ageing. *European review of ageing and physical activity*, 7(1), 60-71.
7. Davari, A. & Rezazadeh, A. (2017). *Structural Equation Modeling with PLS Software* .Tehran: Jahad University Press. Fourth Edition. (Persian).
8. De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international success. *European Sport Management Quarterly*, 6, 185–215.
9. Devine, C. (2013). "London 2012 Olympic Legacy: A Big Sporting Society?" *International Journal of Sport Policy and Politics*, 5 (2): 257–279.
10. Fendereski, J. (2016). Formulation of Sports Strategy of Schools in Golestan Province. (Unpublished master' thesis). Shomal University, Amol. (Persian).
11. Heydari, H. (2016). The Study of the Realization of the Goals and the Problems of the National Curriculum of Physical Education in Primary Schools in Rasht City. (Unpublished master' thesis). University of Guilan, Rasht. (Persian).
12. Houlihan, B. (2011). Sports development and young people. *Routledge Handbook of Sport Development* (pp. 1- 4). London and New York: Routledge.
13. Hutchinson, M., & Bennett, G. (2012). Core values brand building in sport: Stakeholder attitudes towards intercollegiate athletics and university brand congruency. *Sport Management Review*, 15(4), 434-447.
14. Kehinde, A., & Adodo, S. M. (2011). A conceptual Analysis of school sports Development in Nigeria. *African Research Review*, Vol. 5(5), 394-403.
15. Khoshsima, E. (2016). Formulation of strategies for the development of sporting Olympiads within the school from the viewpoint of physical education experts of Khorasan Razavi through SWOT model. (Unpublished master' thesis). Birjand University, Birjand. (Persian).
16. Komova, E., Litvinov, S., Skotnikova, A. (2015). Sport Education at Russian High Schools. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3(2).

17. Macintosh, E., Arellano, A., & Forneris, T. (2016). Exploring the community and external agency partnership in sport-for-development programming. *European Sport Management Quarterly*, 16(1), 38-57.
18. Mackintosh, C., & Liddle, J. (2014). Emerging school sport development policy, practice and governance in England: Big society, autonomy and decentralization. *International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*, 43, 603-620.
19. Mahmodi, H. (2017). Identify effective factors in the development of school sports. Master's thesis, physical education and sport Sciences College, University of Mazandaran. (Persian).
20. Nazari, R. (2017). Strategic Perspective for the Development of Sport in the School Olympiads in Isfahan Province. *Research on Educational Sport*, 5(13): 231-48. (Persian).
21. Nicholson, M., Hoye, R., & Houlihan, B. (2011). Participation in Sport: International Policy Perspectives. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(1), 145-147.
22. Pot, N., Schenk, N., & Hilvoorde, I. van (2014). School sports and identity formation: socialization or selection? *European Journal of Sport Science*, 14 (5), 484-491.
23. Rastogi, P., Sharma, K. (2017). A Review of physical education status in school education system. *Indian journal of applied research*, 7(7), 79-96.
24. Rees, T., Hardy, L., Abernathy, B., Gullrich, A., Cote, J., Woodman, T., Montgomery, H., Laing, S., Warr, C. (2016). The Great British Medalists Project: A Review of Current Knowledge on the Development of the World's Best Sporting Talent. *Sports Med* 46, 1041-1058.
25. Schulenkorf, N. (2017). Managing sport-for-development: Reflections and outlook. *Sport Management Review*, 20, 243-251.
26. Seyd Karimi, A., Fatehi, B. (2016). Formulation of strategies for the development of school sports of the Islamic Republic of Iran. *Journal of Physical Education Studies and Sport Sciences*, 1 (2), 12-26. (Persian).
27. Sherry, E., Schulenkorf, N., & Chalip, L. (2015). Managing sport for social change: The state of play. *Sport Management Review*, 18(1), 1-5.
28. Shilbury, D., Sotiriadou, K., & Green, B. C. (2008). Sport development. Systems, policies and pathways: An introduction to the special issue. *Sport Management Review*, 11 (3), 217- 223.
29. Sotiriadou, K., Shilbury, D., Quick, Sh. (2008). The attraction, retention/transition, and nurturing process of sport development: Some Australian evidence. *Journal of sport management*, 22 (3), 247-272.
30. Svensson, P.G., Hancock, M.G., & Hums, M.A. (2017). Elements of capacity in youth development nonprofits: An exploration study of urban sport for development and peace organizations. *Voluntas*, 28(5), 2053-2080.
31. Vahdani, M., Hamidi, M., Khabiri, M., & Alidoust, E. (2016 spring & summer). Codification a Strategy Map of Physical Education and Sports Activities in Ministry of Education of Iran. *Research on Educational Sport*, 5(12): 17-36. (Persian).
32. Way, R., Repp, C., & Brennan, T. (2010). *Sport Schools in Canada: The future is here*. Vancouver, BC, Canada: Canadian Sport Centre.

33. Welty P. J., & Cohen, A. (2016). Research partnerships in sport for development and peace: Challenges, barriers, and strategies. *Journal of Sport Management*, 30, 282-297.
34. Yang, J., Susan Davies, S., Coxe, K., Hosea, H., Harvey, J., Singichetti, B., Guo, J. (2018). Qualitative Evaluation of High School Implementation Strategies for Youth Sports Concussion Laws. *Journal of Athletic Training*, 53(9).

ارجاع دهی

میرزایی کالار اکبر، همتی نژاد مهرعلی، رمضان‌نژاد رحیم. (۱۳۹۹). طراحی مدل توسعه ورزش دانش‌آموزی ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۴۱-۶۲. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.6508.1557

Mirzaei Kalar A, Hemmatinezhad M. A, Ramezanezhad R. (2020). Designing the Model of Student Sport Development in Iran. *Research on Educational Sport*, 8(18): 41-62. (Persian). DOI: 10.22089/res.2019.6508.1557

ورزش، زیبایی و سلامت: تحلیل کیفی تجربه زنان از مراجعه به باشگاه ورزشی

مهدی کرمانی^۱، احمدرضا اصغرپور ماسوله^۲، فاطمه خلق ذکرآباد^۳

۱. استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول)

۲. استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد

۳. دانشجوی پژوهشگری علوم اجتماعی در دانشگاه فردوسی مشهد

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۷/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۰۱

چکیده

زنان به واسطه ارتقا توان عاملیتی و کاسته شدن از عوامل محدودیت‌زا، نقش آفرینی روزافزون در جامعه مدرن دارند. اما در مسیر رشد و شکوفایی ظرفیت‌های‌شان، همچنان با چالش‌های جدی در زمینه نوع نگاه جامعه بازارمحور به بدن مواجه‌اند. در این جامعه، بدن عرصه‌ای پر رونق برای تعریف و پیشبرد جریان‌های جدید مصرف است. این پژوهش بر آن است تا از طریق واکاوی نظام‌مند تجارب زنان از زیست روزمره در باشگاه‌های ورزشی، به دریافتی روشن از نحوه مواجهه آنها با سه دغدغه فراگیر در دنیای مدرن شامل زیبایی، سلامتی و ورزش دست یابد. بدین منظور مبتنی بر رویکردی کیفی، مصاحبه‌هایی نیمه ساختاریافته با چهارده تن از بانوان مراجعه‌کننده و فعال در باشگاه‌های بدن‌سازی و ورزشی، صورت گرفت. تجزیه و تحلیل متن مصاحبه‌ها به کمک تکنیک تحلیل مضمون، منتج به صورت‌بندی مجموعه‌ای از مقوله‌های اصلی شامل «اهمیت‌یافتن پذیرش اجتماعی بدن»، «عملکرد چندگانه باشگاه ورزشی»، «تنوع در منابع و عوامل انگیزاننده»، «درک آمیخته از ورزش و سلامتی»، «درک آمیخته از ورزش و زیبایی» و «مرکزیت ایده بهبود در پیامدهای ورزش» شد. هر یک از این مضامین نیز خود در برگیرنده مفاهیم معینی بوده‌اند. در بالاترین سطح انتزاع مفهومی نیز، کلان مقوله‌ای تحت عنوان «باشگاه بدن‌سازی به عنوان عرصه تحقق زیبایی سلامت‌محور» تعریف و صورت‌بندی شد.

واژگان کلیدی: ورزش، باشگاه، سلامت، زیبایی، زنان

1. Email: m-kermani@um.ac.ir

2. Email: asgharpour@um.ac.ir

3. Email: fateme.zekrabad@gmail.com

مقدمه

مسأله سلامت از جمله مهمترین ابعاد حیات انسان و لازمه ایفای نقش درست عوامل اجتماعی در جامعه است. از این روست که در تعاریف استاندارد، سلامت فراتر از وجود یا عدم وجود بیماری، بهره‌مندی از حد مطلوب رفاه و آسایش روانی، اجتماعی و البته جسمانی در نظر گرفته می‌شود (ودادهیر، ساداتی و احمدی، ۲۰۰۸). جدا از کارآمدی بدن سالم در پیشبرد حیات اجتماعی و شکوفایی استعدادها و ظرفیت‌های افراد، امروزه بدن به عنوان نمادی معرف منزلت و جایگاه اجتماعی افراد عمل می‌کند. به همین جهت عموم کنشگران اجتماعی دغدغه‌هایی مداوم در باب کیفیت ظاهری بدن‌های‌شان و قضاوت‌های سایر افراد نسبت به آن دارند (یعقوبی و برادران، ۲۰۱۱؛ کیوان‌آرا، ربانی و ژیان‌پور، ۲۰۱۰؛ رستگارخالد و کاوه، ۲۰۱۴).

تعاریف فرهنگی و اجتماعی متفاوت از زن و مرد به ویژه در زمینه تعریف بدن مطلوب زنانه و مردانه، انتظارات اجتماعی بیش و کم متفاوتی از آنها را به دنبال دارد. به طور کلی زنان در مقایسه با مردان فشار بیشتری را برای توجه به بدن خود در راستای منطبق ساختنش با ایده‌آل‌های ارائه شده از سوی جامعه متحمل می‌شوند (پارسامهر، نیک‌نژاد، مداحی، کریمی منجرمویی، ۲۰۱۶؛ موحد، محمدی و حسینی، ۲۰۱۱). این ایده‌آل‌ها نسبت روشنی با دریافت پذیرفته شده از زیبایی در جامعه مورد نظر و در هر دوره معین از حیات اجتماعی آن دارد. در ادراکی افلاطونی از زیبایی می‌توان آن را در قالب نوعی «هماهنگی و تناسب بین اجزأ با کل» (گنجور و امامی جمعه، ۲۰۱۰) تعریف نمود که حواس بشری از فهم این تناسب و هارمونی، زمینه را برای حصول غایت طبیعی برای بسیاری از کنش‌ها، یعنی برانگیختگی احساس لذت (ربیعی و پازوکی، ۲۰۱۱) فراهم می‌آورد. از سوی دیگر باید در نظر داشت در دنیای مدرن، برداشت‌های تازه‌ای از زیبایی شکل گرفته است که مبتنی بر آن تأکید از روی زیبایی طبیعی برداشته شده و زیبایی به امری اکتسابی و به دست‌آوردنی تبدیل شده است (محمودی و محدثی گیلوایی، ۲۰۱۸). بنابراین می‌توان مجموعه‌ای از کنش‌های انسانی معطوف به کسب زیبایی را متصور شد.

از منظر زیبایی‌شناختی، آنچه امروزه تصویر مطلوب از بدن تعریف می‌شود، بر لاغری اندام و تناسب جسمانی دلالت دارد. با توجه به وقت‌گیر بودن، گران بودن و عوارض جانبی سایر روش‌های مدیریت بدن، مانند رژیم غذایی، مصرف مواد آرایشی و بهداشتی، داروهای افزایش و کاهش وزن و جراحی‌های زیبایی، ورزش و فعالیت جسمی به منزله یکی از روش‌های درمانی و مدیریت بدن بیشتر مورد توجه زنان قرار گرفته است (قادرزاده و حسینی، ۲۰۱۵). در مقایسه با گذشته، که ورزش در ذیل مناسک آیینی، مذهبی و یا سلحشوری معنا پیدا می‌کرد و از این روی امری مردانه تلقی می‌شد، امروزه به دلیل پیوند عمیق با مدیریت بدن، فراغت و سلامت، ورزش ماهیتی فراجنسیتی به خود گرفته و به

بخشی از زندگی روزمره زنان مبدل شده است (هاشمیان‌فر، چینی و مکتوبیان، ۲۰۱۶). به طور کلی زنان امروزه به تناسب اندام و زیبایی برآمده از آن به عنوان یک نماد می‌نگرند، نمادی از زندگی سالم و مدرن که آنان را به سوژه‌هایی با جذابیت بالا در حیات اجتماعی پیرامونی‌شان مبدل می‌سازد که توانایی غلبه بر برخی موانع محدودیت‌زا در اجتماع و در مسیر دستیابی به اهداف‌شان را به آنها می‌دهد. از این رو باشگاه‌های ورزشی به عنوان محل عرضه خدمات تناسب اندام، روز به روز جایگاه ویژه‌ای در الگوهای گذران زندگی فردی و اجتماعی زنان می‌یابند (بهاراتی و دینش، ۲۰۱۸ و فیستر و هاسیساقتگلو، ۲۰۱۶). این جایگاه تا حد زیادی در ارتباط با فهم زنان از بدن‌شان و نسبت آن با سایر ابعاد زندگی فردی و اجتماعی‌شان قابل تحلیل و تفسیر است. درک از بدن نیز نسبت روشنی با دریافت افراد از زیبایی دارد.

بسیاری از متفکران حوزه علوم اجتماعی، روان‌شناسی و انسان‌شناسی برآنند که بدن ترکیبی از امر اجتماعی و امر زیستی است؛ بدین معنا که با وجود این که دارای مبانی مادی و زیست‌شناختی است، اما این قابلیت را دارد که در زمینه‌های اجتماعی مختلف، جایگزین یا تعدیل شود (شعاع و نیازی، ۲۰۱۶). در تحلیل بدن به عنوان یک ماهیت فیزیکی آمیخته به دریافت‌های فرهنگی و برخوردار از کارکردهای اجتماعی، نظریه‌های مختلفی را می‌توان مورد توجه قرار داد. از آنجا که در پژوهش حاضر تجزیه و تحلیل پدیده مورد نظر در سطح خرد صورت می‌پذیرد، تمرکز بر نظریات جامعه‌شناختی در سطوح خرد و میانی در حوزه‌های مرتبط با مدیریت بدن و همچنین چشم‌اندازهای نظری تلفیقی که سعی در پیوند بین عاملیت سوژه‌های انسانی با زمینه‌های ساختاری در فهم پدیده‌های اجتماعی دارند، می‌تواند راهگشا باشد. مسیر روشنی از چنین تحلیل نظری را می‌توان با مراجعه به ایده‌های متفکرانی همچون گافمن^۱، گیدنز^۲، بوردیو^۳، فدرستون^۴ و فستینگر^۵ ترسیم نمود.

گافمن (۲۰۱۷) بدن را محملی می‌داند که کنش‌گران اجتماعی در زندگی روزانه‌شان آن را واسطه‌ای برای فهم موقعیت خودشان، بر پایه ارزیابی سایرین قرار می‌دهند. بنا بر برخی روایت‌ها از رویکرد نظری گافمن، کانون اصلی علاقه وی در این است که مردم چگونه قادر هستند در بدن‌های خود دخالت کنند و آن را در جریان زندگی روزمره متفاوت سازند. این عمل شامل راه‌هایی است که مردم از طریق آن درباره‌ی چگونگی نمایانده شدن به دیگران بحث می‌کنند. در نتیجه بدن نه فقط موجودیتی

-
1. Bharathi & Dinesh
 2. Pfister & Hacisoftaoğlu
 3. Goffman
 4. Giddens
 5. Bourdieu
 6. Featherstone
 7. Festinger

ساده بلکه وسیله‌ای عملی برای کنار آمدن با اوضاع و احوال بیرونی است و کنش‌گر برای آن که بتواند با دیگران رابطه اجتماعی برقرار کند، باید نظارتی مداوم بر بدن خود اعمال نماید (احمدی و همکاران، ۲۰۱۶؛ ادیبی سده، علیزاده و کوهی، ۲۰۱۲؛ قادری و سیفی، ۲۰۱۳). گافمن اصطلاح «داغ یا ننگ اجتماعی» را معرفی می‌کند و یکی از انواع آن را «داغ ناشی از زشتی بدن» می‌داند. برای مثال چاقی بدن یکی از اصلی‌ترین داغ‌های اجتماعی است که به افراد تحمیل می‌شود (پرنیان و خواجه نوری، ۲۰۱۴). بنابراین از دید گافمن می‌توان ورزش را همچون ابزاری در دست کنش‌گران اجتماعی برای بهسازی مداوم بدن خود و ارائه نمایشی تحسین برانگیز در برابر عاملان اجتماعی ناظر بر ایفای نقش‌شان و همچنین غلبه بر چالش‌های ناشی از قرارگیری در معرض داغ‌های اجتماعی دانست.

گیدنز (۱۹۹۱) برای بدن کارکردی ویژه در بازنمایی پیوسته اندوخته‌های هویتی افراد قائل است. وی بر این باور است که مدد ارزیابی مداوم نشانگان جایگذاری شده بر بدن است که عاملان اجتماعی توانایی بازاندیشی و حدی از ظرفیت اثرگذاری بر عوامل ساختاری پیرامون‌شان را می‌یابند. از چنین منظری می‌توان گفت زنان نیز بر اساس ویژگی‌های جسمانی‌شان مورد قضاوت قرار می‌گیرند و احساس شرمساری یا افتخار نسبت به بدن‌شان رابطه مستقیمی با انتظارات اجتماعی دارد. از آنجا که هنجارهای اجتماعی جامعه در مورد زنان به نسبت بیشتری بر جذابیت جسمانی تأکید دارد، آنها تلاش می‌کنند با نوع مدیریت کردن برنامه‌های‌شان حول مواردی همچون رژیم غذایی، ورزش کردن، آرایش و گاه مداخله‌های سخت بر بدن از طریق انواع جراحی‌ها، خود را از دیگران متمایز کنند. این تمایزجویی بر پایه معیارهای برآمده از زمینه ساختاری که کنش‌گران اجتماعی را احاطه کرده‌است، پیش برده می‌شود. در واقع بدن جسمانی و ساختار فرهنگی و نمادین از هم جدا ناشدنی هستند، به طوری که تمرین‌های خاص ورزشی، زنان را تشویق می‌کند تا صاحب بدن جسمانی مورد نظر خود که مقبول جامعه نیز است، بشوند (احمدی و همکاران، ۲۰۱۶؛ راسخ، مبری و ماجدی، ۲۰۱۱ و عباس‌زاده، اقدسی علمداری، سعادت و مبارک بخشایش، ۲۰۱۲). در این آمد و شد بین عاملیت و ساختار، بدن به عرصه‌ای برای انعکاس تلاش‌های بازاندیشانه کنش‌گران اجتماعی بدل می‌شود.

از نظر فدرستون فرهنگ مصرفی، این ایدئولوژی را ترویج می‌کند که بدن ناقل لذت است و در زمینه‌های اجتماعی کنونی، ظاهر زیبا به صورت مهمترین عنصر پذیرش اجتماعی افراد در آمده است. او معتقد است بدن در فرهنگ مصرفی به عنوان ابزاری برای لذت بردن مورد پرستش قرار می‌گیرد و هر چه بدن به تصاویر آرمانی جوانی، سلامتی و زیبایی نزدیک‌تر باشد، ارزش مبادله‌ای و به تبع آن منزلتش بیشتر است (به نقل از راسخ و همکاران، ۲۰۱۱). از این روست که افراد نه تنها از طریق فناوری‌های مختلف شامل انواع جراحی‌های زیبایی و برنامه‌های تغذیه‌ای و ورزشی سعی در ساختن بدن مطلوب‌شان دارند، که در زیست نوظهور مجازی‌شان در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی نیز به دنبال

بروز چنین تصویری از خودشان در برابر چشم ناظران اجتماعی هستند و این در حالی است که در تمامی این عرصه‌ها می‌توان آنها را به مثابه مصرف‌کنندگان مشتاق کالاها و خدمات زیبایی بخش قلمداد کرد (فدرستون، ۲۰۰۶). از این حیث، باشگاه‌های ورزشی می‌توانند عرصه‌ای کلیدی جهت بسط مشارکت اجتماعی و تبادل دانش پیرامون ابعاد مختلف زندگی و همچنین تشریح مساعی در حوزه‌های فرهنگی باشند (کوپینگر، ۲۰۱۸).

فستینگر (۱۹۵۴) در مقاله مشهور خود با عنوان «نظریه‌ای در باب فرایند مقایسه اجتماعی» به تشریح اهمیت سازوکارهای مبتنی بر ارزیابی موقعیت، عقاید و رفتارهای خود به کمک مقایسه با دیگری، به عنوان راه حلی برای غلبه بر ناهماهنگی‌های شناختی، از سوی کنش‌گران اجتماعی می‌پردازد. طبق نظر فستینگر افراد ترجیح می‌دهند خودشان را با دیگران مقایسه کنند. در واقع اشخاص بیشتر تمایل دارند تا ظاهر و بدن خود را با اشخاص زیباتر و جذاب‌تر نظیر مدل‌های لباس، ستاره‌های سینما، تلویزیون و ورزشکاران (مقایسه اجتماعی صعودی) و نه با افراد زشت یا غیر جذاب (مقایسه اجتماعی نزولی) مقایسه کنند. نتیجه این مقایسه می‌تواند ایجاد یا تشدید نارضایتی از بدن و به دنبال آن اتخاذ رفتارهایی همچون ورزش کردن، رژیم‌های غذایی، جراحی زیبایی و مصرف قرص‌های لاغری یا نیروزا باشد. (براتلو و خودی، ۲۰۱۶). در واقع بخش مهمی از تلاش‌ها برای ایجاد تغییر در ظاهر بدن با هدف کم ساختن فاصله بین دیگری مطلوب انگاشته شده و خود باور شده، از سوی کنشگران اجتماعی پیش برده می‌شود.

بورديو (۲۰۱۰) مبتنی بر ارائه مفاهیمی همچون عادت‌واره و ذائقه و تعریف نسبت آنها با مفهوم میدان سعی در ارائه اصول مولد رفتار انسانی دارد. وی معتقد است که بدن عموماً در معرض قضاوت‌های ذهنی کنشگران اجتماعی بر مبنای اطلاعاتی قرار دارد که از مواجه شدن‌شان با موقعیت‌های ساختاری حاصل می‌شود. مبتنی بر چشم‌انداز نظری بورديو، موقعیت زنان در میدان ورزشی تابع قواعد عمل در آن میدان است. میدان کنش‌های ورزشی، آوردگاهی است که در آن آنچه بیش از همه مورد منازعه است، ظرفیت و قابلیت انحصارطلبانه در تحمیل تعریف مشروع و کارکرد مشروع فعالیت‌های ورزشی است. ورزش به منزله سازوکاری آموزشی در جهت تقویت حس شجاعت و مردانگی شناخته می‌شود. بورديو اصطلاح «ساخت‌های جسمانی» را از مارسل موس اخذ می‌کند. از نظر موس، رفتارهای بدنی از سنخ رفتارهای طبیعی نیستند، بلکه رفتارهایی فرهنگی‌اند. در واقع، ورزش به بازی گرفتن قاعده‌مند بدن است و هر حرکت بدنی در همبستگی تنگاتنگی با بستر اجتماعی‌اش، یک حرکت فرهنگی تلقی می‌شود. ساخت‌های جسمانی فقط ساختاری آماده شده نیست، بلکه برآمده از تمرینات سازمان‌دهی

-
1. Kuppinger
 2. Marcel Mauss

شده و ادراک این تمرینات است (قادرزاده و حسینی، ۲۰۱۵).

در مجموع می‌توان گفت، نظریات مرتبط با حوزه جامعه‌شناسی بدن در سطح خرد و میانه بر سه محور کلیدی تأکید دارند. نخست اهمیت آگاهی و تفسیر کنشگران اجتماعی از افعال گوناگون‌شان در زندگی فردی و اجتماعی‌شان، که در آنها انگیزه لازم برای تغییر و تحول جویی را دامن می‌زند. دوم، اهمیت تعاملات اجتماعی در عرصه‌های مختلف که همچون آزمونی برای ارزیابی میزان توفیق عوامل اجتماعی در تحقق تغییرات مطلوب در بدن‌شان عمل می‌کند و بالأخره سومین برداشت مربوط به ضرورت توجه مداوم به زمینه‌های ساختاری و فشارهای تحمیل شده از بیرون است که در بسیاری از موارد دستاوردهای کنشگران از تلاش برای تغییر و تحول در زندگی و بر بدن‌شان، بر روی این زمینه‌ها و در چارچوب آنها امکان‌پذیر می‌شود. از این روست که درک و تفسیر لایه‌های زیرین فعالیت‌های ورزشی زنان در باشگاه‌های ورزشی، منوط به جایگزاری آن در شبکه در هم تنیده‌ای از عوامل و زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی است.

پژوهش‌های انجام گرفته در حوزه ورزش بانوان در ایران را به لحاظ تعریف جایگاه این مفهوم به عنوان متغیر وابسته یا مستقل در مدل پژوهشی ارائه شده، می‌توان در دو دسته اصلی جای داد. دسته نخست تحقیقاتی است که ورزش در آن به عنوان متغیری مستقل عمل می‌کند و چگونگی تأثیر آن بر دیگر مسائل مورد بحث است. به عنوان مثال در تحقیقات، شعبانی‌بهار، عرفانی و حکمتی (۲۰۱۴) و یعقوبی و برادران (۲۰۱۱) به تأثیر آگاهی زنان از فواید ورزش بر میزان مراجعه آنان به باشگاه ورزشی، رابطه بین انگیزه ورزش و میزان موفقیت شغلی و اثر شادکامی، ورزش و هوش هیجانی بر سلامت روان، پرداخته شده است. بخشی دیگر از این تحقیقات حالت مقایسه‌ای به خود گرفته است. به عنوان مثال آزالی علمداری، آذربان، قربان‌زاده و خوشنویس (۲۰۱۶) به ارزیابی فرم بدن و تحسین بدن در زنان غیرفعال و در حال ورزش شهر تبریز پرداخته‌اند. قادرزاده و حسینی (۲۰۱۵) به دنبال بررسی دلالت‌های معنایی ورزش زنان بوده‌اند و تندنویس (۲۰۰۲) به بررسی جایگاه ورزش در اوقات فراغت زنان ایرانی پرداخته است. همچنین صداقت زادگان (۲۰۰۶) در تحقیق خود به دنبال بررسی چگونگی جامعه‌پذیری افراد از طریق ورزش بوده است.

دسته دوم به تحقیقاتی اختصاص می‌یابد که در آن ورزش به عنوان متغیری وابسته ایفای نقش می‌کند. در بخشی از این پژوهش‌ها مانند مطالعه احمدی و کارگر (۲۰۱۴) محققان به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی افراد به خصوص زنان بوده‌اند. همچنین پژوهش انجام گرفته توسط مومنی و همکاران (۲۰۱۵) به شناسایی و اولویت‌بندی موانع پیش روی بانوان در فعالیت‌های ورزشی پرداخته است. بحث چگونگی تناسب جنسیتی افراد در ورزش‌های مختلف از جمله ورزش‌های رقابتی مسأله‌ای است که یوسفی (۲۰۱۳) به آن پرداخته است. در بخشی دیگر از تحقیقات، پناهی و

صداقت‌زادگان اصفهانی (۲۰۱۲) به دنبال دستیابی به تفسیری ایدئولوژیک از منابع قدرت و قواعد ورزش بانوان بوده‌اند. عطارزاده، حسینی و سهرابی (۲۰۰۷) به دنبال توصیف نگرش و گرایش مردم مشهد به فعالیت‌های ورزشی بودند و هاشمیان‌فر و همکاران در سال (۲۰۱۶) به بررسی زیست جنسی زنان در باشگاه‌های ورزشی شهر اصفهان پرداخته‌اند. در پژوهشی که توسط محسن‌زاده، اتابک و عرب پور (۲۰۱۵) صورت گرفته، به موضوع بازنمایی هویت از طریق بدن پرداخته شده است. مجموعه دیگری از پژوهش‌ها نیز در دسترس هستند که موضوع اصلی آن مسئله‌ای غیر از ورزش بوده است، اما به طور ضمنی به ورزش هم در آن توجه شده است. قسمت عمده‌ای از تحقیقات این بخش به بررسی مفهوم مدیریت بدن پرداخته است. به عنوان مثال ذکائی (۲۰۰۸)، احمدی، عدلی‌پور، افشار و بنیاد (۲۰۱۶)، قادری و سیفی (۲۰۱۳)، براتلو و خودی (۲۰۱۶) و پارسامهر و همکاران (۲۰۱۶) هر کدام به نحوی به بررسی ابعاد گوناگون این مسئله پرداخته‌اند.

پژوهش‌های غیرایرانی در ارتباط با مسأله مورد مطالعه نیز طیف وسیعی از تحقیقات کمی و کیفی را در برمی‌گیرد. بخش مهمی از این مطالعات با محوریت چشم‌اندازهای جنسیتی به بررسی عوامل اثرگذار و پیامدهای ورزش عمومی (آماتوری) و حرفه‌ای در زندگی زنان پرداخته‌اند. چنین بررسی‌هایی عمدتاً مؤید اثرات مثبت ورزش بر منزلت اجتماعی، کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی زنان بوده است (ایمه، هاروی، برون و پین، ۲۰۱۰؛ والس، ۲۰۰۷ و منسون، ۲۰۰۳). برخی مطالعات نیز نشان می‌دهد عملکرد عاملان انگیزه‌بخش پیرامونی همچون خانواده، آشنایان، دوستان و البته رسانه‌ها در دامن زدن به میزان گرایش زنان به پیگیری برنامه‌های ورزشی پیوسته نقش به‌سزایی دارد. این عملکردها با توجه به پیوندهای چندگانه‌ای که با سایر عوامل محدودیت‌آفرین و یا سرعت‌بخش برقرار می‌سازند، می‌توانند هم بر میزان مراجعه زنان به باشگاه‌های ورزشی و هم بر کیفیت این حضور اثرگذار باشد (وایت، ۲۰۱۵). در این بین مجموعه ویژگی‌هایی در قلمروهای اختصاص یافته به فعالیت‌های تربیت بدنی که احساس امنیت، لذت و اثربخشی در پیشبرد برنامه‌های ورزشی را به زنان تلقین کند، حائز اهمیت ویژه‌ای است (ژانگ، دان، مارو و گرینلیف، ۲۰۱۸). در جدول شماره یک گزیده‌ای از مطالعات تجربی مرور شده و مهمترین دریافت از آنها در ارتباط با پژوهش حاضر مشاهده می‌شود.

-
1. Eime, Harvey, Brown & Payne
 2. Walseth
 3. Mennesson
 4. White
 5. Zhang, Dunn, Morrow & Greenleaf

جدول ۱- گزیده‌ای از پیشینه تجربی مرور شده

نام محقق	مسئله مورد بررسی	روش بررسی	دریافته‌های کلیدی
هاشمیان فر و همکاران (۲۰۱۶)	شناسایی عوامل زمینه‌ساز زیست جنسی زنان در باشگاه‌ها و سالن‌های ورزشی	کیفی	مجموعه‌ای از علایق جنسی تغییر یافته، فرهنگ لذت‌جویی، فانتزی‌های زیبایی و پیامدهایی در حوزه سلامت جسمی و روانی، شرایط احاطه‌کننده تجربه زنانه از حضور در باشگاه‌های ورزشی را تشکیل می‌دهد.
عریضی و همکاران در سال (۲۰۰۶)	بررسی عوامل اثرگذار بر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی	کمی	ترکیبی از فایده‌مندی، رواج ورزش در بین اطرافیان و دریافت حمایت از سوی آنها مهمترین عوامل اثرگذار بر گرایش زنان به فعالیت‌های ورزشی است.
قادرزاده و حسینی (۲۰۱۵)	بازسازی معنایی تجربه و درک زنان از فعالیت‌های ورزشی	کیفی	ترس از نقصان در ظاهر بدن، فهم برابری طلبانه از جنسیت، ایده‌آل نگری نسبت به بدن و رسانه‌ای شدن و فراگیری ورزش مهمترین شرایط در برگیرنده ماهیت معنایی ورزش در تجربه زیسته زنان بوده‌است.
منسون (۲۰۰۰)	واکاوی لایه‌های پنهان تجربه زنان از حضور در عرصه‌های ورزشی در انحصار مردان	کیفی	زنان ورزشکار، مبدع نظم نوین جنسیتی در عرصه‌های ورزش حرفه‌ای هستند و به این قلمروها رنگ و طرحی زنانه می‌بخشند.
والست (۲۰۰۷)	پیامدهای اجتماعی حضور زنان مهاجر در باشگاه‌های ورزشی	کیفی	باشگاه‌های ورزشی قلمرو مناسبی برای تولید و تبادل سرمایه اجتماعی به ویژه در سطح درون‌گروهی در میان زنان مهاجر بوده است.
ایمه و همکاران (۲۰۱۰)	بررسی رابطه بین سلامت و کیفیت زندگی زنان مراجعه‌کننده به باشگاه‌های ورزشی	کمی	میزان سلامت در دو بعد روانی و جسمانی و همچنین سطح رضایت از زندگی در بین زنان مراجعه‌کننده به باشگاه‌های ورزشی بالاتر از سایر زنان بوده است.

هر چند در جوامعی که به دلیل سوابق تاریخ و یا ملاحظات فرهنگی موجود، زنان با محدودیت‌هایی برای حضور و فعالیت برابر با مردان در عرصه‌های عمومی از جمله مجامع ورزشی برخوردارند،

باشگاه‌های ورزشی زنانه، فضاهای به نسبت کارایی برای تحقق سلامت جسمی و روانی بانوان و فراهم آوردن فرصتی مناسب برای تعدیل نابرابری‌های جنسیتی موجود در این حوزه‌ها به حساب می‌آیند (استروناچ، ماکسول و پیرس، ۲۰۱۹)؛ اما در عین حال به دلیل دریافت‌های متعارض، موضع‌گیری‌های مختلفی در ارتباط با مراجعه حرفه‌ای یا نیمه حرفه‌ای زنان به باشگاه‌های ورزشی و بدن‌سازی مشاهده می‌شود که در آنها تجربه زیسته خود زنان چندان محوریت ندارد. از این رو پژوهش حاضر بر آن است تا مبتنی بر ادراکات و دریافت‌های مشتریان و اعضای زن باشگاه‌های ورزشی در شهر مشهد، به بررسی ژرفانگر این تجربه بپردازد. به عبارت دیگر پرسش اساسی در این پژوهش از این قرار است که زنان چه ادراکی از حضور و فعالیت‌شان در باشگاه‌های ورزشی و بدن‌سازی دارند و این تجربه متأثر از چه عوامل و شرایطی در زندگی ایشان است؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با رویکردی تفسیرگرایانه به بررسی تجربه زیسته زنان در قلمروی معین می‌پردازد. آنچه در این پژوهش توسط محققان صورت گرفته، ترکیبی از مصاحبه و مطالعه اسنادی، مبتنی بر روش کیفی تحلیل مضمون بوده است. عرصه این پژوهش سه مورد از باشگاه‌های ورزشی شهر مشهد است که بنا بر یک تقسیم‌بندی اولیه از شهر مشهد بر حسب درجه برخورداری، از میان مناطقی با سطح برخورداری اقتصادی بالا، متوسط و پایین انتخاب شدند. افرادی که در هر باشگاه مورد مصاحبه قرار گرفتند، به دو گروه ورزشکاران نیمه حرفه‌ای که ورزش به نوعی منبع درآمد یا حوزه فعالیت هدف-گذاری شده آنان محسوب می‌شد و ورزشکاران آماتور که هدف‌شان از حضور در باشگاه سلامتی و ورزش بود، تقسیم می‌شوند. در مجموع چهارده مصاحبه تا تحقق معیار اشباع نظری (اشتروس و کوربین، ۱۹۹۸) که مطابق با آن، داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها و دریافت‌های استنباط شده از آنها به مرحله تکرار رسیده‌اند، انجام گرفت. از بین مشارکت‌کنندگان، هشت نفر به گروه ورزشکاران نیمه حرفه‌ای و شش نفر به گروه آماتورها تعلق داشتند. گردآوری اطلاعات با کمک راهنمای مصاحبه محقق ساخته، انجام پذیرفت که مهمترین پرسش‌های مندرج در آن ناظر بر بیان شرح مختصری از تاریخچه انجام فعالیت‌های ورزشی در زندگی، عوامل و شرایط فردی و اجتماعی اثرگذار بر گرایش به این فعالیت‌ها اعم از موارد بازدارنده یا مشوق، برداشت‌های عینی و ذهنی از سلامتی و زیبایی و نهایتاً پیامدها و دستاوردهای حاصل از ورزش در زندگی بوده است. مصاحبه‌ها به طور میانگین سی دقیقه به طول انجامید و همه مصاحبه‌ها ضبط و پیاده و سپس برای کدگذاری در نرم‌افزار مکس کیودی‌ای^۲

1. Stronach, Maxwell & Pearce
2. Maxqda

وارد شد. فرایند کدگذاری و تجزیه و تحلیل داده‌ها مطابق با الگوی سه مرحله‌ای پیشنهادی اشتروس و کوربین (۱۹۹۸) شامل کدگذاری باز، محوری و گزینشی پیش‌برده شد. مشخصات کلی و ویژگی‌های زمینه‌ای افراد مصاحبه‌شده در جدول شماره دو مشاهده می‌شود.

جدول ۲- ویژگی‌های زمینه‌ای و مشخصات کلی مصاحبه‌شوندگان تحقیق

ردیف	نام	سن	تحصیلات	وضعیت تأهل	فعالیت ورزشی	سابقه ورزشی
۱	شاهد	۴۸	دیپلم	متأهل	تکواندو، دفاع شخصی	۳۰
۲	پرستو	۱۹	کاردانی	مجرد	هندبال، فوتبال	۱۵
۳	پرینسا	۴۳	کارشناسی	متأهل	کاراته	۲۵
۴	تارا	۳۷	دیپلم	متأهل	فوتسال، ایروبیک، بدن‌سازی	۱۷
۵	اکرم	۴۸	دیپلم	متأهل	آمادگی جسمانی	۱۰
۶	نجات	۴۳	کارشناسی	متأهل	آمادگی جسمانی	۲۵
۷	مانده	۲۶	کارشناسی	متأهل	آمادگی جسمانی، بدن‌سازی	۴
۸	محبوبه	۳۳	کارشناسی	مجرد	آمادگی جسمانی، بدن‌سازی، اسکیت	۱۸
۹	مهتاب	۵۲	کارشناسی	متأهل	یوگا، بادی بیوتی	۱۷
۱۰	گلاره	۳۵	کارشناسی	متأهل	شنا، دومیدانی، بادی بیوتی	۳۰
۱۱	مریم	۴۷	دیپلم	متأهل	بادی بیوتی	۶
۱۲	فاطمه	۱۹	کارشناسی	مجرد	تکواندو	۲
۱۳	بهاره	۲۲	کارشناسی	متأهل	ورزش صبحگاهی	۲
۱۴	رویا	۲۱	کارشناسی	مجرد	تکواندو، پیلاتس	۱۱

به منظور بررسی روایی و پایایی در پژوهش‌های کیفی معیارهای متنوع و متعددی پیشنهاد شده است که تأییدپذیری و تکرارپذیری دو مورد از مهمترین آنها است (گل افشانی، ۲۰۰۳). در این مطالعه جهت واریسی تأییدپذیری نتایج حاصل، مضامین استخراج شده و تفاسیر مربوط به هر یک از آنها، برای تعدادی از پاسخگویان بازگو و انطباق دریافت ایشان از تجربه حضورشان در باشگاه‌های ورزشی با موارد تدوین شده در گزارش پژوهش، کنترل شد. به منظور اطمینان از تکرارپذیری یافته‌ها نیز، در چند مقطع از فرایند تجزیه و تحلیل متن مصاحبه‌ها، کدگذاری‌های مستقلی از سوی محققان صورت

۱. مصاحبه شونده، هفت سال سابقه فعالیت نیمه حرفه‌ای در رشته‌های هندبال و فوتبال و پیش از آن سابقه یادگیری و فعالیت آماتوری در ژیمناستیک و شنا را از چهار سالگی داشته است.

پذیرفت که بیانگر اشتراک نسبی در دریافت معانی و تفسیر متن بوده است.

نتایج

مقوله‌های اصلی به دست آمده در این پژوهش شامل «اهمیت یافتن پذیرش اجتماعی بدن»، «عملکرد چندگانه باشگاه ورزشی»، «تنوع در منابع و عوامل انگیزاننده»، «درک آمیخته از ورزش و سلامتی»، «درک آمیخته از ورزش و زیبایی» و «مرکزیت ایده بهبود در پیامدهای ورزش» بوده است. آنچه در ادامه می‌آید، شرحی بر مقوله‌های اصلی و مقوله‌های فرعی وابسته به هر یک از آنها و همچنین نمونه‌هایی از اظهارات مصاحبه‌شوندگان در ارتباط با هر مقوله مورد بحث است.

عملکرد چند وجهی باشگاه ورزشی: باشگاه ورزشی علی‌رغم کاربرد محوری تعریف شده برای آن یعنی تنظیم و پیشبرد فعالیت‌های ورزشی آماتوری و نیمه حرفه‌ای در واقع همچون یک قلمرو اجتماعی چند بعدی عمل می‌کند که صورت درهم تنیده‌ای از زیست فردی و جمعی بر آن جریان می‌یابد. آنچه تجربه کنشگران اجتماعی در این قلمرو را از سایر عرصه‌ها جدا می‌سازد عمدتاً حول چهار محور به قرار زیر قابل صورت‌بندی است.

۱- حساسیت به انحرافات اخلاقی- رفتاری: محدودیت در انحرافات اخلاقی- رفتاری عموماً متوجه نقش کنترل‌کنندگی باشگاه در سوء مصرف انواعی از مواد روان‌گردان دخانی یا مکمل‌ها و قرص‌های غیرمجاز است. رفتارها یا پوشش‌های خارج از عرف به ویژه مواردی که در پیوند با مسائل جنسی قرار دارند نیز از جمله مواردی است که نظارت رسمی و غیررسمی در باشگاه‌های ورزشی می‌تواند از رخداد آن تا حد زیادی پیشگیری کند. وجه ضمنی عملکرد نظارتی باشگاه مدیون غلبه ملموس فرهنگ سلامتی در محیط آن است. به طوری که عامل جذب یا کشاننده کنشگران به قلمرو باشگاه تا حد زیادی ناشی از باورش‌شان به رواج فرهنگ سلامتی قلمرو باشگاه است.

محبوبه (۳۳ ساله): من چون باشگاه زیاد داشتم مثلاً دیدم خانمایی که سنتی مصرف می‌کنند مثل ناس یا سیگار می‌کشیدن. بازم بستگی به محیطش داره.

شاهد (۴۸ ساله): توی کلاسای بدن‌سازی و ایروبیک دیدم مکمل استفاده کنند اما توی رشته‌های رزمی نه. توی رشته‌های بدن‌سازی افراد بیشتر به زیبایی اندام فکر می‌کنند و دوست دارند زودتر به نتیجه برسند و میرن دنبال مکمل اما هدف ورزش‌های رزمی سلامتییه حالا در کنارش ما به اندام خوب هم می‌رسیم.

اکرم (۴۸ ساله): من خودم هیچ استفاده‌ای از مکمل نکردم مخصوصاً توی باشگاه‌های دولتی چون نظارت بیشتره و افرادی که میان دنبال اینجور چیزا نیستند اما توی باشگاه‌های خصوصی هست.

۲- رواج فرهنگ سلامتی: باشگاه ورزشی نه تنها فضایی تخصصی جهت ارائه خدمات مرتبط با حوزه سلامت (عمدتاً پیشگیری یا اصلاح وضع موجود) است بلکه از طریق دامن زدن به دو جریان درونی و بیرونی بر رواج فرهنگ سلامتی بین مراجعان و شبکه اجتماعی پیرامون ایشان موثر است. از سویی ملازمت انجام فعالیت‌های ورزشی با گفت‌وگوهای دوستانه و ارزیابی‌های بصری بین کنشگران حاضر در فضای باشگاه زمینه‌ساز افزایش آگاهی‌ها و بهبود نگرش‌های ایشان در ارتباط با سلامتی است. از طرفی دیگر هر یکی از این کنشگران در فضای اجتماعی پیرامونی‌شان خواسته و ناخواسته همچون پیام‌رسانان و دعوت‌کنندگان به امر ورزش به ویژه مراجعه به باشگاه ورزشی عمل می‌کنند. مورد اخیر عمدتاً به واسطه تلاش این عاملان اجتماعی برای بازنمایی عینی پیامدهای ورزش بر بهبود عملکرد جسمانی و ارتقاُ زیبایی و تناسب ظاهری بدن‌شان محقق می‌شود.

بهاره (۲۲ ساله): توی باشگاه دیدم بعضی‌ها از آب کرفس و اینجور چیزای طبیعی استفاده می‌کنند اما مکمل و انرژی‌زا و مواد نه. مربی هم تابحال در مورد مصرف مکمل بهمون چیزی نگفته و توصیه نکرده اتفاقاً گفته قرصای شیمیایی نخورید.

۳- پویایی مناسبات فردی: باشگاه به مثابه محیطی اجتماعی، مناسب برای تبادل نظرهای دوستانه و کنش‌های متقابل نمادین عمل می‌کند. افراد با نقش‌هایی همچون مربی و ورزشکار در باشگاه حضور دارند و هر کدام به نحوی بر یکدیگر اثر می‌گذارند. مربی با ایجاد فضایی آرام در محیط باشگاه می‌تواند به بهبود عملکرد ورزشکاران کمک کند و یا با ایجاد حس رقابت در بین مراجعان به فعالیت‌های آنها پویایی ببخشد. هر چند در مواردی جهت‌گیری این جنب و جوش منفی و به سمت رقابت‌های ناسالم متمایل می‌شود اما در مجموع احساس عمومی پاسخگویان متوجه وجه مثبت و سازنده این رقابت-جویی‌ها به ویژه از حس انگیزه بخشی آن برای تداوم برنامه ورزشی مورد نظر بوده است. گاهی ورزشکاران در برخورد با یکدیگر و مربیان، از باشگاه محدود کرده و گاهی نیز این محیط را به عنوان نقطه آغاز روابط جدید قلمداد می‌کنند، اما در هر حال عموم پاسخگویان، باشگاه را مکانی می‌یابند که علاوه بر ورزش و کسب سلامتی، محلی برای رسیدن به روابط اجتماعی مفرح و نشاط و شادابی حاصل از آن است.

بهاره (۲۲ ساله): مربی هم خیلی خوبه، آشنا و اخلاقش خیلی خوبه. حدود سی و خورده ای سال داره و با وجود اینکه سر صبحه واقعا انرژی داره و این انرژی به دیگران هم منتقل می‌کنه. به خاطر همین روحیه خوب و پرانرژی بودنش خیلی آدم میاد اونجا برای ورزش. اصلا سخت گیر نیست اهل شوخی و خنده است.

نجات (۴۳ ساله): رابطه خیلی دوستانه با بچه‌ها دارم و محرم اسرارشون هستم و گاهی حتی تلفنی بهشون تا حد توانایی و اطلاع کمک شون می‌کنم و بچه‌ها منو جزو خانوادشون می‌دونن.

۴- تفسیرپذیری ویژگی‌های کالبدی و فضایی باشگاه: زنان پاسخ‌گو با انگیزه‌های متفاوتی همچون حفظ تندرستی، کاهش وزن و یا حفظ آمادگی جسمانی (برای ورزش حرفه‌ای) در باشگاه حضور پیدا می‌کنند. از این رو ارزیابی آنها از فضای کالبدی و چیدمان تجهیزات محیط باشگاه، وابسته به میزان هم‌خوانی این ویژگی‌ها با اهداف مورد نظر ایشان بوده است. همچنین علی‌رغم پذیرش باشگاه به عنوان فضایی عمومی، مراجعان انتظار برخورداری از حریم لازم برای انجام آزادانه حرکات ورزشی بدون مواجهه با احساسات منفی ناشی از ایجاد مزاحمت برای دیگری و یا از سوی دیگری داشته‌اند. در واقع تداوم حضور زنان در یک باشگاه معین تا حد زیادی وابسته به تشخیص آنها مبنی بر مناسب بودن ویژگی‌های کالبدی باشگاه مورد نظر بوده است.

فاطمه (۱۹ ساله): فضای باشگاه از نظر من فضای خوبی است. ما یک استاد داریم و یک کمک استاد که بهش ارشد می‌گن کلاً یک محیطی که خوبه، حسی که به آدم منتقل می‌کنه حس خوبیه، آدم هاش و فضاش خوبن.

اکرم (۴۸ ساله): سالن‌هایی که زیر زمینی بودن چون فضای کمی داشتند امکاناتشون کم بود و تهویه و فضاگیری خوبی نداشت.

شاهد (۴۸ ساله): هلال احمر چون باشگاه دولتییه فضای بزرگی داره، سقفش بلنده و از نظر نور و تهویه عالییه.

اهمیت یافتن پذیرش اجتماعی بدن: جریان‌ات حرفه‌ای، مراودات اجتماعی و همچنین رویه‌های فرهنگی در قلمرو باشگاه ورزشی به گونه‌ای سامان می‌یابد که هم خود آن محیط و هم سایر قلمروهای عمومی که زنان مورد مطالعه در آن حاضر می‌شوند، به عرصه‌ای برای عرضه، ارزیابی و دریافت بازخورد از میزان پذیرش اجتماعی بدن مبدل می‌شود. مراجعان به باشگاه ورزشی که اغلب در سنین جوانی و میان‌سالی قرار دارند بیش و کم درگیر دغدغه‌هایی پیرامون این پذیرفته‌شدگی ظاهر بدن‌شان از سوی عاملان اجتماعی ناظر در قلمروهای مختلف زندگی خود هستند. در این بین، مطابق با آنچه در ادامه می‌آید، می‌توان به دو مقوله فرعی، توجه ویژه داشت.

۱- **نمایش اندام جهت دریافت تأیید سایرین:** همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد سهم قابل توجهی از تلاش زنان به منظور تحقق پذیرش اجتماعی برای بدن‌شان معطوف به نمایش‌گذاری اندام‌شان در معرض دید کنشگران طرف مقابل در قلمروهای مکانی و تعاملی مختلف است. باشگاه ورزشی از ظرفیت فوق‌العاده‌ای برای اجرای این نمایش برخوردار است. علاوه بر این که در جامعه‌ای با محدودیت‌ها و ملاحظات فرهنگی ناظر بر پوشش زنان، دست عاملان اجتماعی در قلمرو تک جنسیتی

همچون باشگاه ورزشی برای اقدام نمایشی تا حد زیادی باز است، مزیت دیگر این قلمرو مصونیت نسبی آن در ارتباط با مداخله‌گرهای دیگری است که در ارتباط با پذیرش اجتماعی بدن به کار می‌روند. به عنوان مثال هر چند برخی پاسخگویان اشاره به مواردی از افراط در به کار بردن مواد آرایشی در محیط باشگاه داشته‌اند، اما اغلب آنها موضوعیت چنین رسیدگی‌هایی برای حضور در این فضا و انجام فعالیت‌های ورزشی را مورد تردید قرار داده‌اند. از این رو آن‌چه که از بدن در محیط باشگاه در معرض دید و قضاوت سایرین قرار می‌گیرد، به وضع طبیعی آن نزدیک‌تر انگاشته می‌شود. باید در نظر داشت که مواردی نیز تمرکز بر بعد سلامتی در هدف‌گذاری برای مراجعه به باشگاه، حدی از کم‌توجهی یا بی‌توجهی عاملان اجتماعی مورد نظر نسبت به الگوی به نمایش‌گذاری بدن‌شان را به همراه داشته است.

رویا (۲۱ ساله): من به تأیید دیگران نیاز دارم. اونجوری نیستم که خیلی خودم بکشم که دیگران من تأیید کنند ولی خب هر بشری به صورت طبیعی به تأیید دیگران نیاز دارد. فکر می‌کنم به طور ناخودآگاه و طبیعی همین ورزش و باشگاهی که میرم برای تأیید دیگران است.

بهاره (۲۲ ساله): از این نمایش بدنم تابحال بازخوردهای زیادی دریافت کردم مثلاً موقعی که وزن کم کرده بودم همه می‌گفتند چقدر خوب شدی چقدر شکمت تخت شده، اون موقع قبل از دوام بود و من از این حرفا خیلی خوشم می‌ومد. باز خوردای مثبت بیشتر بود.

باید توجه داشت که از حیث اهمیت پذیرش اجتماعی بدن، احتمالاً تفاوت ویژه‌ای بین باشگاه و سایر عرصه‌های اجتماعی نیست، بلکه تفاوت عمده این قلمرو مربوط به عملکرد آن به مثابه پشت صحنه‌ای است که کنشگر اجتماعی خود را برای عرضه بدنش در دیگر قلمروها آماده می‌سازد و این آماده‌سازی تحت نظارت و ارزیابی سایر عاملان هوشمند حاضر در محیط باشگاه امکان ارزیابی، اصلاح و تقویت مداوم دارد.

۲- مواجهه با ریسک ناشی از تأیید یا عدم تأیید تغییر: به نمایش‌گذاری بدن در معرض دید عاملان اجتماعی قضاوت‌کننده در قلمروهای مختلف از جمله محیط باشگاه به عنوان اقدامی مخاطره‌آمیز از سوی پاسخگویان ادراک شده است. این مخاطره متوجه امکان پذیرش یا عدم پذیرش تلاش‌های آنها برای ایجاد تغییر مثبت در بدن‌شان بوده است. در مواردی تحت تأثیر استمرار در برنامه ورزشی و همراه‌سازی آن با برنامه مناسب تغذیه‌ای زنان با تحسین‌های گسترده‌ای از سوی نزدیکان‌شان در محیط باشگاه و همچنین خارج از آن مواجه شده‌اند. در موارد دیگری احساس پاسخگویان بر دریافت چنین تأییدهایی با هدف انگیزه‌یابی ایشان و نه پذیرش واقعی وضع موجود بدن آنها بوده است. همچنین کنشگرانی که سلامتی را به نحوی جدی در کانون توجه و اقدامات‌شان قرار داده بودند، دغدغه کمتری در ارتباط با دریافت این تأییدها داشته‌اند.

بهاره (۲۲ ساله): وقتی ورزش رو کنار گذاشتم دوباره اون حالت قبل برگشت و بازخوردهای منفی بیشتر شد. بازخوردهای منفی این بود که شکمت اومده جلو چقدر چاق شدم چقدر تپل شدم. گلاره (۳۵ ساله): واکنش اطرافیان مثبت بوده مخصوصاً از طرف آقایون آقایون دوست دارند که یک خانم ورزشکار و قوی ببینند. مثلاً توی گروه‌های خانوادگی که خانم‌های کوه می‌شینند اما من همچنان تا قله باهاشون میرم، حس خوبی بهشون دست میده یعنی بازخوردهای آقایون خیلی جالبه و یک حس بهتری دارند.

درک آمیخته از ورزش و سلامتی: علی‌رغم برخی نشانه‌ها در اظهارات پاسخگویان پیرامون ارزشمندی ذاتی ورزش، دریافت عمومی و غالب از آن در پیوندی ناگسستنی با مقوله سلامتی قرار داشته است. در واقع سلامتی و ورزش حرکتی رفت و برگشتی نسبت به هم در اذهان پاسخگویان داشته‌اند. حفظ و نگهداشت سلامتی و یا برقراری سلامت از دست‌رفته عامل انگیزاننده بسیاری از پاسخگویان برای از پیش گرفتن یک برنامه ورزشی منسجم بوده است. ضمن آن‌که در تصورات ایشان از دستاوردهای غایی ورزش نیز سلامتی جایگاهی محوری داشته است. اساساً تفکیک بین تجربه ورزش و ادراک سلامتی، چه در جریان برنامه ورزشی در باشگاه و چه قبل و بعد از آن برای پاسخگویان تا حد زیادی ناممکن جلوه می‌کرده است. در ارتباط با مقوله اخیر، توجه به چهار مقوله فرعی به ترتیب زیر حائز اهمیت است.

۱- درک سلامت برحسب نشانه‌های ظاهری: برخی از پاسخگویان برخوردار از عضلات بزرگ، برجسته و فاقد چربی را معیاری کلیدی برای احراز سلامتی و تندرستی‌شان در نظر می‌گرفتند و ایده‌آل بودن وضعیت جسمانی فرد را با برشمردن ویژگی‌های مثبت ظاهری آن می‌سنجیدند. در نتیجه از نظر چنین افرادی تمرینات ورزشی صرفاً به بهبود عملکرد نقاط خاصی از بدن محدود نمی‌شود، بلکه میزان بهره‌مندی افراد از سلامت عمومی جسمانی را با توجه به ویژگی‌های ظاهری حاصل از ورزش باشگاهی همچون برجسته بودن برخی اندام‌ها، می‌توان تشخیص داد. هر چند در این میان هستند افرادی که معتقدند برخوردار از صفات ظاهری مثبت، نمی‌تواند دلیلی محکم برای تشخیص سلامت فرد باشد و عملاً نمی‌توان این موضوع را با توجه به نمودهای بیرونی بررسی کرد.

محبوبه (۳۳ ساله): از لحاظ جسمانی آدمی رو سالم می‌دونم که مثلاً خیلی کوتاه یا خیلی چاق نباشه. رویا (۲۱ ساله): از نظر جسمانی کسی رو سالم می‌دونم که اختلالی در عملکرد و رفتارش به خاطر فیزیکیش بوجود نیومده باشه. خیلی چاق نباشه، پاش مشکل نداشته باشه و چشمش چپ نباشه.

۲- ورزش به عنوان عامل رهایی از نقصان در سلامتی: با توجه به بررسی‌های انجام گرفته افراد مراجعه‌کننده به باشگاه ورزشی را می‌توان در دو گروه مختلف قرار داد: گروه اول کسانی هستند که برای کاهش دردها و مصدومیت‌های ناشی از تمرینات ورزشی نادرست و یا صدمات ناشی از دیگر

فعالیت‌ها به ورزش پناه می‌برند و به دنبال بهبود در سلامت خود هستند. به عبارت دیگر این افراد ورزش را عامل رهایی از نقصان‌های محل سلامتی خود، به حساب می‌آورند. گروه دوم افرادی هستند که حد نرمالی از سلامتی را دارند و برای رسیدن به وضعیت ایده‌آل جسمانی و نیز پیشگیری از ابتلا به ضعف و ناتوانی جسمانی، ورزش را انتخاب می‌کنند. افراد قرار گرفته در این گروه عموماً اثر مثبت پیش‌گیرانه ورزش را به نسبت سایر روش‌های کسب سلامت جسمانی، بیشتر و بهتر می‌دانسته‌اند.^۱

شاهد (۴۸ ساله): تا چند سال قبل چون چاق بودم خودم سالم نمی‌دونم ولی از وقتی ورزش کردم و به چیزای حاشیه‌ایی فکر نکردم و از چیزایی که سلامتی به خطر می‌اندازه دوری کردم چون مشکل و بیماری خاصی ندارم.

۳- آمادگی جسمانی به عنوان معیار سلامتی: مصاحبه‌های انجام‌گرفته نشان می‌دهد برخی افراد جدای از فقدان علائم و مظاهر بیماری یا ناتوانی، و همچنین نشانه‌های ظاهری هم‌چون لاغری و یا برجستگی‌های عضلانی، برخورداری از آمادگی جسمانی را معیاری برای تشخیص سلامت جسمانی خود و اطرافیان می‌دانند. افراد برای رسیدن به این مهم، علاوه بر انجام کارهایی از قبیل پیروی از رژیم‌های غذایی، به طور اختصاصی به فعالیت‌های ورزشی معینی می‌پردازند که به آنها توانایی انجام برخی فعالیت‌های جسمانی ویژه و همچنین برخورداری از اندام‌های تنومند و دارای تناسب استاندارد را می‌دهد. در واقع در این جا نه صرفاً نشانگان ظاهری بلکه افزایش ملموس در ظرفیت عملکردی اندام‌ها و ارگان‌های بدن به عنوان معیار سلامتی مطرح است.

اکرم (۴۸ ساله): از لحاظ جسمی کسی سالمه که موقع ورزش کردن و دویدن مشکلی نداشته باشه. مائده (۲۶ ساله): من یک دوست دارم که ساده‌ترین حرکات ورزشی نمی‌تونه انجام بده به نظرم دوستم مریضه. کسی که آمادگی جسمانی‌ش در حد متوسطی باشه آدم سالمیه.

۴- وابسته دیدن سلامت روانی و جسمی: علاوه بر این که به باور جمعی از پاسخگویان، ادراک و احساس آنها از سلامت جسمانی‌شان تا حد زیادی مدیون تغییر و تحول در اندیشه‌ها و افکار ایشان پیرامون بدن‌شان به واسطه حضور و فعالیت در باشگاه‌های ورزشی بوده است، تعدادی از آنها بر جنبه دیگری از همراهی سلامت جسمانی و روانی خود تأکید داشته‌اند که بر مبنای آن بهبود تدریجی در سطح سلامت جسمی به نحو فراگیری موجب ارتقاء سلامت روانی ایشان در ابعاد مختلف آن شده است. افزایش اعتماد به نفس، باور به ارزشمندی خود و امکان ابراز وجود و نیز بهبود حس استقلال و توانایی

۱. مقوله "درک سلامت برحسب نشانه‌های ظاهری" تا حدی تداعی‌کننده بُعد "تندرستی" مفهوم آمادگی جسمانی است و مقوله "ورزش به عنوان عامل رهایی از نقصان در سلامتی"، تقریباً با بُعد "مهارت‌های حرکتی" مفهوم آمادگی جسمانی در مطالعات و نظریات حوزه تربیت بدنی تناسب دارد (برای مطالعه بیشتر در این زمینه می‌توان به این منبع مراجعه کرد: گرینبرگ، دینتیمان و اوکاز، ۲۰۰۴).

تصمیم‌گیری را می‌توان از مظاهر ارتقاء سلامت روان مصاحبه‌شوندگان به موازات افزایش سلامت و توان جسمانی‌شان دانست. همچنین آنها به مضمون این مثل رایج که عقل سالم در بدن سالم است، اشارات ضمنی متعددی داشته‌اند.

تارا (۳۷ ساله): ورزش روی فکرم تأثیر داره و وقتی ورزش می‌کنی صبورتر می‌شی و بهتر می‌تونی فکر کنی و نتیجه بهتر بگیری.

مهتاب (۵۲ ساله): درسته که سلامتی جسمی مهمه، اما من نظرم اینه که روح و روان آدم مهمتره. یعنی خودم از وقتی اومدم یوگا کار می‌کنم می‌بینم که هرچی روحم آرام تر شده، حال جسمیم هم بهتر از قبل شده.

درک آمیخته از ورزش و زیبایی: از دید اغلب مصاحبه‌شوندگان زیبایی یکی از عوامل حائز اهمیت در کسب پذیرش اجتماعی به حساب می‌آید. در عین حال در برداشتها و ادراکات ایشان پیرامون این نقش آفرینی زیبایی، ملاحظه ویژه‌ای قابل شناسایی بود که بر طبق آن دستیابی به شکل‌های پایدارتر پذیرش اجتماعی برای بدن، مدیون پیوند بین زیبایی و تغییرات برآمده از ورزش در بدن است. به عبارت دیگر در این جا صحبت از زیبایی صرف نیست که قاعدتاً از راه‌های کم هزینه‌تر و کم دردسرت‌تر با زمان‌بری کمتر (هم‌چون استفاده از مواد آرایشی و نظایر آن) قابل حصول است، بلکه وضع مطلوب برای مشارکت‌کنندگانی که خواهان دستیابی به حد بالاتری از زیبایی و جذابیت ظاهری بوده‌اند، مشروط ساختن مسیر کسب آن به فعالیت‌های ورزشی‌شان بوده است.

۱- زیبایی طبیعی ناشی از اثرات ورزش: به باور مصاحبه‌شوندگان ورزش با عملکرد مثبت خود از یک سو سبب کاهش وزن و رساندن فرد به وضعیت ایده‌آل جسمانی می‌شود که خود حدی از زیبایی را به همراه دارد و از سویی دیگر مجموعه‌ای از حرکات ورزشی معین با بهبود کشیدگی و استحکام اندام‌ها موجب کسب درجات افزون‌تری از زیبایی برای فرد می‌شود. برخی از پاسخگویان نیز بر اثر مثبت ورزش در بهبود عملکرد اندام‌های داخلی بدن و تنظیم هورمون‌ها اشاره کرده‌اند که نمود عینی آن در ظاهر بدن و به‌خصوص افزایش درخشندگی، جذابیت و زیبایی پوست و صورت فرد پدیدار می‌گردد. در واقع جذابیت ظاهری می‌بایست نتیجه تغییراتی در درون بافت‌ها و اندام‌های بدن باشد تا از سوی کنشگر اجتماعی به مثابه معیار زیبایی به حساب آید. بر همین اساس بوده است که عموم مصاحبه‌شوندگان بین زیبایی و جذابیت ناشی از مداخلات سطحی بر روی بدن و آنچه که ماحصل تمرینات ورزشی است، تمایز جدی قائل می‌شدند.

فاطمه (۱۹ ساله): از لحاظ زیبایی بدن دارم به اون سطح مورد نظر نزدیک میشم مثلاً همین تناسب اندامم و اینکه من قبلاً چاق تر بودم و الان لاغر کردم، نشون میده دارم به زیبایی نزدیک میشم.

پریسا (۴۳ ساله): ورزش صددرصد کمک می‌کنه به زیبایی پوست باعث میشه پوست خوب باشه و

شاداب و روشن تر باشد چون خون بیشتر در جریان.

۲- زیبایی ناشی از تناسب ظاهری اندام: پر رنگ شدن بعد لاغری در میان زنان به عنوان یک استاندارد زیبایی، سبب شده است تا افراد برخوردار از تناسب اندام و جذابیت جسمانی را به عنوان معیار تعیین بدنی زیبا، شایسته معرفی و تقدیر بدانند. طبیعی است که در این مسیر داشتن چاقی یا لاغری بیش از حد مشخص شده، می تواند موجب خدشه وارد شدن به زیبایی فرد شود و او را از چرخه دستیابی به جذابیت جسمانی باز بدارد. هر چند در این مسیر ممکن است افراد دست به اقداماتی همچون عمل های زیبایی بزنند اما بسیاری هم چون برخی از پاسخگویان در این مطالعه، بر این باورند که زیبایی واقعی محصول وفاداری به وضع طبیعی بدن و ایجاد تغییر در آن بر پایه سازوکارهای طبیعی انگاشته شده مانند برنامه ها و فعالیت های منظم ورزشی و نه مداخلات مصنوعی است. گلاره (۳۵ ساله): به نظر من بدن ورزشکارا زیبا است. فرم سرشونه ی خوب و شکمی که چاق نباشه از نظر من زیباست.

پرستو (۱۹ ساله): من بیشتر صورت های طبیعی رو زیبا می دونم. خانما فکر می کنند عمل که می کنند خیلی خوشگل میشن در صورتی که اصلا قشنگ نیست و اگر قرار بود یک شکل دیگه باشه اصلا خدا اونجوری به آدم نمیداد.

تنوع در منابع و ترکیب عوامل انگیزاننده: دیدگاه های افراد مورد مصاحبه نشان دهنده باوری عمومی نسبت به برجسته شدن جذابیت جسمانی در میان اعضای جامعه، به عنوان عاملی کلیدی برای کسب برتری نسبت به دیگران و دستیابی به موفقیت های مختلف است. در مجموع می توان چنین برداشت کرد که اهمیت یابی روزافزون بعد زیبایی جسمانی، نقشی جدی در جذب زنان به فعالیت های ورزشی ایفا می کند. در کنار عامل مذکور پاسخگویان به محرک های دیگری همچون رسانه و علاقه شخصی به پیشرفت و ایجاد انگیزه از جانب دیگران اشاره داشته اند.

۱- نقش انگیزاننده رسانه ها: به طور کلی در جهان امروز افزایش روزافزون فعالیت های رسانه های جمعی سبب تغییر و دگرگونی در ارزش ها و سبک زندگی مردم شده است. رسانه استانداردهای لاغری را به افراد دیکته می کند و آنان را به صورت ناخودآگاه به سمت هم نوایی با طرح های ارائه شده به عنوان اندام ایده آل سوق می دهد. در واقع عملکرد رسانه سبب تغییر تصور فرد نسبت به بدن ایده آل و نارضایتی نسبت به اندام خود می شود و توجه آنان را به ورزش به عنوان عامل رهایی بخش از ناهنجاری بدنی، جلب می کند. به اذعان افراد مصاحبه شونده اثرپذیری از پیام های رسانه های مختلف، سبب ایجاد انگیزه و تمایل به ورزش در آنها شده است. اما همین اثرپذیری ممکن است به گونه ای باشد که تمام ذهن فرد را به خود مشغول کرده و او را به انجام رقابت های ناسالم برای رسیدن به وضعیت ایده آل بکشاند. رسانه گاهی به صورت مستقیم افراد را به سوی ورزش هدایت می کند و گاهی

با رواج دادن استانداردهای زیبایی و جسمانی و برجسته کردن قهرمانان و مدل‌ها، این باور را که از طریق ورزش می‌توان به این هدف رسید، در آنان ایجاد می‌کند.

نجات (۴۳ ساله): تأثیر رسانه بر افراد مختلف متفاوت است مثلاً تأثیر مثبتش جوری که توی تبلیغات دکترا می‌گن اگر ورزش کنی فلان بیماری رو نداری و این تأثیر می‌ذاره روی افراد برای ورزش کردن. محبوبه (۳۳ ساله): رسانه روی درصد کمی از افراد برای ورزش کردن تأثیر داره. بعضی‌ها فقط می‌بینند و حسرت می‌خورند می‌گن ای کاش ما جای اون بودیم بعد یک ساعت میرن سر میز غذا و کلا فراموش می‌کنند...

۲- **انگیزش ناشی از علائق شخصی:** دستیابی به جذابیت جسمانی برای برخی پاسخگویان به معنای کسب اعتماد به نفس و تقویت روحیه برای رسیدن به موفقیت‌های بیشتر بوده‌است. ورزش برای این دسته از افراد از جمله فعالیت‌هایی بوده است که از طریق آن تغییر در حالات و وضعیت روحی-روانی‌شان را دنبال می‌کرده‌اند. از طرفی دیگر تعدادی از مصاحبه‌شوندگان نیز نگاهی مفرح‌انگارانه به ورزش داشته‌اند. هر چند از دید این گروه نیز فعالیت‌های ورزشی نقش بسزایی در رفع خستگی و تنش‌ها و فشارهای روزانه دارد و می‌تواند ضمن اعتلای فردی، کمک شایانی در جهت کسب موفقیت در زندگی و پیشرفت حرفه‌ای در زمینه‌های مورد نظر داشته باشد.

فاطمه (۱۹ ساله): اگر تناسب اندام در جامعه مهم نبود من باز هم دنبال ورزش می‌رفتم چون از کودکی به این موضوع علاقه داشتم و این چیزی نبوده که بگم توی این ۳-۲ سال ایجاد شده باشد.

پرستو (۱۹ ساله): من از همون اول به کلاس و پرستیژ داوری خیلی علاقه داشتم و دوست داشتم بهش برسیم.

۳- **انگیزش مرتبط با مسائل سلامت و زیبایی:** بدن به عنوان ماهیتی که به طور مداوم در تعاملات انسانی، مورد ارزیابی و قضاوت قرار می‌گیرد، به محملی برای مداخله‌های گوناگون و نمایشگری ماحصل آن تبدیل می‌شود. بنابراین دور از انتظار نخواهد بود که افراد تمامی تلاش خود را برای کسب و بهبود زیبایی جسمانی و دستیابی به سلامت و تندرستی صورت دهند. از همین رو مصاحبه‌شوندگان بخشی از انگیزه‌های خود از انجام فعالیت‌های ورزشی را به انتظارات‌شان از اثرگذاری چنین اقداماتی در راستای بهبود و ارتقاء سلامتی یا زیبایی و یا هر دوی این موارد مرتبط ساخته‌اند. در این بخش بیشترین تأکید بر انگیزاننده‌های ناظر به زیبایی و تناسب اندام بوده است.

تارا (۳۷ ساله): وقتی پام آسیب دید هدفم این بود که در عرض سه ماه وزنم برسونم به اون چیزی که قبلاً بودم و واقعا هم رسوندم.

۴- **انگیزش از سوی اطرافیان:** برخورداری از تناسب اندام و جذابیت جسمانی برای افراد کارکردهای اجتماعی و روانی مختلفی دارد. یکی از این کارکردها تسهیل روابط اجتماعی است که عضویت فرد را در گروه‌های گوناگون را ممکن می‌سازد. به باور بعضی از پاسخگویان، با توجه به اهمیت تناسب اندام برای زنان در جامعه، آنان از طریق اطرافیان‌شان ترغیب به انجام فعالیت‌هایی می‌شوند که برای آنان جذابیت جسمانی را به همراه داشته و بازخوردهای مثبتی را در جمع‌های مختلف به ارمغان آورد. علاوه بر این اذعان مصاحبه‌شوندگان، یکی از افرادی که می‌تواند نقش بسزایی را در ایجاد تمایل به انجام ورزش در زنان ایفا کند، همسران آنان هستند؛ به طوری که به نوعی شروع به ورزش، برای کسب رضایت همسر آنان صورت می‌پذیرد. تفاوت این مقوله با مقوله‌های مربوط به تأیید اجتماعی در آن است که در اینجا انگیزه بخشی دیگران نه بر اثر نمایش بدن و کسب تأیید، بلکه پیش از آن و برای رسیدن به اندام مناسب است.

مریم (۴۷ ساله): نظر همسرم خیلی روی من اثر داره. مشوق من برای ورزش همسرم بود. یکم ارادم ضعیفه ولی وقتی بهم تذکر میده خیلی خوشحال میشم.

مرکزیت ایده بهبود در پیامدهای ورزش: هر چند پاسخگویان مجموعه نسبتاً متنوعی از نتایج و دستاوردهای جزئی و کلی حاصل از تجربه حضور و فعالیت در باشگاه‌های ورزشی را مطرح ساخته‌اند، اما در پس عموم آن پیامدها می‌توان نشانی از رخداد پیشرفت یا ارتقای ملموس در یک یا چند جنبه از زندگی فردی یا اجتماعی ایشان را شاهد بود. به عبارت دیگر به باور مصاحبه‌شوندگان بهبود وضع موجود، خواه در زمینه سلامت جسمانی و روانی و خواه در ارتباط با فعالیت‌های حرفه‌ای و یا روابط اجتماعی جلوه بارز دستاوردهای آنها از پیگیری برنامه ورزشی‌شان در محیط باشگاه بوده است. نکته قابل تأمل آن که، درک کنشگران از این بهبودیابی مداوم، انعکاسی فراگیر در سرتاسر تجربه ایشان از حضور در باشگاه‌های ورزشی داشته است. از این روست که هاله‌ای از آن را می‌توان پیرامون برخی دیگر از مضامین استخراج شده، مشاهده کرد. در مجموع پیامدهای حاصل از تجربه مذکور برای زنان در چهار محور به شرحی که در ادامه می‌آید، جای می‌گیرد.

۱- **پیامدهای معطوف به ارتقاء پیشرفت حرفه‌ای:** یکی از مسائل مطرح شده از سوی مصاحبه‌شوندگان، انگیزش افراد پس از شروع ورزش به صورت مبتدی، جهت ادامه آن در قالب فعالیتی حرفه‌ای تر و حتی به صورت آکادمیک است. بخشی از این پیامد مدیون ماهیت مرحله‌ای و پیش‌رونده برنامه‌های ورزشی در باشگاه‌ها است که به افراد امکان می‌دهد با استمرار و کوشش متعهدانه مراحل موردنظر را یک به یک طی کنند و بعضاً از جایگاه یادگیرنده به موقعیت یاددهنده (مربی) و یا از جایگاه آماتور به موقعیت حرفه‌ای ارتقاء مرتبه یابند. نکته قابل تأمل دیگر اینکه افراد پس از گذراندن دوره‌ای از برنامه ورزشی منظم، شاهد اثر مثبت آن بر بهبود عملکرد خود در سایر حوزه‌های فعالیت

حرفه‌ای و کسب موفقیت‌های بیشتر هستند.

فاطمه (۱۹ ساله): توی این مدت به این فکر افتادم که ورزشو حرفه‌ای تر ادامه بدم و می‌خوام توی کلاس‌های مربی‌گری تکواندو شرکت کنم.

۲- پیامدهای معطوف به ارتقاء روابط اجتماعی: باشگاه به مثابه مکانی عمومی با امکان تراکم‌یابی نسبی افراد و قرارگیری آن‌ها در فاصله‌های فیزیکی نزدیک به هم با حدی از تکرار و تداوم مواجهات بین فردی زمینه‌ساز شکل‌گیری تعاملات گرم اجتماعی است. تقریباً همه پاسخگویان تجربه‌هایی از دوست‌یابی تدریجی در محیط باشگاه داشته‌اند که به طور معمول از چهره به چهره شدن‌های ساده و هم‌کلامی‌های مختصر آغاز شده‌اند. برخی از مصاحبه‌شوندگان نیز به نقش پررنگ برنامه‌های ورزشی مشترک و گروهی در باشگاه در راستای صمیمیت‌افزایی و شکل‌گیری روابط دوستانه بین خود و سایر افراد حاضر در جمع تأکید داشته‌اند. ایجاد این تعاملات گرم و صمیمانه به نوبه خود موجب کاهش تعارضات و برخی رقابت‌های غیرسازنده بین افراد مورد بحث می‌شده است.

مائه (۲۶ ساله): همه توی باشگاه‌ها بخاطر ورزش نمایان یک عده هستند برای اینکه زمان بگذرونند میان، چون نیاز دارند به صحبت کردن با بقیه و میان تا انرژی بد بدنشون تخلیه بشه. مریم (۴۷ ساله): خانومای متأهل زیاد توی باشگاه با هم صحبت می‌کنند. چند تا پزشک و مشاور داریم که با خانوما صحبت و راهنمایی می‌کنند. بعضی آدم‌ها می‌گفتند ما دیگه تموم می‌کنیم اما اینجا که میومدن آروم میشدن و دوباره به زندگی‌شون امیدوار می‌شدن.

۳- پیامدهای معطوف به ارتقاء زیبایی: دستیابی به زیبایی جسمانی یکی از مهمترین اهدافی است که مصاحبه‌شوندگان، از مراجعه به باشگاه ورزشی به دنبال دستیابی به آن بوده‌اند. همان‌گونه که پیشتر نیز ذکر آن رفت، اثر مثبت ورزش بر بهبود زیبایی در دو بُعد وضعیت اندام و چهره فرد قابل پیگیری است. به طور کلی ورزش با تقویت اعضای بدن و ایجاد تناسب جسمانی نقش بسزایی را در افزایش زیبایی عضلات دارد. همچنین تأثیرات ورزش بر فعل و انفعالات درونی بدن، به باور برخی از پاسخگویان سبب گشودگی، شادابی و زیبایی پوست و چهره آنها نیز می‌شده است.

گلاره (۳۵ ساله): صورتی که چاق میشه زیبایی‌اش میاد پایین و قطعاً شما وقتی صورت استخوانی دارید زیبایی چهرتون نمایان‌تر میشه...

تارا (۳۷ ساله): ورزش صددرصد روی زیبایی اندام تأثیر داره چون اضافه‌های بدنت رو کم میکنه و روی فرم می‌ای.

۴- پیامدهای معطوف به ارتقاء سلامت: حصول سلامت جسمانی و صیانت از آن نیز یکی از دلایل مهم حضور زنان در سالن‌های ورزشی است. از دیدگاه مشارکت‌کنندگان در این پژوهش تأثیر دوگانه ورزش در بهبود سلامت جسمی و روانی، با توجه به مسائل و چالش‌های متعدد آنها در حوزه سلامتی

که ریشه‌های روان تنی دارد، نوعی هدف‌گیری دقیق جهت غلبه بر مشکلات موجود ایشان در این زمینه است. علاوه بر این بخشی از پیامدهای ورزش در ارتباط با مقوله سلامت ناظر بر نقش‌آفرینی آن در افزایش چشم‌گیر توانایی‌های جسمانی و ظرفیت‌های ذهنی روانی افراد بوده که به آنها امکان ارتقاء گستره فعالیت‌ها و پیگیری علایق‌شان را داده است.

شاهد (۴۷ ساله): مثلاً من وقتی خودم رو با هم سن خودم مقایسه می‌کنم می‌بینم اضافه وزن دارن و پیر و شکسته شدن و نمی‌تونند خودشون رو جمع کنند و منو که می‌بینند می‌گن خوش بحالت. پریسا (۴۳ ساله): ورزش کردن برای من پیامدهای مثبت خیلی زیادی داشته مثل سلامتی و اینکه هیچ بیماری و مریضی ندارم پیامد منفی شاید داشته باشه اما خیلی تأثیرگذار نیستند که بخوان دغدغه من باشند با ورزش همیشه شارژم و بهم انرژی میده.

بحث و نتیجه‌گیری

در جدول شماره سه مجموعه مقوله‌های فرعی، اصلی و گزینشی به دست آمده در مطالعه حاضر ارائه شده است. به طور کلی نتایج حاصل نشان داد تجربه زیسته زنان از حضور در باشگاه‌های بدن‌سازی و ورزشی متأثر از انگیزاننده‌های مختلفی مانند علائق شخصی، جستجوی سلامتی و زیبایی، تلاش‌های اطرافیان و اثرگذاری رسانه است. اهمیت چنین مواردی در پژوهش‌های دیگری از قبیل وایت (۲۰۱۵) و عریضی و همکاران (۲۰۰۶) نیز مورد تأکید قرار گرفته است. این تجربه سرشار از نشانگان اجتماعی است که منطبق بر رویکرد نظری گافمن (۲۰۱۷) طیف گسترده‌ای از ادراکات پیرامون پذیرش اجتماعی بدن از قبیل دغدغه تأیید تغییر در ظاهر بدن، تحسین برانگیز شدن ظاهر و دریافت تأیید سایرین نسبت به خوش‌اندami را در بر می‌گیرد. روی دیگری از دغدغه‌های پاسخگویان در ارتباط با معنابخشی به تجربه‌های باشگاه، متوجه دو مقوله درهم تنیده یعنی سلامتی و زیبایی بوده است. به طوری که مثبت‌انگاری بسیاری از تغییرات ملموس و محسوس برنامه‌های ورزشی همچون آمادگی جسمانی، شادابی ذهنی، تناسب اندام و نظایر این موارد در قالب نشانه‌ای از سلامتی یا زیبایی ادراک شده است. یافته‌های اخیر از سوی نتایج مطالعاتی همچون فدرستون (۲۰۰۶) و هاشمیان فر و همکاران (۲۰۱۶) پشتیبانی می‌شود.

جدول ۳- مقوله‌های فرعی، اصلی و گزینشی

مقوله گزینشی	مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی
	درک آمیخته از ورزش و سلامتی	درک سلامت برحسب نشانه‌های ظاهری آمادگی جسمانی به عنوان معیار سلامتی وابسته دیدن سلامت فکری و جسمی ورزش به عنوان عامل رهایی از نقصان در سلامتی
	درک آمیخته از ورزش و زیبایی	زیبایی طبیعی ناشی از اثرات ورزش زیبایی ناشی از تناسب اندام
	تنوع در منابع و ترکیب عوامل انگیزاننده	انگیزش ناشی از علاقه شخصی انگیزش مرتبط با سلامت و زیبایی انگیزش از سوی اطرافیان نقش انگیزاننده رسانه‌ها
باشگاه بدن‌سازی به مثابه عرصه تحقق زیبایی سلامت‌محور	عملکرد چندوجهی باشگاه ورزشی	رواج فرهنگ سلامتی پویایی مناسبات بین فردی تفسیرپذیری و ویژگی‌های فضای و کالبدی حساسیت به انحرافات اخلاقی-رفتاری
	اهمیت یافتن پذیرش اجتماعی بدن ورزش	نمایش اندام جهت دریافت تأیید دیگران مواجهه با ریسک ناشی از تأیید یا عدم تأیید تغییر
	مرکزیت ایده بهبود در پیامدهای ورزش	پیامدهای معطوف به ارتقاء روابط اجتماعی پیامدهای مربوط به ارتقاء زیبایی پیامدهای مربوط به ارتقاء سلامت جسمانی و روانی پیامدهای مربوط به پیشرفت حرفه‌ای

همان‌طور که در مدل مفهومی ارائه شده در شکل شماره یک نیز قابل مشاهده است، به باور مصاحبه‌شوندگان عموم برداشت‌ها و ادراکات از حضور در باشگاه و فعالیت‌های گوناگون در این قلمرو، با محوریت امر ورزش موضوعیت و مشروعیت می‌یابد. در عین حال خصیصه‌هایی در محیط کالبدی و انسانی باشگاه ورزشی، به آن امکان ایفای نقش و عملکردی چندگانه در قالب رواج فرهنگ سلامتی، پویایی مناسبات بین فردی و محدودیت در انحرافات رفتاری را می‌دهد. از این روست که در پیامدهای مطرح شده برای حضور و فعالیت در قلمرو باشگاه‌های ورزشی، ایده بهبود نمودی فراگیر دارد. اصلی‌ترین عرصه‌های رخداد بهبود را می‌توان در حوزه روابط اجتماعی، زیبایی، سلامت و نهایتاً

پیشرفت حرفه‌ای دید. مشابه چنین یافته‌هایی را می‌توان در مطالعات ایمه و همکاران (۲۰۰۹)، قادرزاده و حسینی (۲۰۱۵) و ژانگ و همکاران (۲۰۱۸) نیز مشاهده کرد. همچنین تأکید گیدنز (۱۹۹۱) و بوردیو (۲۰۱۰) بر پویایی نسبت‌ها بین عاملان انسانی و قلمروهای ساختاری، در شیوه‌های مواجهه زنان با امر ورزش در تجربه زیسته‌شان به خوبی به چشم می‌خورد. مبتنی بر چنین مواجهه‌های است که نهایتاً باشگاه بدن‌سازی به مثابه عرصه‌ای برای تحقق زیبایی سلامت‌محور در برابر عاملان اجتماعی مورد نظر جلوه‌گر می‌شود.

شکل ۱- مدل مفهومی استخراج شده

با توجه به کارکردهای چندگانه و پیامدهای متنوع باشگاه‌های ورزشی بر ابعاد مختلف سلامت جسمی، روانی و اجتماعی زنان به نظر می‌رسد دسترس‌پذیر ساختن خدمات مشاوره در هر دو بعد روانی و

جسمانی در این اماکن می‌تواند به بهبود عملکردهای آن کمک نماید. علاوه بر این بازنگری در استانداردهای کالبدی و الگوهای تجهیز باشگاه‌های ورزشی به نحوی که به زنان مجال بیشتری برای مرادوات اجتماعی در حاشیه امر ورزش بدهد، نیز می‌تواند به بهبود ظرفیت‌های تعاملی آنها منجر شود. در نهایت بنا بر برخی تصورات مشاهده شده که باشگاه‌های ورزشی را از حیث فرهنگی و عملکردی با دیده منفی می‌نگرند، برنامه‌های رسانه‌ای که به طور شفاف بر طرح مزایا و حسن کارکردهای این مراکز متمرکز باشد، می‌تواند در راستای فراگیر ساختن دامنه مخاطبان مراکز مذکور و به تبع آن ترویج فرهنگ سلامتی در بین زنان مؤثر باشد.

منابع

1. Abbaszadeh M., Aghdasi F., Saadati M. & Mobaraki M. (2012). A Sociological Study of Tendency towards Beauty by Plastic Surgery and Its Related Factors (Case Study: 16- 64 Year-Old Women and Girls of Tabriz). *Journal of Applied Sociology*, 3(47), 123 - 140. (Persian).
2. Adibi Sedah M., Alizadeh M. & Koohi K. (2012). Body Management among Women: A Sociological Explanation. *Women Studies*, 9 (3), 59 - 83. (Persian).
3. Ahmadi E., Adlipour S., Afshar S. & Bonyad L. (2016). Sociological Explication of Body Management and Its Relation with Social and Cultural Factors in Girls and Women in Tabriz City. *Pazhuheshname-Ye Zanan (Women's Studies)*, 7 (1), 29 - 50. (Persian).
4. Ahmadi S. & Kargar S. (2014). A Study of Women's Attitude towards Sport Participation and Its Effective Socio-Psychological Factors. *Journal of Applied Sociology*, 24 (4), 39 - 42. (Persian).
5. Arizi F., Vahida F. & Parsa Mehr M. (2006). A Survey about Impact of Social Support on the Women Participation in Sport Activities (Case Survey: Mazandaran Province). *Olympic*, 14 (1), 77 - 86. (Persian).
6. Atarzadeh Hosseini S.R., Sohrabi M. (2007). Attitudes and Tendency to Exercise and Sport Activities in People of Mashhad. *Olympic*, 15 (1), 37 - 47. (Persian).
7. Azali Alamdari K., Azaryan S., Ghorbanzadeh B. & Khoshnevis F. (2016). Figure Rating and Body Appreciation in Sedentary and Those Women Present In Sport Activities from Tabriz City. *Journal of Health Promotion Management (Jhpm)*, 3 (19), 1-14. (Persian).
8. Baratloo F., Khoudi M. (2016). The Effect of Cultural and Social Factors on Women's Attitudes toward Body in Tehran. *Jame Pazhuhiy Farhangi*, 7 (1), 105-132. (Persian).
9. Bharathi, D., & Dinesh, G. P. (2018). Women's Perspective towards Health and Fitness-A Case Study on Indian Fitness Industry and Women. *Sumedha Journal of Management*, 7(2), 229-240.
10. Bourdieu, P. (2010). *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.
11. Eime, R. M., Harvey, J. T., Brown, W. J., & Payne, W. R. (2010). Does sports club participation contribute to health-related quality of life? *Med Sci Sports Exerc*, 42(5), 1022-8.

12. Featherstone, M. (2010). Body, image and affect in consumer culture. *Body & Society*, 16(1), 193-221.
13. Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human relations*, 7(2), 117-140.
14. Ganjvar M. & Emami Jome S. M. (2010). Philosophical Aesthetic and Analysis of the Theory of Aestheticism in Purified (Mutahhar) Wisdom. *Islamic Philosophy & Theology (Islamic Studies (Kalam))*, 42 (84/2), 125 - 146. (Persian).
15. Ghaderi T. & Seifi M. (2013) Factors Related to Impression Management. *Social Development and Welfare Planning*, 5 (17), 69-104. (Persian).
16. Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. California: Stanford university press.
17. Goffman, E. (2017). *Asylums: Essays on the social situation of mental patients and other inmates*. Routledge.
18. Golafshani, N. (2003). Understanding reliability and validity in qualitative research. *The qualitative report*, 8(4), 597-606.
19. Greenberg, J. S., Dintiman, G. B., & Oakes, B. M. (2004). *Physical fitness and wellness: Changing the way you look, feel, and perform*. Champaign: Human Kinetics.
20. Hashemianfar S. A., Chini N. & Maktoubian M. (2016). Contextual Causes Of Women's Sexual Life in Gyms and Clubs in Esfahan City. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 14 (4), 397 - 430. (Persian).
21. Keivanara M., Rabbani R. & Zhiانpour M. (2010). Social Stratification and Physical Improvements (Plastic Surgery as a Symbol for Social Class). *Women's Strategic Studies (Ketabe Zanan)*, 12 (47), 73 - 98. (Persian).
22. Kuppinger, P. (2015). Pools, Piety, and Participation: A Muslim Women's Sports Club and Urban Citizenship in Germany. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 35(2), 264-279.
23. Mahmoodi Y. & Mohadessi Ghilovaei H. (2018). A Sociological Study of Body Industry: Qualitative Study of the Causes and Consequences of Cosmetic Surgery of Women Living in Tehran 1395. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 15 (4), 523 - 547. (Persian).
24. Mennesson, Ch. (2000). 'Hard' Women and 'Soft' Women: The Social Construction of Identities among Female Boxers. *International Review for the Sociology of Sport*, 35(1), 21-33.
25. Motameni A., Hemati A. & Moradi H. (2015). Identifying and Prioritizing the Barriers for Women's Sports Activities. *Quarterly Sport Management Review*, 6 (24), 111-130. (Persian).
26. Mohsenzadeh R., Atabak M. & Arabpour E. (2015). Representation of Identity Thorough Body in Bodybuilding Gyms in Tehran (Case Study: Five Body-Building Gyms in Tehran). *Cultural Studies & Communication*, 11 (39), 37 - 60. (Persian).
27. Movahed M., Mohammadi N. & Hosseini M. (2011). Mass Media, Self-Esteem, Body Image and Tendency to Use Make up: Studying the Relationship. *Womens Studies*, 9 (2), 133 - 159. (Persian).

28. Panahi M. H. & Sedaghat Zadegan Esfahani SH. (2012). Power Resources and Ideological Interpretation of Women's Sports. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 10 (36), 5 - 22. (Persian).
29. Parnian L. & Khajenoori B. (2014). Relationship between Cultural Globalization and Body Management (The Case of Women in Kermanshah). *Journal of Applied Sociology*, 25 (3), 163 - 180. (Persian).
30. Parsamehr M., Neeknexad M. R., Madahi J. & Karimi Monjarmoei Y. (2016). Reviewing the Relation Factors on Dissatisfaction of Body Image among Body Building Athletes in Yazd. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 15 (32). (Persian).
31. Pfister, G., & Hacısoftaoğlu, I. (2016). Women's sport as a symbol of modernity: a case study in Turkey. *The International Journal of the History of Sport*, 33(13), 1470-1482.
32. Qaderzadeh O., Hosseini CH. (2015). Women's Sports and Its Meaningful Implications. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 13 (3), 309 - 334. (Persian).
33. Rabiee H. & Pazouki SH. (2011). Tomas Aquinas's Concept of Beauty. *Journal of Religious Thought*, 40: 69 – 92. (Persian).
34. Rasekh K., Mobara M., Majedi M. (2011). Women's Attitude toward Body Management (Case Study: Female Students of Islamic Azad University, Shiraz Branch). *Woman & Study of Family*, 3 (10), 35 - 59. (Persian).
35. Rastegar Khaled A. & Kaveh M. (2014). Women and Beauty Project (Subjective Meanings of Cosmetic Surgery). *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 11 (4), 453 - 478. (Persian).
36. Sedaghat Zadeghan S. (2006). Socialization through Sport. *Olympic*, 13 (4). 61 - 72. (Persian).
37. Shabani Bahar Gh. Erfani N. & Hekmatipour Z. (2014). The Relationship between Sport Motivation and Career Success Rate among Employees at General Organization of Education in Kermanshah Province. *Applied Research of Sport Management*, 2 (3), 11 - 21. (Persian).
38. Shoa S. & Niazi M. (2016). Meta-Analysis of the Relationship between Cultural Capitals and Body Management. *Iranian Journal of Cultural Research*, 9 (1), 61 - 81. (Persian).
39. Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research techniques*. Thousand Oaks, CA: Sage publications.
40. Stronach, M., Maxwell, H., & Pearce, S. (2019). Indigenous Australian women promoting health through sport. *Sport Management Review*, 22(1), 5-20.
41. Tondnevis F. (2002). The Role of Sport in Iranian Women's Leisure Time. *Sport Biosciences (Harakat)*, 12 (12), 88 - 104. (Persian).
42. Vedadhir A.A., Sdati S.M. & Ahmadi B. (2008). A Content Analysis of Iranians Scientific and Academic Health Journals. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 6 (2), 133 - 155. (Persian).
43. Walseth, k. (2007). Bridging and bonding social capital in sport experiences of young women with an immigrant background. *Sport, Education and Society*, 13(1), 1-17.
44. White A. (2016) *Public Health in Sporting Settings: A Gender Perspective*. In: Conrad D., White A. (Eds) *Sports-Based Health Interventions*. Springer, New York, NY.
45. Yagoobi H. & Baradaran M. (2011). Correlates of Mental Health: Happiness, Sport,

- Emotional Intelligence. *Journal of Psychology (Tabriz University)*, 6(23), 201 - 221. (Persian).
46. Yoosefi B. (2013). Gender Appropriateness in Competitive Sports. *New Trends in Sport Management*, 1 (2), 31-42. (Persian).
47. Zhang, T., Dunn, J., Morrow, J., & Greenleaf, C. (2018). Ecological analysis of college women's physical activity and health-related quality of life. *Women & health*, 58(3), 260-277.
48. Zokaei M.S. (2008). The Youth, Body and Fitness Culture. *Iranian Journal of Cultural Research*, 1(1), 117 - 141. (Persian).

ارجاع دهی

کرمانی مهدی؛ اصغریور ماسوله، احمدرضا؛ خلق ذکراآباد فاطمه. (۱۳۹۹). ورزش، زیبایی و سلامت: تحلیل کیفی تجربه زنان از مراجعه به باشگاه ورزشی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۹۰-۶۳. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.7303.1655

Kermani M, AsgharpourMasouleh A. R, Kholghzekrabad F. (2020). Exercise, Beauty and Health: A Qualitative Analysis of Women's Experience of Going to a Sports Club. *Research on Educational Sport*, 8(18): 63-90. (Persian). DOI: 10.22089/res.2019.7303.1655

طراحی الگوی توانمندسازی معلمان تربیت بدنی با رویکرد

سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران

حوریه شاهزاده تیمورلو^۱، عباس خدایاری^۲، مهوش نوربخش^۳،

ابراهیم علیدوست قهفرخی^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی کرج

۲. دانشیار دانشکده تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی کرج (نویسنده مسئول)

۳. استاد دانشکده تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی کرج

۴. دانشیار دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۷/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۴/۰۲

چکیده

هدف این تحقیق، طراحی الگوی توانمندسازی معلمان تربیت بدنی با رویکرد سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران بود. این تحقیق آمیخته اکتشافی و به لحاظ هدف کاربردی بود. جامعه آماری بخش کیفی صاحب‌نظران (خبرگان) دانشگاهی و اجرایی وزارت آموزش و پرورش بودند که در زمینه مدیریت ورزش، درس تربیت بدنی و توانمندسازی، تخصص و اطلاعات منحصر به فرد داشتند. ۱۵ نفر از متخصصان با ویژگی‌های یادشده، به روش نمونه‌گیری زنجیره‌ای انتخاب شدند و با مصاحبه، نظرات آنان جهت طراحی الگو اخذ شد. جامعه آماری بخش کمی، تعداد ۳۰۰ نفر از معلمان تربیت بدنی آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی بودند که به صورت خوشه‌ای نسبی از مناطق مختلف انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه و پرسش نامه استفاده شد. روایی صوری آن توسط اساتید مدیریت ورزشی و روایی سازه از طریق تحلیل عاملی تأیید شد. پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم افزار اس.پی.اس.اس ۲۴ و پی.ال.اس انجام شد. نتایج نشان داد عوامل موثر بر توانمندسازی معلمان شامل ابعاد زمینه‌ای (فناوری و ارتباطات، عوامل فرهنگی و عوامل اقتصادی)، سازمانی (اهداف و راهبرد، منابع و تجهیزات و نظارت و ارزیابی) و فردی با مؤلفه‌های (روان‌شناختی، حرفه‌ای و اعتقادی - اخلاقی) هستند. از مؤلفه‌های بعد زمینه‌ای، فناوری و ارتباطات از مؤلفه‌های بعد سازمانی، منابع و تجهیزات و از بعد فردی، مؤلفه حرفه‌ای بیشترین تأثیر را بر توانمندسازی معلمان تربیت بدنی داشتند. شفاف نمودن انتظارات از معلمان، اطمینان از تناسب شخصیت و شغل آنان، ایجاد زمینه استفاده از فناوری‌های نوین از پیشنهادات پژوهش است.

واژگان کلیدی: تربیت بدنی، توانمندسازی، چشم‌انداز ۱۴۰۴، معلمان

1. Email: shahzadehh@gmail.com

2. Email: khodayariabas@yahoo.com

3. Email: mahvashnoorbakhsh@yahoo.com

4. Email: e.alidoust@ut.ac.ir

مقدمه

توانایی یک سازمان برای رقابت در محیط جهانی بستگی به داشتن کارکنانی مؤثر، سیستم‌های یادگیری فراملی، معیارهای بهینه اندازه‌گیری و ارزیابی، سیستم‌های پاداش مؤثر و اثربخشی سازمان دارد. آنچه که در راستای توسعه منابع انسانی اهمیت دارد، این است که بهبود منابع انسانی، تنها با آموزش‌های فنی و تخصصی حاصل نمی‌شود بلکه باید از راه‌های گوناگون به توسعه آموزش کارکنان پرداخت و این مهم، جز با اعمال برنامه‌های راهبردی در قلمرو مدیریت منابع انسانی، امکان پذیر نخواهد بود (طالبیان و وفایی، ۲۰۰۹، ۱۶). توانمندسازی منابع انسانی به عنوان یک رویکرد نوین انگیزش درونی شغل، به معنای آزاد کردن نیروهای درونی کارکنان و فراهم کردن بسترها و به وجود آوردن فرصت‌ها برای شکوفایی استعدادها، توانایی‌ها و صلاحیت‌های افراد است. توانمندسازی با تغییر در افکار و باورهای کارکنان شروع می‌شود. بدین معنی که آنها باید به این باور برسند که توانایی و صلاحیت لازم برای انجام وظایف را به طور موفقیت آمیزی دارند و احساس کنند آزادی عمل و استقلال در انجام فعالیت‌ها دارند، احساس کنند اهداف شغلی معنادار و ارزشمندی را دنبال می‌کنند و باور داشته باشند که با آنان صادقانه و منصفانه رفتار می‌شود (میر سپاسی، ۲۰۱۴، ۲۵۳).

چالش‌های رهبری، فرهنگ و مسائل اقتصادی از یک سو، عناصر توسعه راهبردی منابع انسانی از جمله: یادگیری سازمانی، نوآوری، توسعه کارکنان و کامیابی مشتری از سوی دیگر، سازمان‌ها را مجبور به جهت‌گیری راهبردی توانمندسازی کارکنان کرده است (رابینز، ۲۰۰۲، ۴۲۰). توانمندسازی توسط محققان زیادی مورد بررسی و پژوهش قرار گرفته و الگوها و مدل‌های مختلفی برای توانمندسازی ارائه شده است. بر اساس الگوی ملهم‌آچهار عامل، ارتباط مستقیم و تأثیرگذاری بر توانمندسازی کارکنان دارند که در محیط رقابتی بایستی به آن توجه خاص کرد. در این الگو عوامل مؤثر بر توانمندسازی کارکنان عبارتند از: دانش و مهارت، اعتماد، ارتباطات و انگیزه‌ها (ملهم، ۲۰۰۴، ۷۲).

بر اساس بررسی‌های به عمل آمده توسط رابینز و همکاران (۲۰۰۲، ۴۱۹) ارائه چارچوبی منسجم برای روشن کردن نقش متغیرهای موضوعی، محیطی، شناختی و رفتاری در فرایند توانمندسازی مهم است. در این مدل ادراک کارکنان، فرصت برای نفوذ بر نتایج کاری و ماهیت حمایتی سازمانی، اعتماد و تعهد بر بافت سازمانی و محیط کاری تأثیر گذارند. مهمترین گام در فرایند توانمندسازی کارکنان، فراهم سازی محیطی است که فرصتی را برای ممارست افراد با میزانی از اختیارات، قدرت و انگیزش درونی در کارکنان به وجود آورد. هابز و مورلند^۳ (۲۰۰۹، ۵) دو الگو برای توانمندسازی معلمان در

-
1. Robbins
 2. Melhem
 3. Hobbs& Moreland

نظر می گیرند: در الگوی اول، دو فرایند توانمندسازی به طور همزمان در نظر گرفته شده است که شامل فرایند توانمندسازی افراد (خود اثربخشی و وضعیت) و فرایند توانمندسازی سازمان (قدرت، تأثیر و تصمیم گیری) و در الگوی دوم، توانمندسازی در سه مرحله آغازین، فزاینده و پشتیبانی کننده در نظر گرفته شده است.

توانمندسازی معلمان توسط شرت، گرین و ملوین (۱۹۹۴، ۳۹) به عنوان فرایندی تعریف شده است که به وسیله آن مشارکت کنندگان محیط آموزشی، صلاحیت های خود را بهبود می بخشند و رشد حرفه ای خود را ارتقا می دهند، مسایل و مشکلات را حل می کنند و در قبال کارها مسئولیت پذیر می شوند. سومش (۲۰۰۵) معتقد است که مربیان توانمند عملکرد آموزشی و تعهد شغلی بالاتر، روابط بین فردی خوب و تعهد سازمانی بالاتری دارند. بر اساس نظر مائورف (۱۹۹۸، ۴۷۴) توانمندسازی مربیان موقعیت و جایگاه شغلی آنها را بهبود می بخشد. دانش حرفه ای آنها را افزایش می دهد و دسترسی مدیران را به فرایند تصمیم گیری آسان می کند. معلمان به واسطه دانش و تخصص خود دارای قدرت نهفته هستند و توانمندسازی، در واقع آزادسازی این قدرت است که مزایایی چون بهبود و افزایش احساس تعهد و تعلق به مدرسه را در معلمان به وجود می آورد.

وال (۲۰۱۲) تحقیقی با عنوان مطالعه اکتشافی توانمندسازی معلمان و آموزش های فنی در کنتاکی انجام داده است. در این تحقیق ابعاد مورد ارزیابی شامل تصمیم گیری، رشد حرفه ای، موقعیت، خودکارآمدی، استقلال و احساس مؤثر بودن بود. نتایج تحقیق ارتباط معناداری را بین توانمندسازی و رشد حرفه ای، اختیار تصمیم گیری، خودکارآمدی و احساس مؤثر بودن نشان داد. همچنین معلمان، بودجه و عدم پشتیبانی اداری را مؤثر بر توانمندی خود بیان کرده اند. مازیو و اسکویک (۲۰۱۷) نتیجه گرفتند عضویت در گروه های مدرسه تأثیر محدودی بر توانمندسازی معلمان دارد اما دسترسی به اطلاعات و جنسیت گروه های مدرسه ای منابع اصلی توانمندسازی معلمان هستند. کلین (۲۰۱۶) تحقیقی با عنوان توانمندسازی معلمان، یادگیری سازمانی افقی و عمودی و تحرک موقعیتی در مدرسه انجام دادند. نتایج نشان داد یادگیری سازمانی افقی و عمودی به توانمندی معلمان برای اداره کلاس کمک می کند و زمان مواجهه معلمان با یادگیری سازمانی عامل میانجی بین یادگیری و توانمندسازی معلمان است.

1. Short & Green & Melvin
2. Somech
3. Mearroof
4. Wall
5. Masue, Askvik
6. Klein

فریبر^۱ و همکاران در بررسی چگونگی دستیابی به ساختارهای توانمندسازی معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه به وسیله اعتماد به مدیر و هیئت مدیره مدرسه نشان دادند کارکنان آموزشی که احساس می‌کنند برخی تأثیرات را می‌توانند بر محل کارشان اعمال کنند و به ساختارهای توانمندسازی (قدرت، منابع، فرصت‌ها، حمایت و اطلاعات) دسترسی دارند، موقعیت بهتری برای اعتماد به سرپرست دارند. ابراهیمی (۲۰۱۴) در تدوین الگوی توانمندسازی مشاوران بر مبنای آسیب شناسی فعالیت آنها در مدارس و ارزیابی اثر بخش آن سه دسته از عوامل شامل عوامل درون فردی، عوامل محیطی و عوامل سازمانی را شناسایی کرد. صفری (۲۰۰۸) تحقیقی با عنوان ارتباط توانمندسازی روان‌شناختی، تعهد سازمانی و رفتار شهروندی سازمانی معلمان تربیت‌بدنی مدارس متوسطه ایران انجام داد و نتایج پژوهش نشان داد توانمندسازی روان‌شناختی تأثیر مثبت و معناداری بر رفتار شهروندی و تعهد سازمانی معلمان دارد.

با توجه به نتایج تحقیقات مختلف در زمینه توانمندسازی به ویژه توانمندسازی معلمان، می‌توان دریافت که عواملی مانند مسئولیت‌پذیری، ارتقاء و رشد حرفه‌ای، قدرت تصمیم‌گیری، جوّ مدرسه، خودکارآمدی، تعهد، منابع، آموزش، اهداف و ارزیابی عملکرد، رضایت و انگیزه از عوامل تأثیرگذار بر توانمندی معلمان می‌باشند. بدون تردید علاوه بر موارد مذکور، عوامل دیگری نیز بر توانمندی معلمان موثر خواهد بود که طراحی الگوی توانمندسازی به شناسایی آنها کمک خواهد کرد. از سویی توسعه و گسترش آموزش و پرورش نیازمند جذب و به‌کارگیری نیروی انسانی پرتوان و شایسته است و معلمان جزء سرمایه انسانی سازنده آن سازمان هستند که برخورداری آنان از صلاحیت‌های لازم به منظور تربیت نسل آینده مبتنی بر چشم‌انداز ۱۴۰۴ کشور جمهوری اسلامی ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا نیروی انسانی متخصص مورد نیاز سایر سازمان‌ها توسط این وزارتخانه تربیت می‌شوند. جامعه ایرانی در افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ برای منابع انسانی، چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فن آوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.

- برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع متناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

- فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مومن، رضایتمند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴).

سند چشم‌انداز به عنوان یک سند بالا دستی لازم الاجرا است. برای تحقق ویژگی‌های مورد نظر در افق چشم‌انداز و افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان و پیام‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی در سطح بین‌الملل، بیش از هر چیز برنامه‌ریزی صحیح و گسترده و تقویت کامل نیروهای انسانی مؤثر ضروری می‌باشد. به منظور تحقق اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران سیاست‌های کلی نظام آموزش و پرورش کشور، ارتقاء جایگاه آموزش و پرورش از نظر شاخص‌های کمی و کیفی در سطح منطقه و جهان است که برای تحقق آن یکی از مؤثرترین راه‌ها، توانمندسازی منابع انسانی به‌ویژه معلمان است. در این راستا سند تحول آموزش و پرورش یک برنامه مهم در سطح ملی است. در این سند معلم به عنوان مؤثرترین عنصر یاد شده که در برنامه‌های تحولی ابتدا باید معلمی متحول تربیت کنیم و سپس دانش‌آموز متحول. همچنین در این سند معلمان باید شایستگی‌های اخلاقی، اعتقادی، انقلابی، حرفه‌ای و تخصصی متناسب با میانی و اهداف سند چشم‌انداز را دارا باشند. در همین راستا ارتقاء کیفیت نظام تربیت معلم، افزایش توانمندی‌های علمی، حرفه‌ای با آموزش‌های ضمن خدمت، برنامه‌ریزی برای روز آمد کردن اطلاعات تخصصی، بهینه سازی فضا و تجهیزات مدارس، ارتقای نقش و اختیارات مدرسه و تأمین نیروی انسانی توانمند مد نظر بوده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). در حال حاضر اقدامات مهمی در حوزه آموزش و پرورش و همچنین ضرورت تقدم اولویت‌های تربیتی بر اولویت‌های آموزشی در حال انجام است؛ از جمله ایجاد دانشگاه ویژه فرهنگیان، انعطاف‌پذیری به سمت برنامه‌دستی متناسب با پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های موجود در هر استان و استانداردسازی اماکن و تجهیزات ورزشی مدارس، تغییر از روش‌های سنتی آموزش در مدارس و استفاده از فناوری‌های نوین، استفاده از ظرفیت علمی، فکری و اجتماعی معلمان در تصمیم‌گیری‌های درون مدرسه و توسعه فعالیت‌های فوق برنامه و مکمل درس تربیت‌بدنی در دستور کار قرار گرفته است (برنامه‌ها و فعالیت‌های معاونت تربیت‌بدنی و سلامت، ۲۰۱۵، ۹۶).

امروزه نظام آموزش و پرورش، به عنوان یک پدیده‌ عام اجتماعی، جزء لاینفک زندگی اجتماعی به شمار می‌رود و توانمند سازی کارکنان، کارآمد کردن نظام آموزشی کشور برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز از الزامات اساسی و مهم در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز می‌باشد. در این زمینه معلمان به خاطر، پرورش آینده‌سازان کشور از اولویت برخوردارند. توانمندسازی معلمان در محیط‌های آموزشی باعث می‌شود معلمان صلاحیت خویش را توسعه دهند تا از طریق رشد خود، بتوانند مشکلاتشان را رفع نمایند. از سویی تحقق اهداف متعالی نیازمند تحول در شیوه‌ها و محتوی آموزشی به‌روز، مسأله محور و خلاقیت‌پرور، تدریس موفق درس تربیت‌بدنی توسط معلمان می‌باشد که بدون شک توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی تأثیر بسزایی در تحقق این اهداف خواهد داشت.

با نگاهی دقیق بر وضعیت ورزش و تربیت‌بدنی در مدارس کشور، مشاهده می‌شود که علی‌رغم طراحی، اجرا و پیاده‌سازی برنامه‌های متعدد از سوی وزارت آموزش و پرورش در زمینه تربیت‌بدنی و ورزش، خلأها و کمبودهای مختلفی در ارتباط با معلمان تربیت‌بدنی وجود دارد؛ به طوری که بی‌میلی و بی‌علاقگی گاه به دلیل عدم وجود امکانات و تجهیزات ورزشی لازم و گاه به دلیل کمبود تعهد و وظیفه‌شناسی معلمان تربیت‌بدنی نسبت به شغل و حرفه خود و شاگردان به‌وجود آمده است. به همین دلیل تمرکز بر رفتارهای معلمان تربیت‌بدنی به عنوان یکی از اصلی‌ترین عوامل شناخت این‌گونه مسائل در خور توجه است. به نظر می‌رسد رویکردهای اخیر اصلاحات آموزشی بیشتر بر بازسازی ساختاری مدارس و تغییرات اداری، تخصیص منابع مالی و مادی و چگونگی تأمین آنها تأکید دارند. کانون اصلی انتقال قدرت و حق تصمیم‌گیری در سطح مدارس فراتر از اقدامات ذکر شده است که مهمترین آن تواناسازی، قدرت‌سپاری به مدیران و معلمان در فرایند یاددهی و یادگیری به عنوان برنامه‌ریزان و مجریان مدارس است (عبدلهی و اشرفی، ۲۰۱۲، ۹۵). توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی می‌تواند یکی از اقدامات اساسی برای رفع مشکلات و کمبودهای تربیت‌بدنی آموزش و پرورش باشد. زیرا توانمندسازی معلمان به ایجاد ادراک مثبت آنها از قدرت استقلال و کنترل بر کارشان برمی‌گردد و این حس، قدرت خودتعیینی، خودارزشی و اعتقاد به خودکارآمدی را تقویت می‌کند.

با توجه به نقش و جایگاه معلمان تربیت‌بدنی در صحنه تعلیم و تربیت، ضروری است که بیش از هر عامل دیگری، به رشد، توسعه و توانمندی خود معلمان تربیت‌بدنی پرداخته شود. و برای استفاده بهینه از پتانسیل‌های معلمان تربیت‌بدنی باید سطح دانش، اطلاعات، مهارت‌ها و شایستگی‌های آنها را ارتقا دهیم. این امر حاصل نمی‌گردد مگر آنکه پرورش و توانمند کردن معلمان به صورت برنامه‌ریزی شده و نظام‌مند مورد توجه قرار گیرد. بر همین اساس فرایند توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی بایستی از الگویی جامع و نظام‌مند جهت رسیدن به چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ پیروی کند. به این ترتیب مقوله توسعه توانمندی‌ها و شایستگی معلمان تربیت‌بدنی به عنوان یک موضوع کلیدی در آموزش و پرورش، با افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ اهمیت اساسی دارد و از جمله ضروری‌ترین اقداماتی است که در سازمان و در حوزه مدیریت منابع انسانی مطرح است. از آنجا که توانمندسازی معلمان می‌تواند باعث بهبود عملکرد آنها شود، پژوهشگر تلاش دارد در این پژوهش الگوی توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی را طراحی کند و به سؤالات زیر پاسخ دهد: مؤلفه‌های اصلی و اساسی توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی کدام‌اند؟ روابط بین ابعاد و مؤلفه‌های توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی چگونه است؟

روش شناسی پژوهش

هدف اصلی تحقیق "طراحی الگوی توانمندسازی معلمان تربیت بدنی با رویکرد سند چشم‌انداز ۱۴۰۴" بوده است که با روش آمیخته، در دو مرحله کیفی و کمی اجرا شد. در مرحله کیفی آن از اساتید و صاحب‌نظران کشور، مؤلفه‌ها و ابعاد مدل احصاً گردید. سپس مدل به دست آمده، به صورت پایلوت در بین معلمان تربیت بدنی آذربایجان شرقی توزیع و برازش آن بررسی گردید. به این صورت که بعد از تحلیل محتوا، با اشباع نظری مصاحبه به عمل آمد و بعد از رسیدن به الگو با روش پیمایشی و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه میزان اعتبار یا روایی الگو اندازه‌گیری شد.

جامعه و نمونه آماری پژوهش حاضر از دو بخش تشکیل می‌شد. جامعه آماری بخش کیفی شامل صاحب‌نظران (خبرگان)، اساتید دانشگاهی کل کشور و مدیران اجرایی وزارت آموزش و پرورش بود که در زمینه مدیریت ورزش و معلمان تربیت بدنی و توانمندسازی دارای تخصص و اطلاعات منحصر به فرد بودند. از بین متخصصان با ویژگی‌های یاد شده ۱۵ نفر با روش نمونه‌گیری زنجیره‌ای انتخاب و با ابزار مصاحبه نیمه ساختار یافته نظرات آنان جهت طراحی الگو با رویکرد سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ اخذ شد. جامعه آماری بخش کمی تحقیق معلمان تربیت بدنی آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی به تعداد ۱۳۲۰ نفر بودند. آنها به صورت خوشه‌ای نسبی از مناطق مختلف استان به تعداد ۳۰۰ نفر انتخاب و با ابزار پرسش‌نامه حاوی ۹۳ گویه (در سه بعد فردی، سازمانی و زمینه‌ای) روی طیف ۱ تا ۵ لیکرت، نظرات آنها راجع به الگوی طراحی شده گرفته شد. از طریق حضور محقق در نواحی، مناطق و محل خدمت همکاران پرسش‌نامه محقق ساخته به معلمان تربیت بدنی ارائه شد و نظرات آنها راجع به الگوی طراحی شده اخذ گردید. جدول (۱) شاخص‌های روایی، پایایی را برای متغیرهای تحقیق نشان می‌دهد. با کمک شاخص میانگین واریانس استخراج شده مشخص شد تمام سازه‌های مورد مطالعه دارای میانگین واریانس استخراج شده بالاتر از ۰/۵ می‌باشند. شاخص‌های پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ جهت بررسی پایایی پرسش‌نامه استفاده می‌شوند تمامی این ضرایب بالاتر از ۰/۷ بود و نشان از پایا بودن ابزار اندازه‌گیری دارند.

جدول ۱- شاخص‌های روایی، پایایی

متغیر	روایی	پایایی ترکیبی	آلفا کرونباخ
بعد فردی	۰/۶۵۰	۰/۷۸۸	۰/۸۲۲
روان‌شناختی	۰/۵۹۹	۰/۷۳۶	۰/۷۷۶
اعتقادی و اخلاقی	۰/۵۲۰	۰/۹۰۹	۰/۸۹۱
حرفه‌ای	۰/۵۳۷	۰/۷۷۵	۰/۷۷۲
بعد زمینه‌ای	۰/۶۲۵	۰/۹۰۳	۰/۸۸۳
عوامل اقتصادی	۰/۶۰۰	۰/۸۵۷	۰/۷۷۹
عوامل فرهنگی	۰/۵۷۶	۰/۸۴۱	۰/۷۴۵
فناوری ارتباطات	۰/۵۸۷	۰/۸۷۶	۰/۸۲۵
بعد سازمانی	۰/۶۶۵	۰/۷۷۲	۰/۸۱۶
آموزش و یادگیری	۰/۶۱۸	۰/۸۸۹	۰/۸۴۴
چشم‌انداز، اهداف و راهبرد	۰/۶۱۳	۰/۸۸۷	۰/۸۴۰
منابع و تجهیزات	۰/۵۲۷	۰/۸۴۷	۰/۷۸۱
ساختار سازمانی	۰/۵۵۸	۰/۸۰۷	۰/۷۰۲
نظارت و ارزیابی	۰/۵۹۸	۰/۸۸۱	۰/۸۳۱
نظام پاداش	۰/۶۵۸	۰/۸۸۵	۰/۸۲۷
توانمند سازی	۰/۶۳۱	۰/۷۶۵	۰/۸۵۱

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آماری توصیفی مثل جداول، نمودارهای فراوانی و استنباطی تحلیل عاملی اکتشافی و روش PLS استفاده شده است.

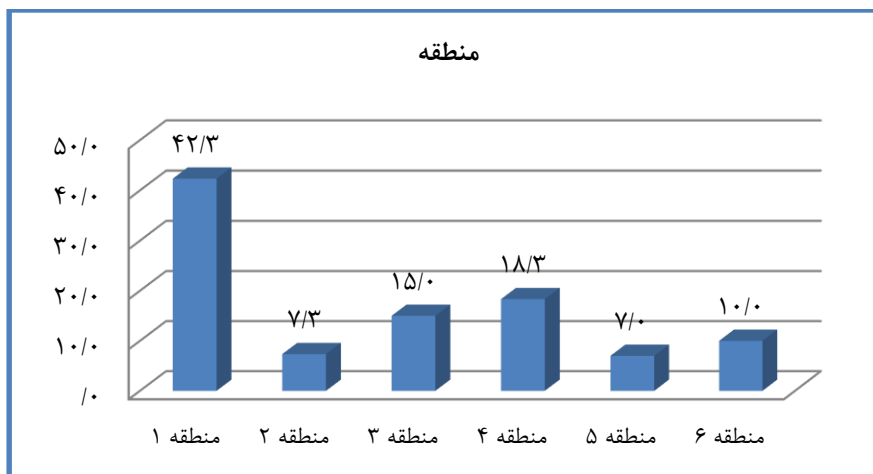
یافته‌ها و نتایج تحقیق

در این بخش ابتدا در سطح توصیفی به توصیف و تلخیص ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد نمونه که شامل جنسیت، سن، سابقه خدمت، میزان تحصیلات و مناطق خدمتی پرداخته می‌شود و در جدول (۲) به طور کامل آمده است. سپس یافته‌های استنباطی تحقیق آورده شده است.

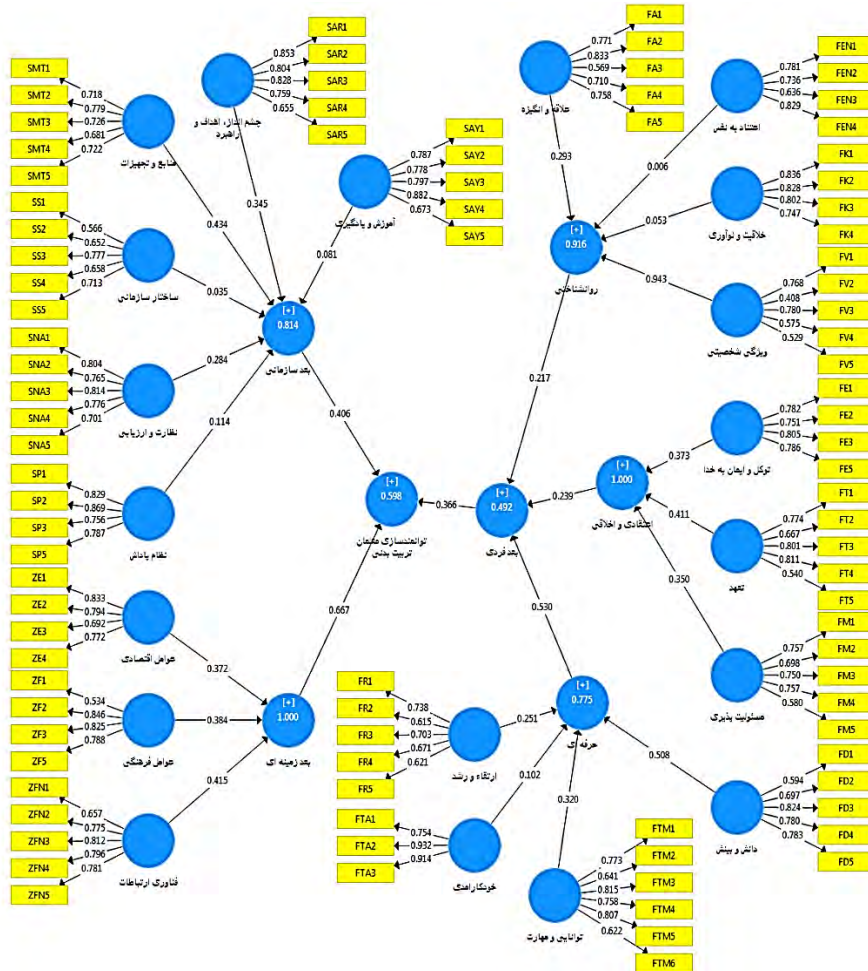
1. Partial Least Squares

جدول ۲- یافته‌های جمعیت‌شناختی

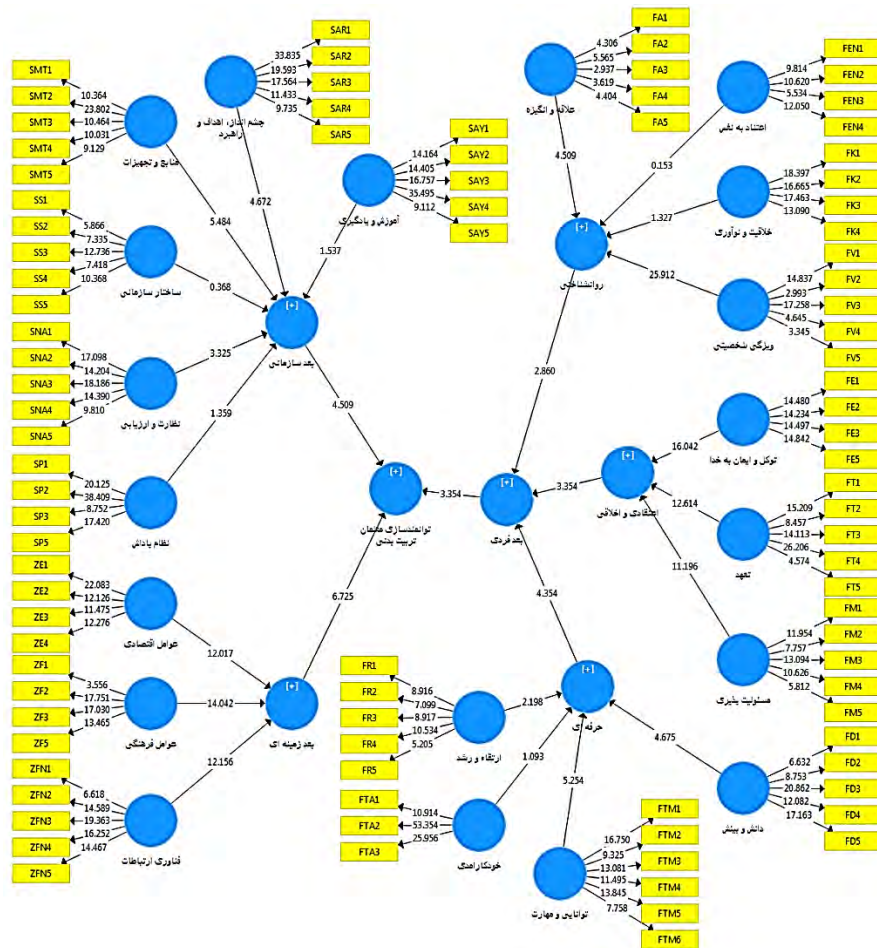
درصد فراوانی	فراوانی	عوامل جمعیت‌شناختی	
۴۳/۰	۱۳۰	مرد	جنسیت
۵۷/۰	۱۷۰	زن	
۲۰/۰	۶۰	۳۰-۲۰	سن
۵۷/۳	۱۷۲	۴۰-۳۱	
۱۸/۳	۵۵	۵۰-۴۱	
3/4	۱۳	بیشتر از ۵۰	
۲/۷	۸	تا ۵ سال	سابقه خدمت
۲۵/۰	۷۵	۱۰-۵	
۲۵/۰	۷۵	۱۵-۱۱	
۲۲/۰	۶۶	۲۰-۱۶	
۲۰/۰	۶۰	۲۵-۲۱	
۵/۳	۱۶	بالای ۲۵ سال	
۵۰/۷	۱۵۲	کارشناسی	میزان تحصیلات
۴۶/۳	۱۳۹	کارشناسی ارشد	
۳/۰	۹	دکتری	

شکل ۱- نمودار ستونی مربوط به فراوانی منطقه پاسخ دهندگان

شکل ۲- مدل معادلات ساختاری در حالت تخمین ضرایب مسیر

شکل ۳- مدل معادلات ساختاری در حالت معناداری ضرایب (تی)

بر اساس شکل (۲) تمامی مقادیر بارهای عاملی از ۰/۴ بیشتر شده‌اند. هم‌چنین مقادیر محاسبه شده برای t برای هر یک از بارهای عاملی هر نشانگر با سازه یا متغیر پنهان خود بالای ۱/۹۶ است (سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ شده است). لذا می‌توان همسویی سؤالات پرسش‌نامه برای اندازه‌گیری متغیرها را در این مرحله معتبر نشان داد. در واقع نتایج فوق نشان می‌دهد آنچه با سؤالات پرسش‌نامه قصد سنجش آنها را داشته‌ایم توسط این ابزار محقق شده است. لذا روابط بین سازه‌ها یا متغیرهای پنهان قابل استناد است.

جدول ۳- ضرایب مسیر، آماره تی و ضریب تعیین (متغیر وابسته: توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی)

متغیر مستقل	ضریب مسیر	آماره تی	سطح معنی داری	ضریب تعیین چندگانه
بعد فردی	۰/۳۶۶	۳/۳۵۴	۰/۰۰۱	۰/۵۹۸
بعد سازمانی	۰/۴۰۶	۴/۵۰۹	۰/۰۰۱	
بعد زمینه‌ای	۰/۶۶۷	۶/۷۲۵	۰/۰۰۱	

با توجه به ضریب مسیر و همچنین مقدار آماره تی جدول (۳) می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۹ درصد، هر سه بعد فردی، سازمانی و زمینه‌ای بر توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی تأثیر مثبت و معناداری دارند.

مقدار ضریب تعیین چندگانه برابر ۰/۵۹۸ شده است. بر این اساس ابعاد فردی، سازمانی و وظیفه‌ای روی هم رفته توانسته‌اند ۵۹ درصد از تغییرات توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی را پیش‌بینی کنند.

جدول ۴- نتایج معیار قدرت پیش بین سازه‌های درون‌زا

ابعاد و مؤلفه‌ها	معیار پیش بین
بعد فردی	۰/۳۶۰
مؤلفه اعتقادی و اخلاقی	۰/۴۰۶
مؤلفه حرفه‌ای	۰/۳۶۴
مؤلفه روان‌شناختی	۰/۴۰۶
بعد سازمانی	۰/۳۳۲
بعد زمینه‌ای	۰/۴۰۴
توانمندسازی	۰/۵۷۲

معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. با توجه به جدول (۴) مقادیر آن بیشتر از ۰/۳۵ است و قدرت پیش‌بین مناسب مدل در خصوص سازه‌های درون‌زای و برازش مناسب مدل ساختاری تأیید می‌شود.

جدول ۵- نتایج معیار افزونگی متغیرهای درون‌زا

معیار افزونگی	میزان اشتراک	ضریب تعیین چندگانه	ابعاد و مؤلفه‌ها
۰/۲۹۴	۰/۵۹۹	۰/۴۹۲	بعد فردی
۰/۵۶۶	۰/۵۶۶	۱/۰۰۰	اعتقادی و اخلاقی
۰/۶۵۱	۰/۷۱۱	۰/۹۱۶	روان‌شناختی
۰/۴۱۸	۰/۵۴۰	۰/۷۷۵	حرفه‌ای
۰/۴۲۴	۰/۵۲۱	۰/۸۱۴	بعد سازمانی
۰/۶۴۳	۰/۶۴۳	۱/۰۰۰	بعد زمینه‌ای
۰/۳۵۷	۰/۵۹۸	۰/۵۹۸	توانمندسازی
۰/۴۷۹			مقدار کل افزونگی

شاخص معیار افزونگی، شاخص معیار سنجش کیفیت مدل ساختاری برای هر متغیر درون‌زا با توجه به مدل اندازه‌گیری آن است. با توجه به مقادیر آن در جدول (۵) کیفیت مدل تأیید می‌شود.

جدول ۶- نتایج معیار نیکویی برازش

مقادیر اشتراکی	ضریب تعیین چندگانه	نیکویی برازش
۰/۵۹۶	۰/۷۹۹	۰/۶۹۰

توسط معیار نیکویی برازش می‌توان پس از بررسی برازش بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری پژوهش، برازش بخش کلی را نیز کنترل نمود. با توجه به جدول (۶) مقدار معیار نیکویی برازش بیشتر از ۰/۳۶ (مقدار قوی) است و برازش کلی الگو مورد تأیید است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق نشان می‌دهد ابعاد زمینه‌ای، سازمانی و فردی به ترتیب در توانمندسازی معلمان تربیت بدنی تأثیر مثبت و معناداری دارند. به این ابعاد در تحقیقات سایرین همچون حسن آبادی (۲۰۱۳)، ابراهیمی (۲۰۱۴)، هابز و مورلند (۲۰۰۹)، رابینز، کرینو و فرندال (۲۰۰۲) اشاره شده است. از نظر اولویت‌بندی ابعاد نتایج تحقیق با تحقیقات رابینز، کرینو و فرندال (۲۰۰۲)، لاوراک (۲۰۰۳) و

1. Redundancy
2. Robbins, Crino & Fredendall
3. Laverack

بختیاری (۲۰۰۹) هم‌خوانی دارد و با تحقیق بریجز (۲۰۰۳) و حسن آبادی (۲۰۱۳) که در اولویت اول، بعد فردی بود و راندلوپ، که بعد سازمانی در اولین اولویت بوده، ناهمخوان است. علل این ناهمخوانی می‌تواند دلایلی مانند تفاوت در ابزار اندازه‌گیری (گویه‌ها و شاخص‌ها)، ماهیت نمونه‌ها (مدرک، جنسیت و تعداد) و محل دو تحقیق (سازمان‌ها و کشورهای متفاوت) باشد.

با توجه به نتایج پژوهش عوامل فرهنگی، فناوری ارتباطات، عوامل اقتصادی بر بعد زمینه‌ای توانمندسازی تأثیر مثبت و معناداری دارند. در تحقیق حسن آبادی (۲۰۱۳) نیز بر عوامل فرهنگی تأکید شده است. ملهم (۲۰۰۴)، مازیو و اسکویک (۲۰۱۷) و حسن آبادی (۲۰۱۳) در الگوهای توانمندسازی خود بر مؤلفه فناوری و ارتباطات تأکید کرده‌اند. ارتباطات و تعامل درون و برون سازمانی در برنامه‌های توسعه و سیاست‌های کلی نظام اداری مد نظر قرار گرفته و توانایی تولید علم و فناوری از اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ است. توانمندسازی و تحول آفرینی به عنوان یکی از اهداف مهم است که سبب افزایش کارایی و بهره‌وری نظام آموزش و پرورش خواهد بود و در برنامه پنجم توسعه نیز بر توسعه فناوری‌های نوین تأکید شده است. بهره‌مندی هوشمندانه از فناوری‌های نوین در نظام تعلیم و تربیت رسمی از اهداف سند تحول بنیادین است. توسعه ضریب نفوذ شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات (اینترنت) در مدارس، با اولویت پرکردن شکاف دیجیتالی بین مناطق آموزشی و ایجاد ساز و کار مناسب برای بهره‌برداری بهینه و هوشمندانه، توسط مربیان از راهکارهای آن می‌باشد. یکی از ابعاد سند چشم‌انداز بعد فرهنگی است که در آن هم بر توانا بودن در تولید علم و فناوری نوین در سطح منطقه و جهان تأکید شده است. از ابعاد دیگر چشم‌انداز بعد اقتصادی است که برخورداری از رفاه، ارتقاء نسبی سطح درآمد و توزیع مناسب امکانات از مؤلفه‌های تأثیر گذار آن است که در بعد زمینه‌ای این تحقیق عوامل فرهنگی و اقتصادی مد نظر بوده است.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد چشم‌انداز، اهداف و راهبرد، منابع و تجهیزات، نظارت و ارزیابی بر بعد سازمانی توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی تأثیر مثبت و معناداری دارند. این مؤلفه‌ها توانسته‌اند ۸۱ درصد از تغییرات بعد سازمانی را پیش‌بینی کنند؛ که با تحقیقات حسن آبادی (۲۰۱۳)، رمزدن^۲ (۱۹۹۷) هم‌خوان است. وقتی هدف‌های رفتاری ویژه‌ای مشخص شود که به هدایت رفتار افراد حین انجام وظایف کمک کند، چشم‌انداز روشنی از آینده برای آنها فراهم می‌شود و کمک می‌کند تا کارکنان چگونگی رسیدن به آینده را به روشنی دریابند در نتیجه توانمندی نیز افزایش می‌یابد.

-
1. Bridges
 2. Ramsden

(عبدالهی و حیدری، ۲۰۰۹، ۱۱۲). جهت نیل به هدف، بایستی از وسایل و روش‌های مناسب استفاده شود، با وسایل و روش‌های نامناسب نمی‌توان به اهداف دست یافت. استفاده از وسایل و امکانات مناسب منجر به توانمندی افراد در رسیدن به هدف می‌شود. ساختن فرآیند طراحی، تدوین و تأمین فضا، تجهیزات و امکانات از راهبردهای تأکید شده سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می‌باشند که راهکارش اهتمام به طراحی و ساخت و تجهیز مناسب فضای ورزشی در تمام مدارس به عنوان محیط تعلیم و تربیت است. ممکن است همه امکانات و وسایل در اختیار معلمان تربیت بدنی وجود داشته باشد. اما آیا از این امکانات استفاده مفید می‌شود؟ یا بدون استفاده رها شده‌اند؟ لذا وجود یک ساز و کار دقیق برای نظارت بر کار معلمان مهم است. ایجاد ساز و کارهای قانونی و ساختار مناسب برای سنجش و ارزشیابی عملکرد از راهکارهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است و تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت از اهداف چشم‌انداز است. نظارت و طراحی نظام ارزیابی و به کارگیری نتایج آن نقش زیادی در توانمندی معلمان دارد معیارهایی که برای ارزیابی عملکرد انتخاب می‌شوند تأثیر عمده بر آنچه معلمان انجام می‌دهند خواهد داشت.

نتایج تحقیق در مورد نظام پاداش نشان می‌دهد که نظام پاداش بر بعد سازمانی تأثیر معناداری ندارد. نتایج با تحقیق عبدالهی و حیدری (۱۳۸۸) در بررسی عوامل مرتبط با توانمندسازی اعضای هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم که رابطه معناداری بین پاداش و توانمندسازی مشاهده نکردند هم‌خوانی دارد. رمزدن (۱۹۹۷) قدرشناسی و پاداش دادن به موفقیت را زمینه ساز تعهد و در نتیجه توانمندسازی هیئت علمی می‌داند (عبدالهی و حیدری، ۲۰۰۹، ۱۱۸). با توجه به نتیجه شاید بتوان چنین تفسیر کرد که معلمان تربیت بدنی برای اهداف شغلی خود ارزش قائلند و در مورد فعالیت و آموزش‌هایی که انجام می‌دهند از نیروی روحی و روانی خود استفاده می‌کنند و احساس هدفمندی دارد و تنها دستیابی به حقوق و مزایا برای آنها مهم نیست؛ بلکه آرمان‌های بنیادی‌تر و انسانی‌تر برای آنها وجود دارد که با فعالیت آنان پیوند دارد و آنها را ترغیب به فعالیت بدون در نظر گرفتن پاداش می‌سازد.

یافته‌ها نشان می‌دهد ساختار سازمانی بر بعد سازمانی تأثیر معناداری ندارد که با نتایج تحقیقات رابینز و همکاران (۲۰۰۲)، بختیاری (۲۰۰۹) و حسن آبادی (۲۰۱۳) هم‌خوانی ندارد. شاید بتوان چنین تفسیر کرد که آموزش و پرورش ایران با تمرکز بر قدرت و اختیار در سطوح بالای مدیریت، ساختار اداری وسیع، برنامه‌های شدیداً متمرکز، قوانین دست و پاگیر و دیوان سالارانه موجب ناکارآمدی، فقدان پویایی و انعطاف ناپذیری برنامه‌ها و اداره مدارس و کلاس‌ها شده است (سلیمی، ۲۰۰۳، ۷۶). در حال حاضر در بخش تربیت بدنی، نیروهایی که در رده‌های بالاتر سازمانی قرار دارند، تصمیمات مربوط به شغل و اهداف تربیت بدنی را می‌گیرند و از طریق بخشنامه‌ها، قوانین و مقررات را به معلمان تربیت بدنی ابلاغ می‌کنند. معلمان نتوانسته‌اند از اختیارات لازم برای تصمیم‌گیری

برخوردار باشند و تمرکززدایی در قدرت و تصمیمات صورت نگرفته است. همچنین از نظر ارتقای شغلی قوانین و مقررات مشخصی برای ارتقای معلمان تربیت‌بدنی وجود ندارد و انتخاب مدیران تربیت‌بدنی آموزش و پرورش بدون در نظر گرفتن شایستگی‌های آنان انجام می‌گیرد. حتی در برخی موارد این انتخاب‌ها، از افراد غیر تخصصی تربیت‌بدنی است. باید نگرش مدیران آموزش و پرورش، به معلمان تغییر یابد به طوری که اختیارات لازم را برای تصمیم‌گیری، آموزش و تدریس به معلمان بدهند که این امر می‌تواند سبب افزایش انگیزه و مسئولیت‌پذیری معلمان تربیت‌بدنی شود.

همچنین آموزش و یادگیری بر بعد سازمانی تأثیر معناداری ندارد. از نظر توماس و ولتهوس^۱ (۱۹۹۰) آموزش باعث رشد حرفه‌ای کارکنان می‌گردد و از این طریق بر توانمندسازی تأثیر دارد. آموزش معلمان برای استفاده از روش‌های تدریس و تکنولوژی‌های جدید و استفاده از منابع می‌تواند بر توانمندسازی تأثیر مستقیم داشته باشد (رحمانی، ۲۰۱۳ به نقل از ماهاراگاما^۲ ۲۰۰۷). با توجه به این‌که در حال حاضر آموزش‌های ضمن خدمت معلمان تربیت‌بدنی به صورت تخصصی برگزار نمی‌شود و تأثیر چندانی بر افزایش سطح دانش تخصصی افراد ندارد، چنین نتیجه‌ای منطقی به نظر می‌رسد. نتایج نشان می‌دهد مؤلفه روان‌شناختی، اعتقادی - اخلاقی و حرفه‌ای بر بعد فردی توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی تأثیر مثبت و معناداری دارند و این سه مؤلفه توانسته‌اند ۴۹ درصد از تغییرات بعد فردی را پیش‌بینی کنند که با تحقیقات اسپریتزر^۳ (۱۹۹۵)، شرت و همکاران (۱۹۹۴)، سومش (۲۰۰۵)، بختیاری (۲۰۰۹) هم‌خوان است. راهکار ۳-۲ سند تحول بنیادین بر تقویت شایستگی‌های اعتقادی، اخلاقی و حرفه‌ای معلمان تأکید کرده است. متغیرهای مستقل علاقه، انگیزه و ویژگی‌های شخصیتی بر متغیر وابسته مؤلفه روان‌شناختی بعد فردی تأثیر مثبت و معناداری دارند که با تحقیق رابینز (۲۰۰۲) و راهکار ۳-۱۲ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش که ایجاد سازوکارهای قانونی برای افزایش انگیزه معلمان و مربیان با ساماندهی مناسب خدمات و امکانات رفاهی و رفع مشکلات مادی و معیشتی است هم‌خوان است. اما تأثیر معناداری بین اعتماد به نفس و خلاقیت و نوآوری معلمان تربیت‌بدنی با مؤلفه روان‌شناختی بعد فردی مشاهده نشد؛ در حالی که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر خلاقیت و نوآوری و نظریه‌پردازی در نظام تعلیم و تربیت رسمی تأکید شده است و بر همین اساس راهکار ۵-۱۸ سند تحول، استقرار نظام خلاقیت و نوآوری در آموزش و پرورش در راستای تربیت جامع و بالندگی معنوی و اخلاقی و حمایت مادی و معنوی از مربیان و دانش‌آموزان خلاق و نوآور و کارآفرین می‌باشد.

-
1. Thomas & Velthouse
 2. Maharagama
 3. Spreitzer

یافته‌ها نشان می‌دهد متغیرهای مستقل توکل و ایمان به خدا، تعهد و مسئولیت‌پذیری بر متغیر وابسته مؤلفه اعتقادی-اخلاقی بعد فردی تأثیر مثبت و معناداری دارند که با تحقیقات باروچ (۱۹۹۸)، ابراهیمی (۲۰۱۴) و صفری (۲۰۰۸) و راهکار ۲-۴ سند تحول بنیادین که بر تقویت ایمان، بصیرت دینی و باور به ارزش‌های انقلاب اسلامی تأکید داشته، هم‌خوان است. در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ نیز بر جامعه‌ای ایثارگر و مومن و متعهد و متکی بر اصول اخلاقی و مسئولیت‌پذیر و تأثیرگذار تأکید شده است که در بعد فردی این پژوهش ویژگی‌های مذکور آمده است. از نظر دین مبین اسلام برای توانمندسازی کارکنان، علاوه بر جنبه‌های سازمانی و ساختاری باید به عوامل درونی انسان، ابعاد معرفتی، نگرشی و رفتاری و مسائل ارزشی و اخلاقی توجه شود که همه این موارد را می‌توان در آیات قرآن مجید و احادیث و روایات مشاهده نمود. همچنین متغیرهای مستقل دانش و بینش، توانایی و مهارت و ارتقاء (رشد) بر متغیر وابسته مؤلفه حرفه‌ای بعد فردی تأثیر مثبت و معناداری دارند. اساس توانمندسازی رسیدن فرد به شایستگی‌های دانشی، بینش و مهارتی شغلی است که در راهکار ۳-۲۲ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، برطراحی و اجرای الگوی بالندگی شغلی-حرفه‌ای برای منابع انسانی تأکید شده است. برخورداری از دانش پیشرفته و توانایی تولید از اهداف چشم‌انداز است و قابلیت‌ها، توانایی‌های فردی برای انجام موفقیت‌آمیز وظایف و دانش و نگرش و تجربه در بسیاری از پژوهش‌های انجام شده مورد توجه قرار گرفته است که می‌توان به تحقیقات توماس و ولتهاوس (۱۹۹۰)، ملهم (۲۰۰۴) و سومش (۲۰۰۵) اشاره کرد.

در بین شاخص‌ها، معیارهای تناسب راهبردها و اهداف تربیت بدنی در آموزش و پرورش، جایگاه مناسب درس تربیت بدنی در مدارس، حمایت‌های مالی مناسب از ایده‌های معلمان تربیت بدنی، اجرای هدفمند برنامه درس تربیت بدنی با استفاده از طرح درس و شاخص اطمینان به مفید بودن خود در انجام وظایف شغلی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر توانمندسازی معلمان تربیت بدنی دارند. محققانی همچون ، رمزدن (۱۹۹۷)، حسن آبادی (۲۰۱۳) بر مؤلفه تناسب چشم‌انداز، اهداف و راهبرد تأکید داشته‌اند. نتایج تحقیقات حسن آبادی (۲۰۱۳)، برندک (۲۰۰۹) بر موضوع جایگاه مناسب و ارزشی تأکید داشته‌اند. تحقیق وال (۲۰۱۲) بر شاخص حمایت مالی از معلمان تأکید داشت و معتقد بود بودجه‌های دولتی بر توانمندسازی معلمان تأثیر مثبت دارد (وال، ۲۰۱۲، ۸۹).

راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌ریزی، به دلیل جهت‌دهی به فعالیت‌ها از ارکان مهم سازمان‌ها هستند. توانمندسازی نیازمند آن است که کارکنان با یک هدف روشن هدایت شوند، بدانند سازمان کجا می‌رود؟ و آنها چگونه می‌توانند در آن سهیم باشند؟ (وال، ۲۰۱۲، ۲۰). در برنامه‌ریزی درسی آموزش

و پرورش، معلمان باید با خلاقیت خود، از امکانات موجود استفاده کنند و برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام دهند. اهمیت دادن به ایده‌ها سبب خلاقیت و نوآوری معلم در کلاس درس و قدرت تصمیم‌گیری صحیح او می‌شود، اجرای ایده‌ها باعث توانمندی خواهد شد. پس قابل قبول است که بیشترین تأثیر را داشته باشد. البته نارضایتی ناشی از شرایط مالی می‌تواند سبب کاهش نوآوری و خلاقیت شود. توجه به عوامل فرهنگی از جمله اهمیت درس تربیت‌بدنی در مدارس می‌تواند بر توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی تأثیر بگذارد. در مدارس کشور، توجه به سطح علمی دانش‌آموزان اهمیت بیشتری دارد تلاش‌های زیادی جهت افزایش توان علمی معلمان برای دروس تئوری صورت گرفته است، اما با وجود اهمیت ورزش در بین عموم جامعه، نقش معلمان و درس تربیت‌بدنی اغلب از طرف اولیا و همکاران نادیده انگاشته می‌شود و یکی از مهمترین دغدغه‌های امروز زنگ‌های ورزش، جدی گرفته نشدن این درس است. باید وزارت آموزش و پرورش برای اصلاح تفکر اولیا و معلمان و مربیان در زمینه تربیت‌بدنی وارد عمل شود و راهکارهایی برای این موضوع بیاندیشد. بنا به نظر باروچ (۱۹۹۸) ارزش‌ها و نگرش‌ها، اعتقادات بر توانمندسازی تأثیر دارند. هابز و مورلند بیان کردند معلم توانمند باور دارد که قابلیت‌ها و توانایی‌های لازم برای انجام موفقیت‌آمیز وظایف را دارد و می‌تواند در یادگیری دانش‌آموزان و پیشرفت تحصیلی آنان موثر باشد (هابز و مورلند، ۲۰۰۹، ۷). در واقع احساس مفید بودن ویژگی است که فرد آن را منشأ اثر در جهت دستیابی به اهداف وظیفه‌ای تلقی می‌کند، به عبارت دیگر فرد باید به این باور برسد که با انجام دادن وظایف شغلی‌اش می‌تواند نقش مهمی در جهت تحقق اهداف تعیین شده داشته باشد (کلر و دانسیتو، ۱۹۹۵، ۱۲۸).

سند چشم‌انداز جهت‌گیری خرد و کلان کشور را در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، امنیتی و دفاعی در بر می‌گیرد و نه فقط به پیش‌بینی آینده، بلکه به خلق آینده‌ای مطلوب و مناسب می‌نگرد. این سند به عنوان نقطه عطفی در راهبردها و سازماندهی حرکت کلی کشور، افق پیش روی همه قوا، دستگاه‌ها، نهادها و مردم را در سال‌های آینده به تصویر می‌کشد. اهداف نهایی سند چشم‌انداز رسیدن به توسعه است به همین منظور و با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می‌شود فرایند توانمندسازی معلمان تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش کشور با توجه به ابعاد فردی، سازمانی و زمینه‌ای نظامند شود. مسئولین آموزش و پرورش به منظور افزایش احساس توانمندی معلمان می‌توانند در فرایند جذب نیرو با کسب اطمینان از تناسب بین شخصیت و مشاغل، ویژگی‌ها، ارزش‌ها، باورها و رفتارهای داوطلبان و تقویت بیش از پیش آنها اهتمام ورزیده و از نظر سازمانی و زمینه‌ای شرایطی را ایجاد کنند که معلمان تربیت‌بدنی به‌توانند به نحو مطلوبی کارشان را انجام دهند. با توجه به اهمیت بعد زمینه‌ای و فناوری ارتباطات، ارتباطات و فناوری‌های رایانه‌ای در مدارس توسعه یافته و هزینه‌های

دستیابی به اطلاعات نادر و پر هزینه مورد نیاز معلمان، کاهش یابد. اطلاعات مفید آموزشی از طریق مجلات معتبر آموزشی در اختیار معلمان تربیت بدنی قرار گیرد. از نظرات و پیشنهادات معلمان تربیت بدنی در تصمیم‌گیری‌های کلان مربوط به تربیت بدنی مدارس استفاده شود. برای مدیران و معلمان دیگر آموزش‌های ضمن خدمت برگزار شده و جایگاه تربیت بدنی و ورزش به آنها آموزش داده شود. کارگروه‌های همگن از معلمان تربیت بدنی در سطح مدارس همجوار برای تبادل تجربیات و انتقال دانش تشکیل شود. جلسات آموزشی با خانواده‌ها برگزار شده و اهمیت و جایگاه تربیت بدنی در مدارس یادآوری شود. برای ابداع، نوآوری و خلاقیت در معلمان تربیت بدنی باید زمینه‌های مناسب فراهم شود و مدیران مدارس آنها را در عملی کردن ایده‌ها و راه‌حل‌هایشان آزاد بگذارند. همچنین، با ارتقاء سطح معیشت معلمان تربیت بدنی و فراهم ساختن بسترهای لازم در این خصوص، می‌توان باعث افزایش عزت معلمان و در نتیجه افزایش توانمندی آنان شد. وزارت آموزش و پرورش با روشن و شفاف نمودن انتظارات از معلمان تربیت بدنی به رفتار معلمان تربیت بدنی جهت دهد و در تدوین برنامه‌ها از نظرات معلمان تربیت بدنی استفاده نماید و از ابلاغ بخشنامه‌هایی که قابلیت اجرایی ندارند پرهیز نماید.

منابع

1. Abdollahi, B., & Ashrafi, S. (2012). Investigating the relationship between organizational conditions and managerial strategies with the empowerment of schools. *Educational New Thoughts*, 8(2), 91-114. (Persian)
2. Abdollahi, B., & Heydari, S. (2009). Factors related to the empowerment of faculty members: A Case Study Teacher Training University of Tehran. *Journal of Higher Education in Iran*, 1. (Persian)
3. Baruch, Y. (1998). *Applying empowerment: organizational model*. Career Development International.
4. Department, P. a. H. M. o. E. (2015). Programs and activities of the deputy of physical education and health. Retrieved from <https://medu.ir/fa/news/item/88381?ocode=100010876>. (Persian)
5. Ebrahimi, L. (2014). *Develop And Evaluate the Effectiveness of empowerment model based Pathology counselors activity in schools* Doctoral dissertation, Allameh Tabataba'i University, Tehran. (Persian)
6. Freire, C., & Fernandes, A. (2016). Search for trustful leadership in secondary schools: Is empowerment the solution? *Educational Management Administration & Leadership*, 44(6), 892-916.
7. Hobbs, M., & Moreland, A. (2009). Growth of empowerment in career science teachers: Implications for professional development. Paper presented at the International Conference of the Association for Science Teacher Education (ASTE) in Hartford, CT on January.
8. Keller, T., & Dansereau, F. (1995). Leadership and empowerment: A social exchange perspective. *Human Relations*, 48(2), 127-146.

9. Klein, J. (2016). Teacher empowerment, horizontal and vertical organisational learning, and positional mobility in schools. *European Journal of Teacher Education*, 39(2), 238-252. doi:10.1080/02619768.2015.1119118
10. Laverack, G. (2003). Building capable communities: experiences in a rural Fijian context. *Health promotion international*, 18(2), 99-106.
11. Maeroff, G. I. (1988). A Blueprint for Empowering Teachers. *Phi Delta Kappan*, 69(7), 472-477.
12. Masue, O. S., & Askvik, S. (2017). Are School Committees a Source of Empowerment? Insights from Tanzania. *International Journal of Public Administration*, 40(9), 780-791. doi:10.1080/01900692.2016.1201839
13. Melhem, Y. (2004). The antecedents of customer-contact employees' empowerment. *Employee relations*, 26(1), 72-93.
14. Mirsepasi, N. (2005). Strategic human resource management and labor relations. Tehran, Mir, 251-252. (Persian)
15. Rahmani, N. (2013). Teachers Empowering (Vol. 1). Tehran: Imam Sadegh University. (Persian)
16. Ramsden, P. (1997). The context of learning in academic departments. *The experience of learning*, 2, 198-216.
17. Revolution, S. C. f. C. (2011). Fundamental Transformation Document of Education Islamic Republic Of Iran: Ministry of Education. (Persian)
18. Robbins, T. L., Crino, M. D., & Fredendall, L. D. (2002). An integrative model of the empowerment process. *Human resource management review*, 12(3), 419-443.
19. Safari, S. (2008). Psychological empowerment, organizational commitment and organizational citizenship behavior of Iran's physical education teachers in secondary schools. Doctoral dissertation, Tarbiat Moalem University, Tehran. (Persian)
20. Short, P. M., Greer, J. T., & Melvin, W. M. (1994). Creating empowered schools. *Journal of Educational Administration*.
21. Somech, A. (2005). Teachers' Personal and Team Empowerment and Their Relations to Organizational Outcomes: Contradictory or Compatible Constructs? *Educational Administration Quarterly*, 41(2), 237-266. doi:doi:10.1177/0013161X04269592
22. Spreitzer, G. M. (1995). An empirical test of a comprehensive model of intrapersonal empowerment in the workplace. *American journal of community psychology*, 23(5), 601-629.
23. Talebian, A., & Vafayi, F. (2009). Comprehensive model of empowering human resources. *Tadbir Magazine*, 20(203), 16. (Persian)
24. Thomas, K. W., & Velthouse, B. A. (1990). Cognitive elements of empowerment: An "interpretive" model of intrinsic task motivation. *Academy of management review*, 15(4), 666-681.
25. Wall, L. A. (2012). An Exploratory Study of Teacher Empowerment and Technical Education in Kentucky. Doctoral dissertation, Western Kentucky University, Bowling Green, Kentucky.

ارجاع دهی

شاهزاده تیمورلو حوریه، خدایاری عباس، نوربخش مهوش، علیدوست قهفرخی ابراهیم. (۱۳۹۹). طراحی الگوی توانمندسازی معلمان تربیت بدنی با رویکرد سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۹۱-۱۱۲. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2017.4387.1322

Shahzadehh H, Khodayari A, Noorbaksh M, Alidoust Gahfarokhi E. (2020). Developing an Empowerment Model of Physical Education Teachers with Emphasis of I.R Iran's 1404 Vision Document. *Research on Educational Sport*, 8(18): 91-112. (Persian). DOI: 10.22089/res.2017.4387.1322

اثر آموزش مهارت‌های تعاملی بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی

حمیدرضا میرصفیان^۱، معصومه کلاته سیفری^۲، مصطفی افشاری^۳

۱. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران

۳. استادیار گروه مدیریت ورزشی، پژوهشگاه علوم ورزشی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۰۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۶/۱۳

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی اثر مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی بوده است. این پژوهش از دسته مطالعات نیمه تجربی به همراه پیش‌آزمون-پس‌آزمون دو گروهی و مطالعه پی‌گیری بود. به همین منظور ۳۳ نفر از معلمان مرد تربیت بدنی ناحیه دو آموزش و پرورش اصفهان به صورت در دسترس انتخاب شدند و به روش تصادفی ساده در دو گروه آزمایش (۱۷ نفر) و کنترل (۱۶ نفر) قرار گرفتند. پروتکل آموزشی استفاده شده در این پژوهش با اقتباس از مدل مهارت‌های ارتباطی کوئین دام (۲۰۰۱)، به صورت ویژه برای معلمان تربیت بدنی طراحی گردید. از پرسش‌نامه‌های خودکارآمدی شغلی بتز، کلین و تیلر (۱۹۹۶)، سازگاری شغلی دیویس و لاف‌کوئیست (۱۹۹۱) و بهزیستی اجتماعی کیز (۱۹۹۸) به منظور سنجش اثربخشی پروتکل آموزشی طراحی شده در این پژوهش استفاده شده است. داده‌های به دست آمده از ابزارهای پژوهش با استفاده از آزمون‌های تحلیل کواریانس و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر تحلیل گردیدند. نتایج پژوهش نشان داد مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی به صورت معناداری بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی پس از انجام هفت جلسه آموزشی اثرگذار بوده است. همچنین، اثر مداخلات آموزشی مذکور پس از گذشت ۱۲ هفته از اتمام جلسات آموزشی ماندگار بوده است.

واژگان کلیدی: انطباق، پذیرش اجتماعی، تعاملات بین فردی، رضایتمندی از شغل.

مقدمه

1. Email: H.mirsafian@spr.ui.ac.ir
2. Email: ma.kalateh@gmail.com
3. Email: afshari.ua@gmail.com

مقدمه

امروزه افزایش بازدهی سازمان‌ها همواره وابسته به گسترش کارایی منابع انسانی بوده و افزایش کارایی منابع انسانی در گرو توسعه دانش و آموزش مهارت‌های شغلی در راستای ایجاد رفتارهای پایدار برای دستیابی به موفقیت می‌باشد (میرصفیان، ۲۰۱۸، ۲۸۰). به همین جهت سازمان‌های موفق همواره و در همه حال در تلاش برای گسترش ابعاد مختلف علمی و مهارتی کارکنان خود هستند (دیتول، توپایاگال، آکپور و مولکی^۱، ۲۰۱۷، ۸۰). سازمان آموزش و پرورش به عنوان یکی از مهمترین و گسترده‌ترین سازمان‌های کشور که مسئولیت انتخاب و انتقال عناصر علمی و فرهنگی به گروه عظیمی از نوجوانان در کشور را بر عهده دارد نیز از این امر مستثنی نیست. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش^۲ نیز، توسعه شایستگی‌ها و توانمندی‌های اعتقادی، تربیتی، علمی و حرفه‌ای فرهنگیان در راستای تحقق اهدافی همچون برقراری نظام اثربخش و کارآمد مدیریت منابع انسانی مورد توجه قرار گرفته است (وزارت آموزش و پرورش، ۲۰۱۱) که خود تأکیدی بر اهمیت توسعه همه جانبه معلمان مشغول به کار در این حوزه است. در این راستا معلمان تربیت بدنی به واسطه حوزه تخصصی خود و همچنین با توجه به اهمیت و تأثیر ورزش و تحرک در فرد و جامعه به عنوان منابع انسانی عملیاتی آن سازمان بایستی همواره از توانایی‌های علمی، مهارتی و روانی مطلوبی برخوردار باشند تا بتوانند در انتقال سواد حرکتی به نسل آینده کشور به صورت شایسته‌ای اقدام نمایند (جنابادی، ۲۰۱۷، ۴۶). یکی از توانایی‌های روانی مؤثر بر عملکردهای شغلی معلمان مفهوم خودکارآمدی شغلی است که ضرورت بهره‌مندی از آن در پژوهش‌های بسیاری به اثبات رسیده است (دهقانی، جوادی پور و اسلام دوست، ۲۰۱۵، ۵۲). این مفهوم از عوامل کلیدی در نظریه شناختی بندورا^۳ (۲۰۰۴) است و به احساسی پایدار و روشن از لیاقت، عزت نفس و قابلیت و ارزش فرد از خود و احساس کفایت و تخصص و کارایی وی در برخورد با موانع اطلاق می‌شود. به بیان دیگر این مفهوم اطمینان فرد از توانایی خود در کنترل افکار، احساسات و فعالیت‌ها است که بر نحوه و چگونگی بروز رفتار و همچنین پیامدهای آن اثرگذار است (سوانپل، بوسا، و روس اینس^۴، ۲۰۱۵، ۱۴۱۳). باورهای خودکارآمدی می‌توانند رفتار افراد را به شکلی مطلوب پیش‌بینی کنند چرا که رفتار فرد بر اساس باورهای خودکارآمدی و یا به عبارت بهتر بر مبنای ادراک وی از دانش، توانایی، مهارت و تخصص او شکل می‌گیرد (کرمی نوری و نیکدل، ۲۰۱۰، ۲۲). به همین دلیل است که از خودکارآمدی شغلی به عنوان یک عامل انگیزشی، فعال‌کننده، نیرودهنده، نگهدارنده و هدایت‌کننده رفتار سازمانی معلمان یاد شده است (دهقانی و

1. Dithole, Thupayagale, Akpor & Moleki

۲. راهبرد ۱۳

3. Bandura

4. Swanepoel, Botha & Rose-Innes

همکاران، ۲۰۱۵، ۶۰). در متون مختلف همواره از خودکارآمدی شغلی به عنوان عاملی اساسی و کلیدی در جهت ارتقاء توانایی‌های روانی معلمان در راستای آموزش مطلوب دانش آموزان و تدریس مؤثر یاد شده است (برهانی، دهقانی و صمدی، ۲۰۱۷، ۴۱) چرا که معلمان بهره‌مند از سطوح مطلوبی از خودکارآمدی شغلی، از عزت نفس بالاتری برخوردارند، به توانایی‌های علمی و مهارتی خود اطمینان دارند، توانایی مناسبی در کنترل افکار و احساسات خود دارند و به صورت کلی برای خود به عنوان یک معلم مؤثر و مفید ارزش و اهمیت قائل هستند (دهقانی و همکاران، ۲۰۱۵، ۶۱). در پژوهش‌های مختلف نیز نتیجه بهره‌مندی معلمان حوزه آموزش و پرورش از خودکارآمدی شغلی منجر به ارتقاء رضایت شغلی و تعهد سازمانی آنها در مدارس (قلایی، کدیور، صرامی و اسفندیاری، ۲۰۱۲، ۱۰۴) و همچنین توسعه مهارت‌های شغلی و به‌کارگیری سبک‌های مؤثر تدریس (برهانی و همکاران، ۲۰۱۷، ۴۰) و در نتیجه دستیابی به اثربخشی سازمانی بالاتر در حوزه آموزش و پرورش بوده است (دهقانی و همکاران، ۲۰۱۵، ۶۱).

از دیگر توانایی‌های روانی اثرگذار بر رفتارهای شغلی معلمان تربیت بدنی و در حقیقت کلیه کارکنان سازمان‌ها به منظور دستیابی به عملکردی مطلوب مفهوم سازگاری شغلی است که به عنوان عاملی ضروری در جهت اشتغال موفقیت آمیز افراد یاد شده است (بارمحمدزاده و داداش زاده، ۲۰۱۵، ۶۱). دیویس و لاف کوئیست (۱۹۹۱، ۵۵) سازگاری شغلی را شامل تطابق شخصیت فرد با عوامل محیطی مرتبط با کار می‌دانند. به بیانی دیگر سازش شغلی ترکیب و مجموعه‌ای از عوامل روانی و غیر روانی است که در فرد احساس رضایت نسبت به شغل ایجاد کرده و در نتیجه موجب سازگاری و تطابق فرد با شغل و وظایف شغلی می‌شود (بارمحمدزاده و داداش زاده، ۲۰۱۵، ۶۱). سازگاری شغلی برای ادامه اشتغال موفقیت‌آمیز معلمان عامل بسیار مهمی به شمار می‌رود؛ چرا که همه افراد و به‌ویژه معلمان انتظار دارند شغل مورد نظر آنها خشنودی، سلامت و اعتبار مناسبی را برای آنها تأمین نماید و یا حداقل ابتدایی‌ترین نیازهای روانی آنها را برطرف سازد (جنابادی، ۲۰۱۷، ۴۸). به همین جهت بهره‌مندی معلمان تربیت بدنی از توانایی‌های روانی مؤثر بر سازگاری بیشتر آنها با شغل و وظایف شغلی خود و همچنین در ارتباط با دانش آموزان و محیط مدارس و حوزه آموزش و پرورش می‌تواند در ارتقاء توانمندسازی روان‌شناختی (رحیمی دادکان و ناستی زایی، ۲۰۱۶، ۲۴)، اشتیاق شغلی (پیرا،

۲۰۱۵، ۶۳) و سلامت اجتماعی (جنابادی، ۲۰۱۷، ۴۹) و همچنین کاهش عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی معلمان (رحیمی دادکان و ناستی زایی، ۲۰۱۶، ۲۳) که همگی از جمله عوامل مؤثر بر ارتقاء عملکرد شغلی آنها و در نتیجه توسعه بازدهی سازمانی می‌باشند اثرگذار باشد.

یکی دیگر از عوامل اثرگذار بر عملکرد بهینه کارکنان در محیط‌های شغلی و حرفه‌ای موارد مرتبط با بهزیستی اجتماعی افراد است که ارتباط مستقیمی با جامعه‌پذیری فرد دارد و عامل مهمی در پذیرش هنجارهای اجتماعی و کاهش قانون‌گریزی و عملکردهای شغلی نامطلوب است (طباطبایی، خانی جزنی، قانع، ۲۰۱۷، ۲۷) که نتیجه بهره‌مندی کارکنان از آن را می‌توان تمایل بیشتر آنها به استمرار و پایداری در اجرای بهینه عملکردهای شغلی و حرفه‌ای دانست (باعزت و رحیمی، ۲۰۱۵، ۱۲). این مفهوم ترکیبی از پیامدهای محسوس، قابل اندازه‌گیری و غیرمادی فردی است که از طریق توسعه بیشتر در کنش‌های اجتماعی و اقتصادی، بهبود یافته و منجر به ارتقاء عملکرد شغلی افراد می‌گردد (باعزت و رحیمی، ۲۰۱۵، ۱۳). بهزیستی اجتماعی در محیط شغلی بیانگر ارزیابی فرد از کیفیت رابطه‌اش با سازمان می‌باشد. در این ارتباط، افراد دارای سطحی مطلوب از این مفهوم عموماً دارای احساس بالاتری از تعلق به محیط شغلی و سازمانی می‌باشند. همچنین، در این افراد پذیرش هنجارهای اجتماعی بیشتری دیده شده و از مشارکت اجتماعی بالاتری گروه‌های شغلی و به صورت کلی در سازمان برخوردار بوده، ارزیابی آنها از ارزش‌های اجتماعی خود در محیط شغلی بیشتر شده و در نتیجه از انسجام و شکوفایی اجتماعی بالاتری بهره می‌برند (طباطبایی و همکاران، ۲۰۱۷، ۲۸). به همین جهت برخورداری از سطوح مطلوبی از بهزیستی اجتماعی می‌تواند به عنوان عاملی اثرگذار در بازدهی و بهره‌وری بیشتر معلمان تربیت بدنی چه به صورت مستقیم از طریق تلاش بیشتر در جهت اجرای مطلوب عملکردهای شغلی و حرفه‌ای (باعزت و رحیمی، ۲۰۱۵، ۱۲) و چه به صورت غیر مستقیم و از طریق گسترش ارتباطات اجتماعی، مشارکت اجتماعی بالاتر در سطوح بالاتر و به صورت مطلوب و پذیرش هنجارهای اجتماعی مرتبط با شغل و سازمان محل خدمت محسوب گردد (طباطبایی و همکاران، ۲۰۱۷، ۲۸). به همین سبب گسترش توانایی‌های روانی اثرگذار بر عملکردهای شغلی معلمان تربیت بدنی به صورت کلی و با توجه به ماهیت شغلی آنها که مرتبط با توسعه فرهنگ حرکت در جامعه است و همچنین جامعه هدف گسترده و پیچیده آنها در مدارس کشور که ارتباط مستقیمی با نوجوانان در جامعه دارد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در بررسی پژوهش‌های انجام شده همواره بر اثر متغیرهای مختلفی در جهت توسعه خودکارآمدی شغلی و سازگاری شغلی، و در اندک مواردی بهزیستی اجتماعی کارکنان در سازمان‌ها و در برخی موارد در ارتباط با معلمان حوزه آموزش و پرورش تأکید شده که توسعه مهارت‌های تعاملی یکی از آنهاست. حال آنکه بیشتر پژوهش‌های انجام شده به صورت توصیفی بوده است. در واقع روش و

راهکاری که به صورت عملی پژوهشگران و در بعد وسیع تر مسئولان آموزش و پرورش کشور را در جهت توسعه متغیرهای مذکور یاری نماید و همچنین نتیجه‌ای که به صورت عملی اثر مداخلات مهارت‌های تعاملی را بر متغیرهای مذکور سنجیده باشد، مشاهده نمی‌گردد. در پژوهش‌های مختلف همواره از مهارت‌های تعاملی به عنوان آن دسته از مهارت‌هایی یاد شده که به واسطه آن افراد می‌توانند درگیر تعاملات بین فردی و فرآیندهای ارتباطی گردند که در نتیجه آن احساسات، اطلاعات، افکار و مهارت‌های خود را از راه مبادلات کلامی و غیرکلامی با دیگران به صورت مؤثر در میان بگذارند (باعزت و رحیمی، ۲۰۱۵، ۱۳). اهمیت برخورداری از این مهارت‌ها برای معلمان حوزه آموزش و پرورش به حدی است که عدم بهره‌مندی از آنها در محیط‌های شغلی و سازمانی می‌تواند علاوه بر کاهش متغیرهای اثرگذار بر عملکردهای شغلی آنها بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان (تلخابی علیشاه، عباسی لشگری، و علیشاه، ۲۰۱۷، ۳۹)، سلامت روانی آنان (لطیفی مهر، سلیمانی و نوروز زاده، ۲۰۱۴، ۸۷) و افزایش باورهای خودکارآمدی (احمدی، حاتمی، احدی و اسدزاده، ۱۳۹۲) و انگیزه‌های مرتبط با تحصیل این گروه از نوجوانان در کشور مؤثر باشد (علی زاده و جویباری، ۲۰۱۶، ۵۲، ۳۹).

در بررسی ادبیات مدیریت ورزشی در داخل و خارج از کشور علی‌رغم وجود پژوهش‌های توصیفی متنوع در ارتباط با مهارت‌های تعاملی و ارتباطی در حوزه‌های مختلف انگیزشی و عملکردی کارکنان در سازمان‌ها و معلمان حوزه آموزش و پرورش، تاکنون پژوهشی که به بررسی اثر مهارت‌های مذکور به صورت نیمه تجربی و در قالب مداخلات آموزشی در معلمان تربیت بدنی پرداخته باشد مشاهده نگردیده است. اما در ارتباط با اندک پژوهش‌های انجام شده در دیگر حوزه‌ها در داخل کشور می‌توان به پژوهش احمدی و همکاران (۲۰۱۴) که با هدف بررسی اثر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر باورهای خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان انجام شده بود اشاره کرد که نتیجه آن پژوهش نشان از ارتقاء خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پس از مداخلات آموزشی مذکور بوده است. باعزت و رحیمی (۲۰۱۵) نیز در بررسی میزان اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر خودکارآمدی و بهزیستی اجتماعی دانشجویان دریافتند باورهای خودکارآمدی و زندگی و بهزیستی اجتماعی گروه آزمایش پژوهش پس از انجام مداخلات آموزشی مهارت‌های ارتباطی به صورت معناداری بالاتر از گروه کنترل قرار گرفت. در بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر رفتار شهروندی سازمانی کارکنان نیز امینی، نوری، سماواتیان و سلطان‌الکتابی (۲۰۱۲) میزان اثر مداخلات آموزشی مهارت‌های

ارتباطی را بر رفتار شهروندی سازمانی کارکنان را پس از انجام مداخلات و یک ماه پس از آن مثبت ارزیابی کردند. در پژوهشی دیگر آموزش مهارت‌های ارتباطی عاملی مؤثر در جهت کاهش استرس کارکنان در سازمان‌ها شناخته شد (کاظمی، جاویدی و آرام، ۲۰۱۰). همچنین در جامعه آماری دانشجویان نیز مداخلات آموزشی مهارت‌های ارتباطی اثری مثبت و پایدار بر کاهش استرس‌های تحصیلی آنان داشته است (واقعی، میرزایی، مدرس غروی و ابراهیم زاده، ۲۰۱۱). در بررسی پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور دیتول و همکاران (۲۰۱۷) در بررسی اثرات مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی بر عملکردهای شغلی نشان دادند عملکرد شغلی کارکنان پس از شرکت در دوره‌های آموزشی مهارت‌های تعاملی به صورت معناداری افزایش داشته است. سوین و گال (۲۰۱۴) نیز در بررسی اثر مداخلات آموزشی مهارت‌های ارتباطی و رفتار کارکنان در انجام بهینه وظایف شغلی و حرفه‌ای دریافتند رفتار کارکنان به صورت باریزی پس از انجام مداخلات آموزشی مذکور هم جهت با اهداف سازمانی قرار گرفت. در بررسی اثرات مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی بر بهره‌وری کارگران نیز ساساکی و همکاران (۲۰۱۷) گزارش دادند مداخلات آموزشی مهارت‌های مذکور به صورت قابل قبولی بر عملکرد و بهره‌وری کارگران در محیط شغلی آنها اثرگذار بوده است. بر همین اساس و با عنایت به اهمیت و ارزش بررسی اثرات مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی در حوزه ورزش و به صورت دقیق‌تر بر معلمان تربیت بدنی و عدم وجود پروتکل آموزشی مناسب در این ارتباط و همچنین اهمیت بررسی اثرات مداخلات آموزشی مهارت‌های مذکور بر متغیرهای شغلی و حرفه‌ای و در نهایت ارائه راهکاری عملی و قابل اجرا در این ارتباط، پژوهش حاضر با هدف بررسی اثر مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی انجام شده است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع نیمه تجربی به صورت پیش‌آزمون_پس‌آزمون و در پی آن انجام مطالعه پیگیری از نوع دو گروهی بوده است که در بهار و تابستان سال ۱۳۹۷ در شهر اصفهان انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل همه معلمان مرد تربیت بدنی دوره‌های مختلف تحصیلی آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر اصفهان به تعداد ۱۴۳ نفر بود. ۴۰ نفر از آنان با روش نمونه‌گیری در دسترس از مدارس مختلف موجود در جامعه آماری در سطوح مختلف تحصیلی برای مشارکت در این پژوهش انتخاب شدند و به صورت تصادفی ساده در دو گروه آزمایش (۲۰ نفر) و کنترل (۲۰ نفر) قرار گرفتند. دارا

بودن حداقل مدرک کارشناسی تربیت بدنی، عدم شرکت در کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی و توجیهی مرتبط با موضوع پژوهش در مدت یک سال پیش از آغاز پژوهش، عدم تغییر محل خدمت و همچنین عدم تغییر پست سازمانی افراد در مدت یک سال پیش از انجام طرح، سابقه شغلی حداقل دو سال و همچنین حضور مستمر در کلاس‌های آموزشی این پژوهش و عدم ترک آن تا پایان دوره از معیارهای ورود معلمان به این مطالعه بوده است. پیش از انجام این طرح به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد اطلاعات و نتایج به‌دست آمده از این پژوهش محرمانه است و از اطلاعات مذکور استفاده ابزاری نمی‌گردد. همچنین اطمینان آنها در ارتباط با حفظ کلیه شئون انسانی به عنوان اصلی‌ترین اصل اخلاق در پژوهش کسب گردید. پیش از آغاز طرح همه معلمان تعهد کردند که تا پایان دوره در کلاس‌ها حضور یابند؛ اما با این وجود سه نفر از اعضا گروه آزمایش و چهار نفر از اعضا گروه کنترل به‌دلیل شخصی نتوانستند به‌صورت کامل در کلاس‌ها حضور یابند. به همین دلیل از پژوهش کنار رفتند. لذا پژوهش با تعداد ۱۷ نفر در گروه آزمایش و ۱۶ نفر در گروه کنترل انجام گردید.

ابزارهای اندازه‌گیری در این پژوهش شامل سه پرسش‌نامه بود. به منظور سنجش خودکارآمدی شغلی از پرسش‌نامه بتز، کلین و تیلر^۱ (۱۹۹۶) استفاده شد که این سازه را در قالب ۵ بعد خود ارزیابی، اطلاعات شغلی، انتخاب هدف، برنامه‌ریزی و حل مسئله و با استفاده از ۲۵ گویه و با روش امتیازدهی ۵ ارزشی لیکرتی (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پایایی این ابزار در پژوهش‌های پیشین به میزان ۰/۷۳ مورد تأیید قرار گرفته است (ذوی‌الهیات، نوربخش و سپاسی، ۲۰۱۷). به منظور سنجش سازگاری شغلی از پرسش‌نامه دیویس و لاف‌کوئیست^۲ (۱۹۹۱) استفاده شد که این سازه را در قالب چهار بعد شخصیت، ارزش‌ها و نیازها، محیط شغلی، و رضایتمندی از شغل و با استفاده از ۲۰ گویه در طیف پنج امتیازی لیکرتی (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) مورد سنجش قرار می‌دهد. پایایی این پرسش‌نامه توسط دیویس و لاف‌کوئیست (۱۹۹۱) به میزان ۰/۸۸ گزارش شده است. به منظور سنجش سازه بهزیستی اجتماعی نیز از پرسش‌نامه کیز^۳ (۱۹۹۸) استفاده شد که دارای پنج مؤلفه انطباق اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شکوفایی اجتماعی و پذیرش اجتماعی و ۳۳ گویه بود و این سازه را در طیف ۵ ارزشی لیکرتی (از کاملاً مخالفم تا کاملاً

-
1. Betz, Klein & Taylor
 2. Dawis & Lofquist
 3. Keyes

موافقم) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این ابزار در کشور توسط حیدری و غنایی (۲۰۰۸) هنجاریابی شد و پایایی آن نیز توسط صفاری نیا، تدریس تبریزی و علی اکبری دهکردی (۲۰۱۴) به میزان ۰/۸۵ گزارش گردیده است. در این پژوهش نیز روایی صوری و محتوایی هر سه پرسش‌نامه پیش از استفاده توسط متخصصان مربوطه (مدیریت ورزشی ۵ نفر، روان‌شناسی صنعتی سازمانی ۵ نفر) تأیید گردید و پایایی آنها نیز به وسیله آزمون آلفای کرونباخ به ترتیب ضرایب ۰/۸۳ برای پرسش‌نامه خودکارآمدی شغلی، ۰/۸۵ برای ابزار سازگاری شغلی و ۰/۸۱ برای پرسش‌نامه بهزیستی اجتماعی به دست آمد. پرسش‌نامه‌ها در سه مرحله توسط نمونه‌ها تکمیل شد. مرحله اول آن پیش از آغاز پروتکل آموزشی، مرحله دوم پس از اتمام پروتکل و مرحله سوم ۱۲ هفته پس از اتمام مداخله آموزشی (به منظور سنجش میزان ماندگاری تغییرات) انجام شده است. در مرحله اول تکمیل پرسش‌نامه‌ها، پیش از اجرای پروتکل آموزشی، اطلاعات و توضیحات لازم در ارتباط با نحوه تکمیل پرسش‌نامه‌ها به شرکت‌کنندگان در هر دو گروه آزمایش و کنترل به صورت یکسان و در محل تشکیل دوره آموزشی ارائه گردید. پس از آن از نمونه‌های هر دو گروه خواسته شد تا هر سه پرسش‌نامه را به دقت تکمیل نمایند. در مرحله دوم اجرای طرح و پس از اجرای مداخله آموزشی نیز که به صورت هفت جلسه به مدت هفت هفته (بعد از ظهر روزهای پنج‌شنبه) به طول انجامید نیز پرسش‌نامه‌ها برای انجام پس‌آزمون توسط آزمودنی‌های هر دو گروه آزمایش و کنترل در محل انجام پژوهش آزمون تکمیل گردید. مرحله سوم تکمیل پرسش‌نامه‌ها نیز ۱۲ هفته پس از اتمام دوره آموزشی در و در محل انجام پیش‌آزمون و پس‌آزمون توسط هر دو گروه آزمایش و کنترل تکمیل گردید.

پروتکل آموزشی استفاده شده در این پژوهش بر مبنای مبانی نظری و پژوهش‌های انجام شده در ارتباط با مهارت‌های ارتباطی و تعاملی و همچنین با اقتباس از مدل مهارت‌های ارتباطی کوئین دام^۱ (۲۰۰۱) و به صورت ویژه با هدف ارتقاء مهارت‌های تعاملی معلمان تربیت بدنی حوزه آموزش و پرورش طراحی شد. مطلوبیت و کارایی آن به صورت کلی و همچنین در ارتباط با هر یک از مهارت‌های شش‌گانه تعاملی و همچنین طرح درس و سرفصل دروس هر یک از جلسات آموزشی توسط متخصصان مدیریت ورزشی (۱۰ نفر) و اساتید حوزه روان‌شناسی صنعتی سازمانی (۸ نفر) مورد تأیید قرار گرفته است. موارد اجرا شده در این پروتکل آموزشی شامل سخنرانی، ارائه بروشور، بحث‌های گروهی، پرسش و پاسخ و همچنین تمرین و شبیه‌سازی مهارت‌های تعاملی برای تمامی معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش پژوهش بوده است. سرفصل موضوعات ارائه شده در هر جلسه مرتبط با یکی از مهارت‌های شش‌گانه تعاملی (بینش، بیان کلامی، قاطعیت، مهارت‌های شنیداری، مهارت‌های رفتاری و مدیریت عواطف) مرتبط با تعاملات معلمان تربیت بدنی در ارتباط با دانش آموزان، گروه‌های همکار

و به صورت کلی سازمان آموزش و پرورش بود. جلسه آخر نیز به جمع‌بندی مطالب ذکر شده در جلسات گذشته، نحوه ارزیابی فرد از برقراری ارتباط مؤثر با دیگران و تمرین و شبیه‌سازی مهارت‌های آموزش داده شده در جلسات گذشته و در نهایت نتیجه‌گیری کلی اختصاص یافت. پروتکل آموزشی پژوهش به تفکیک هر جلسه شامل موارد و سرفصل‌هایی به شرح ذیل بوده است:

جلسه اول: در جلسه نخست معلمان مشارکت‌کننده در گروه آزمایش پژوهش با اهمیت، ضرورت و ارزش آموزش و به‌کارگیری مهارت‌های تعاملی در محیط شغلی و اثرات آن بر زندگی شغلی و حرفه‌ای خود و همچنین آشنایی با اجزای مهارت‌های تعاملی (زبان، چهره، رفتار) به عنوان مقدمه‌ای برای آشنایی با مهارت بینش نسبت به تعاملات اجتماعی به عنوان اولین مهارت از سلسله مهارت‌های تعاملی آشنا شدند. اساساً تأکید مهارت بینش بر ضرورت بهره‌مندی افراد از ماهیت تعامل و ارتباط، ارزش، اهمیت و تأثیر آن بر فرایند تعاملات اجتماعی و در نتیجه بهره‌وری بالاتر شغلی و ارتقاء بازدهی سازمانی تأکید دارد. در این مهارت افراد با عوامل و موارد مؤثر در برقراری مناسب مهارت‌های تعاملی مانند شناخت فرد از خود، ارتباط فرد با فرد و تعامل فرد با گروه آشنا شده و با راهکارهای برقراری ارتباطات مثبت و اثربخش در ارتباط با هر یک از موارد مذکور آشنا می‌شوند. این جلسه آموزشی پس از انجام مراحل پرسش و پاسخ خاتمه یافت. مدت زمان برگزاری این جلسه ۷۶ دقیقه بود.

جلسه دوم: این جلسه با هدف آشنایی اعضای گروه آزمایش پژوهش با مهارت‌های کلامی به عنوان دومین مهارت در پروتکل آموزشی برگزار گردید. در این جلسه مشارکت‌کنندگان در پژوهش ضمن آشنایی با مفاهیم نظری و مبانی مهارت‌های کلامی به عنوان ارزشمندترین و اثرگذارترین ابزار انسان در برقراری تعاملات بین فردی و گروهی و همچنین هنری در راستای ترغیب، تطمیع، اقناع و برانگیختن افراد، از اثرات برخورداری از این مهارت آگاه شدند و در ادامه چگونگی استفاده از مهارت های کلامی و گفتگوی مؤثر و کارا و همچنین مهارت‌های دریافت، درک، تفسیر پیام‌های کلامی به صورت مؤثر و صحیح، مهارت پرسشگری و همچنین واکنش و پاسخ مطلوب به آن در محیط شغلی و در ارتباط با مدیران، همکاران و دانش‌آموزان به معلمان آموزش داده شد. زمان برگزاری این جلسه ۷۶ دقیقه بود که با انجام پرسش و پاسخ معلمان خاتمه یافت.

جلسه سوم: سرفصل آموزشی این جلسه آموزش مهارت قاطعیت در ارتباط بود. در این جلسه مشارکت‌کنندگان گروه آزمایش پژوهش با اهمیت ایجاد ارتباطات میان فردی و گروهی با قاطعیت

مطلوب در راستای دستیابی به اهداف برقراری ارتباط مؤثر آشنا شدند و از روش‌های انجام و برقراری آن آگاه شدند. اساساً ایجاد هر گونه فرایند ارتباطی بدون وجود عامل قاطیعت در مسیرهای مختلف ارتباطی و از طرف فرد برقرارکننده و یا دریافت‌کننده ارتباط می‌تواند مانع از برقراری ارتباط مؤثر و مطلوب گردد. این جلسه پس از انجام مراحل پرسش و پاسخ و رفع ابهامات مشارکت‌کنندگان پس از طی ۶۹ دقیقه خاتمه یافت.

جلسه چهارم: آشنایی حاضرین در گروه آزمایش پژوهش با مهارت‌های شنیداری و اهمیت و تأثیرات شوند و درک مؤثر در برقراری ارتباطات به صورت مطلوب و همچنین آموزش این مهارت‌ها و نحوه استفاده از آنها به صورت مطلوب سرفصل موارد آموزشی چهارمین جلسه پروتکل آموزشی پژوهش بود. مهارت‌های شنیداری در حقیقت به فرد در ارتباط با تشخیص صحیح شرایط، امکانات و نیازهای برقراری ارتباطات مطلوب پیش از برقراری ارتباط و در حین انجام آن کمک می‌کند و وی را در راستای انجام واکنش‌های مناسب با شرایط یاری می‌نماید. این جلسه پس از انجام پرسش و پاسخ پس از گذشت ۶۹ دقیقه خاتمه یافت.

جلسه پنجم: مهارت‌های رفتاری و آموزش مفاهیم مرتبط با آن سرفصل موارد آموزشی پنجمین جلسه از پروتکل آموزشی پژوهش حاضر بود. در این جلسه حاضرین در گروه آزمایش پژوهش با مفاهیم نظری این دسته از مهارت‌ها آشنا شدند و از اهمیت و ضرورت برخورداری از این دسته از مهارت‌ها در برقراری ارتباطات میان فردی و گروهی و تأثیرات آن بر برداشته‌ها و رفتارهای دیگران آگاه شدند. در ادامه آموزش چگونگی و اجرای بهینه مهارت‌های رفتاری و همچنین مهارت‌های درک مؤثر رفتارهای غیر کلامی و روش ابراز عکس‌العمل به صورت صحیح به مشارکت‌کنندگان ارائه گردید. این جلسه نیز پس از گذشت ۶۹ دقیقه و بعد از انجام پرسش و پاسخ و رفع ابهامات شرکت‌کنندگان خاتمه یافت.

جلسه ششم: در این جلسه مباحث مرتبط با مدیریت عواطف و هیجانات و اهمیت و تأثیر آن در اجرای بهینه و مؤثر تعاملات به حاضرین در آزمایش پژوهش ارائه گردید. اساساً هیجانات و عواطف افراد نقشی بسزایی در برقراری تعاملات و ارتباطات میان افراد دارد و در حقیقت توانایی مدیریت و کنترل عواطف و هیجانات می‌تواند فرد را در ایجاد و ادامه تعاملات مؤثر بین فردی و گروهی یاری نماید. بر همین اساس مشارکت‌کنندگان در پژوهش ضمن آشنایی با مفاهیم نظری مدیریت هیجانات و عواطف و آگاهی از تأثیرات آن در برقراری تعاملات اجتماعی بین فردی، گروهی و سازمانی مطلوب، با چگونگی مدیریت مؤثر عواطف و هیجانات خود و دیگران در شرایط و موقعیت‌های مختلف و همچنین ابراز واکنش به صورت صحیح و مطلوب و راهکارهای مرتبط با آن آشنا شدند. این جلسه نیز پس از برگزاری مرحله پرسش و پاسخ پس از گذشت ۸۵ دقیقه به پایان رسید.

جلسه هفتم: این جلسه به عنوان آخرین مرحله در پروتکل آموزشی پژوهش با هدف جمع‌بندی و مرور مطالب ارائه شده در جلسات آموزشی گذشته آغاز گردید. همچنین شرکت‌کنندگان با نحوه ارزیابی تعاملات خود با دیگران آشنا شدند. در ادامه تمرین و شبیه‌سازی مهارت‌های آموزش داده شده در جلسات گذشته انجام گردید. این جلسه پس از برگزاری مراحل پرسش و پاسخ و همچنین انجام نتیجه‌گیری کلی از پروتکل جلسات آموزشی گذشته پس از طی ۸۰ دقیقه پایان پذیرفت. به منظور تحلیل داده‌های به‌دست آمده در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و آزمون پیگیری از روش‌های آماری توصیفی و آمار استنباطی (تحلیل کواریانس^۱، تحلیل واریانس چند متغیره^۲ و آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر^۳) با استفاده از نسخه ۲۳ نرم افزار اس پی اس استفاده گردید.

نتایج

ویژگی‌های جمعیت شناختی معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش و کنترل پژوهش در جدول شماره ۱ ارائه گردیده است.

-
1. Covariance
 2. MANOVA
 3. Repeated Measure ANOVA
 4. SPSS

جدول ۱_ ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش

گروه		آزمایش		کنترل	
متغیر	تعداد (درصد)	میانگین \pm انحراف استاندارد	تعداد (درصد)	میانگین \pm انحراف استاندارد	
سن	۲۰-۳۰ سال	۱۱(۶۸/۹)	۲۸/۵۵ \pm ۲/۷۳	۱۳(۷۶/۵)	۲۸/۰۶ \pm ۲/۸
	۳۱-۴۰ سال	۵(۳۱/۳)		۴(۲۳/۶)	
سطح تحصیلات	کارشناسی	۱۲(۷۵)	-	۱۳(۷۶/۵)	-
	کارشناسی ارشد	۴(۲۵)		۴(۲۳/۵)	
سابقه خدمت	زیر ۵ سال	۸(۵۰)	۴/۵۶ \pm ۱/۹۷	۹(۵۳)	۴/۲۴ \pm ۱/۹۹
	۵ تا ۱۰ سال	۸(۵۰)		۸(۴۷)	
کل		۱۶(۱۰۰)	-	۱۷(۱۰۰)	-

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول شماره ۱ بیشتر مشارکت‌کنندگان گروه‌های آزمایش و کنترل پژوهش در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال و دارای مدرک تحصیلی کارشناسی بودند. همچنین نیمی از معلمان گروه آزمایش و تقریباً نیمی از اعضای گروه کنترل پژوهش دارای سابقه خدمتی زیر ۵ سال بوده و مابقی دارای سابقه خدمت بین ۵ تا ۱۰ سال بودند.

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار نمرات پیش آزمون و پس آزمون خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی گروه آزمایش و کنترل

متغیر	گروه	پیش آزمون		آزمون پس	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
خودکارآمدی شغلی	آزمایش	۱۵/۶۹	۱/۸۶	۲۰/۳۶	۲/۸۶
	کنترل	۱۶/۳۸	۲/۰۸	۱۶/۰۲	۱/۷۷
سازگاری شغلی	آزمایش	۱۲/۹۷	۲/۱۱	۱۸/۴۷	۳/۰۳
	کنترل	۱۲/۹۲	۱/۷۵	۱۲/۹۴	۱/۹۵
بهزیستی اجتماعی	آزمایش	۱۷/۷۳	۲/۲۴	۲۱/۷۳	۳/۰۴
	کنترل	۱۷/۹۴	۱/۹۳	۱۷/۸۲	۱/۶۰

نتایج ارائه شده در جدول شماره ۲ حاکی از برابری نسبی میان میانگین نمرات پیش‌آزمون خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان حاضر در گروه آزمایش و کنترل

پژوهش بود. حال آنکه میانگین نمرات پس آزمون متغیرهای مذکور در گروه آزمایش پژوهش پس از انجام مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی افزایش یافته است. این تغییر در میانگین‌های گروه کنترل پژوهش ملاحظه نمی‌گردد.

جدول ۳- اثر متغیر مستقل (مداخله آموزشی) بر متغیرهای وابسته (خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی)

متغیر	آزمون	ارزش اف	درجه آزادی	سطح معناداری	مجذور اتا	توان آزمون
خودکارآمدی شغلی	اثر پیلایی ^۱	۰/۶۵	۲۸/۴۱	۲	۰/۶۵۴	۱
	ویلکز لامبدا ^۲	۰/۳۵	۲۸/۴۱	۲	۰/۶۵۴	۱
	اثر هتلینگ ^۳	۱/۸۹	۲۸/۴۱	۲	۰/۶۵۴	۱
	بزرگ‌ترین ریشه روی ^۴	۱/۸۹	۲۸/۴۱	۲	۰/۶۵۴	۱
سازگاری شغلی	اثر پیلایی	۰/۸۱	۶۴/۸۷	۲	۰/۸۱	۱
	ویلکز لامبدا	۰/۱۹	۶۴/۸۷	۲	۰/۸۱	۱
	اثر هتلینگ	۴/۳۲	۶۴/۸۷	۲	۰/۸۱	۱
	بزرگ‌ترین ریشه روی	۴/۳۲	۶۴/۸۷	۲	۰/۸۱	۱
بهزیستی اجتماعی	اثر پیلایی	۰/۶۲۴	۲۴/۸۴	۲	۰/۶۲۴	۱
	ویلکز لامبدا	۰/۳۷۶	۲۴/۸۴	۲	۰/۶۲۴	۱
	اثر هتلینگ	۱/۶۶	۲۴/۸۴	۲	۰/۶۲۴	۱
	بزرگ‌ترین ریشه روی	۱/۶۶	۲۴/۸۴	۲	۰/۶۲۴	۱

نتایج تحلیل واریانس چند متغیره ارائه شده در جدول شماره ۳ نشان می‌دهد آماره‌های آزمون‌های اثر پیلایی، ویلکز لامبدا، اثر هتلینگ و بزرگ‌ترین ریشه روی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار است. این بدان معنی است که ترکیب خطی سه متغیر خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و

1. Pillai's Trace
2. Wilks' Lambda
3. Hotelling's Trace
4. Roy's Largest Root

بهبودی اجتماعی پس از تعدیل تفاوت‌های سه متغیر هم‌پراش (پیش‌آزمون‌های متغیرهای مذکور) از متغیر مستقل (مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی) تأثیر پذیرفته است.

جدول ۴- اثر مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی بر خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی پس از انجام مداخله

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	اف	سطح معناداری	مجذور اتا	توان آزمون
خودکارآمدی شغلی	پیش-آزمون	۶۸/۸۳	۱	۶۸/۸۳	۱۹/۷۷	۰/۰۰۱	۰/۴۰	۰/۹۹
	گروه	۱۸۸/۴۳	۱	۱۸۸/۴۳	۵۴/۱۲	۰/۰۰۱	۰/۶۴	۱
سازگاری شغلی	پیش-آزمون	۱۴۷/۰۹	۱	۱۴۷/۰۹	۷۷/۱۳	۰/۰۰۱	۰/۷۲	۱
	گروه	۲۴۷/۳۴	۱	۲۴۷/۳۴	۱۲۹/۷۱	۰/۰۰۱	۰/۸۱	۱
بهبودی اجتماعی	پیش-آزمون	۱۰۳/۰۴	۱	۱۰۳/۰۴	۳۷/۱۶	۰/۰۰۱	۰/۵۵	۱
	گروه	۱۳۷/۲۰	۱	۱۳۷/۲۰	۴۹/۴۸	۰/۰۰۱	۰/۶۲	۱

نتایج تحلیل کواریانس ارائه شده در جدول شماره ۴ حاکی از آن است که اف مشاهده شده در سطح ۰/۰۵ تفاوت معناداری را بین میانگین نمرات پس‌آزمون خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی گروه آزمایش و کنترل نشان می‌دهد. بر همین اساس مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی دارای اثری معنادار در ارتقاء متغیرهای مذکور بوده است. اندازه اثر آزمون مذکور نیز در متغیرهای خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی نشان‌دهنده تبیین ۶۴ درصدی نمرات پس‌آزمون متغیر خودکارآمدی شغلی، ۸۱ درصدی نمرات پس‌آزمون متغیر سازگاری شغلی و ۶۲ درصدی نمرات پس‌آزمون متغیر بهزیستی اجتماعی بر اثر انجام مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی است. توان آماری ۱ در متغیرهای مذکور نیز نشان از کفایت حجم نمونه برای این آزمون‌ها بوده است.

جدول ۵- مقایسه نمرات خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی در

سه مرحله پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجدورات آزادی	درجه آزادی	میانگین مجدورات	اف	سطح معناداری	مجدور اتا	توان آزمون
خودکارآمدی شغلی	گروه	۳۲۵/۸۵	۲	۱۶۲/۹۲	۳۲/۲۸	۰/۰۰۱	۰/۶۸	۱
سازگاری شغلی	گروه	۳۳۴/۳۳	۲	۱۷۲/۷۵	۳۳/۹۱	۰/۰۰۱	۰/۶۹	۱
بهزیستی اجتماعی	گروه	۱۹۹/۸۵	۲	۹۹/۹۲	۲۸/۹۰	۰/۰۰۱	۰/۶۶	۱

نتایج تحلیل واریانس با اندازه گیری های مکرر ارائه شده در جدول شماره ۵ حاکی از وجود تفاوتی معنادار میان میانگین نمرات خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش پژوهش در پیش آزمون، پس آزمون و آزمون پیگیری بوده است که نشان دهنده ماندگاری اثر آموزش مهارت های تعاملی بر ارتقاء متغیرهای مذکور پس از گذشت ۱۲ هفته از اتمام مداخله آموزشی بوده است.

جدول ۶- نتایج آزمون تعقیبی، بررسی میانگین نمرات پیش آزمون، پس آزمون و آزمون پیگیری

خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی

متغیر	اختلاف میانگین	سطح معناداری
خودکارآمدی شغلی	آزمون آزمون_پس پیش	-۴/۶۸
	آزمون_آزمون پیگیری پیش	-۶/۱
	آزمون_آزمون پیگیری پس	-۱/۴۳
سازگاری شغلی	آزمون آزمون_پس پیش	-۵/۷۷
	آزمون_آزمون پیگیری پیش	-۵/۵۹
	آزمون_آزمون پیگیری پس	۰/۱۷
بهزیستی اجتماعی	آزمون آزمون_پس پیش	-۴/۲۳
	آزمون_آزمون پیگیری پیش	-۴/۴۳
	آزمون_آزمون پیگیری پس	-۰/۲

بر اساس نتایج حاصله از آزمون تعقیبی بونفرونی ارائه شده در جدول شماره ۶، میانگین نمرات پیش آزمون متغیرهای خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش پژوهش به صورت معناداری از میانگین نمرات پس آزمون و همچنین آزمون پیگیری آنها کوچکتر است. در حالی که بین میانگین نمرات پس آزمون و آزمون پیگیری متغیرهای مذکور تفاوت معناداری مشاهده نمی‌گردد که می‌تواند نشان دهنده ماندگاری اثر مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثر مداخله آموزشی مهارت‌های تعاملی بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی مقاطع مختلف تحصیلی اصفهان انجام گردید. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد مشارکت معلمان تربیت بدنی در پروتکل آموزشی مهارت‌های تعاملی اثری معنادار بر توسعه باورهای خودکارآمدی شغلی آنها در مقایسه با قبل از انجام مداخلات آموزشی و همچنین در مقایسه با نتایج پس آزمون گروه کنترل پژوهش داشته است. این بدان معناست که پروتکل آموزشی مهارت‌های تعاملی در گسترش و بهبود بینش معلمان تربیت بدنی نسبت به ماهیت تعاملات اجتماعی و همچنین افزایش آگاهی و بهبود آنها در ارائه رفتارهای کلامی در برخورد با دانش آموزان و گروه‌های همکار موثر بوده است. همچنین، مداخلات آموزشی مذکور توانسته بر ارتقاء توانایی معلمان تربیت بدنی در استفاده از تعاملات اجتماعی با قاطعیت و به صورت مؤثر و مطلوب، توسعه مهارت‌های شنیداری و تشخیص شرایط، امکانات و نیازهای برقراری تعاملات اجتماعی به صورت صحیح و مؤثر و همچنین انجام واکنش‌های صحیح و متناسب با شرایط اثرگذار باشد. همچنین آموزش مهارت‌های مذکور اثری مثبت بر گسترش توانایی معلمان تربیت بدنی در اجرا و درک رفتارهای غیر کلامی و واکنش‌های صحیح به این گونه رفتارها و همچنین ارتقاء توانایی آنها در مدیریت هیجانات و عواطف خود در مدارس و در ارتباط با همکاران و دانش آموزان داشته است. نتیجه این موارد می‌تواند به ارتقاء باورهای معلمان تربیت بدنی از توانایی‌های فردی و حرفه‌ای خود و همچنین در ارتباط با انتخاب و گزینش اهداف شغلی و حرفه‌ای و برنامه‌ریزی در جهت دستیابی به آن اهداف، توانایی دستیابی بهتر و بالاتر به اطلاعات شغلی، توانایی بهتر در حل مسائل شغلی و حرفه‌ای و همچنین توسعه توانایی آنها در ارزیابی خود و درک و تشخیص نقاط ضعف و قوت فردی در محیط شغلی و در ارتباط با دانش آموزان و همکاران بیانجامد که در نهایت منجر به به گسترش باورهای خودکارآمدی در معلمان و در ارتباط با شغل و محیط شغلی آنها در مدارس خواهد شد. علی‌رغم وجود

پژوهشی مشابه با یافته‌های مذکور این نتایج را می‌توان از جهت تأثیرات مثبت مداخلات آموزشی مهارت‌های ارتباطی بر باورهای خودکارآمدی دانشجویان با پژوهش با عزت و رحیمی (۲۰۱۵)، و از جهت اثرگذاری مثبت مداخلات آموزشی مهارت‌های ارتباطی بر باورهای خودکارآمدی دانش آموزان با پژوهش احمدی و همکاران (۲۰۱۴) هماهنگ دانست.

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی به صورت معناداری در ارتقاء سازگاری شغلی معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش پژوهش در مقایسه با قبل از انجام مداخلات آموزشی مذکور و همچنین در مقایسه با نتایج پس‌آزمون گروه کنترل پژوهش اثرگذار بوده است. این بدان معناست که توسعه بینش معلمان تربیت بدنی شرکت‌کننده در گروه آزمایش این پژوهش از فرایندهای تعاملات اجتماعی و آگاهی از اثرات و چگونگی به‌کارگیری این مهارت‌ها در برقراری تعاملات مؤثر اجتماعی و مدیریت هیجانات و عواطف در این فرآیند می‌تواند به صورت بارزی بر میزان هماهنگی و تعامل آنها با شغل و محیط شغلی آنها اثر گذار بوده که نتیجه آن به صورت تبلوری از سازگاری بالاتر آنها با شغل خود به عنوان معلم تربیت بدنی در مدارس نمود می‌یابد. این نتایج را می‌توان از جهت اثرگذاری مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی بر کاهش استرس‌های شغلی کارکنان با پژوهش کاظمی و همکاران (۲۰۱۰)، از جهت تأثیر آموزش مهارت‌های مذکور بر ارتقاء رفتارهای شهروندی سازمانی کارکنان سازمان‌های مختلف با پژوهش امینی و همکاران، (۲۰۱۲) و از جهت اثرگذاری مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی بر ارتقاء عملکردهای شغلی کارکنان با پژوهش دیتول و همکاران (۲۰۱۷) و ساساکی و همکاران (۲۰۱۷) در یک راستا قرار داد.

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد آموزش مهارت‌های تعاملی اثری معنادار بر ارتقاء بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش پژوهش در مقایسه با قبل از انجام مداخله آموزشی و همچنین در مقایسه با نتایج پس‌آزمون گروه کنترل پژوهش داشته است. این بدان معناست که مداخلات آموزشی مهارت‌های مذکور با گسترش توانایی معلمان تربیت بدنی در استفاده از مهارت های تعاملی می‌تواند به صورت محسوسی در ارتقاء انطباق‌پذیری بیشتر معلمان با وظایف و شرایط شغلی و ایجاد محیط اجتماعی منسجم همراه با پذیرش و مشارکت اجتماعی بیشتر همراه باشد. همچنین، ارتقاء این مهارت ها می‌تواند بر شکوفایی اجتماعی بالاتر معلمان در مدارس اثرگذار بوده که نتیجه آن ارتقاء بهزیستی اجتماعی آنها در مدارس و در ارتباط با دانش آموزان، همکاران و به

صورت کلی سازمان آموزش و پرورش خواهد بود. این نتایج می‌تواند از جهت اثرگذاری مداخلات آموزشی مهارت‌های ارتباطی بر بهزیستی اجتماعی دانشجویان با پژوهش باعزت و رحیمی (۲۰۱۵) در یک راستا قرار گیرد.

در بررسی نتایج آزمون پیگیری که به منظور سنجش میزان پایداری تأثیرات مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی در معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش پژوهش ۱۲ هفته پس از اتمام مداخلات آموزشی انجام شده بود، مشخص شد مداخلات آموزشی مذکور تأثیری پایدار در ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی داشته که نشان از قابلیت پایدار مهارت‌های تعاملی در ارتقاء توانایی‌های روانی مذکور در معلمان تربیت بدنی و همچنین مطلوبیت نسبی پروتکل طراحی شده در این پژوهش بوده است. با توجه به عدم وجود پژوهشی هماهنگ با نتایج مذکور این نتایج را می‌توان به نحوی با یافته‌های پژوهش‌های حسینیان و نیک‌نام (۲۰۱۱) به جهت اثربخشی پایدار نتایج مداخلات آموزشی مرتبط با مهارت‌های اجتماعی در توسعه میزان خودکارآمدی ورزشکاران پس از گذشت یک ماه از اتمام مداخلات آموزشی مذکور هماهنگ دانست. در خاتمه و در ارتباط با نتایج به‌دست آمده از این پژوهش می‌توان بیان کرد شاید گسترش توانایی معلمان تربیت بدنی حاضر در گروه آزمایش پژوهش در برقراری مطلوب تعاملات اجتماعی با دانش آموزان، والدین و دیگر معلمان و همکاران از یک طرف و دریافت بازخوردهای مثبت از طرف آنها بتواند به عنوان عاملی اثرگذار در برخورداری بیشتر معلمان از احساس رضایت از خود به عنوان فردی مثبت و کارا در شغل و حرفه معلمی موثر باشد که نتیجه آن می‌تواند از یک طرف منجر به ارتقاء احساس خودکارآمدی شغلی بیشتر معلمان به عنوان عضوی مؤثر و مفید در حرفه معلمی گردد و از طرف دیگر به سازگاری و انطباق بیشتر آنها با شغل و حرفه معلمی و توانایی بالاتر آنها در حل مسائل شغلی و توانایی تطبیق خود با شرایط بیانجامد. در همین ارتباط، شاید ایجاد محیطی مناسب برای برقراری تعاملات اجتماعی بیشتر و گسترده‌تر به عنوان برآیندی از موارد مذکور عاملی اثرگذار بر کیفیت و کمیت ارتباطات معلمان تربیت بدنی با دیگران در مدارس بوده که نتیجه آن منجر به پذیرش هنجارهای اجتماعی و انسجام و شکوفایی اجتماعی بیشتر آنها در مدارس گردید و در نتیجه به ارتقاء بهزیستی اجتماعی معلمان در مدارس بیانجامد. در هر صورت ارتقاء مهارت‌های روانی معلمان تربیت بدنی مانند آنچه که در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفت، با توجه به اثرات غیر قابل انکار آنها بر شغل و نحوه اجرای وظایف شغلی ویژه این گروه از معلمان، باید به صورتی ویژه مورد توجه مسئولان وزارت آموزش و پرورش قرار گیرد؛ چرا که ارتقاء خودکارآمدی شغلی معلمان تربیت بدنی تأثیری به‌جز ارتقاء رضایت شغلی و تعهد سازمانی آنها در محیط مدرسه و زمین‌های ورزشی ندارد و به صورت بارزی بر گسترش عزت نفس آنها به عنوان فردی مؤثر و مفید در محل خدمت اثرگذار است (دهقانی و

همکاران، ۲۰۱۵، ۶۱). همچنین، ارتقاء سازگاری شغلی در این گروه از معلمان می‌تواند همراه با توسعه رضایت آنها از شغل و سلامت روانی آنها باشد (جنابآبادی، ۲۰۱۷، ۴۸) و موجب ایجاد و گسترش ارتباطات موثر و مطلوب با دانش آموزان و همکاران در مدارس گردد (جنابآبادی، ۲۰۱۷، ۴۹). از طرف دیگر بر گسترش توانمندی‌های روان‌شناختی آنها در ارتباط با شغل معلمی در محیط ورزش و اثرگذار بوده (رحیمی دادکان و ناستی زایی، ۲۰۱۶، ۲۴) که موجب حضور موثر در محیط شغلی و پرداختن به وظایف شغلی با اشتیاق و تلاش بیشتر می‌گردد (پیرا، ۲۰۱۵، ۶۳). از طرف دیگر بهره‌مندی معلمان تربیت بدنی از بهزیستی اجتماعی بالاتر، با توجه به نقش ورزش در جامعه و اثرات متفاوت و ویژه این نهاد به عنوان عاملی اثرگذار در تعلیم و تربیت و همچنین فرایند اجتماعی شدن و جامعه پذیری دانش آموزان، می‌تواند اثری قابل توجه در اجرای مطلوب عملکردهای شغلی و حرفه‌ای این افراد در مدارس (باعزت و رحیمی، ۲۰۱۵، ۱۲) و پذیرش هنجارهای اجتماعی مرتبط با شغل و سازمان و همچنین مشارکت اجتماعی بالاتر آنها به صورت مطلوب و موثر داشته باشد (طباطبایی و همکاران، ۲۰۱۷، ۲۸). در این راستا و با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش به نظر می‌رسد مداخلات آموزشی مهارت‌های تعاملی توانسته باشد به صورت نسبی بر ارتقاء سه مورد از اثرگذارترین مؤلفه‌های روانی تعیین کننده عملکردهای شغلی معلمان تربیت بدنی اثرگذار بوده و این اثر نیز از پایداری نسبی برخوردار باشد. شاید بتوان این موارد را از جهتی همسو و هماهنگ با اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در ارتقاء شایستگی‌ها و توانمندی‌های معلمان در ابعاد مختلف باشد چرا که ارتقاء توانمندی‌های معلمان به عنوان کلیدی ترین عناصر در پرورش نوجوانان در کشور در ابعاد چندگانه اعتقادی، تربیتی، علمی و حرفه‌ای به جهت دستیابی هر چه بیشتر به اهدافی همچون برقراری نظام اثربخش و کارآمد مدیریت منابع انسانی از جمله اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بوده (وزارت آموزش و پرورش، ۲۰۱۱) که نتایج پژوهش حاضر و پروتکل آموزشی ارائه شده در آن می‌تواند آن سازمان را در دستیابی به اهداف مذکور تا حدودی هر چند اندک یاری نماید.

به همین جهت و با توجه به نتایج مذکور به مسئولان وزارت آموزش و پرورش در کشور و زیر مجموعه آن در اصفهان پیشنهاد می‌گردد تا از نتایج این پژوهش و همچنین پروتکل آموزشی طراحی شده در آن به منظور ارتقاء مؤلفه‌های روانی معلمان تربیت بدنی در قالب برگزاری دوره‌های آموزشی منظم و ویژه این گروه از معلمان با توجه به محدوده فعالیت و وظایف شغلی آنها استفاده نمایند. از طرف دیگر

شاید پروتکل آموزشی مهارت‌های تعاملی تدوین شده در این پژوهش به‌تواند در توسعه دیگر مهارت‌ها و توانایی‌های روانی معلمان تربیت بدنی و همچنین رفتارهای شغلی پایدار آنها در ارتباط با دانش آموزان، گروه‌های همکار و به صورت کلی کارکنان سازمان آموزش و پرورش و یا در دیگر سازمان‌های مرتبط اثرگذار باشد که نیاز به بررسی‌های بیشتر دارد.

منابع

1. Ahmadi, M., Hatami, H., Ahadi, H., & Asadzadeh, H. (2014). Effect of communicational skills on female students' self- efficiency beliefs and educational progress. *New Approaches in Educational Administration*, 4(4), 105-118. (Persian).
2. Alizadeh, S., & Jouibari, A. (2016). Relationship between teacher's communicational skills with students' motivations to study in primary schools of Tehran. *Educational Administration Researches*, 8(1), 31-42. (Persian).
3. Amini, M, Nouri, A., Samavatyan, H., & Soltanolkottabi, M. (2012). The effect of communication skills training on organizational citizenship behavior (OCB) of nurses. *Iranian Journal of Medical Education*, 12(10), 796-804. (Persian).
4. Baezat, F., & Rahimi, S. (2015). The effectiveness of communication skills training on medical students' self-efficiency and social well-being based on the Calgary-Cambridge model. *Educational Studies*, 3(2), 12-19. (Persian).
5. Betz, N.E., & Taylor, K.M. (1983). Applications of Self-Efficacy Theory to the Understanding and Treatment of Career Indecision. *Journal of Vocational Behavior*, 22, 63-81.
6. Bandura, A. (2004). Social cognitive theory: and agnatic perspective. *Annual Review of Psychology*, 52-1-26.
7. Borhani, S., Dehghani, M., & Samadi, P. (2017). The effect of spiritual intelligence and teacher's self-efficacy on their teaching styles with different demographic characteristics in Roodbar city. *New Educational Approaches*, 12(1), 25-45. (Persian).
8. Davis, R., Lofqist, L.H. (1991). *A psychological theory of work adjustment*. Minneapolis: University of Minnesota Press. pp: 53-58.
9. Dehghani, M., Javadipour, M., & Islamdost, S. (2015). The Relationship between metacognitive and self-efficacy of teachers and their professional qualifications. *Applied Psychological Research Quarterly*, 5(4), 51-68. (Persian).
10. Dithole, K.S., Thupayagale, G., Akpor, O. A., & Moleki, M. M. (2017). Communication skills intervention: promoting effective communication between nurses and mechanically ventilated patients. *BMC Nursing*, 16, 74-86.
11. Ghalaei, B., Kadivar, P., Sarami, G., & Esfandiari, M. (2012). Assessment the teachers' self-efficiency beliefs model as determinants of their job satisfaction and students' academic achievements. *Research in curriculum planning*, 9(5), 95-107. (Persian).
12. Heidari, G.M., & Ghanaei, Z. (2008). Standardization of social welfare questionnaire. *Thought And Behavior*, 2(7), 31-40. (Persian).

13. Hoseinian, S., & Niknam, M. (2011). Effect of cognitive-behavioral educational intervention on female athletes' self-inability and self-efficiency. *Motor Behavior and Sport Psychology*, 7, 63-78. (Persian).
14. Iranian Ministry of Education. (2011). Basic Education Transformation Document. Tehran: Ministry of Education; the supreme council of the cultural revolution and the supreme council of education. (Persian). Retrieved 2018, Oct 13, from <http://banooamin.ir/images/pdf/sanad.pdf>
15. Jenaabadi, H. (2017). The study of the relationship between Islamic life style and job satisfaction with social health: a study correlation. *Biannual Journal of Applied Counseling*, 7(2), 45-54. (Persian).
16. Karami Nouri, R., & Nikdel, F. (2010). Study the role of self-efficacy on Event and semantic memory. *Advances in Cognitive Sciences*, 11(2), 19-26. (Persian).
17. Kazemi, S., Javidi, H., & Aram, M. (2010). Effect of education of the communicational skills on staff's job stress. *New Approaches in Educational Administration*, 1(4), 63-80. (Persian).
18. Keyes, C.L.M. (1998). Social well-being. *Social Psychology Quarterly*, 2, 121-140.
19. Latifimehr, M., Soleimani, N., & Norooz Zadeh, R. (2014). Relationship between teacher's communicational skills and student's mental health in Varamin high schools. *Educational Psychology*, 21(1), 82-90. (Persian).
20. Mirsafian, H. (2018). Role of perceived organizational image on staff's change management in sport organizations of Isfahan, with mediating the emotional intelligence. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 4(2), 275-287. (Persian).
21. Pira, N. (2015). Study the effect of organizational climate and job excitement with primery school teachers job adaptability in Hashtroud in 93-94 academic year. Master's thesis, University of Mohaghegh Ardebily, Ardebil, Iran. (Persian).
22. Queendom. commuication Skills Test (2001). Available at: <http://www.queendom.com/cgi-bin/tests/transsfer.cgi>
23. Rahimi-Dadkan, N., & Nastiezaie, K. (2016). Relationship among occupational adjustment, psychological empowerment and job burnout in faculty members. *Research in Medical Sciences Education*, 8(2), 19-28. (Persian).
24. Sasaki, N., Somemura, H., Nakamura, S., Yamamoto, M., Isojima, M., Shinmei, I., Horikoshi, M., & Tanaka, K. (2017). Effects of Brief Communication Skills Training for Workers Based on the Principles of Cognitive Behavioral Therapy: A Randomized Controlled Trial. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 59(1), 61-66.
25. Safarinia, M., Tadriz Tabrizi, M., Mohtashami, T., & Hassanzadeh P. (2014). The effect of prosocial personality and narcissism on social well-being of the residents in tehran city. *Educational Mesurement*, 5(18), 115-132. (Persian).

26. Swain, N., & Gale, C. (2014). A communication skills intervention for community healthcare workers reduces perceived patient aggression: A pretest-post-test study. *International Journal of Nursing Studies*, 59(9), 1241-1245.
27. Swanepoel, S., Botha, P.A., & Rose-Innes, R. (2015). Organizational behavior: exploring the relationship between ethical climate, self-efficacy and hope. *Applied Business Research*, 31(4), 1409- 1424.
28. Tabatabaei, S., Khani jazani, R., & Ghaneh, S. (2017). The role of age and work experience on fatigue, health, and social wellbeing of employees; a case study of Iran railway transportation employees. *Occupational Hygiene & Health Promotion Journal*, 1(1), 19-32. (Persian).
29. Talkhabi Alishah, A., Abasi, R., Lashkari, K., & Talkhabi Alishah, G. (2010). Study the communicational skills in teacher's class behavior and that's relationship with the students' percentage of acceptance in Tehran high schools. *New Thoughts in Educational Sciences*, 5(3), 25-43. (Persian).
30. Vaghee, S., Mirzaie, O., Modarres Gharavi, M., & Ebrahim Zadeh, S. (2011). The effect of communication skills education on nursing students' coping strategies in stressful situations of clinical courses. *Journal of Nursing and Midwifery Faculty of Mashhad*, 1(1), 91-102. (Persian).
31. Yarmohammadzadeh, P., & Dadashzadeh, M. (2015). Role of cultural intelligence and social capital in teachers' job compatibility: testing the mediating role of social capital. *New Educational Trends*, 21(1), 41-66. (Persian).
32. Zolhayat, MR., Noorbakhsh, P., & Sepasi, H. (2017). Relationship between Self-efficacy in Career Decision Making & Ethical Climate with Job Effectiveness. *Journal of Ethics and Society*, 12(2), 58-66. (Persian).

ارجاع دهی

میرصفیان، حمیدرضا؛ کلاته سیفاری، معصومه؛ افشاری، مصطفی. (۱۳۹۹). اثر آموزش مهارت های تعاملی بر ارتقاء خودکارآمدی شغلی، سازگاری شغلی و بهزیستی اجتماعی معلمان تربیت بدنی. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۸(۱۸): ۳۴-۱۱۳. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.6350.1531

Mirsafian, H., Kalate Seifari, M., & Afshari, M. Effect of Teaching the Interactive Skills on Job Self-Efficacy, Job Compatibility and Social wellbeing of PE Teachers. *Research on Educational Sport*. Spring 2020; 8(18): 113-34. (In Persian). DOI: 10.22089/res.2019.6350.1531

شناسایی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان با روش

AHP

محمد رواسی زاده^۱، سیدصلاح الدین نقشبندی^۲

۱. دانشجوی دکترای مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان، ایران.

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۶/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۲۹

چکیده

هدف این مطالعه شناسایی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان با روش AHP است. برای شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان در ورزش دانش‌آموزی، در ابتدا به بررسی اسناد و مدارک موجود، مطالعه مبانی نظری و مصاحبه با خبرگان پرداخته شد. در ادامه برای اولویت‌بندی عوامل شناسایی شده، از پرسش‌نامه زوجی بر اساس روش تحلیل سلسله مراتبی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان حوزه ورزش دانش‌آموزی بود. یافته‌های بخش کیفی تحقیق نشان می‌دهد چالش‌های اصلی (به عنوان عوامل اصلی) طرح مدرسه قهرمان شامل عوامل مادی و معنوی، فنی و مدیریتی، قانونی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است. همچنین، فرصت‌های اصلی (عوامل کلیدی) شامل عوامل فردی، سازمانی، اجتماعی و اقتصادی است. در مرحله دوم تحقیق، داده‌های کمی در قالب پرسش‌نامه‌های AHP جمع‌آوری شد و با توجه به فرآیند تجزیه و تحلیل سلسله مراتبی برای اولویت‌بندی، عوامل اصلی و عوامل فرعی مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد در بخش چالش‌های مدرسه قهرمان عامل مالی و مادی با وزن نسبی ۰/۳۲۶ و در بخش فرصت‌ها، عامل اجتماعی با وزن نسبی ۰/۴۱۳، در اولویت اول قرار دارند. به نظر می‌رسد استفاده از سیستم‌های هوشمند، تجدید نظر در دستورالعمل‌های فنی، آموزش مدیران و ذینفعان، پشتیبانی دولت از شرکت‌ها و مؤسسات حامی ورزش مدارس، برگزاری رقابت‌ها در قالب قطبی یا لیگ می‌تواند برای نهادینه‌سازی طرح مدرسه قهرمان مفید باشد.

واژگان کلیدی: طرح مدرسه قهرمان، فرصت‌ها، چالش‌ها، تحلیل سلسله مراتبی

1. Email: m.f.ravasizadeh@gmail.com

2. Email: salah.naghshbandi@yahoo.com

مقدمه

ورزش و تفریح عاملی مهم در تأمین سلامت جسمانی و روانی، غنی‌سازی اوقات فراغت، گسترش روابط اجتماعی، دور شدن از زندگی ماشینی و بازگشت به طبیعت است. آموزش و پرورش نیز در مسیر پر شتاب تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت، تربیت‌بدنی و ورزش را به عنوان یک ضرورت تلقی نموده و کوشش می‌نماید دانش‌آموزان را در این مسیر به قله‌های رفیع سلامت جسمی و روانی سوق دهد. از طرف دیگر با مقوله‌های مهمی همچون بودجه و بازاریابی، نیروی انسانی رسمی، داوطلبان، ورزش قهرمانی، ارتباطات و فعالیت‌های بین‌المللی، اوقات فراغت، برنامه‌ریزی و... روبرو هستند که این موارد گستردگی حیطة ورزش دانش‌آموزی را نشان می‌دهد.

یکی از بخش‌های مهم، مؤثر و جدایی‌ناپذیر برنامه‌های تربیت‌بدنی و ورزش مدارس، مسابقات و رقابت‌های ورزشی است. کاشف (۱۹۹۳) معتقد است مسابقات ورزشی یکی از ابزارهای بسیار جذاب و مورد اقبال چشمگیر جوانان، نوجوانان، و نونهالان است و آثار زیادی در بالندگی روحی و ارضاً نیازها و تمایلات طبیعی و رشد و ارتقاء استعدادها و ورزشی و جسمانی آنان دارد. همچنین مسابقات، مناسب‌ترین مکان و سهل‌ترین ابزار شناخت و کشف استعدادها و ورزشی و توسعه ورزش مسابقات، قهرمانی و تشکیل تیم‌های ملی دانش‌آموزی است. توجه جدی و ریشه‌ای به مسابقات ورزشی دانش‌آموزان در سطوح مختلف، ضمن ارتقاء ورزش و تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش، زمینه مناسبی را برای پایگاه‌های قهرمانی فدراسیون‌های ورزشی نیز مهیا و ایجاد می‌نماید.

بر این اساس یکی از دستورات عمل‌هایی که اخیراً توسط آموزش و پرورش به مدارس ابلاغ شده است، دستورالعمل مدرسه قهرمان است. طرح مدرسه قهرمان را می‌توان اولین تحول جدی در ساختار و چارچوب مسابقات ورزشی مدارس کشور تلقی کرد. زیرا با تعریف و اجرای این طرح مسابقات آموزشگاه‌های کشور از شکل سنتی خود (مسابقات منتخب مدارس) خارج و همسو با اهداف و تشکیلات فدراسیون بین‌المللی ورزش مدارس اصلاح شد. در این طرح به جای رقابت بین منتخب‌ها، رقابت بین دانش‌آموزان برتر (در مسابقات انفرادی)، و مدارس برتر هر مدرسه (در مسابقات تیمی) انجام می‌شود تا جایی که نهایتاً مدرسه قهرمان منطقه به مسابقات استانی و مدرسه قهرمان استان به مسابقات کشوری راه می‌یابد. طرح مدرسه یا کانون قهرمان با تکیه بر استعدادهای شناسایی شده در ساعت درس تربیت بدنی و همچنین المپیادهای ورزشی درون‌مدرسه‌ای و کانون‌های ورزشی درصدد جهت‌دهی و شکوفایی استعدادهای سرشار ورزشی دانش‌آموزان است (فدراسیون ورزش دانش‌آموزی، ۲۰۰۸). مندرجات سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مدرسه یا کانون را مرکز تحول می‌داند. تکیه بر چنین نگاه ژرف و بنیادی به مدرسه "مدرسه محوری" و به کانون "کانون محوری"، از رویکردهای اصلی برنامه‌ها و فعالیت‌های معاونت تربیت‌بدنی و سلامت

قلمداد شده است. طرح مدرسه قهرمان یا کانون قهرمان مبتنی بر پشتیبانی و حضور مستمر معنوی و تربیتی و مدرسه کانون در مسابقات سطوح منطقه ای، استانی، کشوری، آسیایی و جهانی در کنار دانش‌آموزان است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۲۰۱۱).

مطالعات محدود و متفاوتی در خصوص چگونگی برگزاری مسابقات و رقابت‌های ورزشی دانش‌آموزان صورت پذیرفته است. کاشف (۱۹۹۳) در "بررسی و شناخت اثرات طرح ایجاد رده‌های سنی و عدم شرکت دانش‌آموزان دو ساله در مسابقات آموزشگاه‌ها بر کیفیت تحصیلی دانش‌آموزان" به این دو تغییر پرداخته است. نتایج تحقیق وی نشان می‌دهد ۸۰/۷ درصد آزمودنی‌های تحقیق، تأثیر مسابقات ورزشی را بر کیفیت تحصیلی مثبت ارزیابی کرده‌اند و ۷۰/۶ درصد آنها (در حد زیاد و خیلی زیاد) مسابقات ورزشی را انگیزه‌های در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌دانند. وی در این تحقیق اظهار می‌کند ۷۴/۲۱ درصد کارشناسان و متخصصان تربیت‌بدنی کشور، مخالف حذف محدودیت سنی دانش‌آموزان شرکت‌کننده در مسابقات هستند. با این وجود، ۵۸/۰۸ درصد آنها اظهار داشته‌اند که عدم شرکت دوساله‌ها در مسابقات ورزشی، روی دانش‌آموزان محروم از مسابقات، تأثیر منفی می‌گذارد. به علاوه، ۵۳/۲۳ درصد از این آزمودنی‌ها، تأثیر اعمال شرایط سنی را بر دانش‌آموزان محروم از مسابقات منفی می‌دانند. میبیر، هارتمن و لارسون^۱ (۲۰۱۸) اشاره داشتند بهبود مسائل زیرساختی از جمله مراکز تخصصی ورزشی از جمله عوامل توسعه فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی در مدارس است. رودریگوز، پادز و ماچادورویگوئز^۲ (۲۰۱۷) و دیرینگر و جودگی^۳ (۲۰۱۵) نیز اشاره داشتند برخی مشکلات مربوط به امکانات و تجهیزات سبب بروز مشکلات در مسیر فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی می‌گردد. رینر^۴ و همکاران (۲۰۱۵) به مسائل مربوط به فرهنگ در جهت توسعه فعالیت‌های فوق برنامه اشاره داشتند و پی بردند که موانع مربوط به فرهنگ‌سازی اولین مشکل و معضل در مسیر توسعه فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی است. پوماهاسی و سوپا^۵ (۲۰۱۷) نیز مشخص نمود آموزش به عنوان یکی از ارکان مهم توسعه فعالیت‌های اوقات فراغتی است.

طرح مدرسه قهرمان در سال تحصیلی (۹۶-۹۷) وارد فاز عملیاتی شده است و ضرورت ارزیابی از پیامدها و چگونگی اجرای طرح بیش از پیش مورد نیاز است. لذا در این تحقیق ضمن بررسی شرایط علی، مداخله‌گر، و زمینه‌ای مؤثر بر اجرای این طرح، پیامدهای طرح را از دیدگاه خبرگان و

-
1. Meier, Hartmann & Larson
 2. Rodrigues, Padez & Machado-Rodrigues
 3. Dieringer & Judge
 4. Rainer
 5. Pomohaci & Sopa

رؤسای هیئت‌های ورزش دانش‌آموزی بررسی می‌کند و در نهایت اقدامات مورد نیاز در راستای شناسایی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان با روش AHP انجام پذیرد. لذا هدف از این تحقیق شناسایی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان با روش AHP است.

روش‌شناسی پژوهش

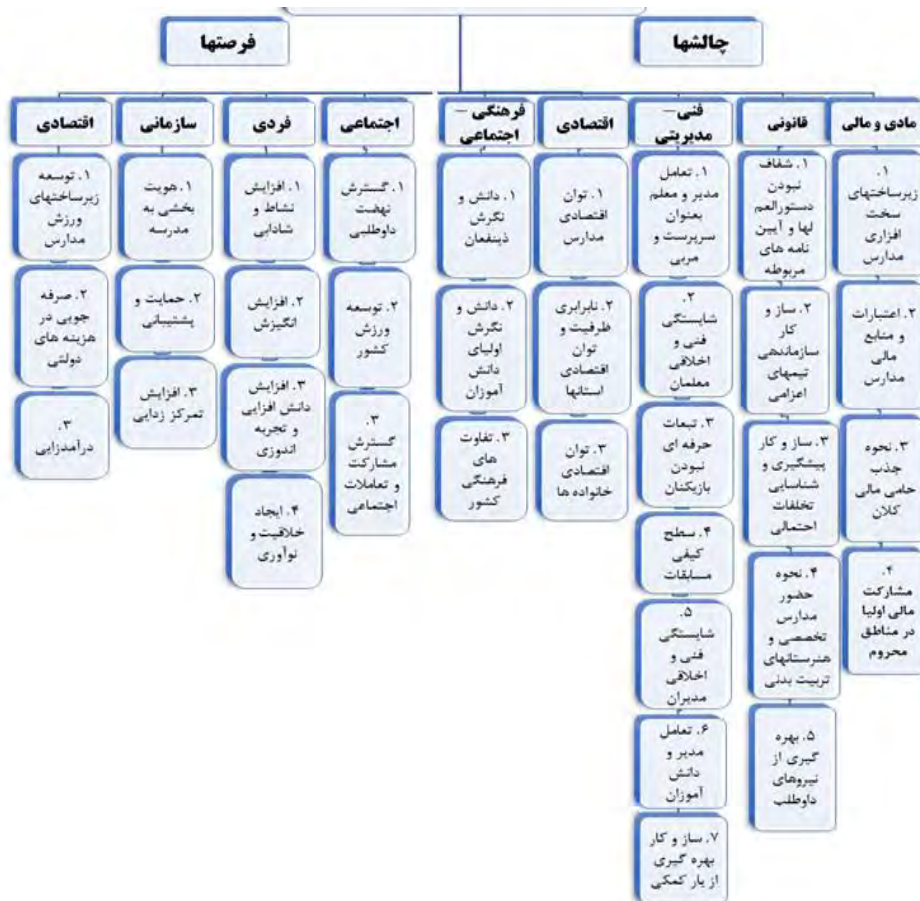
روش تحقیق حاضر با توجه به هدف تحقیق آمیخته یا به عبارتی ترکیبی^۱ است. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان حوزه ورزش دانش‌آموزی اعم از اساتید دانشگاهی، معاونین تربیت‌بدنی و سلامت استان‌ها، رؤسای هیئت‌های ورزش دانش‌آموزی، رؤسای ادارات تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی در وزارت آموزش و پرورش بود. راهبرد مورد استفاده در بخش اول این پژوهش، نظریه داده بنیاد است. این راهبرد روشی نظام‌مند و کیفی برای خلق نظریه‌ای است که در سطحی گسترده به تبیین فرایند، کنش یا کنش متقابل موضوعی با هویت مشخص می‌پردازد (کرسوال،^۲ ۲۰۰۰). با توجه به هدف و روش تحقیق، نمونه‌گیری در مرحله اول به صورت نظری که نوعی نمونه‌گیری هدفمند است، انجام گرفت و تا رسیدن مصاحبه‌ها به مرحله اشباع نظری ادامه یافت. زمانی که موضوع به حد اشباع نظری رسید، فرایند جمع‌آوری اطلاعات پایان پذیرفت. در مرحله کیفی از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ذینفعان داده‌ها جمع‌آوری شدند. بعد از پیاده‌سازی مصاحبه‌های انجام‌شده، اقدام به شناسایی کدهای مفهومی از متن مصاحبه‌ها شد. متن مصاحبه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها همزمان و به طور مستمر با جمع‌آوری اطلاعات انجام گرفت. با استفاده از این روش مفاهیم آشکار و پنهان مشخص شد. در این پژوهش سه مرحله کدگذاری اجرا شد. کدگذاری باز^۳، کدگذاری محوری^۴ و کدگذاری انتخابی^۵ در کدگذاری اولیه محقق از کلمات خود مصاحبه شونده‌گان و کدهای دلالت‌کننده (برداشت‌های پژوهشگر از گفته‌ها) استفاده شد. سپس کدهایی که به لحاظ مفهومی با یکدیگر مشابه بودند در یک دسته قرار گرفتند. در فرایند کدگذاری واحدهای معنایی از بیان و گفته‌های مشارکت‌کنندگان که نشان‌دهنده تجارب آنها بوده استخراج و پس از کدگذاری و خلاصه نمودن داده‌ها بر اساس تشابهات و تفاوت‌ها طبقه‌بندی کدها انجام، طبقات با هم مقایسه و از تحلیل و تفسیر این داده‌ها درون مایه‌ها یا

-
1. MixR
 2. Creswell
 3. Open Coding
 4. Axial Coding
 5. Selective Coding

مقوله‌های انتزاعی‌تر استخراج شدند. در کدگذاری محوری، پژوهشگر یک مقوله کدگذاری باز را انتخاب می‌کند و آن را به عنوان مقوله یا پدیده اصلی در مرکز فرایند قرار می‌دهد. سپس سایر مقوله‌های مرتبط با آن را در آن دسته قرار می‌دهد. در این مرحله کدها و دسته‌های اولیه که در کدگذاری باز ایجاد شدند با یکدیگر مقایسه و ضمن ادغام موارد مشابه، دسته‌هایی که به یکدیگر مربوط می‌شدند حول محور مشترکی قرار گرفتند. به منظور توسعه مفاهیم، در مرحله کاستن، طبقه‌های که با هم ارتباط داشتند در یک طبقه قرار گرفتند. در مرحله آخر فرایند کدگذاری انتخابی اجرا شد. در این مرحله طبقه‌ای که بیشترین فراوانی را دارد به عنوان متغیر اصلی در نظر گرفته می‌شود. در این پژوهش متغیرهای فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان به عنوان مقوله‌های اصلی در نظر گرفته شدند که بقیه متغیرها حول محور آن قرار می‌گیرند. بر این اساس ۵ مقوله در بخش چالش‌ها شامل ۱- مادی و مالی ۲- فنی و مدیریتی ۳- قانونی ۴- فرهنگی-اجتماعی و ۵- اقتصادی و ۴ مقوله در بخش فرصت‌ها شامل ۱- فردی ۲- سازمانی ۳- اجتماعی ۴- اقتصادی شناسایی شدند که به همراه مؤلفه‌های آن‌ها در قالب پرسش‌نامه زوجی تدوین شدند. با عنایت به این که ذینفعان طرح مدرسه قهرمان گروه‌های مختلفی (مدیر مدرسه، دانش آموز، معلم تربیت بدنی، کارشناسان منطقه و استان، رؤسای هیئت‌های استانی، مسئولین انجمن‌های ورزشی، کمیته فنی مسابقات و...) بودند، روش نمونه‌گیری در مرحله کمی به صورت انتخابی طبقه‌ای بود. از هر گروه ذینفع ۳ نفر مجموعاً ۳۲ نفر انتخاب شدند. در این بخش برای جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسش‌نامه بخش جمعیت‌شناختی و پرسش‌نامه محقق ساخته اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های طرح مدرسه قهرمان استفاده شد. مقیاس اندازه‌گیری پرسش‌نامه‌ها بر اساس طیف نه ارزشی زوجی تنظیم شد. روایی پرسش‌نامه مورد تأیید ۱۲ نفر از اساتید قرار گرفت. ضریب پایایی آن در زیر مقیاس‌های آن بین ۰/۸۱ تا ۰/۸۵ به دست آمد. برای تحلیل یافته‌های کمی از تکنیک AHP که با روش تحقیق و نوع متغیرها، سازگاری دارند، استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای Excel 2007 و Expert Choice 11 تحلیل شدند.

یافته‌ها

یافته‌های بخش کیفی پژوهش نشان داد چالش‌های اصلی (عوامل اصلی) بهینه‌سازی طرح مدرسه قهرمان شامل عامل‌های مادی و معنوی، فنی و مدیریتی، قانونی، فرهنگی-اجتماعی و عامل اقتصادی است. همچنین فرصت‌های اصلی (عوامل اصلی) بهینه‌سازی طرح مدرسه قهرمان شامل عامل‌های فردی، سازمانی، اجتماعی و اقتصادی است. ترسیم درخت سلسله مراتب برای معیارها و زیرمعیارها با ترتیب اولویت برای معیارهای اصلی (چالش‌ها و فرصت‌ها) و زیرمعیارها (شکل ۱).

شکل ۱- چالش ها و فرصت های طرح مدرسه قهرمان

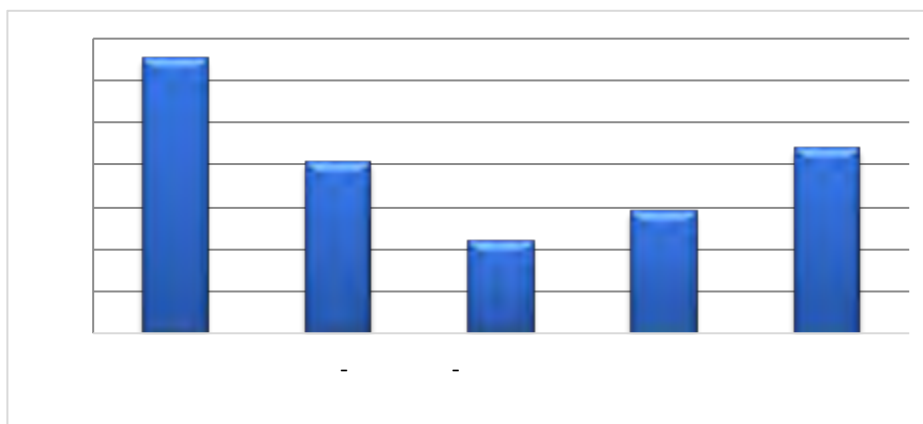
در مرحله دوم پژوهش، داده های کمی در قالب پرسشنامه های AHP جمع آوری شدند و بر اساس فرایند تحلیل سلسله مراتبی جهت تعیین اولویت، عامل های اصلی و عامل های فرعی تجزیه و تحلیل گردیدند.

در این پژوهش پنج عامل اصلی برای چالش ها و چهار عامل اصلی برای فرصت ها و برای هر یک از عامل های اصلی تعدادی شاخص های فرعی به منظور اولویت بندی عوامل و شاخص های مربوط به شناسایی و اولویت بندی فرصت ها و چالش های طرح مدرسه قهرمان بر اساس روش فرایند تحلیل سلسله مراتبی تجزیه و تحلیل خواهد شد. ماتریس مقایسات زوجی ادغام شده از ۱۵ تصمیم گیرنده برای عوامل اصلی (چالش ها و فرصت ها) به صورت جدول ۲ و ۱ می باشند.

جدول ۱ - ماتریس مقایسات زوجی شاخص های اصلی پژوهش (چالش ها)

شاخص ها	معیار مادی و مالی	معیار فنی - مدیریتی	معیار فرهنگی - اجتماعی	معیار اقتصادی	معیار قانونی
معیار مادی و مالی	۱				
معیار فنی - مدیریتی	۱/۱۲۸	۱			
معیار فرهنگی - اجتماعی	۲/۳۱	۱/۲۱۵	۱		
معیار اقتصادی	۱/۵۴۳	۴/۶۷	۱/۴۳۲	۱	
معیار قانونی	۱/۳۱۲	۲/۲۳	۲/۰۲۱	۱/۱۷۹	۱

پس از ساخت مدل در برنامه Expert Choice و ورود ماتریس مقایسات زوجی، وزن معیارها و زیرمعیارها به گونه ای که در شکل ۲ داده شده است، به دست آمد. در شکل ۲ وزن و اولویت بندی عوامل اصلی چالش های طرح مدرسه قهرمان بر اساس ترکیب روش های تصمیم گیری با استفاده از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی AHP به کمک نرم افزار Expert Choice نشان داده شده است. بر این اساس عامل مادی و مالی با وزن نسبی ۰/۳۲۶ بیشترین اهمیت را دارد. عامل قانونی با وزن نسبی ۰/۲۱۹ در اولویت دوم و عامل فنی- مدیریتی با وزن نسبی ۰/۲۰۳ در اولویت سوم قرار دارد. عامل اقتصادی نیز با ۰/۱۴۳ در رتبه چهارم و عامل فرهنگی-اجتماعی با ۰/۱۰۹ در رتبه آخر قرار دارد. نرخ ناسازگاری مقایسات زوجی ۰/۰۶ به دست آمده است که چون کمتر از ۰/۱۰ است، این مقایسات قابل قبول است.

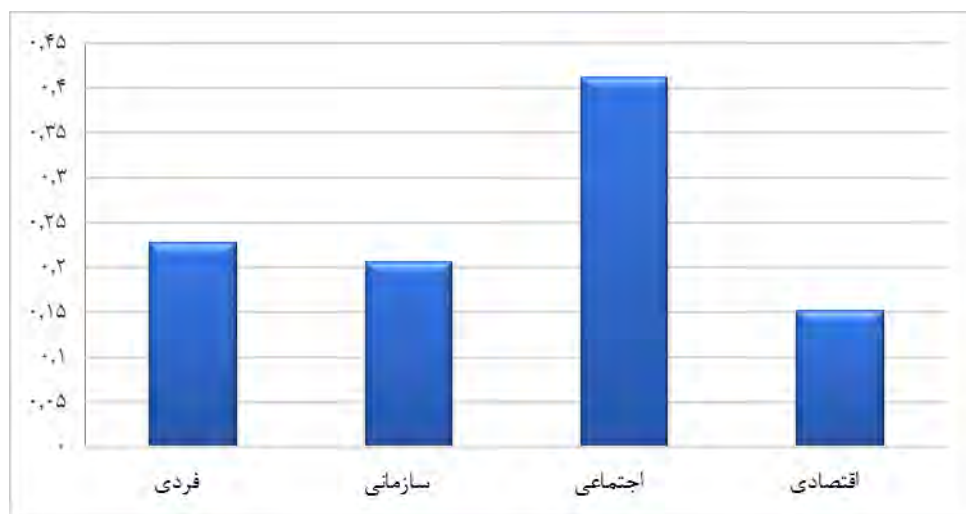

شکل ۱- وزن و اولویت بندی عوامل اصلی (چالش ها) با استفاده از نرم افزار Expert Choice

جدول ۲- ماتریس مقایسات زوجی شاخص‌های اصلی پژوهش (فرصت‌ها)

شاخص‌ها	معیار فردی	معیار سازمانی	معیار اجتماعی	معیار اقتصادی
معیار فردی	۱			
معیار سازمانی	۲/۳۰۹	۱		
معیار اجتماعی	۴/۴۳۳	۱/۱۱۶	۱	
معیار اقتصادی	۱/۱۵۲	۳/۹۱۱	۱/۴۸۲	۱

در شکل ۳ وزن و اولویت‌بندی عوامل اصلی فرصت‌های طرح مدرسه قهرمان بر اساس ترکیب روش-های تصمیم‌گیری نشان داده شده است. بر این اساس عامل اجتماعی با وزن نسبی ۰/۴۱۳ بیشترین اهمیت را دارد. عامل فردی با وزن نسبی ۰/۲۲۸ در اولویت دوم و عامل سازمانی با وزن نسبی ۰/۲۰۷ در اولویت سوم قرار دارد. عامل اقتصادی نیز با وزن نسبی ۰/۱۵۲ در رتبه آخر قرار دارد. نرخ ناسازگاری مقایسات زوجی ۰/۰۵ به دست آمده است که چون کمتر از ۰/۱۰ است، این مقایسات قابل قبول است.

شکل ۲- وزن و اولویت‌بندی عوامل اصلی (فرصت‌ها) با استفاده از نرم افزار Expert Choice

محاسبه وزن نسبی شاخص‌های مادی و مالی (چالش)

ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص‌ها با توجه به عامل مادی و مالی در جدول ۳ و شکل ۴ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می‌گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص‌ها دو طرفه است.

جدول ۳- ماتریس مقایسات زوجی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل مادی و مالی

شاخص‌ها	نحوه جذب حامی مالی کلان	اعتبارات و منابع مالی مدارس	مشارکت مالی اولیاً در مناطق محروم	زیرساخت‌های سخت افزاری مدارس
نحوه جذب حامی مالی کلان	۱			
اعتبارات و منابع مالی مدارس	۱/۶۲	۱		
مشارکت مالی اولیاً در مناطق محروم	۱/۲۷	۱/۳۳	۱	
زیرساخت‌های سخت افزاری مدارس	۲/۱۴	۲/۴۳	۱/۱۶	۱

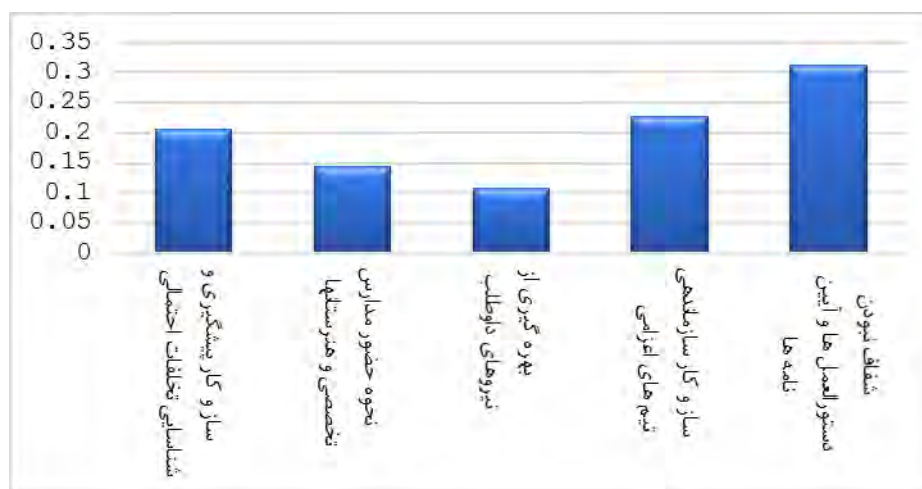
شکل ۳ - وزن و اولویت‌بندی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل مادی و مالی

با توجه به وزن اصلی به دست آمده به ترتیب مؤلفه‌های زیرساخت‌های سخت افزاری مدارس، اعتبارات و منابع مالی مدارس، نحوه جذب حامی مالی کلان و مشارکت مالی اولیاً در مناطق محروم بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد ۰/۰۹ به دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد ۰/۱ است، از این رو پرسش‌نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ‌دهندگان تکمیل شده است. ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص‌ها با توجه به عامل

قانونی در شکل ۵ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می‌گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص‌ها دو طرفه است.

جدول ۴- ماتریس مقایسات زوجی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل قانونی

شاخص‌ها	ساز و کار پیشگیری و شناسایی تخلفات احتمالی	نحوه حضور مدارس تخصصی و هنرستان های تربیت بدنی	بهره گیری از نیروهای داوطلب	ساز و کار سازماندهی تیم‌های اعزامی	شفاف نبودن دستورالعمل ها و آیین نامه‌های مربوطه
ساز و کار پیشگیری و شناسایی تخلفات احتمالی	۱				
نحوه حضور مدارس تخصصی و هنرستان‌های تربیت بدنی	۲/۶۸	۱			
بهره‌گیری از نیروهای داوطلب	۱/۴۲	۲/۱۳	۱		
ساز و کار سازماندهی تیم‌های اعزامی	۳/۱۹	۱/۸۸	۱/۵۳	۱	
شفاف نبودن دستورالعمل‌ها و آیین نامه‌های مربوطه	۱/۶۴	۲/۴۷	۱/۹۱	۱/۷۶	۱

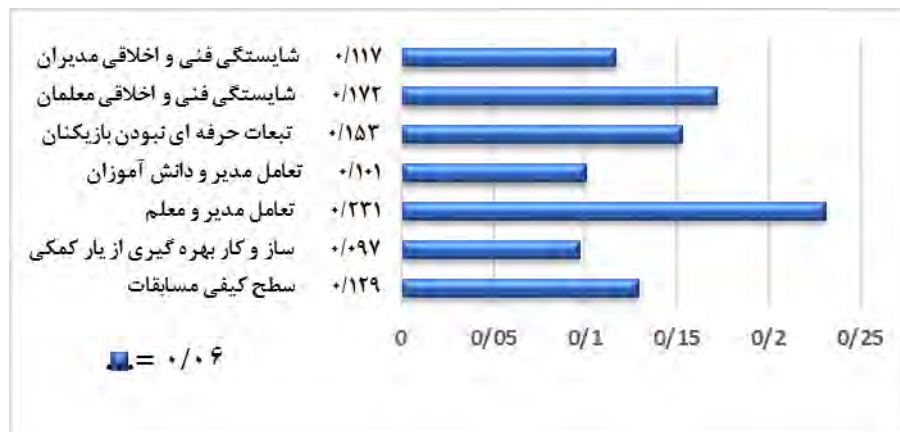
شکل ۴- وزن و اولویت‌بندی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل قانونی

با توجه به وزن اصلی به دست آمده به ترتیب مؤلفه‌های شفاف نبودن دستورالعمل‌ها و آیین نامه‌های مربوطه، ساز و کار سازماندهی تیم‌های اعزامی، ساز و کار پیشگیری و شناسایی تخلفات احتمالی، نحوه حضور مدارس تخصصی و هنرستان‌های تربیت بدنی و بهره‌گیری از نیروهای داوطلب بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد ۰/۰۷ به دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد ۰/۱ است، از این رو پرسش‌نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ‌دهندگان تکمیل شده است.

ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص‌ها با توجه به عامل فنی-مدیریتی در جدول ۵ و شکل ۶ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می‌گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص‌ها دو طرفه است.

جدول ۵- ماتریس مقایسات زوجی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل فنی-مدیریتی

شاخص‌ها	سطح کیفی مسابقات	کار بهره‌گیری از یار کمکی	تعامل مدیر و معلم	تعامل مدیر و دانش‌آموزان	تبعات حرفه‌ای نبودن بازیکنان	شایستگی فنی و اخلاقی معلمان	شایستگی فنی و اخلاقی مدیران
سطح کیفی مسابقات	۱						
ساز و کار بهره‌گیری از یار کمکی	۳/۳۴	۱					
تعامل مدیر و معلم به عنوان سرپرست و مربی	۱/۱۶	۱/۵۶	۱				
تعامل مدیر و دانش‌آموزان به عنوان سرپرست و بازیکن	۱/۳۲	۱/۱۳	۲/۳۸	۱			
تبعات حرفه‌ای نبودن بازیکنان (جسمی روحی)	۱/۱۴	۲/۱۹	۱/۱۳	۱/۱۴	۱		
شایستگی فنی و اخلاقی معلمان برای هدایت تیم‌ها در سطح کشور به عنوان مربی	۱/۶۴	۲/۴۱	۱/۱۹	۱/۷۵	۲/۳۴	۱	
شایستگی فنی و اخلاقی مدیران برای هدایت تیم‌ها در سطح کشور به عنوان سرپرست	۱/۸۹	۲/۱۲	۱/۶۳	۲/۵۱	۱/۴۷	۱/۵۹	۱

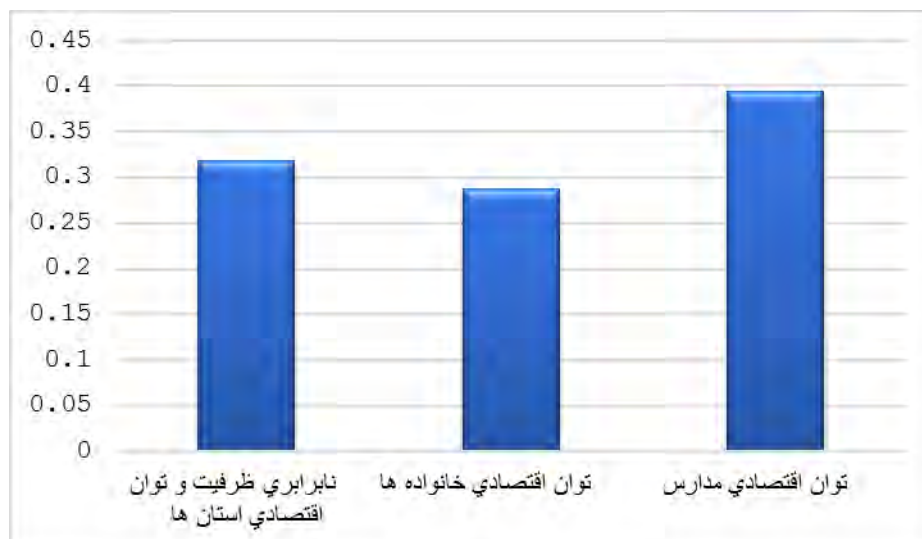

شکل ۵- وزن و اولویت بندی شاخص های اصلی با توجه به عامل فنی-مدیریتی

با توجه به وزن اصلی به دست آمده به ترتیب مؤلفه های تعامل مدیر و معلم به عنوان سرپرست و مربی، شایستگی فنی و اخلاقی معلمان برای هدایت تیم ها در سطح کشور به عنوان مربی، تبعات حرفه ای نبودن بازیکنان (جسمی روحی)، سطح کیفی مسابقات، شایستگی فنی و اخلاقی مدیران برای هدایت تیم ها در سطح کشور به عنوان سرپرست، تعامل مدیر و دانش آموزان به عنوان سرپرست و بازیکن و ساز و کار بهره گیری از یار کمکی بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد ۰/۰۶ به دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد ۰/۱ است، از این رو پرسش نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ دهندگان تکمیل شده است. ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص ها با توجه به عامل اقتصادی در جدول ۶ و شکل ۸ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص ها دو طرفه است.

جدول ۶- ماتریس مقایسات زوجی شاخص های اصلی با توجه به عامل اقتصادی

شاخص ها	توان اقتصادی طرفیت و توان اقتصادی استان ها	توان اقتصادی خانواده ها	توان اقتصادی مدارس
نابرابری ظرفیت و توان اقتصادی استان ها	۱		
توان اقتصادی خانواده ها		۱	
توان اقتصادی مدارس			۱
	۹	۴	۱

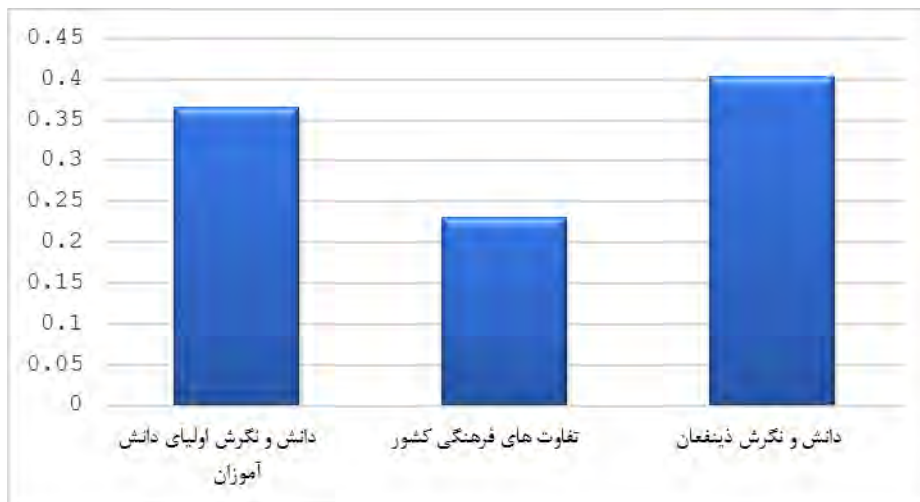

شکل ۶- وزن نسبی و اولویت بندی شاخص های اصلی با توجه به عامل اقتصادی

با توجه به وزن اصلی به دست آمده به ترتیب مؤلفه های توان اقتصادی مدارس، نابرابری ظرفیت و توان اقتصادی استان ها و توان اقتصادی خانواده ها بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد $0/09$ به دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد $0/1$ است، از این رو پرسش نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ دهندگان تکمیل شده است. ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص ها با توجه به عامل فرهنگی-اجتماعی در جدول ۷ و شکل ۹ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص ها دو طرفه است.

جدول ۷- ماتریس مقایسات زوجی شاخص های اصلی با توجه به عامل فرهنگی-اجتماعی

شاخص ها	دانش و نگرش اولیاً دانش آموزان	تفاوت های فرهنگی کشور	دانش و نگرش و ذینفعان
دانش و نگرش اولیاً دانش آموزان	۱		
تفاوت های فرهنگی کشور	6	۱	
دانش و نگرش ذینفعان		9	۱

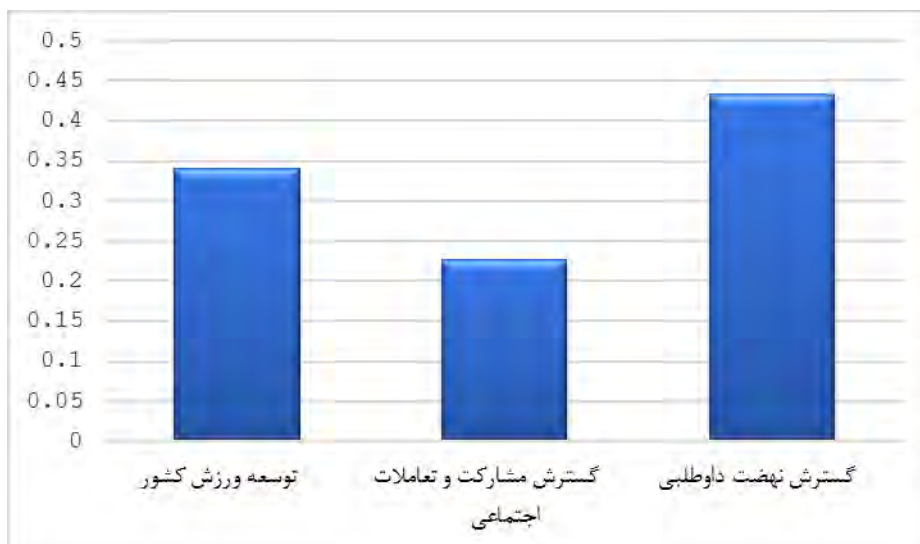

شکل ۷- وزن نسبی و اولویت‌بندی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل فرهنگی-اجتماعی

با توجه به وزن اصلی به‌دست آمده به ترتیب مؤلفه‌های دانش و نگرش ذینفعان، دانش و نگرش اولیای دانش‌آموزان و تفاوت‌های فرهنگی کشور بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد ۰/۰۸ به‌دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد ۰/۱ است، از این رو پرسش‌نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ‌دهندگان تکمیل شده است. ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص‌ها با توجه به عامل اجتماعی در جدول ۸ و شکل ۱۰ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می‌گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص‌ها دو طرفه است.

جدول ۸- ماتریس مقایسات زوجی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل اجتماعی

شاخص‌ها	توسعه ورزش کشور	گسترش مشارکت و تعاملات اجتماعی	گسترش نهضت داوطلبی
توسعه ورزش کشور	۱		
گسترش مشارکت و تعاملات اجتماعی	۱/۹۳	۱	
گسترش نهضت داوطلبی	۱/۶۷	۲/۶۳	۱

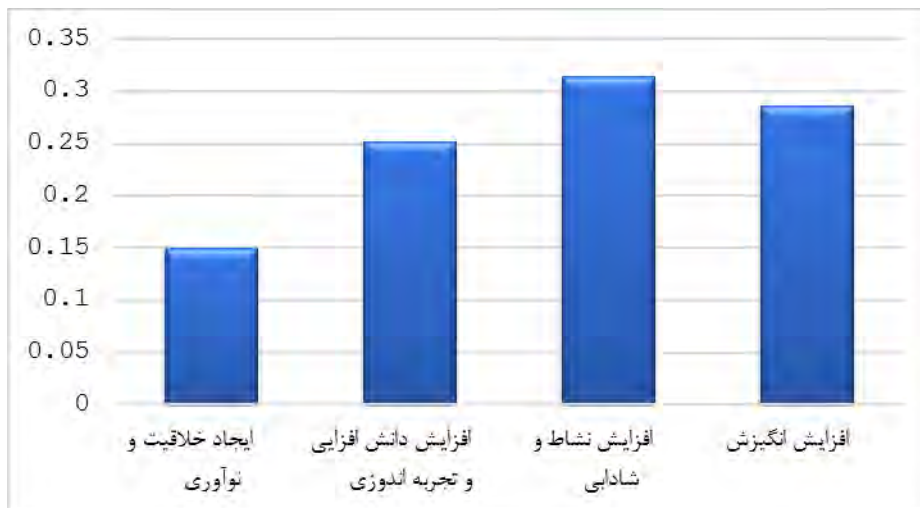

شکل ۸- وزن نسبی و اولویت بندی شاخص های اصلی با توجه به عامل اجتماعی

با توجه به وزن اصلی به دست آمده به ترتیب مؤلفه های گسترش نهضت داوطلبی، توسعه ورزش کشور و گسترش مشارکت و تعاملات اجتماعی بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد ۰/۰۶ به دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد ۰/۱ است، از این رو پرسش نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ دهندگان تکمیل شده است. ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص ها با توجه به عامل فردی در جدول ۹ و شکل ۱۱ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص ها دو طرفه است.

جدول ۹- ماتریس مقایسات زوجی شاخص های اصلی با توجه به عامل فردی

شاخص ها	ایجاد خلاقیت و نوآوری	افزایش دانش افزایی و تجربه اندوزی	افزایش نشاط و شادابی	افزایش انگیزش
ایجاد خلاقیت و نوآوری	۱			
افزایش دانش افزایی و تجربه اندوزی	۱/۲۳	۱		
افزایش نشاط و شادابی	۱/۴۳	۱/۶۵	۱	
افزایش انگیزش	۲/۲۷	۲/۹۲	۱/۱۹	۱

شکل ۹- وزن و اولویت‌بندی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل فردی

با توجه به وزن اصلی به‌دست آمده به ترتیب مؤلفه‌های افزایش نشاط و شادابی، افزایش انگیزش، افزایش دانش‌افزایی و تجربه آندوزی و ایجاد خلاقیت و نوآوری بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد $0/08$ به‌دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد $0/1$ است، از این رو پرسش‌نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ‌دهندگان تکمیل شده است. ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص‌ها با توجه به عامل سازمانی در جدول ۱۰ و شکل ۱۲ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می‌گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص‌ها دو طرفه است.

جدول ۱۰- ماتریس مقایسات زوجی شاخص‌های اصلی با توجه به عامل سازمانی

شاخص‌ها	افزایش تمرکز زدایی	هویت بخشی به مدرسه	حمایت و پشتیبانی
افزایش تمرکز زدایی	۱		
هویت بخشی به مدرسه	۱/۲۷	۱	
حمایت و پشتیبانی	۱/۷۳	۱/۳۲	۱

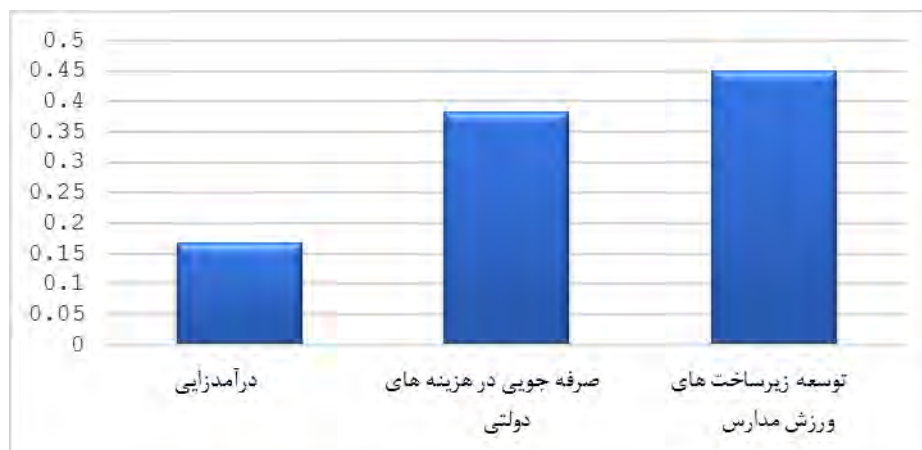
شکل ۱۰- وزن نسبی و اولویت بندی شاخص های اصلی با توجه به عامل سازمانی

با توجه به وزن اصلی به دست آمده به ترتیب مؤلفه های هویت بخشی به مدرسه، حمایت و پشتیبانی و افزایش تمرکز زدایی بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد ۰/۰۷ به دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد ۰/۱ است، از این رو پرسش نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ دهندگان تکمیل شده است.

ماتریس مقایسات زوجی هر یک از شاخص ها با توجه به عامل اقتصادی در جدول ۱۱ و شکل ۱۳ ارائه شده است. با توجه به جدول و شکل مشخص می گردد ارتباط بین تمام زیرشاخص ها دو طرفه است.

جدول ۱۱- ماتریس مقایسات زوجی شاخص های اصلی با توجه به عامل اقتصادی

شاخص ها	درآمدزایی	صرفه جویی در هزینه های دولتی	توسعه زیرساخت های ورزش مدارس
درآمدزایی	۱		
صرفه جویی در هزینه های دولتی	۲/۳۹	۱	
توسعه زیرساخت های ورزش مدارس	۱/۱۹	۱/۸۳	۱

شکل ۱۱- وزن نسبی و اولویت بندی شاخص های اصلی با توجه به عامل اقتصادی

با توجه به وزن اصلی به دست آمده به ترتیب مؤلفه های توسعه زیرساخت های ورزش مدارس، صرفه جویی در هزینه های دولتی و درآمدزایی بیشترین و کمترین اهمیت را در گروه دارند. از طرفی با توجه به این که نرخ ناسازگاری عدد $0/05$ به دست آمده و کوچکتر از حد استاندارد $0/1$ است، از این رو پرسش نامه فوق با دقت بالا توسط پاسخ دهندگان تکمیل شده است.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این تحقیق شناسایی و اولویت بندی فرصت ها و چالش های طرح مدرسه قهرمان با روش AHP بود. به نظر می رسد بخش عمده چالش های طرح مدرسه قهرمان به شفاف نبودن دستورالعمل طرح مربوط است. همچنین توجه نبودن مدیران مدارس و معلمان تربیت بدنی در خصوص طرح باعث بروز نارضایتی های احتمالی شده است. به طور کلی به نظر می رسد طرح مدرسه قهرمان علی رغم پیشینه قوی در جهان، در کشور ما با مشکلات بسیاری مواجه است. بخش زیادی از معضلات و چالش ها را می توان با برنامه ریزی و آموزش و توجه عوامل انسانی مؤثر بر اجرای طرح و بکارگیری مشوق های انگیزشی به ویژه برای مدیران مدارس بر طرف نمود. برخی از مشکلات هم به زیرساخت های سخت افزاری مدارس بر می گردد که هم می تواند با گذشت زمان و اجرای طرح بر طرف شود و هم می تواند مانعی جدی در فراگیری طرح محسوب شود و مدرسی که امکان بهبود زیرساخت ها را نداشته باشند، به تدریج انگیزه مشارکت در فعالیت ها و رقابت های ورزشی را از دست دهند.

علاوه بر آنچه ذکر شد، احتمال تقلب سازمان یافته در این طرح از سوی مربیان و سرپرستان و مسئولین مناطق و استانها، باعث معرفی الگوی نامناسبی به دانش آموزان و اولیای آنان خواهد بود. این مسئله شدیداً با فلسفه و اهداف تربیت بدنی و ورزش مدارس و رقابت های دانش آموزی در تضاد و تناقض است. بهره گیری از سامانه های هوشمند در این خصوص می تواند بخشی از مشکلات را برطرف نماید.

مسئله دیگر سطح کیفی مسابقات است. اگر مسابقات دانش آموزی را زیرساخت و بستری برای رقابت های سطوح بالاتر بدانیم، با حذف دانش آموزان مستعدی که امکان حضور در مسابقات را ندارند، جنبه قهرمانی مسابقات کم رنگ می شود و شناسایی و پرورش نخبگان ورزشی واقعی با محدودیت مواجه می شود. از طرفی دوقطبی شدن تیم ها با حضور بازیکنان مهمان، احتمال آسیب روحی و جسمی دانش آموزان مدرسه قهرمان را بیشتر می کند؛ چرا که عموماً این دانش آموزان به لحاظ حرفه ای و سطح عملکرد ورزشی اختلافات بسیاری با بازیکنان مهمان دارند.

به نظر می رسد، توجه به ویژگی های فنی رشته های ورزشی، تفاوت آنها و قابلیت اجرایی واقعی آنان در مدارس به ویژه در رشته های انفرادی بدمینتون و تنیس روی میز بهتر است بیشتر مد نظر قرار گیرد. به نظر می رسد بهتر باشد تمامی رشته های انفرادی در قالب کانون قهرمان برگزار گردد. پیشنهاد می شود بازنگری بر شرایط سنی بازیکنان در برخی رشته ها، الزام به حضور بازیکنی با شرایط خاص (مثلاً پایه تحصیلی خاص) در برخی رشته ها و نحوه برگزاری مسابقه و به طور کلی ضوابط فنی با مسئولین انجمن های ورزشی کشور به صورت مجزا مشورت شود.

مهمترین دغدغه مدیران و مربیان در اعزام تیم ها مسائل مالی اعم از ایاب و ذهاب دانش آموزان، لباس و تجهیزات ورزشی و امکانات سخت افزاری مورد نیاز برای آماده سازی تیم ها بوده است. پیشنهاد می شود مناطق و استانها در این خصوص از مدارس حمایت نمایند. پیشنهاداتی نیز در خصوص دریافت حق ورودی مسابقات منطقه و استان و اختصاص مبالغ به مدرسه قهرمان در اعزام کشوری مطرح گردید. از دیگر موارد مطرح شده در خصوص تأمین هزینه ها، اختصاص بخشی از درآمد اماکن ورزشی استان به اعزام و آماده سازی تیم مدرسه قهرمان بود. همچنین طرح حمایت دولت از شرکتها و مؤسسات حامی ورزش مدارس، حمایت مادی و معنوی اولیای مدارس، و بهره مندی از حامیان مالی از دیگر مواردی بود که عنوان شد.

یکی از مهمترین نگرانی های مسئولین انجمن ها و به ویژه کارشناسان استانها صلاحیت ناکافی معلمان مدارس قهرمانی به لحاظ فنی و اخلاقی در همراهی تیم ها بود. در این راستا پیشنهاد می شود دوره های آموزشی توجیهی برای کلیه ذینفعان علی الخصوص مدیران مدارس و معلمان تربیت بدنی (مربیان تیمها) پیش بینی شود.

از دیگر مسائل طرح مدرسه قهرمان، تعداد یار کمکی و نحوه حضور یار کمکی در زمین بازی است. برخی از مربیان پیشنهاد دادند طرح مدرسه قهرمان به صورت واقعی برگزار گردد و حضور یار کمکی به صورت کامل حذف شود. اما اکثریت بر انعطاف بیشتر در تعداد و نحوه حضور در زمین بازی تأکید داشتند و خواهان حق تصمیم‌گیری بیشتری برای مربی در انتخاب بازیکن در سطح کشور بودند تا سطح کیفی مسابقات بهتر گردد.

مسئله دیگر، انگیزه استان‌های محروم برای شرکت در مسابقات است. برگزاری مسابقات به صورت دسته یک و دسته دو به ویژه برای رشته والیبال و یا برگزاری مسابقات به صورت منطقه قهرمان در هر قطب و اعزام تیم منتخب هر قطب به مرحله کشوری از دیگر پیشنهادات مطرح شده بود که امکان صرفه‌جویی در وقت و هزینه را نیز به همراه خواهد داشت.

مطالعات تطبیقی در زمینه برگزاری مسابقات ورزشی مدارس سایر نهادهای غیردولتی کشورهای دنیا نشان می‌دهد تشکلهای غیردولتی ولی تحت حمایت، هدایت، و نظارت دولت، مسئولیت برنامه‌ریزی، سازماندهی، برگزاری، و نظارت بر رویدادهای ورزشی دانش‌آموزان را بر عهده دارند. این تشکلهای در چارچوب قوانین و مقررات فدراسیون بین‌المللی ورزش مدارس^۱ ISF به فعالیت مشغولند.

طرح مدرسه قهرمان تا حدودی باعث صرفه‌جویی در هزینه‌ها می‌شود. در طرح مدرسه قهرمان به دلیل جذب منابع مالی خارج از مدرسه و کمک‌های مالی اولیای مدرسه در برگزاری مسابقات، در هزینه‌های مالی تربیت‌بدنی صرفه‌جویی می‌شود. به علاوه، چون تیم قهرمان از یک مدرسه و شهر به مسابقات استانی، منطقه‌ای، کشوری و بین‌المللی اعزام می‌شود و بازیکنان همگی به طور متمرکز و در یک شهر به تمرین و آماده‌سازی می‌پردازند، در بسیاری از هزینه‌های مربوط به رفت و آمد بازیکنان به شهر محل تمرینات، تشکیل اردوهای شبانه‌روزی پرهزینه و نظایر آن صرفه‌جویی می‌شود.

طرح مدرسه قهرمان فرصت‌های بسیار خوبی را در بخش‌های اجتماعی، فردی، اقتصادی و سازمانی به همراه دارد. یکی از مهمترین فرصت‌ها که جزء سیاست‌های کلان وزارت آموزش و پرورش است، تمرکززدایی و مدرسه محوری است. این فرصت متناسب با تأکید سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است که "مدرسه را کانون تحول" می‌داند. توسعه زیرساخت‌ها یکی دیگر از فرصت‌هایی است که با انجام طرح مدرسه قهرمان عاید مدارس می‌شود. بسیاری از مدیران مدارس جهت توسعه برند و نام مدرسه خود به دنبال قهرمانی هستند. بنابراین توجه به زیرساخت‌های ورزشی مدارس می‌تواند فرصتی باشد تا تیم‌های ورزشی مدرسه خود را تقویت کنند تا به وسیله آن برند مدرسه

1. International School Sport Federation

خود را ترویج و توسعه دهند. یکی دیگر از فرصت‌های ایجاد شده، هویت بخشی به مدرسه است. مدرسه کانون عمل و جلوه عینی نظام تربیت رسمی و عمومی و محیطی پویا، بالنده و هدفمند است که می‌تواند زمینه کسب شایستگی‌های لازم را برای متریبان فراهم سازد. با اجرای طرح مدرسه قهرمان، از انحصار به تأمین مالی مسابقات به سمت مشارکت در تأمین مالی پیش رفته‌ایم و این نکته‌ای است که در چرخش‌های زیر نظام تأمین و تخصیص منابع مالی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بدان تأکید شده است. یکی دیگر از فرصت‌های منتج از اجرای طرح مدرسه قهرمان ایجاد فرصت‌های تربیتی و تعاملات اجتماعی هم برای مربیان و هم برای متریبان است. قطع به یقین این فرصت متنوع تربیتی تجربیات و موقعیت‌های متفاوتی را برای کسب شایستگی‌های لازم برای ذینفعان ایجاد خواهد کرد.

پیشنهاد می‌شود با توجه به یافته‌های این پژوهش، هیئت‌های ورزش دانش آموزی استانی از ظرفیت حامیان مالی جهت کمک به مدارس برای آماده‌سازی اعزام تیم‌های مدارس استفاده نمایند. همچنین معاونت تربیت بدنی و سلامت استان‌ها ظرفیت‌های سخت افزاری خود را جهت آماده سازی تیم‌ها به صورت رایگان در اختیار مدارس قهرمان استان قرار دهند. بخش دیگر پیشنهادات بعد فنی دستورالعمل است. پیشنهاد می‌شود شیوه‌نامه اجرایی طرح مدرسه قهرمان از بعد چگونگی اجرا، قوانین فنی و... مشروح‌تر، شفاف‌تر و تفصیلی‌تر نگارش شود و دوره‌های آموزشی و توجیهی برای کلیه ذینفعان (کارشناسان، مدیران مدارس، اولیاء، دانش‌آموزان و...) برنامه‌ریزی و به اجرا در آید.

منابع

1. John, W., & Creswell, P. C. (2000). Designing and conducting mixed methods research. SAG.
2. Dieringer, S. T., & Judge, L. W. (2015). Inclusion in extracurricular sport: A how-to guide for implementation strategies. *Physical Educator*, 72(1), 87.
3. Hamidi, M; Vahdani, H; Khabiri, M; Alidoost, E. (2017). Formulating strategies for physical education and sports activities of the Ministry of Education. *Family and Research*, 14 (34), 33-50. (Persian).
4. Kashef, M (1993), Studying and recognizing the effects of the design of the creation of age groups and the non-participation of two-year-old students in the schools' competitions on the educational quality of students, the Department of General Education of the Ministry of Education(Persian).
5. Kashef, M, Naghavi alhoseini S J, Bonian A (2003), Examine the morning sport situation from a selected viewpoint of nursing and school officials and presenting a good solution, the Department of Education's Health Promotion, Research and development office, Deputy of physical education and health ministry of education. (Persian).

6. Meier, A., Hartmann, B. S., & Larson, R. (2018). A Quarter Century of Participation in School-Based Extracurricular Activities: Inequalities by Race, Class, Gender and Age. *Journal of youth and adolescence*, 1-18.
7. Pomohaci, M., & Sopa, I. S. (2017). Extracurricular Sport Activities and their Importance in Children Socialization and Integration Process. *Scientific Bulletin*, 22 (1), 46-59.
8. Rainer, P., Griffiths, R., Cropley, B., & Jarvis, S. (2015). Barriers to Delivering Extracurricular School Sport and Physical Activity in Wales: A Qualitative Study of 5x60 Officers' Views and Perspectives. *Journal of Physical Activity and Health*, 12 (2), 245-252.
9. Rodrigues, D., Padez, C., & Machado-Rodrigues, A. M. (2017). Active parents, active children: The importance of parental organized physical activity in children's extracurricular sport participation. *Journal of Child Health Care*, 22(1), 159-170.
10. Student sport federation I.R.Iran. (2008). Instructions for holding sports competitions for schoolchildren in the country. (Persian).
11. The theoretical foundations of fundamental change in the system of formal Basic education in Islamic Republic of Iran. (2011). education ministry of Islamic Republic of Iran, 350-465. (Persian).

ارجاع دهی

رواسی زاده، محمد؛ نقش بندی، سیدصلاح الدین. (۱۳۹۹). شناسایی و اولویت بندی فرصت ها و چالش های طرح مدرسه قهرمان با روش AHP. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۵۶-۱۳۵. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.6344.1528

Ravasizadeh, M; Naghshbandi, S. (2020). Identifying and Prioritizing the Opportunities and Challenges of Champion School Plan with the AHP Method. *Research on Educational Sport*, 8(18): 135-56 (In Persian). DOI: 10.22089/res.2019.7018.1612

بررسی نقش میانجی توانمندسازی روان‌شناختی در ارتباط بین فضیلت سازمانی با تعهد سازمانی در دبیران تربیت بدنی استان کرمانشاه

نسرين مرادیانی گیلانی^۱، شیرین زردشتیان^۲

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی (نویسنده مسئول)

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۴/۲۰

چکیده

هدف این تحقیق بررسی نقش میانجی توانمندسازی روان‌شناختی در ارتباط بین فضیلت سازمانی با تعهد سازمانی در دبیران تربیت بدنی استان کرمانشاه بود. جامعه آماری شامل کلیه معلمان تربیت بدنی استان کرمانشاه (۱۳۳۰ نفر) بود. حجم نمونه ۲۳۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای-تصادفی انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری سه پرسش‌نامه فضیلت سازمانی کامرون، بریت و کاذا (۲۰۰۴)، توانمندسازی روان‌شناختی اسپریتزر (۱۹۹۵) و تعهد سازمانی آلن و مایر (۱۹۹۱) بود. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید. تمامی تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزارهای اس پی ای اس ۱۹ و لیزرل ۸/۵۴ انجام گرفت. یافته‌های تحقیق نشان داد فضیلت سازمانی به طور مستقیم و همچنین به واسطه توانمندسازی روان‌شناختی بر تعهد سازمانی اثرگذار است. به منظور افزایش توانمندسازی روان‌شناختی و تعهد سازمانی باید اقداماتی جهت ایجاد و بهبود فضیلت سازمانی هم‌چون حمایت، رشد و توسعه، دوستی و اعتماد را به کار بست. یکی از این اقدامات می‌تواند برگزاری دوره‌های آموزشی برای معلمان ورزش از سوی مدیران مدارس و یا آموزش و پرورش استان‌ها جهت آشنایی آنان با فضیلت سازمانی و آثار آن باشد.

واژگان کلیدی: فضیلت سازمانی، توانمندسازی روان‌شناختی، تعهد سازمانی، تربیت بدنی.

1. Email: n.moradiany7516@gmail.com

2. Email: zardoshtian2014@gmail.com

مقدمه

در دو دهه گذشته نگرش سازمان‌ها به انسان به شدت تغییر یافته است. انسان در سازمان‌های امروزی معادل با کارگر نیست و صرفاً انرژی مکانیکی آنان مورد نظر نیست بلکه سازمان‌ها برای حفظ و توسعه موفقیت‌های خود به یک باور بزرگ دست یافته‌اند و آن باور به انسان است (موسیوند، کیامنش و ابراهیمی، ۲۰۱۷)، لذا سیستم توسعه منابع انسانی در هر سازمانی باید راه‌های جدیدی برای اصلاح مدیریت نیروی کار در پیش گیرد (دانایی فرد، املهی بلوکی، فانی و رضائیان، ۲۰۱۳). آنچه که امروزه سازمان‌ها با آن مواجه شده‌اند "معمای اخلاقی" نام دارد، شرایطی که در آن سازمان باید مجدداً تعریفی از کارهای درست و نادرست برای نیروی انسانی خود ارائه نماید؛ چرا که مرز بین کارهای درست و نادرست بیش از پیش از بین رفته است (بهزادی، نعمی و بشیلده، ۲۰۱۳). کما این‌که شاهد فروپاشی‌های مالی و اخلاقی سال‌های اخیر برخی از سازمان‌های معروف در سراسر دنیا، مجامع اقتصادی و مطبوعات عمومی دنیا بوده‌ایم. این مسائل سبب شده سازمان‌ها به سمت درک مجدد ارزش‌های اخلاقی و اهمیت فضیلت سازمانی سوق داده شوند و زمینه‌ای برای مطالعه فضایل و ارزش‌های اخلاقی در سراسر دنیا فراهم گردد (رایت و گوداستین، ۲۰۰۷).

طبق نظر رگو، ریبیرو، کانها و جسانیو^(۲۰۱۱) فضیلت اشاره به دستیابی به بالاترین آرمان در حالات انسانی دارد. فضایل، عادات، تمایلات و اقداماتی هستند که تولید خوبی‌های اجتماعی و فردی می‌نمایند. فضیلت سازمانی به رفتار ارتقا یافته و متعالی سازمان مربوط می‌شود، از این رو آن دسته از ویژگی‌های سازمانی، خاستگاه فضیلت سازمانی هستند که منجر به ظهور رفتارهای متعالی از سوی اعضای سازمان شوند (رگو و همکاران، ۲۰۱۱). به عبارتی دیگر فضیلت سازمانی بدین معنی است که سازمان جهت‌گیری مثبتی در خصوص فضیلت دارد و فضیلت سازمانی انگیزه اصلی این سازمان‌های مثبت نگر است. این به نوبه خود منجر به افزایش رفاه و سلامتی کارکنان و متعاقباً تسهیل بهبود سازمانی می‌شود (هسل، ۲۰۱۳). فضیلت دارای پنج بعد است که شامل "اعتماد"^۴ به معنای حاکم بودن احترام و توجه مدیران به کارکنان در سازمان؛ "خوش بینی"^۵ به معنی حس کردن هدف ژرف و عمیقی که واکنش‌ها را هدایت می‌کند. کارکنان سازمان انتظار موفقیت و عملکرد خوب سازمان در مواجهه با چالش‌ها را دارند (نجف بیگی، خانی، دانشفرد، دلاور و حامدی، ۲۰۱۲)؛ "شفقت"^۶ بدان

1. Wright & Goodstein
2. Rego &, Ribeiro ,Cunha &Jesuino
3. Hessel
4. TRUST
5. Optimism
6. Comapassion

معنی که افراد مراقب یکدیگر هستند و به یکدیگر اهمیت می‌دهند؛ "صداقت"^۱ نشان می‌دهد درستکاری، قابلیت اعتماد و احترام در سازمان شایع است (ریبریو و رگو، ۲۰۰۹) و "بخشش"^۳ یعنی بخشیدن اشتباه‌های دیگران (خشوعی و نوری، ۲۰۱۳). در شرح مفهوم فضیلت باید به سه ویژگی توجه نمود: عامل انسانی، شایستگی اخلاقی و بهبود اخلاق اجتماعی. در عامل انسانی باید بیان داشت هر گونه اقدام یا کنش بدون دخالت عامل انسانی معنایی ندارد و فضیلت با موجودات انسانی در ارتباط است و زمینه رشد و شکوفایی‌های اخلاقی، هدفمند بودن انسان و اصول پیشرفت وی را فراهم می‌کند. بنابراین انسان در سازمان نه به عنوان یک ابزار، بلکه به عنوان عامل مؤثر در تعالی سازمان تلقی می‌گردد (شکاری، ۲۰۱۴). در مورد دوم، اخلاق به خوبی‌ها، بدی‌ها، باید و نیاید اشاره دارد. در عامل سوم نیز، فضیلت موجب بروز ارزش‌های اخلاقی اجتماعی می‌شود (ریبریو و رگو، ۲۰۰۹) بنابراین بر اساس این سه ویژگی می‌توان چنین برداشت کرد فضیلت سازمانی یعنی منتفع کردن دیگران بدون انگیزه دریافت پاداش و مزایای بیرونی، که هدف آن تعالی انسان و تعالی سازمان است (قبادی و غلامی، ۲۰۱۷). از نظر محققان، فضیلت دارای مزایای فردی و سازمانی بسیاری است. برای مثال فضیلت با مفاهیمی نظیر رشد و ترقی، ویژگی‌های اخلاقی موجودات بشری، نقاط قوت و توانمندی‌های انسانی و با اهداف انسانی پرمعنا و متعالی مرتبط و نزدیک است و به کارکنان کمک می‌نماید تا هر چه بیشتر و سریع‌تر به سمت کمال رشد نمایند (پاینه، بیرقام، بروبرگ، ماس و شارت، ۲۰۱۱). فضیلت در برگزیده عواطف، احساسات، رفتار و روان‌شناسی انسانی است و به کارکنان در مواجهه با چالش‌ها نیروی مضاعفی می‌دهد و همچنین اشاره به تمایلات و آرزوهای متعالی انسان‌ها دارد (امینی خیابانی و حمیدی، ۲۰۱۷). فضیلت سازمانی به رفتارهای متعالی و برتری افراد سازمان اشاره دارد که می‌تواند نشان از توانمندی روان‌شناختی افراد باشد. با توجه به تأثیر فضیلت بر رفتار روان‌شناسانه افراد می‌توان بیان نمود به کارگیری فضیلت در سازمان می‌تواند بر توانمندسازی روان-شناختی نیروی انسانی تأثیرگذار باشد. کما این‌که تغییرات سریع محیطی سازمان‌ها را وادار می‌سازد تا با بکارگیری نیروی انسانی وسایل و امکانات را در جهت رسیدن به اهداف خود به پیش برد. از این رو توانمندسازی به عنوان یکی از ساز و کارهای تربیت نیروی انسانی نقش کلیدی در حیات سازمان-های نوین دارد (امینی خیابانی و حمیدی، ۲۰۱۷). اسپریتزر (۱۹۹۵) توانمندسازی روان‌شناختی را

-
1. Integrity
 2. Ribeiro & Rego
 3. Forgiveness
 4. PayneBrigham, Broberg, Moss & Short
 5. Spreitzer

این گونه تعریف می‌کند: فرایند افزایش انگیزش درونی کارکنان نسبت به انجام وظایف محوله است که متشکل از چهار بعد است: معنادار بودن^۱ (شغل)، شایستگی یا خودکارآمدی^۲، خود تعیینی، استقلال یا خود مختاری^۳ و احساس موثر بودن^۴. توانمندسازی کارکنان روش جدیدی است که برای افزایش بهره‌وری از راه افزایش تعهد کارکنان به سازمان و بالعکس مورد استفاده قرار می‌گیرد. مطالعات نشان می‌دهد توانمندسازی کارکنان باعث افزایش فروش و سود، کاهش هزینه‌ها، افزایش اثربخشی، افزایش تعهد به سازمان، حل اثربخشی مشکلات و هماهنگی بیشتر در کارها می‌شود (مرادی و جلیلیان، ۲۰۱۵). در این زمینه لاسچینگر (۲۰۰۴) ارتباط بین توانمندسازی روان‌شناختی و ابعاد چهارگانه آن را با اعتماد به مدیران مستقیم بررسی نمود. نتایج پژوهش وی نشان داد ارتباط معناداری بین توانمندسازی روان‌شناختی و اعتماد وجود دارد (لاسچینگر، فینگان، شامیان و ویلک، ۲۰۰۴). داست، رسیک، مارگولیس، ماریتز و گرینام (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان رهبری اخلاقی و موفقیت کارکنان: بررسی نقش توانمندی روان‌شناختی و خستگی عاطفی پرستاران بدین نتیجه رسیدند توانمندسازی روان‌شناختی یک مکانیسم انگیزشی است که در واقع نوعی رهبری اخلاقی است و سبب می‌شود آثار خستگی عاطفی، که کاهش تعهد سازمانی را در پی دارد، را کاهش دهد (داست و همکاران، ۲۰۱۸). آنچه نهایتاً از نیروی انسانی در سازمان انتظار می‌رود پایبندی و تعهد به سازمان و اهداف آن است. تعهد سازمانی یک نگرش مهم شغلی و سازمانی است که در طول سال‌های گذشته مورد علاقه بسیاری از محققان رشته‌های مختلف بوده است. تعهد سازمانی حالتی است که فرد، سازمانی را، معرف خود بداند و آرزو کند که در عضویت آن سازمان باقی بماند. به عبارت دیگر، تعهد سازمانی نوعی نگرش درباره وفاداری کارکنان به سازمان و موفقیت و رفاه سازمان را می‌رساند (قنبری و حجازی، ۲۰۱۱). محققان تعهد سازمانی را دارای سه جنبه تعهد عاطفی، هنجاری و مستمر می‌دانند. تعهد عاطفی به معنای وابستگی‌های عاطفی کارکنان به تعیین هویت با سازمان و درگیر شدن در فعالیت‌های سازمان با داشتن احساس مثبت است. تعهد هنجاری مجموعه فشارهای هنجاری درونی شده برای عمل کردن به روشی است که فرد اعتقاد دارد از نظر اخلاقی صحیح است و تعهد مستمر که در این نوع تعهد فرد به علت بالا بردن هزینه‌های ناشی از ترک سازمان به سازمان متعهد می‌ماند (اقدسی و ابراهیمی، ۲۰۱۱).

-
1. Meaning
 2. Competence
 3. Self. Determination
 4. Impact
 5. Laschinger, Wilk, Shamian & Finegan
 6. Dust, Resick, Margolis, Mawrit & Greenbaum

مطالعات در این زمینه نشان می‌دهد توانمندسازی کارکنان باعث افزایش تعهد به سازمان می‌شود (مرادی و حمیدی، ۲۰۱۵). وو و چن (۲۰۱۸) نیز در پژوهشی با عنوان سرمایه روان‌شناختی جمعی: پیوند رهبری مشترک، تعهد سازمانی و خلاقیت که در ۵۲ هتل و روی ۲۶۷ تن از کارکنان انجام شد بدین نتیجه رسیدند سرمایه روان‌شناختی می‌تواند بر رهبری و هدایت افراد، تعهد سازمانی و نیز خلاقیت آنان اثرگذار باشد (وو و چن، ۲۰۱۸). هم چنین ژانگ، یی و لی (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان همبستگی توانمندسازی ساختاری، توانمندسازی روان‌شناختی و خستگی عاطفی پرستاران بدین نتیجه رسیدند توانمندسازی روان‌شناختی پرستاران ضمن کاهش خستگی عاطفی پرستاران توانایی آنان در انجام وظایف شغلی را بالا برده و به مدیریت سازمان کمک می‌کند در تنظیم قوانین و مقررات بیمارستان در جهت کاهش تنش‌های کاری بهتر عمل نماید (ژانگ و همکاران، ۲۰۱۸). کبریایی، صباحی بیدگلی، آرانی و صراف رازی (۲۰۱۶) در پژوهش خود با عنوان تأثیر توانمندسازی روان‌شناختی بر تعهد سازمانی در پرستاران به این نتیجه رسیدند بین توانمندسازی روان‌شناختی و ابعاد آن شامل تعیین سرونوشت خود، صلاحیت و معنادار بودن شغل با تعهد سازمانی پرستاران رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (کبریایی و همکاران، ۲۰۱۶). همچنین نتایج تحقیقات رگو و همکاران (۲۰۱۱) نشان می‌دهد که فضیلت سازمانی بر تعهد افراد به سازمان اثر گذار است.

هانایشا (۲۰۱۶) نیز در تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر توانمندی کارکنان، کار تیمی و آموزش کارمندان در تعهد سازمانی که بر ۲۴۲ تن از کارکنان آموزش عالی مالزی انجام شد بدین نتیجه رسید آموزش کارکنان و توانمندسازی آنان بر تعهد سازمانی آن‌ها تأثیر معناداری دارد. هم‌چنین آموزش و توانمندسازی کارکنان نه تنها در جهت وظایف شغلی بلکه باید بر استقلال آنان نیز متمرکز باشد به نحوی که کارکنان بتوانند در کارهای تیمی با اعتماد به نفس ظاهر شوند و بخشی از کار را بر عهده گیرند. لذا آموزش و توانمندسازی‌ها هم باید ساختاری بوده و هم به لحاظ روحی افراد را برای این امر آماده گرداند (هانایشا، ۲۰۱۶). ودادی و مهرآرا (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی رابطه بین توانمندسازی و تعهد سازمانی (مطالعه موردی ادارات امور مالیاتی شهر تهران) پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد همبستگی نسبتاً قوی میان توانمندسازی روان‌شناختی کارکنان و تعهد سازمانی آنان در جامعه مورد مطالعه وجود دارد. رضایی کلیدبری، باقرسلیمی و فلاحی (۲۰۱۳) نشان دادند بین توانمندسازی روان‌شناختی و تعهد سازمانی کارکنان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان داد سطح تحصیلات کارکنان می‌تواند نقش توانمندسازی روان‌شناختی را در ارتقای تعهد سازمانی تعدیل

-
1. Wu & Chen etl
 2. Zhang, Ye, Li
 3. Zhang
 4. Hanaysha & etl

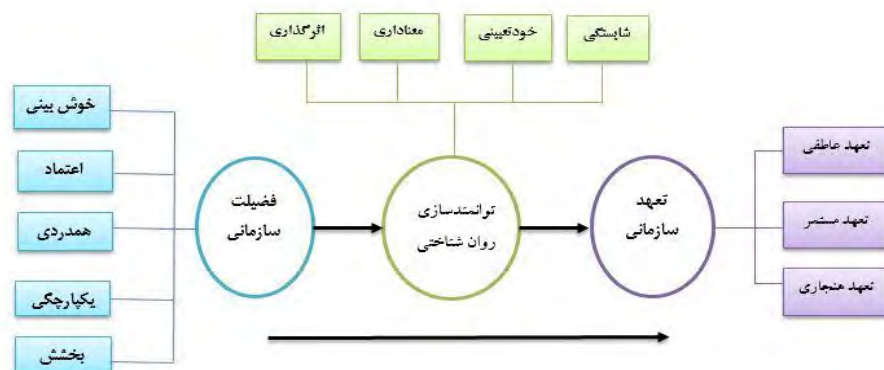
نماید. یافته‌های تحقیق تابع بردبار آقایی (۲۰۱۳) نیز بیانگر همبستگی مثبت بین توانمندسازی با تعهد سازمانی است.

چیسکول و وارما (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان تأثیر شور و اشتیاق و توانمندسازی بر رفتار شهروندی سازمانی و تعهد سازمانی به این نتیجه رسیدند ارتباط معناداری بین ایجاد اشتیاق به تدریس و توانمندسازی معلمان بر تعهد آنان و رفتار شهروندی سازمانی وجود دارد. هم‌چنین نتایج این تحقیق نشان داد توانمندسازی معلمان در جهت ایجاد خودباوری مثبت در آنان سبب می‌گردد شور و اشتیاق به تدریس در آنان افزایش یابد.

نتایج به دست آمده از بررسی پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد فضیلت سازمانی و توانمندسازی روان‌شناختی متغیرهایی هستند که بر تعهد سازمانی کارکنان تأثیر گذار می‌باشند و با تقویت فضیلت سازمانی و توانمندسازی روان‌شناختی در بین کارکنان تعهد سازمان کارکنان افزایش می‌یابد. تعهد به اهداف سازمانی در سازمان‌ها خصوصاً وزارت آموزش و پرورش که نهاد آموزشی در کشور است بسیار حائز اهمیت است. در این میان آموزش و پرورش در توسعه ورزش و تربیت ورزشکار نقش بسزایی بر عهده دارد. ریشه ورزش از وزارت آموزش و پرورش رشد می‌کند و از این حیث ورزش پرورشی پایه و اساس ورزش در حوزه‌های مختلف ورزش همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای هر کشوری است. بی‌شک با توجه به وجود سیزده میلیون دانش‌آموز در ایران انتظار می‌رود که این آینده‌سازان جامعه، اصلی‌ترین عنصر نظام تعلیم و تربیت کشور و پشتوانه اصلی ورزش در سطوح قهرمانی باشند. درس تربیت بدنی در برنامه آموزشی مدارس بخش مهم و سازنده‌ای به حساب می‌آید. توجه به این درس تا آنجا اهمیت دارد که مواد اول و دوم منشور "یونسکو"، تربیت بدنی و ورزش را حق اساسی تمام کودکان و نوجوانان می‌داند و به منظور ایجاد تعادل و تقویت رابطه فعالیت جسمانی و دیگر اجزای آموزش و پرورش، مؤسسات ملی هر کشور را برای بهبود و توسعه تربیت بدنی موظف می‌کند. زیرا بدون توجه به درس تربیت بدنی، تعلیم و تربیت دانش‌آموزان ناقص خواهد ماند (محمدی، ۲۰۱۰). درس تربیت بدنی به عنوان یکی از بخش‌های متداول در برنامه‌ی تحصیلی مدارس، مشتمل بر آموزش رشد، تقویت و مراقبت از بدن و حفظ آمادگی بدنی است. هم‌چنین همه توانایی‌های شناختی و مهارت‌های حرکتی را از طریق ورزش، تمرین و انواع فعالیت‌های بدنی تقویت می‌کند. اما بر اساس مطالعات گوناگون مشخص شد ورزش آموزشگاهی در کشور ما به خوبی سر و سامان داده نشده و نتایج خوبی را در مسابقات برون مرزی کسب نکرده است و حتی در خیلی موارد آمادگی لازم برای حضور در مسابقات منطقه‌ای، استانی، ملی و بین‌المللی را به دست نیاورده است. لذا احتمال می‌رود که این مسئله ناشی از سه حوزه اصلی مدیریت، امکانات و نیروی انسانی متخصص آن باشد. معلمان ورزش به عنوان نیروی

انسانی وزارت آموزش و پرورش نقش بسزایی در تربیت ورزشکاران آتی این مرز و بوم ایفا می‌کنند. از آنجا که دانش‌آموزان امروز، مدیران و گردانندگان جامعه فردا، سلامت جامعه ایران و نیرومندی قهرمانان پهلوان منش المپیک‌های آینده هستند، نیاز به وجود معلمان تربیت بدنی دارند که با برخورداری از ویژگی‌های رفتاری چون تعهد، فداکاری، وظیفه‌شناسی و فضیلت شهروندی به رشد مداوم این درختان نوپای آموزش و پرورش کمک کنند. در این میان نگرش، تفکر و دیدگاه فرد نسبت به شغل خود تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر رفتارهای آتی وی در سازمان دارد. توانمندسازی معلمان به ایجاد ادراک مثبت آنها از قدرت استقلال و کنترل بر کارشان بر می‌گردد و این حس، قدرت خودتعیینی، خودارزشی و اعتقاد به خودکارآمدی را تقویت می‌کند. معلمان به واسطه دانش و تخصص خود دارای قدرت نهفته هستند و در واقع توانمندسازی روان‌شناختی به آزادسازی این قدرت منجر می‌شود که مزایایی چون بهبود و افزایش احساس تعهد و تعلق در معلمان به مدرسه را به وجود می‌آورد. شکی نیست که باید با انجام تحقیقات گسترده در این رابطه در جهت افزایش انگیزش و احساس توانمندی معلمان و در نتیجه بهبود تعهد و عملکرد کوشید. معلم به عنوان مدرس، بر نگرش و رفتار دانش‌آموزان و همکاران تأثیرگذار است؛ لذا به عنوان مهره‌ای اثرگذار در پرورش ورزشکارانی لایق ضروری است که رفتار معلمان مورد کنکاش قرار گیرد. نتایج این تحقیق می‌تواند منجر به آرایه الگوی ارتقای تعهد سازمانی معلمان از طریق توانمندسازی روان‌شناختی و فضیلت سازمانی شود. سیاست‌گذاران و مدیران عالی آموزش و پرورش و تربیت بدنی نیز می‌توانند از نتایج این پژوهش جهت برنامه‌ریزی برای توانمندسازی روان‌شناختی بیشتر معلمان تربیت بدنی و در نتیجه افزایش فضیلت سازمانی و بروز تعهد سازمانی آنان استفاده کنند.

با توجه به مطالب ذکر شده و با توجه به نقش معلمان تربیت بدنی مدارس در رشد و شکوفایی استعدادهای ورزشی این تحقیق در پی بررسی نقش میانجی توانمندسازی روان‌شناختی در اثر ارتباط فضیلت سازمانی بر تعهد سازمانی است.

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی محسوب می‌شود. از نظر هدف از نوع کاربردی است. این تحقیق توصیفی-همبستگی است که به روش میدانی انجام شده است. به منظور ارزیابی روابط بین متغیرها در مدل مفهومی پیشنهاد شده از الگوی معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه معلمان تربیت بدنی شاغل در اداره آموزش و پرورش استان کرمانشاه در سال تحصیلی ۲۰۱۶-۲۰۱۵ است. تعداد آنها با توجه به اطلاعات گرفته شده از واحد کارگزینی اداره کل آموزش و پرورش استان کرمانشاه ۱۲۳۰ نفر بود. به منظور اجرای مدل سازی معادله ساختاری توجه به پیش فرض اساسی این رویکرد حائز اهمیت است و بایستی پیش از اجرای مدل مورد بررسی قرار گیرد. یکی از این پیش فرض‌ها حجم بهینه نمونه است. مولر (۱۹۹۹) برای تعیین حجم نمونه از نسبت حجم نمونه به پارامتر آزاد برای برآورد استفاده می‌کند. وی حداقل این نسبت را ۵ به ۱، حد متوسط آن را نسبت ۱۰ به ۱ و حد بالای آن را نسبت ۲۰ به ۱ عنوان می‌کند. با این حال در پژوهش حاضر با مدنظر قراردادن حد بالای نسبت حجم نمونه به تعداد متغیرهای مشاهده شده و پارامترهای آزاد، پیچیدگی مدل، روش برآوردهای پارامترهای آزاد برآورد حداکثر درست‌نمایی (نیاز داشتن به حجم نمونه بالا)، حجم داده‌های مفقود (کمتر از ۵ درصد) و رابطه نرمالیتی چند متغیره با حجم نمونه اصل بر این گذاشته شد که حجم نمونه ۳۲۰ نفر به منظور اجرای مدل سازی معادله ساختاری کفایت لازم را دارد؛ لذا ۳۲۰ نفر معلم تربیت بدنی در همه مقاطع تحصیلی به عنوان نمونه در نظر گرفته شد. سپس به روش نمونه‌گیری تصادفی-خوشه‌ای مناطق تحصیلی در شهرستان‌های استان کرمانشاه جهت توزیع پرسش‌نامه انتخاب گردید و طی آن نمونه‌های پژوهش از شهرستان‌های کرمانشاه (۱۲۶

نفر)، اسلام آبادغرب (۷۶ نفر)، سرپل ذهاب (۳۹ نفر)، قصرشیرین (۳۲ نفر) و گیلانغرب (۴۷ نفر) با توجه به شباهت فرهنگی که داشتند، به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در این پژوهش به منظورگردآوری اطلاعات و داده‌ها از پرسش‌نامه تعهد سازمانی آلن و مایر^۱ (۱۹۹۱) (۲۴سؤال)، پرسش‌نامه فضیلت سازمانی کامرون، بریت و کازا^۲ (۲۰۰۴) (۱۵سؤال) و پرسش‌نامه توانمندسازی روان‌شناختی اسپریتزر^۳ (۱۹۹۵) (۱۲سؤال) استفاده شد. پایایی پرسش‌نامه تعهد سازمانی (۰/۸۱)، پرسش‌نامه فضیلت سازمانی (۰/۸۷) و پرسش‌نامه توانمندسازی روان‌شناختی (۰/۸۳) محاسبه گردید. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. سپس تحلیل‌های مربوط به مفروضه‌های زیربنایی الگویابی معادلات ساختاری انجام گرفت. همچنین، تحلیل‌های پیچیده‌تر برای ارزیابی برازندگی مدل پیشنهادی انجام گرفت که همگی از طریق الگویابی معادلات ساختاری، با استفاده از روش آماری برآورد حداکثر درست‌نمایی^۴ اعمال شدند. تمامی تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزارهای اس پی اس اس ۱۹ و لیزرل ۸/۵۴ انجام گرفتند

نتایج

جدول شماره ۱ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های تحقیق را بر حسب جنسیت، وضعیت تأهل، تحصیلات و سابقه خدمت و رشته تحصیلی نشان می‌دهد.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های تحقیق

ویژگی	متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۱۷۵	۵۴/۷
	مرد	۱۴۵	۴۵/۳
وضعیت تأهل	مجرد	۱۰۰	۳۱/۲۵
	متاهل	۲۲۰	۶۸/۷۵
تحصیلات	کاردانی	۳۴	۱۰/۶
	کارشناسی	۱۶۷	۵۲/۲
	کارشناسی ارشد	۱۱۹	۳۷/۲

1. Allen & Meyer
2. Britt and Casa
3. Spreader's
4. Maximum Likelihood Estimation
5. SPSS
6. Lisrel

ادامه جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های تحقیق

ویژگی	متغیر	فراوانی	درصد
سابقه خدمت	کمتر از ۵ سال	۸۰	۲۵
	۵ تا ۱۰ سال	۱۰۰	۳۱/۲۵
	۱۰ سال به بالا	۱۴۰	۴۳/۷۵
رشته تحصیلی معلمان	تربیت بدنی	۲۷۶	۸۶/۲۵
	غیر تربیت بدنی	۴۴	۱۳/۷۵

یافته‌های توصیفی تحقیق نشان داد از ۳۲۰ نفر آزمودنی شرکت‌کننده ۱۷۵ نفر زن و ۱۴۵ نفر مرد هستند. ۳۱/۲۵ درصد آزمودنی‌ها مجرد بودند. ۵۲/۲ درصد دارای مدرک کارشناسی بودند. ۴۳/۷۵ درصد دارای سابقه خدمت ۱۰ سال به بالا داشتند و ۸۶/۲۵ درصد در رشته تربیت بدنی تحصیل کرده بودند.

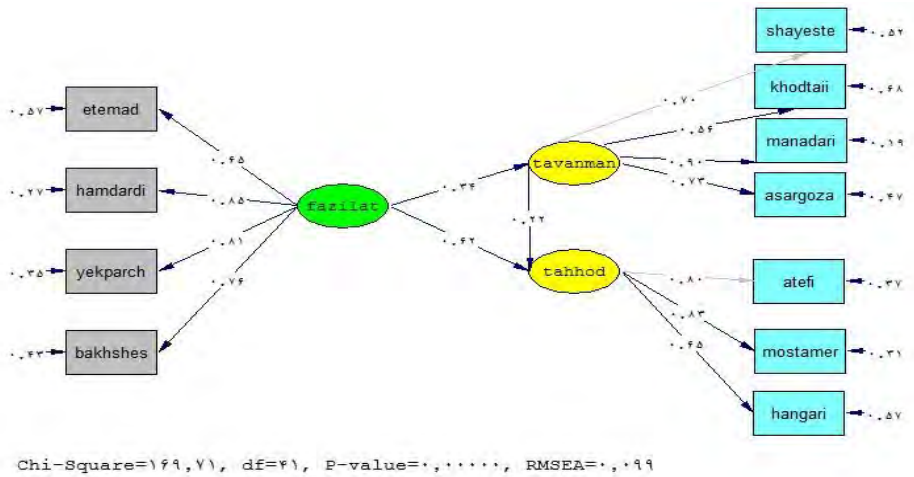
جدول شماره ۲ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش شامل فضیلت سازمانی، توانمندسازی روان‌شناختی و تعهد سازمانی را نشان می‌دهد.

جدول ۲- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
فضیلت سازمانی	۴/۶۲	۰/۵۹۱
توانمندسازی روان‌شناختی	۴/۱۶	۰/۴۰۵
تعهد سازمانی	۳/۹۳	۰/۳۴۹

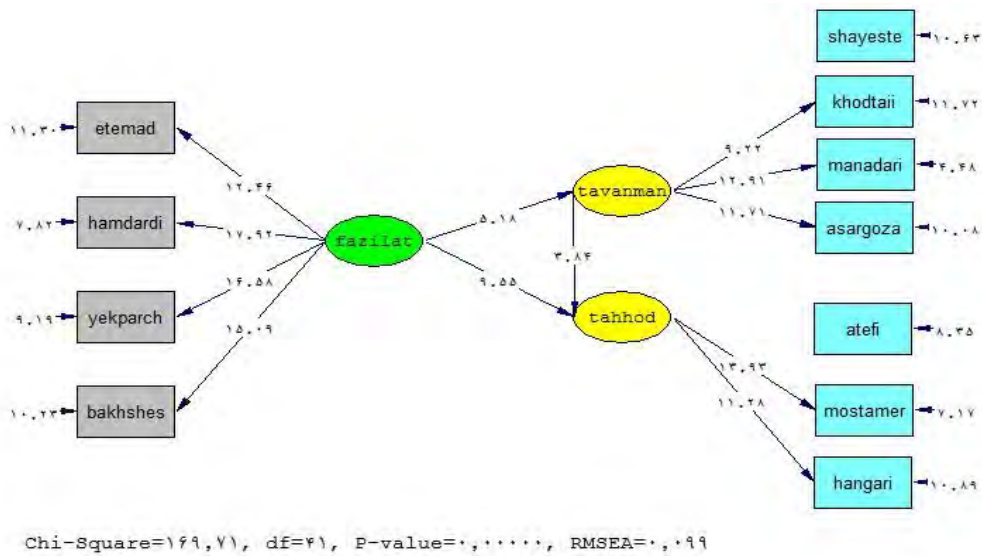
نتایج به دست آمده در جدول ۲ نشان می‌دهد میانگین متغیرهای پژوهش در جامعه آماری بیشتر از میانگین فرضی است. به عبارت دیگر نمونه‌های آماری وضعیت متغیرهای مورد بررسی در پژوهش را بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. همچنین با توجه به مقدار شاخص انحراف معیار پراکندگی داده‌ها از شاخص میانگین در حد معمول یا به عبارتی متوسط برآورد می‌شود.

مدل تحقیق به صورت سه متغیره و به منظور تشخیص مسیر غیر مستقیم به اجرا در آمد. بر این اساس در شکل ۱ مدل نهایی تحقیق در حالت استاندارد ارائه گردیده است.

شکل ۱- مدل نهایی تحقیق در حالت استاندارد

شکل ۲ نیز مدل نهایی تحقیق را در حالت معناداری نشان می‌دهد.

شکل ۲- مقدار تی مربوط به مدل نهایی تحقیق

جدول شماره ۳ تحقیق شاخص‌های نیکویی برازش و میزان مطلوبیت آنها در مدل فضیلت سازمانی و تعهد سازمانی را نشان می‌دهد.

جدول ۳- شاخص‌های نیکویی برازش و میزان مطلوبیت آنها در مدل فضیلت سازمانی و تعهد سازمانی

نتیجه	ملاک	مقادیر مشاهده شده	شاخص‌های برازش	
تأیید	عدم معناداری	۱۶۹/۷۱	χ^2	خی دو
تأیید	عدم معناداری	۴/۱۳	χ^2/df	خی دو به هنجار شده
تأیید	بیش از ۰/۸۰	۰/۸۶	AGFI	شاخص نیکویی برازش اصلاح شده
تأیید	بیش از ۰/۹۰	۰/۹۱	GFI	شاخص نیکویی برازش
تأیید	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۲	RMR	ریشه میانگین مربعات باقیمانده
تأیید	بیش از ۰/۹۰	۰/۹۵	CFI	شاخص برازش تطبیقی بنتلر
تأیید	بیش از ۰/۹۰	۰/۹۳	NFI	شاخص برازش هنجار شده
تأیید	بیش از ۰/۹۰	۰/۹۳	NNFI	شاخص برازش هنجار نشده
تأیید	بیش از ۰/۹۰	۰/۹۵	IFI	شاخص برازندگی فزاینده
تأیید	بیش از ۰/۹۰	۰/۹۱	RFI	شاخص برازش نسبی
تأیید	بیش از ۰/۶۰	۰/۶۹	PNFI	شاخص برازش تعدیل یافته هنجار شده
تأیید	۰/۱ و کمتر از ۰/۱	۰/۰۹	RMSEA	ریشه میانگین مربعات مجذورات

با توجه به داده‌های جدول ۳ مشخص گردید مقدار آماره χ^2 برابر ۱۶۹/۷۱ معنادار است. مقدار ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) که شاخص دیگر نیکویی برازش است نیز ۰/۰۹ است که با توجه به این که کمتر از ۰/۱ است قابل قبول است. سایر شاخص‌ها شامل GFI، CFI، NFI، NNFI، IFI، RFI همگی چون بالاتر از ۰/۹ هستند نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل هستند. همچنین شاخص PNFI بالاتر ۰/۶ با مقدار ۰/۶۹ نیز نشان‌دهنده برازش خوب مدل است و در نهایت شاخص RMR با مقدار ۰/۰۲ چون کمتر از ۰/۰۵ است نشان‌دهنده برازش خوب مدل است. جدول شماره ۴ نتایج نهایی مدل‌یابی معادلات ساختاری متغیرهای تحقیق را برای مسیرهای مستقیم و غیر مستقیم نشان می‌دهد.

جدول ۴- نتایج نهایی مدل یابی معادلات ساختاری برای مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم

نتیجه	مقدار تی	اثر کل	اثر غیر مستقیم	اثر مستقیم	مسیر ساختاری
تأیید	۹/۵۵	۰/۶۲	-	۰/۶۲	مسیر فضیلت سازمانی و تعهد سازمانی
تأیید	۵/۱۸	۰/۳۴	-	۰/۳۴	مسیر فضیلت سازمانی و توانمندسازی روان‌شناختی
تأیید	۳/۸۴	۰/۲۲	-	۰/۲۲	مسیر توانمندسازی روان‌شناختی و تعهد سازمانی
تأیید	۳/۱۲	۰/۶۹	۰/۰۷	۰/۶۲	مسیر فضیلت سازمانی و تعهد سازمانی از طریق متغیر میانجی توانمندسازی روان‌شناختی

با توجه به نتایج جدول ۴ و مدل نهایی تحقیق مشخص گردید فضیلت سازمانی از طریق متغیر میانجی توانمندسازی روان‌شناختی بر تعهد سازمانی با ضریب اثر ۰/۶۹ اثر غیرمستقیم، مثبت و معناداری دارد ($t=۳/۱۲$).

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌گونه که بیان شد هدف پژوهش حاضر تعیین نقش توانمندسازی روان‌شناختی در ارتباط بین فضیلت سازمانی با تعهد سازمانی است. در ابتدا تأثیر فضیلت سازمانی بر تعهد سازمانی مورد تحلیل قرار گرفت و یافته‌ها نشان از تأثیر مستقیم و معنادار و مثبت فضیلت سازمانی بر تعهد سازمانی (آماره تی=۹/۵۵، ضریب اثر=۰/۶۲) داشت که با نتایج تحقیقات مشبکی اصفهانی و رضایی (۲۰۱۳)، چیساکول و وارما (۲۰۱۶)، گوسل و توکماک (۲۰۱۲)، نئوبرت، کارلسون، کاسمر، روبرتس و چونکو (۲۰۰۹) و کماری و دجافر (۲۰۱۳) همسو است. از دیرباز درس ورزش در مدارس از سوی دانش‌آموزان و برخی از همکاران به عنوان ساده‌ترین درس و بعضاً کلاسی تفریحی در مدرسه تلقی می‌شد. این امر همیشه سبب آزردن خاطر شدن معلمان ورزش به سبب کمتر جدی گرفتن این درس و شغل شریف آنان می‌شد. طبیعی است که این‌گونه برداشتهای سطحی و بدون آگاهی از درس ورزش در مدارس بر نحوه فعالیت معلمان ورزش اثرگذار خواهد بود و در مواردی حتی می‌تواند منجر به کم شدن تعهد سازمانی در آنان شود. لذا فراهم آوردن محیطی با فضایل سازمانی در مدرسه و آموزش پرورش برای معلمان ورزش می‌تواند نتایج بسیار عظیمی در رابطه با ورزش دانش‌آموزان به همراه داشته باشد.

مفهوم فضیلت اشاره به شایستگی اخلاقی فطری دارد که از طریق فعالیت‌های انسانی منجر به بهبود

اخلاق اجتماعی می‌شود (هسل، ۲۰۱۳). نسبت دادن خصیصه فضیلت به سازمان، مبین آن است که سازمان از توانمندی لازم برای ایجاد، تقویت و حمایت از فعالیت‌های پرهیزکارانه و فضیلت محور در اعضای خود برخوردار است (دانایی فرد و همکاران، ۲۰۱۳).

زمانی که معلمان ورزش در محیطی فعالیت نمایند که با رفتارهای اخلاقی، صداقت و اهمیت به سایرین و عدالت میان فردی همراه است، رضایت شغلی بالاتر و تعهد بیشتری به سازمان‌شان خواهند داشت. این که معلمان ورزش باور داشته باشند که استانداردها و هنجارهای اخلاقی برای تصمیم‌گیری در محل تدریس آنها وجود دارد و شاهد تبادلات مثبت در محیط کارشان باشند، بر گرایش‌های آنان نسبت به سازمان‌شان اثرگذار خواهد بود و باعث بهبود تعهد سازمانی می‌شود و نتیجه آن را می‌توان در بهبود روابط با دانش‌آموزان، آموزش‌های مؤثرتر و در کل انجام وظیفه بهتر شاهد بود. در واقع زمانی که معلم ورزش حس کند کاری که انجام می‌دهد مفید و با معناست و در واقع شغل وی تأثیر بسزایی در بهبود دانش‌آموزانش و در کل جامعه دارد سبب می‌شود که وی تماماً (از لحاظ فیزیکی، ذهنی، احساسی و معنوی) خود را وقف آموزش و پرورش افراد نماید و حتی بیش از حد تعیین شده حدود وظایف خود کار کند. این سبب می‌شود در نهایت آنها پیوند عاطفی بیشتری با سازمان خویش که همان آموزش و پرورش و مدرسه است، پیدا کنند. در واقع محیط کار می‌تواند به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر عملکرد و تعهد کارکنان محسوب شود. لذا پرورش فضیلت سازمانی (از طریق صداقت، احترام بین فردی، شفقت و ترکیب استانداردهای بالای عملکرد با توجه به فرهنگ بخشش و یادگیری از اشتباهات) موجب ارتقاء سلامت عاطفی معلمان ورزش و ترویج تعهد در آنان می‌شود. سپس به بررسی تأثیر فضیلت سازمانی بر توانمندسازی روان‌شناختی پرداخته شد. نتایج نشان داد فضیلت سازمانی تأثیر مستقیم و مثبت و معناداری بر توانمندسازی روان‌شناختی دارد (آماره تی=۵/۱۸، ضریب اثر=۰/۳۴). این یافته با نتایج پژوهش داست و همکاران (۲۰۱۸)، چیساکول و وارما (۲۰۱۶)، لاپینگر (۲۰۰۴) مطابقت دارد.

فضیلت سازمانی منجر به بهبود سلامتی جسمی و روانی کارکنان می‌شود (گران و همکاران، ۲۰۰۷). فضیلت سازمانی باعث ارتقاء خوش‌بینی کارکنان می‌شود و این حس را در آنها به وجود خواهد آورد که در انجام دادن مطلوب کارها موفق خواهند شد؛ حتی زمانی که با چالش‌های عمده روبه‌رو شوند (بهزادی و همکاران، ۲۰۱۳). این خوش‌بینی منجر به احساس روانی مطلوب در کارکنان می‌شود که کارکنان را از نظر روانی برای انجام امور سخت و طاقت فرسا نیز آماده می‌کند. با توجه به این که توانمندسازی روان‌شناختی فرایند افزایش احساس شایستگی در کارکنان از طریق شناسایی و حذف

-
1. Hessel
 2. Grant et al

شرایطی است که موجب ناتوانی آنها شده است (ودادی و مهرآرا، ۲۰۱۳)، فضیلت سازمانی می‌تواند توانمندسازی روان‌شناختی، به عنوان یک حالت روانی و انگیزشی ذاتی که در آن کارکنان در رابطه با کارشان احساس مسئولیت دارند را تقویت نماید و این احساسات برخاسته از انگیزه درونی کارکنان، آن‌ها را به عضو فعال در سازمان تبدیل می‌کند (فرازی و فینشمیت، ۲۰۱۲).

زمانی که سازمانی دارای فضیلت بالایی چه در سطح فردی و چه در سطح گروهی باشد بدین معنا است که توانایی تقویت و حمایت از فعالیت‌های پرهیزکارانه و فضیلت محور در اعضای خود برخوردار است که این امر می‌تواند موجب توانمندسازی روان‌شناختی و عملکرد مؤثر در کارکنان شود. مدیرانی در ارتقاء توانمندسازی روان‌شناختی کارکنان خود موفق هستند که اخلاقیات نیکی هم چون اعتماد، بخشش، صداقت، شفقت و خوش‌بینی را در محیط سازمان خود رواج دهند. در مدارس مدیران باید با هدایت از آموزش و پرورش کل این رویه را اجرا نمایند و با توانمند ساختن معلمان خود از جمله معلمان ورزش مدارس خود را در برابر بحران‌های احتمالی حفظ کنند و موقعیت‌های طلایی را برای مدرسه و جامعه ایجاد کنند. توانمند شدن یک معلم ورزش می‌تواند سبب شناسایی و پرورش استعدادهای ورزشی‌ای شود که می‌تواند برای استان و کشور خود افتخار آفرینی کند و همچنین یک معلم ورزش توانمند می‌تواند دانش‌آموزانی با علم و آگاهی بیشتر به ورزش بار آورد. در یک سازمان با فضیلت، احساس قدردانی به‌واسطه کاری که فرد انجام می‌دهد، ممکن است کارکنان را ترغیب به تلافی با رفتارهایی می‌کند که به نفع سازمان و دیگران است. این احساس که آنها کار معناداری انجام می‌دهند باعث می‌شود که خود را وقف سازمان کنند (از لحاظ جسمی، ذهنی، هیجانی و معنوی) و به کار به صورت یک معنویت نگاه کنند تا یک شغل. این امر به نوبه خود باعث می‌شود تا آنها به صورت مؤثر با سازمان پیوند یافته و احساس توانمندسازی روان‌شناختی ارتقاء یابد. درک وجود فضیلت در سازمان به واسطه اثری که بر روی احساسات مثبت افراد سازمان و توسعه احساساتی چون احساسات شایستگی، معناداری، خودمختاری و اثرگذاری بر سازمان خواهد گذاشت، در نهایت به شکل‌گیری سازمانی اثربخش و کارا کمک خواهد کرد. این امر با افزایش عملکرد معلمان در حیطه‌هایی که در شرح شغلی آنها وجود ندارد نمود پیدا می‌کند و طی آن با افزایش فضیلت سازمانی، رفتار شهروندی معلمان در سازمان افزایش پیدا می‌کند. این سبب می‌شود معلمان عملکردی بیش از آنچه که سازمان از آنها انتظار دارد از خود به‌جای می‌گذارند، به همکاران خود کمک می‌کنند و برای شیوع راستی و درستی در سازمان تلاش می‌کنند. می‌توان با رواج توانمندسازی و فضیلت در سازمان این حس را بیش از پیش در معلمان ورزش به عنوان سکنداران آموزش ورزشی در کشور ایجاد نمود. با بسط و گسترش فرهنگ اعتماد در بین معلمان ورزش می‌توان به جای ارزش‌های منفی مانند دروغ،

کلاهدرداری، چاپلوسی، نفاق و غیره، ارزش‌های اخلاقی مثبت مانند صداقت، راستگویی، انصاف، امانت-داری، تعهد و شهامت را در بین این افراد پروراند. بخشش نیز فرایند گذشتن از خطای دیگران است که برای معلمان ورزش سبب پیامدهای رهایی از احساس منفی نسبت به فرد خطاکار، غلبه بر رنجش حاصل از بدی و پرهیز از عصبانیت، دوری، جدایی و انتقام نسبت به فرد خطاکار در مواجهه با شاگردان و یا همکاران می‌شود. همدردی به این معناست که کارکنان به یکدیگر توجه دارند و ابراز همدردی در بین آنها شایع است. در این حالت معلمان ورزش در صورت داشتن مشکلات شغلی و شخصی، از نظر روانی مورد حمایت همکاران خود قرار می‌گیرند. همچنین یکپارچگی به پایبندی ارزش‌های اخلاقی اشاره می‌کند که تمامی این موارد در صورت وجود در بین معلمان ورزش توانایی قدرت بخشیدن و تغییر در فرهنگ و شهامت در ایجاد و هدایت یک محیط سازمانی را موجب می‌شود که هم از نظر ساختاری، هم روان‌شناختی و هم از منظر انگیزشی موجب توانمندسازی معلمان می‌گردد. نتایج دیگر پژوهش نشان داد توانمندسازی روان‌شناختی اثر مستقیم و مثبت و معناداری بر روی تعهد سازمانی دارد (آماره تی=۳/۸۴، ضریب اثر=۰/۲۲). این یافته با نتایج پژوهش‌های رضایی کلید بری و همکاران (۲۰۱۳)، ژانگ و همکاران (۲۰۱۸)، هانایشا (۲۰۱۶)، چن و چینگ (۲۰۰۸)، لیا و چیا (۲۰۰۷) همسویی دارد.

توانمندسازی اشاره به فرایند به دست آوردن قدرت، توسعه دادن قدرت و تصرف در قدرت یا ارائه تسهیلات در کسب قدرت است (هولینورث، ۲۰۱۱). به طوری که توانمندسازی روان‌شناختی ادراک افراد از محیط کار را افزایش می‌دهد (ازباش و تل، ۲۰۱۵). از آنجا که توانمندسازی معمولاً با تفویض اختیار و قدرت همراه است، به دادن آزادی عمل ختم خواهد شد. اعطای آزادی عمل و اختیار انجام کار موجبات بهبود نگرش افراد به کار را فراهم خواهد کرد؛ به گونه‌ای که تا اندازه زیادی کار را از خود بپندارند و تعهد آنان به کاری که انجام می‌دهند افزایش می‌یابد (صفری و همکاران، ۲۰۱۶). از طرفی به عقیده جوو و شیم (۲۰۱۰) تعهد سازمانی، اشاره به وابستگی یا ارتباط روان‌شناختی فرد با سطوح کلی سازمان دارد به طوری که با افزایش توانایی ارتباط روان‌شناختی فرد با سطوح کلی سازمان، تعهد وی به سازمان افزایش پیدا می‌کند.

هنگامی که معلمان ورزش با داشتن احساس استقلال و آزادی در انجام فعالیت‌های کاری خود و خود سامانی احساس توانمندی کنند و خود را در تصمیمات سازمانی اثربخش ببینند و در پیامدها مشارکت داشته باشند، نسبت به سازمان خود متعهد می‌شوند و در جهت بهبود عملکرد بهتر سازمان تلاش بیشتری می‌کنند و در برابر سازمان خود احساس مسئولیت می‌کنند. کارکنان توانمند با استفاده از

1. Hollingworth
2. Özbas & Tel
3. Joo, B. K., & Shim

ابعاد توانمندسازی روان‌شناختی (خود کارآمدی، خود تعیینی، معناداری، تأثیر و اعتماد) قادر خواهند بود سازمان را از بحران نجات دهند و با ایجاد فرصت‌های طلایی در کسب و کار، تعهد و وفاداری خود را به سازمان نشان دهند. از طرف دیگر توانمندسازی روان‌شناختی باعث می‌شود احساس انجام کارها با کفایت لازم، احساس آزادی عمل در تعیین فعالیت‌های مورد نیاز برای انجام وظایف شغلی، احساس با ارزش بودن اهداف شغلی، احساس علاقه‌مندی، گشودگی در کارکنان فراهم شود و در نهایت کارکنان حس کنند وجودشان برای سازمان مفید است که موجبات افزایش تعلق و تعهد کارکنان به سازمان را فراهم می‌سازد. در واقع توانمندسازی در معلمان ورزش نه تنها اعتماد به نفس را در آنان بالا می‌برد بلکه محرکی است که به واسطه آن معلمان ورزش می‌توانند در پی دستیابی به بالاترین سطح علمی در شغل خود تلاش نمایند و در شغل خود به خودمختاری و استقلال برسند و نیز بتوانند با تأثیرگذاری بر روند اجرایی و عملیاتی شغل خود به تعهد سازمانی برسند که این موجبات خرسندی معلمان ورزش و هم مدیران آموزشی را فراهم می‌آورد. در پایان نتایج نشان داد فضیلت سازمانی از طریق متغیر میانجی توانمندسازی روان‌شناختی بر تعهد سازمانی اثر غیر مستقیم، مثبت و معناداری دارد (آماره تی=۳/۱۲، ضریب اثر=۰/۶۹). پیشتر گفتیم فضیلت سازمانی به این معنی است که سازمان جهت‌گیری مثبتی در خصوص فضیلت دارد و فضیلت سازمانی انگیزه اصلی این سازمان‌های مثبت‌نگر است که این به نوبه خود منجر به افزایش رفاه و سلامتی کارکنان و متعاقباً تسهیل بهبود سازمانی می‌شود. فضیلت سازمانی به کارکنان در جهت تعالی و کمال کمک می‌نماید. وجود چنین فضایی در سازمان احساس معناداری، شایستگی و مؤثر بودن، را در افراد تقویت کرده و موجب مشارکت با یکدیگر می‌شود. از سوی دیگر این عوامل می‌تواند سهم مؤثری در ایجاد توانمندی و انگیزه در عملکرد کاری و تعهد و پایبندی افراد فراهم سازد. فضیلت سازمانی موجب بهبود سلامت روانی و جسمانی کارکنان می‌شود. سلامتی و داشتن انرژی مثبت نیز به نوبه خود پایبندی کارکنان را افزایش می‌دهد و از ترک خدمت آنها جلوگیری می‌کند. به طور کلی می‌توان بیان داشت معلمان ورزش با افزایش فضیلت سازمانی توانمندتر می‌شوند. زیرا فضیلت سازمانی و حاکم شدن جوی از اعتماد در محیط کار معلمان ورزش سبب می‌شود آنان جهت‌گیری فعالی به نقش کاری خود نشان دهند و به احتمال بسیار زیاد فراتر از وظیفه خود عمل کنند، میل کمک به سازمان را در خود رشد دهند و یک احساس ذهنی مثبت نسبت به کارشان پیدا کنند. در نهایت این که مجذوب کارشان شوند، لذا این احساسات مثبت نسبت به کار باعث می‌شود آنها تمایل به ماندگاری‌شان در محیطی که آن کار را برایشان ایجاد نموده بیشتر گردد و اینکه نسبت به سازمان متعهدتر شوند. با توجه به نتایجی که در این تحقیق به دست آمد پیشنهاد می‌گردد در راستای ارتقاء سطح فضیلت سازمانی، برای کلیه کارکنان سازمان اعم از مدیران و معلمان ورزش دوره‌های آموزشی در نظر گرفته شود تا از طریق بر پایی این دوره‌ها برای

همه افراد سازمان فرصت‌هایی جهت درک مشکلات واقعی و باور به توانایی خود برای عمل کردن بر اساس ارزش‌های تعیین شده، به کمک بحث‌های عمیق در محیط کار فراهم شود. تبدیل شدن فعالیت‌های اخلاقی در سازمان‌های دولتی به عنوان ابزار خودنمایی یا ریاکاری و پایبندنبودن مدیران ارشد آموزش و پرورش به اخلاق محوری، چرخه منفی را در آموزش و پرورش رقم زده است که معلمان ورزش را بیش از پیش به سوی عدم پایبندی به اخلاقیات رهنمون خواهد ساخت. در این راستا می‌توان بیان داشت که بازنگری در فرهنگ سازمانی و استراتژی‌های سازمانی در آموزش و پرورش می‌تواند راهگشا باشد. همچنین به منظور افزایش توانمندسازی روان‌شناختی و تعهد سازمانی معلمان ورزش مدارس مدیران مدارس و آموزش و پرورش کل باید اقداماتی را به منظور افزایش درک از فضیلت سازمانی انجام دهند و به این منظور مدیران مدارس باید اعتماد و اطمینان و احترام کارکنان به یکدیگر را افزایش دهند، برای این منظور مدیران مدارس می‌توانند منشور اخلاقی جدید در مدارس خود تعریف کنند و حتی برای هر رشته درسی نیز اختصاصاً منشور اخلاقی در نظر بگیرند. داشتن صداقت و رازداری مدیران باعث افزایش درک از فضیلت سازمانی خواهد شد و نیز مدیران می‌توانند از متخصصانی جهت سخنرانی در مدارس جهت آموزش اعتمادسازی استفاده نمایند. رشد چنین ویژگی‌هایی در افراد باعث افزایش وفاداری شان به سازمان می‌شود. انجام همین موارد و برگزاری گرد همایی‌های در سطح آموزش و پرورش نیز توصیه می‌گردد زیرا تا مدیران مدارس آموزش نبینند نمی‌توانند آن را در مدارس پیاده سازی کنند لذا مسئولین آموزش و پرورش می‌توانند با برگزاری دوره‌های آموزشی در جهت تقویت فضیلت سازمانی در مدارس تلاش نمایند تا موجبات افزایش تعهد سازمانی معلمان ورزش فراهم آید، برگزاری دوره‌های آموزشی روابط انسانی و سازمانی جهت ایجاد ارتباط اثر بخش میان مدیران و معلمان نیز می‌تواند روند توسعه محیط کاری بافضیلت و توانمندسازی معلمان جهت تعهد بیشتر به کارشان را سرعت بخشد.

منابع

1. Aghdasi S, Kiamanesh AR, Ebrahim AN. (2011). Emotional intelligence and organizational commitment: Testing the mediatory role of occupational stress and job satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(29), 1965-76. (persian)
2. Amini Khiyabani. Gh, Hamdi. K. (2016). The relationship between organizational virtue and the quality of work life of employees using analysis Stepwise Regression (Case Study: Bank of Gwain. *Journal of Human Resources Quarterly*, 11(46),77-100. (persian).
3. Behzady, E., Naami, A., Beshlideh, K. (2013). Relationship between Organizational Virtuousness and Organizational Citizenship Behavior, Spiritual Well-being and

- Organizational Loyalty in Employment of Karoon Oil and Gas Production Company. *Journal of Psychological Achievements*, 20(2), 256-233. (persion)
4. Cameron, K. S., Bright, D., & Caza, A. (2004). Exploring the Relationships between Organizational Virtuousness and Performance. *American Behavior Scientist*, 47(6), 766-790.
 5. Chen Fang, Huei and Ching Chen, Yi. (2008). The Impact of Work Redesign and Psychological Empowerment on Organizational Commitment in a Changing Environment: An Example From Taiwan's State-Owned Enterprises. *Journal of Public Personnel Management*. Washington, 37 (3), 279-302.
 6. Cheasakul, U., & Varma, P. (2016). The influence of passion and empowerment on organizational citizenship behavior of teachers mediated by organizational commitment. *Contaduría y Administración*, 61(3), 422-440.
 7. Daniyan Fard, H, Amollahi Boyuki, N, Fani, A , Rezaeian, A (2013). Inquiry about Variables Affecting on the Formation the Phenomenon of Organizational Well-being (Case Study: public organizations). *Management Researches*, 6(19), 5-24. doi: 10.22111/jmr.2013.1256. (persion)
 8. Dust SB, Resick CJ, Margolis JA, Mawritz MB, Greenbaum RL. (2018). Ethical leadership and employee success: Examining the roles of psychological empowerment and emotional exhaustion. *The Leadership Quarterly*, 12.
 9. Frazier ML, Fainshmidt S. Voice climate, work outcomes, and the mediating -role of psychological empowerment: a multilevel examination. *Group & Organization Management*. 2012;37(6):691-715
 10. Ghanbari. C , Hejazi. N. (2011). The Interactive Effect between Job Satisfaction Dimensions and Organizational Commitment. *Journal of Humanities Research*, 4 (12), 69-78. (persion)
 11. Ghobadi Yeganeh, A, Gholami, S, Rastegari. (2017). M. The Effect of Organizational Virtuality Dimension on the Recognition of Sports Organizations. *Organizational Behavioral Management in Sports Studies*, 4 (31), 87-81. (persion)
 12. Güçel C, Tokmak İ, Turgut H .(2012). The Relationship of the Ethical Leadership among the Organizational Trust, Affective Commitment and Job Satisfaction: Case Study of a University. *International Journal of Social Sciences and Humanity Studies*, 4(2), 101-10.
 13. Hanaysha, J., & Tahir, P. R. (2016). Examining the effects of employee empowerment, teamwork, and employee training on job satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 219, 272-282.
 14. Hessel, I. L. D. (2013). Developing a Virtuous Aspect of Leadership: A Case Study of The Virtues Project's Approach to Leadership Development (Master's thesis). Hollingworth, I(2011). Why leadership matters: empowering teachers to implement

- formative assessment, *Journal of Educational Administration*, Vol. 50 No. 3, 2012 pp. 365-379.
15. Joo, B. K., & Shim, J. H. (2010). Psychological empowerment and organizational commitment: the moderating effect of organizational learning culture. *Human Resource Development International*, 13(4), 425-441.
 16. Kebriaei, Ali, Mohammad Sabahi Bidgoli, Hamid Reza Seyedi Arani, and Sedigh Sarafrazy. The impact of psychological empowerment on organizational commitment among nurses. *International Journal of Hospital Research* 5, no. 4 (2016): 132-136. (persion)
 17. Komari N and Djafar F (2013) Work Ethics, Work Satisfaction and Organizational Commitment at the Sharia Bank, Indonesia. *International Business Research*. 6 (12) 107-17.
 18. Khoshui. M , Nouri. A. (2013). Investigating factor structure of organizational virtue and the role of organizational citizenship behavior. *Knowledge and Research in Applied Psychology*, 14 (4), 34-26. (persion)
 19. Laschinger HK, Finegan JE, Shamian J, Wilk P. (2004). A longitudinal analysis of the impact of workplace empowerment on work satisfaction. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 25(4), 527-45.
 20. Laschinger HKS, Finegan J, Shamian J, Wilk P. (2004). A longitudinal analysis of the impact of workplace empowerment on work satisfaction. *Journal of Organizational Behavior*, 25(4), 527-45.
 21. Liu, M.M. Anita. Chiu, W.M. Fellows, Richard .(2007). Enhancing commitment through work empowerment. *Journal: Engineering, Construction and Architectural Management*, 14 (6), 568-580
 22. Mashbaki Isfahani. A, Rezaei. Z . (2013). Investigating the Effect of Organizational Virtue and Work Commitment on Organizational Commitment. *Scientific-Research Paper Management (Improvement and Evolution)*, 22 (73), 1-23. (persion)
 23. Moradi, Morteza and Jalilian, Hamid Reza . (2015). The effect of psychological empowerment on organizational performance of NAJA staff, the role of mediation of job stress, job satisfaction and organizational commitment. *Quarterly Journal of Supervision and Inspection*, (31), 98-73. (persion)
 24. Moosivand, M., Faraziyani, F., Karimi, A., Viseh, S. (2017). Explain the impact of psychological factors on the development of entrepreneurial behavior among workers Empowering Youth and Sports Kermanshah Province. *Scientific Journal Of Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 4(4), 71-80. (persion)
 25. Mohammadi, Sharareh (2010). Physical education, goals, patterns and considerations, *Journal of Development of Physical Education*, 11(1), 45-43. (persion)

26. Najaf Beigi. R, Musa khani, M, Daneshfard. K, Delavar. A, Hameahi. M. (2012). Optimal Model Design for Promoting Organizational Virtue in Iranian Government Organizations. *Public Administration Research*, 7 (24), 66-47. (persion)
27. Neubert, M., Carlson, D. S., Kacmar, K. M., Roberts, J., & Chonko, L. B. (2009). The virtuous influence of ethical leadership behavior: evidence from the field. *Journal of Business Ethics*, 90(2), 157-170.
28. Özbaş, A.A. and Tel, H. (2015). The effect of a psychological empowerment program based on psychodrama on empowerment perception and burnout levels in oncology nurses: Psychological empowerment in oncology nurses. *Palliative and Supportive Care*, 9 p. Article in Press.
29. Payne, G. T., Brigham, K. H., Broberg, J. C., Moss, T. W., & Short, J. C. (2011). Organizational virtue orientation and family firms. *Business ethics quarterly*, 21(2), 257-285.
30. Rego A, Ribeiro N, e Cunha MP, Jesuino JC. (2011). How happiness mediates the organizational virtuousness and affective commitment relationship. *Journal of Business Research*, 1, 64(5), 524-32.
31. Rezaei Keybari. H, Bagher Saliimi .S, Fallahi, Sh. (2013). The Role of Psychological Empowerment in Promoting Organizational Commitment Regarding the Level of Education of Employees of the University of Medical Sciences of Rasht. *Journal of Management Development and Transformation*, 15(2), 29 -23. (persion)
32. Ribeiro N, Rego A. (2009). Does perceived organizational virtuousness explain organizational citizenship behaviors. *International Journal of Social and Human Sciences*, 21(3), 736-43.
33. safari, S., omidi, A., Sajadi, N., khabiri, M. (2016). The Relationship of Psychological Empowerment, Organizational Commitment and Organizational Citizenship Behavior in Physical Education Teachers of Iran High Schools. *Journal of Sport Management*, 8(1), 1-23. doi: 10.22059/jsm.2016.58224.
34. Shekari ,H. (2014). Can Organizational Virtuousness Promote Employees' Citizenship Behaviors in Organizations? *International Journal of Management and Humanity Sciences*, (4), 4164-4172.
35. Tabe border. F, Aghaei. M. (2013). Self-assessment in predicting empowerment and organizational commitment of employees. *Journal of New Approach in Educational Management*, 6 (2), 72-59. (persion)
36. Vedadi. A, Mehraara. A. (2013). Investigating the Relationship between Empowerment and Organizational Commitment (Case Study of Tax Administration Offices in Tehran). *Tax Revenue Research*, 18 (66), 179-161. (persion)
37. Wright TA, Goodstein J. (2007). Character is not "dead" in management research: A review of individual character and organizational-level virtue. *Journal of management*, 33(6), 928-58.

38. Wu CM, Chen TJ. (2018). Collective psychological capital: Linking shared leadership, organizational commitment, and creativity. *International Journal of Hospitality Management*, 31(74), 75-84.
39. Zhang X, Ye H, Li Y. (2018). Correlates of structural empowerment, psychological empowerment and emotional exhaustion among registered nurses: A meta-analysis. *Applied Nursing Research*, 1(42), 9-16.

ارجاع دهی

مرادیانی گیلانی نسرین؛ زرتشتیان شیرین. (۱۳۹۹). بررسی نقش میانجی توانمند سازی روان شناختی در ارتباط بین فضیلت سازمانی با تعهد سازمانی در دبیران تربیت بدنی استان کرمانشاه. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۷۸-۱۵۷. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2018.6085.1492

Moradiani Gilani N, Zardoshtian Sh. (2020). The Mediating Role of Psychological Empowerment in the Relationship between Organizational Virtue and Organizational Commitment. *Research on Educational Sport*, 8(18): 157-78. (Persian). DOI: 10.22089/res.2018.6085.1492

راهبردهای توسعه فعالیت بدنی در سالمندان شهر قم: رویکرد بازاریابی اجتماعی

هاجر کریمی^۱، علی صابری^۲، قدرت الله باقری راغب^۳

۱. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، ایران

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۰۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۶/۰۲

چکیده

هدف از این پژوهش شناسایی راهکارهای توسعه فعالیت بدنی در سالمندان شهر قم با رویکرد بازاریابی اجتماعی بود. روش پژوهش ترکیبی از روش کمی و کیفی بود. با توجه به جمع آوری داده‌های به شیوه کیفی در مرحله اول و اعتبارسنجی آن در مرحله بعد از نوع آمیخته اکتشافی بود. جامعه آماری در این پژوهش کلیه افراد بالای ۵۰ سال استان قم بودند. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی در ابتدا به شکل هدفمند و قضاوتی بود و در ادامه به منظور جمع آوری اطلاعات از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد. این پژوهش با مصاحبه از ۱۳ نفر از نمونه‌های مورد نظر به اشباع نظری رسید. ابزار گردآوری داده‌ها در مرحله اول مصاحبه بود و بعد از کدگذاری و شناسایی مضمون‌ها و شاخص‌ها، پرسش‌نامه تدوین و برای طراحی و اعتباربخشی مدل استفاده گردید. روش نمونه‌گیری در بخش کمی تصادفی ساده بود. تجزیه و تحلیل داده در قسمت کیفی با استفاده از تحلیل مضمون و در قسمت کمی با استفاده از نرم‌افزارهای اسپاس و لیزرل انجام شد. نتایج حاصل از تحلیل مضمون نشان داد دو مفهوم آمیخته بازاریابی اجتماعی شامل (مکان، قیمت، ترویج، افراد، شرکا، سیاست و خط و مش، سند، لذت و حفاظت) و استراتژی‌های بخش‌بندی، هدف‌گذاری و موقعیت‌سازی به عنوان راهبردهای توسعه فعالیت بدنی در سالمندان شناسایی شدند. نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی نیز برازش مناسب مدل را در این پژوهش نشان داد. با توجه به نتایج پژوهش، داشتن نگاه بازاریابی و مشتری مداری به منظور توسعه ورزش در سالمندان، لازم و ضروری است.

واژگان کلیدی: آمیخته بازاریابی اجتماعی، تحلیل مضمون، ورزش سالمندی

1. Email: h.karimi.abg@ut.ac.ir

2. Email: ali_saberi1364@ut.ac.ir

3. Email: ghbagheri@ut.ac.ir

مقدمه

با پیشرفت در زمینه‌های پزشکی، اقتصادی و اجتماعی میزان مرگ‌ومیر کاهش یافته، امید به زندگی افزایش یافته است و جمعیت جهان به سمت سالمندی پیش می‌رود (امینی، حیدری نژاد و ازمشا، ۲۰۱۶). به طوری که سازمان بهداشت جهانی این قرن را، قرن سالمندان نامیده است (صفری بک، خوش‌رفتار یزدی و آقاجانی، ۲۰۱۷). بر اساس تعریف سازمان جهانی بهداشت افراد ۶۰ سال و بالاتر سالمند محسوب شده (جمشیدی، دوستی پاشا، رضوی و گودرزی، ۲۰۱۸؛ تنور ساز، به پور، تأدییی و چپری، ۲۰۱۸) و به سه زیرگروه یعنی سالمندان ۶۰ تا ۷۴ به عنوان سالمندان جوان، سالمندان ۷۵ تا ۹۰ سال به عنوان سالمند و سالمندان ۹۰ سال به بالاتر به عنوان خیلی سالمند تقسیم می‌شوند (مهربابان، امینیان و حیدر زاده، ۲۰۱۷). همچنین کمپین «فعال برای زندگی» افراد مسن را افراد بالای ۵۰ سال تعریف می‌کند، زیرا سن ۵۰ سالگی، نقطه‌ای است که در آن مزایای استفاده منظم از فعالیت بدنی، مهم است زیرا فعالیت آنها کاهش می‌یابد (سبو، نیکولسکو، گوات و لوپو، ۲۰۱۱). به همین دلیل در این تحقیق افراد بالای ۵۰ سال به عنوان سالمند انتخاب شدند. آمارهای جهانی و همچنین آمار ایران نشان می‌دهد روز به روز بر جمعیت سالمندان افزوده می‌شود (خضری، عرب عامری، حمایت‌طلب و ابراهیمی، ۲۰۱۴). به شکلی که امروزه تقریباً ۳۱ کشور جهان، هر یک بیش از ۲ میلیون سالمند بالای ۶۰ سال دارند که تعداد این کشورها در حال افزایش است (احمدی، نو دهی، اسماعیلی و صدر الهی، ۲۰۱۷). سازمان ملل در سال ۲۰۰۶ تعداد کل سالمندان جهان را ۶۸۷ میلیون و ۹۲۳ هزار نفر اعلام (امینی و همکاران، ۲۰۱۶) و برآورد کرد که تا سال ۲۰۵۰ به رقم یک میلیارد و ۹۸۶ میلیون و ۱۵۳ هزار نفر خواهد رسید (اوزن، ۲۰۱۵). طبق آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۵ در ایران ۶/۱ درصد از جمعیت کشور را سالمندان تشکیل می‌دهند (نادری، رضوانی و شعبانی، ۲۰۱۶). رشد تعداد افراد سالمند به قدری قابل توجه است که به عنوان انقلاب ساکت توصیف شده است (ایمان زاده و همراه زاده، ۲۰۱۸). این موضوع سبب شده است سالمند شدن جمعیت به یکی از مهمترین چالش‌های بهداشت عمومی در سال‌های کنونی تبدیل شود (حسینی و حاتم نژاد، ۲۰۱۸). اما به رغم رشد جمعیت سالمندان هنوز درباره نیازهای این قشر تدابیر کافی اندیشیده نشده است. بنابراین، تأمین بهداشت روانی و جسمانی سالمندان به عنوان یکی از گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه، توجه ویژه‌ای را می‌طلبد (عباسی، میردریکوند، اداوی و حجتی، ۲۰۱۸). دوران سالمندی یک پدیده طبیعی است که در آن فعالیت‌های بدنی، روحی و روانی فرد کاهش پیدا می‌کند. این تغییرات

-
1. World Health Organization
 2. Active for Life
 3. Sabau, niculescu, gevat, lupu
 4. Oesen, and et al

فیزیولوژیک در افراد مختلف یکسان است، اما سرعت انجام آن می‌تواند متفاوت باشد (جمشیدی و همکاران، ۲۰۱۸). به همین ترتیب می‌توان گفت یکی از مراحل مهم و حساس زندگی انسان، مرحله سالمندی است (انتظاری، شمسی‌پور دهکردی و صحاف، ۲۰۱۸) و توجه به مسائل و نیازهای این دوران دارای ضرورتی اجتماعی است (هنگ و ژوئن، ۲۰۱۷). همان‌طور که جمعیت افراد مسن افزایش می‌یابد خطر بیماری و مشکلات بهداشتی آنها نیز افزایش می‌یابد (موحدی، خمسه، عبادی، حاجی امینی و نویدیان، ۲۰۱۶). فراوانی بیماری‌هایی نظیر فشارخون بالا، بیماری‌های قلبی-عروقی، سکت، دیابت، سرطان (چن، لین، جیانگ، ۲۰۱۵؛ کیم، لی، هنگ، جو، وان، جان، ۲۰۱۸). بیماری‌های تنفسی، بی‌اختیاری ادرار، کاهش قدرت بینایی و شنوایی و ضعف‌های استخوانی و عضلانی در سالمندان بالاست (مهرابیان و همکاران، ۲۰۱۷). اگر چه امروزه با استفاده از روش‌های دارو درمانی می‌توان تا اندازه‌ای نارسایی‌های جسمانی و روانی ناشی از کهولت سن را برطرف کرد، اما به نظر می‌رسد برای مقابله با این معضل بزرگ و رو به رشد جوامع بشری، باید راهکارهای مطمئن‌تر و مناسب‌تری پیدا کرد. در این زمینه، بسیاری از صاحب‌نظران علوم پزشکی و ورزشی معتقدند، انتخاب یک شیوه زندگی فعال که در آن فعالیت‌های بدنی و ورزشی منظم جایگاه ویژه‌ای داشته باشد، مهمترین راهکار سلامتی برای افراد مسن است (لی، لیو، هارم، کسلر، و هنگ، ۲۰۱۶؛ فو، وانگ، یانگ، کوی، وانگ، مائو، ۲۰۱۷؛ ها، کیم، کیم و کیم، ۲۰۱۸). اما با وجود این در سطح جهانی، یک نفر از چهار نفر بزرگسالان به طور کافی فعال هستند و شواهد قریب به اتفاق در مورد کاهش فعالیت بدنی همراه با سن برای همه و به ویژه در سالمندان وجود دارد (صابری، ۲۰۱۶؛ فوجیرا، کوباسکی، رونتو، پنگ، رندل تیلر، ۲۰۱۵). با توجه به این مسائل نقش پرداختن به ورزش و فعالیت بدنی به عنوان یکی از روش‌های مراقبت فردی از اهمیت و ضرورت بسیار بالایی برخوردار است. این نکته زمانی اهمیت پیدا می‌کند که بدانیم بی‌حرکی به تنهایی مسئول تقریباً ۲۰ درصد همه انواع مرگ و میرهای زودرس در سالمندان است (وصالی ناصح، ۲۰۱۶). فعالیت بدنی منظم برای سالمندی سالم ضروری است و می‌تواند به تأخیر، جلوگیری یا مدیریت بسیاری از بیماری‌های مزمن و گران‌قیمت که در معرض سالمندان هستند کمک کند (مورا و والنسیا، ۲۰۱۸). بر اساس راهنمای فعالیت بدنی

-
1. Hong, Jun
 2. Chen, MS
 3. Kim, lee, hung, juo, va, jan
 3. Li, liu, harmer, Kessler, Hong
 4. Fu, Wang, Yang, Cui, Wang, Mao
 5. Ha, Kim, Kim, Kim
 6. Fujihira, Kubacki, Ronto, Pang, Rundle-Thiele
 7. Mora and Valencia

آمریکا؛ سالمندان باید حداقل ۱۵۰ دقیقه در هفته فعالیت بدنی با شدت متوسط و یا ۷۵ دقیقه فعالیت بدنی شدید داشته باشند و برای استفاده از فواید بهتر فعالیت بدنی باید مدت زمان فعالیت با شدت متوسط و شدید خود را به ترتیب به ۳۰۰ و ۱۵۰ دقیقه در هفته برسانند. همچنین نشان داده شده است که فعالیت بدنی روزمره و منظم که یا بخشی از حرفه و کار باشد و یا برای تفریح صورت پذیرد با کاهش خطر ابتلا به انواع سرطان به ویژه سرطان‌های روده و سینه مرتبط است (وصالی ناصح، ۲۰۱۶). اما چگونه می‌توان سالمندان را به مشارکت در فعالیت بدنی سوق داد و میزان مشارکت را افزایش داد؟ افزایش مشارکت سالمندان در ورزش نیازمند حضور و وجود عوامل بسیار زیادی است که بسیاری از آنها از محیط ناشی می‌شود و تعدادی از آنها به عوامل درون فرد بستگی دارد که نیازمند تغییر رویکرد رفتاری نسبت به موضوع ورزش است. با توجه به این‌که با وجود زیرساخت‌ها مناسب میزان مشارکت با زیرساخت‌های موجود هم‌خوانی ندارد لذا باید به دنبال مسیریابی برای تغییر رفتار در سالمندان بود. مفاهیم متعددی در زمینه تغییر رفتار وجود دارد. یک رویکرد تغییر رفتار، که می‌تواند برای افزایش فعالیت بدنی در میان جمعیت‌های هدف مورد استفاده قرار گیرد، بازاریابی اجتماعی است (صابری، ۲۰۱۶؛ فوجیرا و همکاران، ۲۰۱۵). در بازاریابی اجتماعی، ما به دنبال تأثیرگذاری بر رفتار مردم هستیم. اصطلاح بازاریابی اجتماعی به عنوان یک شاخه علمی، توسط کانلر و زالتمن^۱ (۱۹۷۱) با انتشار یک مقاله کلیدی در نشریه بازاریابی معرفی شد و این‌گونه تعریف گردید "استفاده از اصول و تکنیک‌های بازاریابی، به منظور پیشبرد یک هدف، ایده یا رفتار اجتماعی" (مولا، ۲۰۱۶). بازاریابی اجتماعی به عنوان یک فرآیند طرح‌ریزی شده می‌تواند در تغییر رفتار گروه مخاطب از طریق ارائه منافع و کاهش موانع و به‌کارگیری تشویق و ترغیب مورد استفاده قرار گیرد (نقوی، ۲۰۱۶). به طور کلی بازاریابی اجتماعی به دنبال دستیابی به یکی از چهار هدف پذیرش رفتار جدید، رد رفتار بالقوه، تعدیل رفتار فعلی، و یا ترک رفتار قدیمی در مخاطبین است (صابری، ۲۰۱۶).

صفاری (۲۰۱۵)، در پژوهش خود نشان داد هزینه مبادله، ترغیب، جامعیت تجهیزات و خدمات، قیمت، برگزاری مسابقات، ترکیب مطلوب امکانات روی محصول؛ بسترسازی فرهنگی و ترغیب روی آموزش شیوه سالم زندگی؛ محصول، موقعیت مکانی، مکان، جامعیت تجهیزات و خدمات روی هزینه مبادله؛ ترغیب روی بسترسازی فرهنگی؛ برگزاری مسابقات روی روابط اجتماعی؛ موقعیت مکانی، توجه به مسائل بهداشتی روی مکان تأثیر معناداری دارند. علاوه بر این در پژوهشی دیگر امینی و همکاران (۲۰۱۶) نشان دادند در بین مؤلفه‌های تسهیل‌کننده مشارکت در فعالیت‌های بدنی، مؤلفه محیطی و امکاناتی دارای بیشترین اهمیت و مؤلفه‌های مالی و اقتصادی دارای کمترین اهمیت بود

-
1. U.S. Department of Health and Human Services
 2. Kotler and Zaltman

(امینی و همکاران، ۲۰۱۶). همچنین امیری (۲۰۱۶) با عنوان تحلیل آمیخته بازاریابی اجتماعی اداره ورزش و جوانان شهر اصفهان در ترویج ورزش همگانی نتایج هفت عامل را به عنوان عناصر آمیخته بازاریابی اجتماعی نشان داد. بر اساس این مدل، عامل‌های هزینه مشارکت، بسترسازی ترغیبی، قابلیت دسترسی، مشتری محوری و عموم مردم به عنوان متغیرهای میانجی شناسایی شدند. علاوه بر این نقوی (۲۰۱۶) در پژوهشی به این نتیجه رسید که نداشتن وقت کافی، نبود امکانات ورزشی در دسترس بالاترین درصد و مشکلات فرهنگی و احساس ناامنی پایین‌ترین درصد را به عنوان موانع مشارکت در فعالیت بدنی بیان کرده‌اند. در پژوهش جوادی (۲۰۱۷) نتایج به دست آمده از پژوهش با توجه به معنادار بودن رابطه بین متغیرها پیشنهاد می‌کند آموزش نگرش و گرایش درست دانشجویان نسبت به ورزش و فعالیت بدنی از طریق متدهای بازاریابی اجتماعی به عنوان یک شیوه مدرن و جدید و البته تأثیرگذار در اولویت اهداف آموزشی مجموعه دانشگاه قرار گیرد تا از طریق آن بتوان شاهد بهبود شرایط جسمانی، بهداشتی، فیزیکی و روحی دانشجویان باشیم (جوادی، ۲۰۱۶). در پژوهش‌های خارجی ترابیس، ویرتوسرجونیور و دالویس (۲۰۱۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که ورزش و فعالیت بدنی، به ویژه در اوقات فراغت یا در حوزه‌های مختلف، موجب پیشگیری از ضعف در سالمندان می‌شود. به علاوه فوجیرا و همکاران (۲۰۱۵) مداخلات فعالیت بدنی بازاریابی اجتماعی در میان سالمندان ۶۰ ساله و بالاتر: مرور منظم را بررسی کرده و نتایج به دست آمده نشان داد بازاریابی اجتماعی در افزایش فعالیت فیزیکی در میان بزرگسالان ۶۰ ساله و بالاتر مؤثر است و نشان می‌دهد استفاده از بازاریابی اجتماعی همراه با سایر رشته‌ها مانند آموزش و بهداشت عمومی در آینده ضروری است. همچنین جینیور و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند سطح فعالیت فیزیکی و در نتیجه فرآیند پیری افراد مسن تحت تأثیر جایی است که در طول زندگی خود آنجا زندگی می‌کنند (جینیور^۲، فرناندس^۳، بورگزا^۴، گورا^۵ و دآبره^۶، ۲۰۱۸). و در نهایت آرو و همکاران^۷ (۲۰۱۸) عوامل مؤثر بر فعالیت بدنی منظم در سالمندان در مراکز مراقبت‌های بهداشتی در یک منطقه بهداشتی آفریقای جنوبی را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که دلیل شرکت نکردن بخش قابل توجهی از سالمندان در فعالیت بدنی تحت تأثیر وضعیت سلامتی و موانع و انگیزه‌های مربوط به آنها قرار می‌گیرد.

-
1. Tribess, Virtuoso, de Oliveira
 2. Junior
 3. Fernandes
 4. Borges
 5. Guerra
 6. Junior Fernan de Abreu
 7. Aro et al

با توجه به بررسی‌های انجام شده بیشتر پژوهش‌های پیشین به صورت کلی به مقوله ورزش سالمندی توجه کرده‌اند یا به شناخت عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده توسعه ورزش در سالمندان پرداخته‌اند و کمتر به دنبال تغییر در رفتار سالمندان بوده‌اند. همچنین پژوهش‌هایی که به دنبال تغییر رفتار بوده، ورزش‌های همگانی را برای تمام گروه‌های سنی بررسی کرده‌اند. محقق در این پژوهش با ارائه مدلی بر اساس آمیخته‌های بازاریابی اجتماعی و عوامل تسهیل‌کننده ورزش در سالمندان در پی آن است که از طریق علم بازاریابی اجتماعی الگویی را به سازمان‌های مربوطه و مسئولان آنها ارائه دهد تا به وسیله آن شرایط گرایش سالمندان به ورزش را محیا بکنند.

با توجه به مطالب و پژوهش‌های انجام شده هدف از این پژوهش بررسی این سؤال است که رویکرد بازاریابی اجتماعی جهت توسعه ورزش در سالمندان به منظور پیشگیری از بیماری‌ها چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به نوین بودن تحقیقات درباره سالمندی و بازاریابی اجتماعی به خصوص در ایران، در این پژوهش، در مرحله اول با رویکردی تفسیری تحلیل مضمون^۱ به شناسایی مضمون‌های اصلی و فرعی پژوهش در زمینه راهکارهای توسعه فعالیت بدنی در سالمندان شهر قم با رویکرد بازاریابی اجتماعی پرداخته شد. پس از شناسایی شاخص‌ها، با استفاده از روش کمی تحلیل عاملی تأییدی برای روایی-سازي آن استفاده شد. لذا روش پژوهش آمیخته اکتشافی مورد استفاده قرار گرفت. جامعه آماری در بخش کیفی این پژوهش را خبرگان امر توسعه ورزش در استان قم و کسانی که در زمینه توسعه فعالیت بدنی چه در محیط‌های دانشگاهی و چه اجرایی و دستگاه‌های اجرایی دارای تجربه بودند، تشکیل دادند. اما در گام اول برای مصاحبه‌ها، شناسایی افرادی بود که در امر توسعه ورزش همگانی اطلاعات کامل و جامعی در اختیار داشتند؛ به همین دلیل بر اساس اطلاعات به دست آمده در این زمینه و با مشاوره با اساتید محترم تعداد افرادی که هم در زمینه اجرایی در حوزه ورزش همگانی و بازاریابی کار مناسب انجام داده‌اند و هم اساتید محترم دانشگاهی متخصص در این زمینه با استفاده از نمونه‌گیری قضاوتی شناسایی شدند و مصاحبه‌ها صورت گرفت. در ادامه کار با توجه به کیفی بودن پژوهش و به منظور ادامه مصاحبه تا اشباع نظری، از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد. در حقیقت مصاحبه‌ها تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که به اشباع نظری در مورد پدیده مورد نظر برسد. در این پژوهش با ۱۳ مصاحبه به اشباع نظری رسیده شد.

فراگرد تحلیل مضمون زمانی آغاز می‌شود که تحلیل‌گر الگوهای معنایی و موضوعاتی که جذابیت بالقوه دارند را مورد نظر قرار می‌دهد. این تحلیل شامل یک رفت و برگشت مستمر بین مجموعه

1. Thematic Analysis

داده‌ها و مجموعه کدگذاری‌ها و تحلیل داده‌هایی است که به وجود می‌آیند. نگارش تحلیل از همان مرحله اول شروع می‌شود. مراحل شش‌گانه تحلیل مضمون با رویکردی که کلارک و برون (۲۰۰۶) ارائه داده‌اند که شامل: ۱- آشنایی با داده‌ها، ۲- مرحله دوم ایجاد کدهای اولیه، ۳- جستجوی تم‌ها، ۴- شکل‌گیری تم‌های فرعی، ۵- تعریف و نام‌گذاری تم‌های اصلی، ۶- تهیه گزارش (خنیفر و مسلمی، ۲۰۱۷) انجام شد.

برای بررسی پایایی مصاحبه‌ها از روش پایایی باز آزمون استفاده شده است (صابری، ۱۳۹۵). در پایایی باز آزمون تعدادی از مصاحبه‌ها به عنوان نمونه انتخاب شده و هرکدام از آنها در فاصله معین دوباره کدگذاری می‌شود. در هرکدام از مصاحبه‌های کدهایی که با هم شبیه هستند به عنوان توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص شده‌اند و سپس از فرمول زیر برای تعیین پایایی کدگذاری‌ها استفاده شده است:

$$P(A) = \frac{2n(A)}{n(S)}$$

در پژوهش حاضر از تعداد ۳ مصاحبه برای ارزیابی پایایی با استفاده از فن باز آزمون استفاده شده است که در فاصله یک هفته مجدداً به وسیله پژوهشگر کدگذاری شده‌اند. نتایج کدگذاری مجدد در جدول زیر آمده است:

جدول ۱- نتایج مربوط به بررسی پایایی مصاحبه‌ها

ردیف	کد مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	پایایی باز آزمون
۱	P2	۳۵	۱۴	۰/۸۰
۲	P5	۳۵	۱۶	۰/۹۱
۳	P6	۳۸	۱۵	۰/۷۸
	کل	۱۰۸	۴۵	۰/۸۳

همان‌طور که از جدول بالا مشاهده می‌شود تعداد کل کدها در فاصله زمانی یک هفته برابر با ۱۰۸ و تعداد کل توافقات بین کدها برابر با ۴۵ است. با توجه به فرمول بالا میزان پایایی باز آزمون ۰/۸۳ درصد است و با توجه به بیشتر بود از مقدار ۰/۶ می‌توان گفت که مصاحبه پایایی کافی را دارد. برای روایی پژوهش حاضر از تکنیک‌های مقایسه شواهد با ادبیات موجود، اطمینان از این‌که مفاهیم به صورت سامانمند با هم مرتبط هستند و انسجام درونی دارند، استفاده از منابع متعدد از شواهد، توصیف غنی از مجموعه داده‌ها در طول گردآوری آن، تعریف حد و مرز پژوهش و داشتن یک پیش‌نویس کلیدی و همچنین مطالعه اسناد و مدارک شرکت برای افزایش روایی داده‌های حاصل

استفاده شده است. همچنین در روش مصاحبه، اعتبار بایستی برای هر کدام از مراحل هفت‌گانه پژوهش مورد توجه قرار گیرد تا نتایج به دست‌آمده موثق و قابل‌اتکا باشند. اعتبار در هر هفت مرحله انتخاب موضوع، طراحی، مصاحبه، نسخه‌برداری، و تحلیل داده‌ها مورد تأیید بود که در این پژوهش به آنها توجه شد.

جامعه آماری پژوهش در بخش کمی عبارت بودند از کلیه افراد بالای ۵۰ سال شهر قم که به صورت تصادفی پرسش‌نامه تدوین شده حاصل از مصاحبه بین آنها تقسیم شد. برای توزیع پرسش‌نامه میان افراد فعال، با حضور در اماکنی که ورزش صبحگاهی در آن برگزار می‌شد، مانند بوستان نرگس و ورزشگاه شهید حیدریان، اقدام به توزیع پرسش‌نامه‌های مورد نظر نمودیم. همچنین به منظور توزیع پرسش‌نامه میان افراد غیرفعال نیز اقدام به طراحی پرسش‌نامه به صورت اینترنتی و توزیع آن در کانال‌های تلگرامی کانون‌های بازنشستگی و فضاهایی از این قبیل نمودیم. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شد. با توجه به مشخص نبودن حجم جامعه آماری در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه با انجام یک مطالعه مقدماتی بر روی جامعه آماری پژوهش و مشخص کردن واریانس نمونه، از طریق فرمول، حجم نمونه محاسبه شد که نتایج در زیر آمده است. در نهایت پس از توزیع داده‌ها تعداد ۳۰۰ پرسش‌نامه عودت داده شد.

$$n = \frac{(1.96)^2 \times (0.21)}{0.0025} = 322$$

پرسش‌نامه پژوهش در دو مقوله موانع و راهبرد و در قالب ۶۸ سؤال طراحی شد. برای روایی صوری و محتوایی آن به نظر ۱۵ نفر از متخصصان امر قرار داده شد و در نهایت مورد تأیید قرار گرفت و برای روایی سازه نیز از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار لیزرل استفاده شد. همچنین برای سنجش پایایی از روش آلفا کرونباخ استفاده شد. نتایج نشان داد مفاهیم موانع، آمیخته بازاریابی اجتماعی و استراتژی بخش‌بندی، هدف‌گذاری و موقعیت‌یابی به ترتیب برابر با ۰/۸۳، ۰/۸۹، و ۰/۸۴ بودند که پایایی مناسبی داشته‌اند.

نتایج

تجزیه و تحلیل کیفی داده‌ها

جدول ۲- نتایج کدگذاری باز و محوری حاصله از مصاحبه‌ها

مفوله	تم اصلی	تم فرعی	کد نهایی
	فردی	توانایی و تمایل	کمبود وقت و زمان
			توجه به مسائل بهداشتی
			خستگی ناشی از ورزش
			کمبود توانایی برای شرکت در ورزش
			اعتیاد به بی‌حرکی
			توجه به سرگرمی‌های غیرفعال
			مخالفت خانواده‌ها برای ورزش سالمندان
			بی‌حرکی ناشی از فناوری مدرن
			نگرش اشتباه سالمندان به ورزش
			کمبود اطلاعات خانواده‌ها در مورد ورزش سالمندی
موانع	سازمانی	آگاهی	کمبود توجه سازمان‌های متولی امر به ورزش همگانی و سالمندی در مقابل قهرمانی
			کمبود توجه ترجمان‌های مربوط به سالمندان به عنوان یک بخش حساس از جامعه
			عدم توجه مسئولان امر توسعه ورزش برای سالمندان
			عدم آگاهی ارگان‌های درگیر
			کمبود آگاهی مدیران
			عدم همکاری بین ارگان‌های درگیر
			عدم وجود یا ناکافی بودن مکان مناسب
			عدم وجود نیروی متخصص در حوزه ورزش سالمندی
			سختی دسترسی به اماکن ورزشی
			نبودن برنامه جامع در خصوص ورزش سالمندان
زیر ساختی	محیطی		پیشی گرفتن رقبا در پر کردن اوقات فراغت
			هزینه بالای باشگاه‌های ورزشی
			اقتصاد ناکارآمد جامعه
			وجود مشکلات و معضلات اجتماعی
			شرایط فرهنگی جامعه

ادامه جدول ۲- نتایج کدگذاری باز و محوری حاصله از مصاحبه‌ها

مقوله	تم اصلی	تم فرعی	کد نهایی	
راهبرد	سیاست و خط مشی		ارائه برنامه جامع برای توسعه ورزش سالمندی	
			فرهنگ‌سازی برای گرایش سالمندان به ورزش	
			مجهز کردن پارک‌ها به وسایلی که سالمندان قادر به استفاده از آنها باشند	
			فراهم کردن امکان دسترسی آسان به اماکن ورزشی	
	مکان			انعطاف‌پذیر بودن زمان استفاده از اماکن ورزشی
				انتقال مکان‌های ورزشی به درون محله‌ها
				ایجاد مکان‌های مناسب همراه با وسایل و تجهیزات موردنیاز سالمندان
				ایجاد اماکنی که برای سالمندان آرام و امن باشد
	قیمت			طرح‌های تخفیفی بیمه برای سالمندانی که ورزش می‌کنند
				فراهم کردن امکان ورزش برای سالمندان با هزینه اندک
				طرح‌های تخفیفی اماکن ورزشی متناسب با میزان مشارکت سالمندان در ورزش
				برگزاری دوره‌های رایگان آموزشی
	آمیخته بازاریابی			تبلیغات رسانه‌ای مستمر
				برگزاری مسابقات با حضور پیشکسوتان
استفاده از رقبا (تلویزیون، رادیو و روزنامه) برای تبلیغ ورزش				
بهره‌گیری از تابلوها و اعلامیه‌های نصب‌شده در سطح شهر به‌منظور افزایش آگاهی از فواید ورزش در سالمندان				
افراد			آگاه کردن سالمندان از این‌که در هر مکانی می‌توان ورزش کرد	
			آموزش متخصصان در زمینه ورزش سالمندان	
			حضور نیروهای متخصص برای سالمندان در اماکن ورزشی	
			فراهم کردن امکان ورزش با خانواده‌ها	
لذت			جذاب بودن مکان و فعالیت ورزشی برای سالمند	
			ایجاد احساس مثبت و علاقه‌مندی نسبت به ورزش با ارائه ورزش‌های شاد و مفرح	
			مشاوره حضوری	
			نمایش برنامه‌هایی با حضور سالمندان ورزشکار موفق و سالمندانی که با ورزش بیماری‌ها و عارضه‌های دوران سالمندی خود را کاهش داده‌اند	
سند			تلاش در جهت ایجاد آگاهی نسبت به طرز اجرای صحیح فعالیت بدنی	

ادامه جدول ۲- نتایج کدگذاری باز و محوری حاصله از مصاحبه‌ها

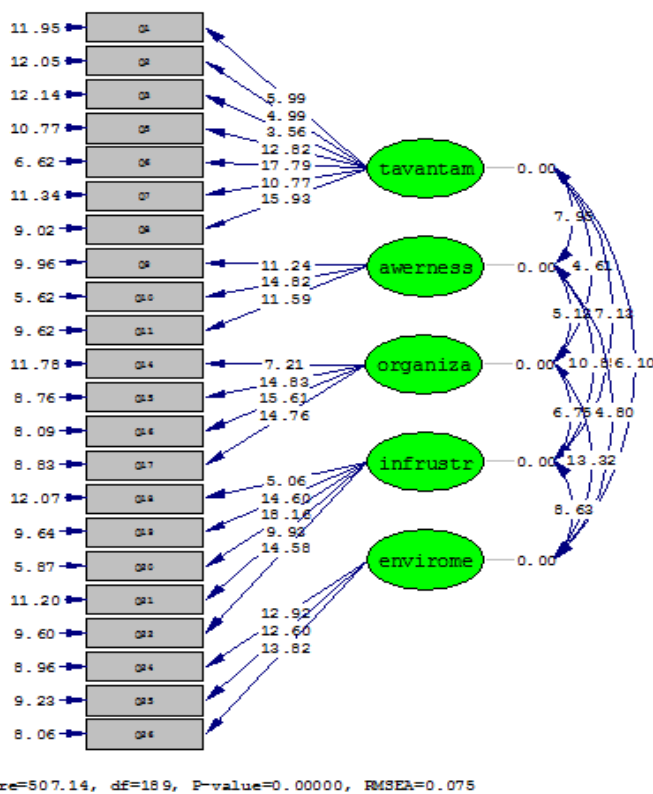
مقوله	تم اصلی	تم فرعی	کد نهایی
راهبرد	آمیخته	شرکاء	برنامه‌ریزی و همکاری ارگان‌های مربوط جهت توسعه ورزش سالمندان اختصاص دادن بخشی از هزینه‌های درمان سالمندان به ورزش سالمندی توسط وزارت بهداشت
	بازاریابی	حفاظت	تقبل هزینه‌های جاری ورزش سالمندان (لباس، هزینه رفت‌وآمد و ...) تأیید مکان‌های مورد استفاده از لحاظ ایمنی و امنیت معاینه مستمر برای ایجاد اطمینان در سالمندان از کاهش بیماری‌ها
راهبرد	بخش‌بندی	هدف‌گذاری	تقسیم‌بندی سالمندان بر اساس سن
			تقسیم‌بندی سالمندان بر اساس بیماری‌ها و عارضه‌های دوران سالمندی
	استراتژی STP	موقعیت‌یابی	تقسیم‌بندی سالمندان بر اساس وضعیت اقتصادی
			مشخص کردن جامعه هدف
			شناسایی نیازهای دوران سالمندی در جامعه مورد نظر توجه به فرهنگ‌های مختلف در انتخاب مکان ورزشی ارائه ورزش‌هایی متناسب با آداب و رسوم و نظام اعتقادی جامعه ارائه ورزش‌هایی متناسب با وضعیت جسمانی (نوع بیماری و عارضه) سالمندان
موقعیت‌یابی	هدف‌گذاری	ارائه ورزش‌هایی متناسب با توجه به انگیزه‌ها و اهداف سالمندان	
		ارائه ورزش‌هایی متناسب با سن سالمندی و برگزاری مسابقات مختص سالمندان	
راهبرد	موقعیت‌یابی	هدف‌گذاری	ورزش و فعالیت بدنی باید متناسب با شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه باشد
			برنامه‌ریزی و همکاری ارگان‌های مربوط جهت توسعه ورزش سالمندان

با توجه به جدول ۲ می‌توان مشاهده کرد که در این پژوهش با توجه به نظر اساتید خبره و مدیران اجرایی در این حوزه عوامل شناسایی شده در قالب ۲ مفهوم موانع و راهبردها شامل موانع فردی، موانع سازمانی، موانع زیرساختی، موانع محیطی، استراتژی‌های STP و آمیخته بازاریابی بوده است که می‌تواند در امر توسعه ورزش سالمندان مورد استفاده قرار گیرد.

آمار توصیفی بخش کمی

با توجه به تحلیل داده‌های جمعیت شناختی می‌توان گفت اکثر نمونه آماری را مردان (۶۱ درصد) تشکیل دادند و نمونه آماری اکثراً دارای میانگین سنی ۵۰-۵۹ سال (۵۰ درصد) بودند. بیشتر نمونه

آماري دارای تحصیلات دیپلم و لیسانس (۵۴ درصد) بودند. در نهایت این که اکثر نمونه آماری دارای وضعیت درآمدی بالای ۲ میلیون تومان (۴۶ درصد) بودند. در مدل اندازه‌گیری مربوط به موانع مشارکت سالمندان در فعالیت بدنی مدل برازش مناسبی را نشان داد. در حقیقت تمام مفاهیم شناسایی شده از برازش مناسبی برخوردار بودند.

شکل ۱- مدل در حالت ضرایب معناداری

شکل ۱ معناداری ضرایب و پارامترهای مدل را نشان می‌دهد. تمامی ضرایب به دست آمده معنادار شده‌اند به این دلیل که مقدار آزمون معناداری بزرگ‌تر از $1/96$ و یا کوچک‌تر از $1/96$ - نشان‌دهنده معنادار بودن روابط است. همچنین مفاهیم به دست آمده در جدول ۳ نشان‌دهنده این است که مدل برازش مناسبی دارد. البته در این مدل سؤال‌های ۴، ۱۳، ۲۳ (کمبود توانایی برای شرکت در ورزش، کمبود توجه ارگان‌های مربوط به سالمندان به عنوان یک بخش حساس از جامعه و هزینه بالای باشگاه‌های ورزشی) به دلیل بار عاملی پایین از مدل حذف شدند.

جدول ۳- شاخص‌های برازش تحلیل عاملی موانع مشارکت

مقدار محاسبه شده	حد قابل قبول	معیار برازش
۲/۶۸	>۳	درجه آزادی/خی دو
۰/۰۷	۰,۱	ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین
۰/۹۱	<۰/۹	شاخص برازش هنجار شده
۰/۹۴	<۰/۹	شاخص برازش مقایسه ای
۰/۹۴	<۰/۹	شاخص برازندگی افزایشی
۰/۸۹	<۰/۹	شاخص برازش نسبی
۰/۸۷	<۰/۹	شاخص برازندگی تطبیقی

در ارزیابی نرمال بودن داده میانگین مربوط به هر کدام از مفاهیم محاسبه شد و بر اساس آن نرمال بودن مورد ارزیابی قرار گرفت و در جدول شماره ۴ نشان داده شده است.

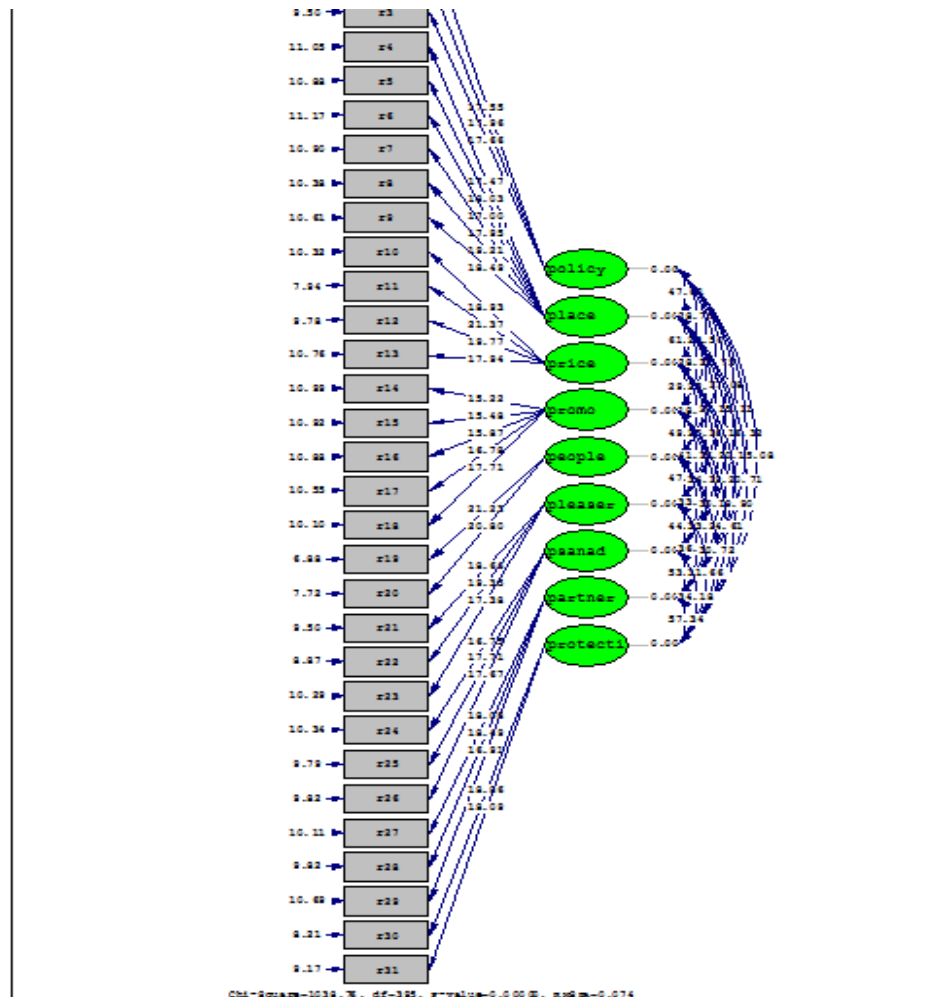
جدول ۴- آمار توصیفی و استنباطی جامعه آماری مربوط به آمیخته بازاریابی اجتماعی توسعه فعالیت بدنی

مفاهیم	چولگی	کشیدگی	میانگین	انحراف معیار	مقدار مشاهده شده	درجه آزادی	وضعیت
سیاست و خطمشی	-۰/۶۸	-۰/۲۱	۳/۶۷	۱/۰۴	۱۱/۱۰	۲۹۹	مطلوب
مکان	-۰/۷۷	-۰/۱۹	۳/۷۴	۱/۰۵	۱۲/۲۱	۲۹۹	مطلوب
قیمت	-۰/۸۰	-۰/۴۰	۳/۶۹	۱/۱۶	۱۰/۳۴	۲۹۹	مطلوب
تبلیغات	-۰/۴۶	-۰/۵۷	۳/۴۷	۱/۰۳	۷/۸۸	۲۹۹	مطلوب
افراد	-۰/۷۱	-۰/۲۱	۳/۶۱	۱/۱۰	۹/۶۳	۲۹۹	مطلوب
لذت	-۰/۷۰	-۰/۳۲	۳/۶۰	۱/۱۱	۹/۳۹	۲۹۹	مطلوب
سند	-۰/۴۶	-۰/۳۹	۳/۴۳	۱/۰۵	۷/۱۷	۲۹۹	مطلوب
شرکا	-۰/۶۰	-۰/۵۴	۳/۵۱	۱/۱۲	۷/۹۴	۲۹۹	مطلوب
حفاظت	-۰/۵۸	-۰/۴۵	۳/۵۲	۱/۱۶	۷/۸۰	۲۹۹	مطلوب

همان‌طور که از جدول فوق استنباط می‌شود تمامی متغیرها از رویه و توزیع مناسبی برخوردارند. البته از طرف دیگر، باین (۲۰۱۰) برای داده‌های نرمال، کشیدگی کمتر از ۷ و چولگی بین ۳+ و ۳- را پیشنهاد می‌دهد که با توجه به داده‌های فوق نشانگر نرمال بودن تمامی متغیرهاست (آریا نفر، ۲۰۱۳).

مدل اندازه‌گیری مربوط به آمیخته بازاریابی اجتماعی

در مدل اندازه‌گیری مربوط به آمیخته بازاریابی اجتماعی مدل برازش مناسبی را نشان داد. در حقیقت تمام مفاهیم شناسایی شده از برازش مناسبی برخوردار بودند.

شکل ۲- مدل در حالت ضرایب معناداری

شکل ۲ معناداری ضرایب و پارامترهای مدل را نشان می‌دهد. تمامی ضرایب به دست آمده معنادار شده‌اند. به این دلیل که مقدار آزمون معناداری بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و یا کوچک‌تر از ۱/۹۶- نشان‌دهنده

معنادار بودن روابط است. همچنین مفاهیم به دست آمده در جدول ۵ نشان دهنده این است که مدل برازش مناسبی دارد.

جدول ۵- شاخص‌های برازش آمیخته بازاریابی اجتماعی

مقدار محاسبه شده	حد قابل قبول	معیار برازش
۲/۷۸	>۳	درجه آزادی/خی دو
۰/۷۴	۰,۱	ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین
۰/۹۸	<۰/۹	شاخص برازش هنجار شده
۰/۹۹	<۰/۹	شاخص برازش مقایسه ای
۰/۹۹	<۰/۹	شاخص برازندگی افزایشی
۰/۹۷	<۰/۹	شاخص برازش نسبی
۰/۸۹	<۰/۹	شاخص برازندگی تطبیقی

ارزیابی نرمال بودن داده‌ها در مفهوم STP

در ارزیابی نرمال بودن داده میانگین مربوط به هر کدام از مفاهیم محاسبه شد و بر اساس آن نرمال بودن مورد ارزیابی قرار گرفت و در جدول شماره ۶ نشان داده شده است.

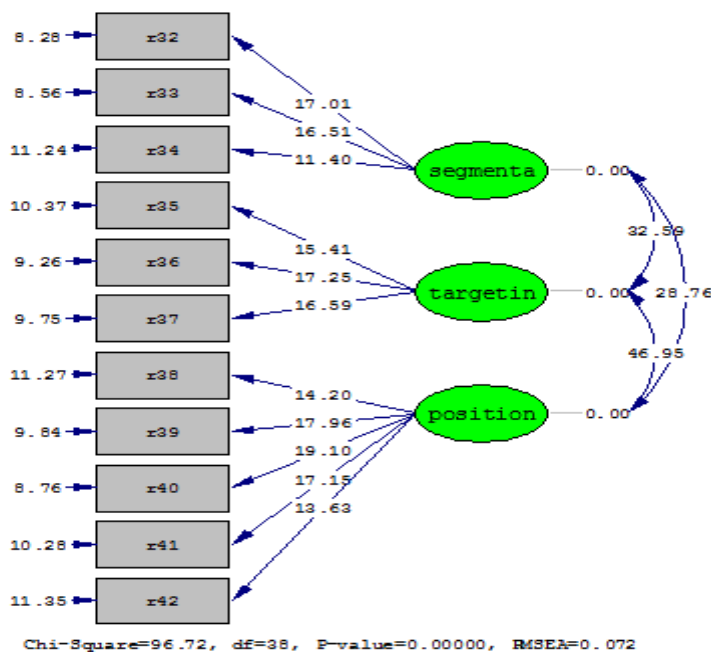
جدول ۶- آمار توصیفی و استنباطی جامعه آماری متغیر STP

مفاهیم	چولگی	کشیدگی	میانگین	انحراف معیار	مقدار مشاهده شده	درجه آزادی	وضعیت
بخش بندی	-۰/۲۵	-۰/۷۰	۳/۱۶	۱/۱	۲/۵۵	۲۹۹	مطلوب
هدف گذاری	-۰/۴۲	-۰/۴۲	۳/۳۲	۱/۰۸	۵/۳۲	۲۹۹	مطلوب
موقعیت سازی	-۰/۵۰	-۰/۱۳	۳/۹۸	۱	۶/۸۵	۲۹۹	مطلوب

همان طور که از جدول فوق استنباط می شود تمامی متغیرها از رویه و توزیع مناسبی برخوردارند. البته از طرف دیگر، بایرن (۲۰۱۰) برای داده‌های نرمال، کشیدگی کمتر از ۷ و چولگی بین ۳+ و ۳- را پیشنهاد می دهد که با توجه به داده‌های فوق نشانگر نرمال بودن تمامی متغیرهاست (آریا نفر، ۲۰۱۳).

مدل اندازه گیری مربوط به استراتژی STP

در مدل اندازه گیری مربوط به استراتژی STP مدل برازش مناسبی را نشان داد. در حقیقت تمام مفاهیم شناسایی شده از برازش مناسبی برخوردار بودند.

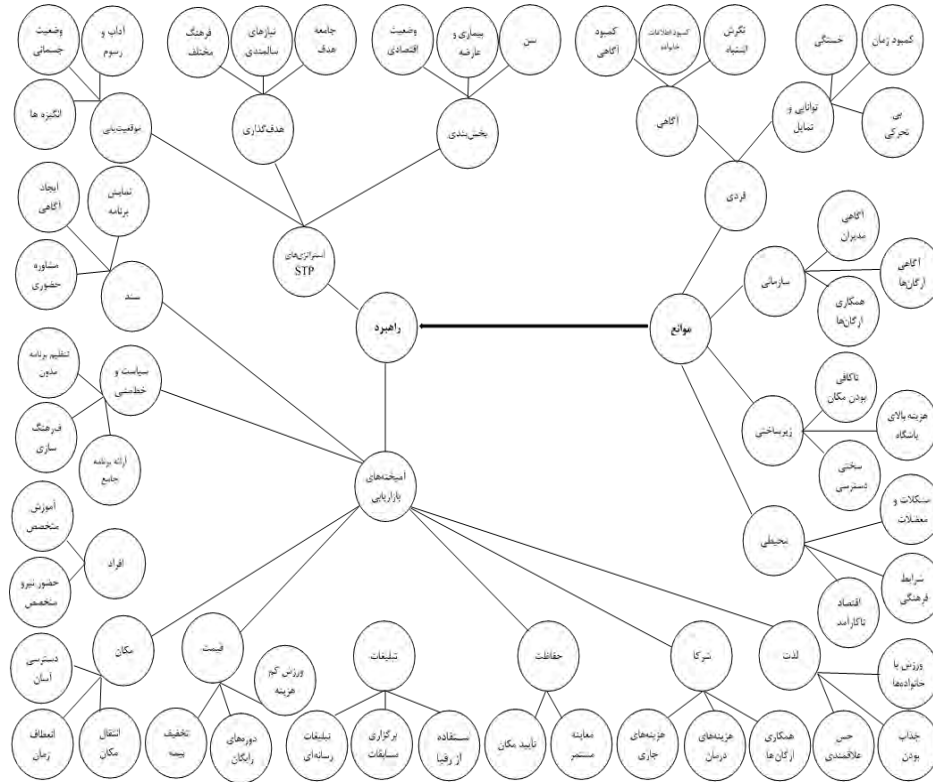

شکل ۳- مدل در حالت ضرایب معناداری

شکل ۶ معناداری ضرایب و پارامترهای مدل را نشان می‌دهد. تمامی ضرایب به دست آمده معنادار شده‌اند. به این دلیل که مقدار آزمون معناداری بزرگ‌تر از $1/96$ و یا کوچک‌تر از $1/96$ - نشان دهنده معنادار بودن روابط است. همچنین مفاهیم به دست آمده در جدول ۷ نشان دهنده این است که مدل برازش مناسبی دارد.

جدول ۷- شاخص‌های برازش استراتژی STP

مقدار محاسبه شده	حد قابل قبول	معیار برازش
۲/۴۴	>3	درجه آزادی/خی دو
۰/۰۷	۰,۱	ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین
۰/۹۸	$<0/9$	شاخص برازش هنجار شده
۰/۹۹	$<0/9$	شاخص برازش مقایسه ای
۰/۹۷	$<0/9$	شاخص برازندگی افزایشی
۰/۹۴	$<0/9$	شاخص برازش نسبی
۰/۹۰	$<0/9$	شاخص برازندگی تطبیقی

شکل ۴- مدل نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

نقش ورزش و فعالیت بدنی به عنوان یک عامل بسیار مهم و کلیدی محرز است و نیازمند توجه نیست. از آنجایی که رفتار فعالیت بدنی و عوامل مؤثر بر آن بسیار پیچیده هستند، مدل‌هایی مورد نیاز است که عوامل مرتبط با فعالیت بدنی افراد را در جمعیت‌های ویژه شناسایی کند، تا با مداخلات مناسب میزان تحرک جامعه افزایش داده شود. سالمندان به دلایل متفاوتی بی‌تحرک هستند و گرایش به انجام فعالیت بدنی ندارد. فعالیت بدنی سالمندان تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد که در این پژوهش عواملی که مانع از انجام فعالیت بدنی در سالمندان می‌شود، در ۴ مضمون فردی، محیطی، سازمانی و زیرساختی شناسایی شد. کمبود وقت و زمان، توجه به مسائل بهداشتی، خستگی ناشی از ورزش، کمبود توانایی برای شرکت در ورزش، کم‌تحرکی، توجه به سرگرمی‌های غیرفعال، مخالفت خانواده‌ها برای ورزش سالمندان و بی‌تحرکی ناشی از فناوری مدرن از جمله عواملی هستند که سالمندان به دلیل عدم توانایی و یا نداشتن تمایل از انجام فعالیت بدنی خودداری می‌کنند. نتایج پژوهش با پژوهش‌های نقوی (۲۰۱۶)، جوادی (۲۰۱۷) و امینی (۲۰۱۶) همسو بود. گاهی سالمندان

به دلیل عدم آگاهی از ورزش و فواید فعالیت بدنی، از شرکت در فعالیت بدنی خودداری می‌کنند. در این پژوهش این مضمون در قالب ۳ مفهوم نگرش اشتباه سالمندان به ورزش، کمبود اطلاعات خانواده‌ها در مورد ورزش سالمندی و کمبود آگاهی از نوع مشارکت مطلوب در فعالیت بدنی مناسب مورد بررسی قرار گرفت. کمبود توجه و یا کمبود آگاهی ارگان‌های متولی امر ورزش و سلامتی مانند وزارت ورزش و جوانان، وزارت بهداشت، شهرداری‌ها و بهزیستی یکی از عواملی است که مانع از انجام فعالیت بدنی در سالمندان می‌شود. در این پژوهش در ۶ مفهوم کمبود توجه سازمان‌های متولی امر به ورزش همگانی و سالمندی در مقابل قهرمانی، کمبود توجه ارگان‌های مربوط به سالمندان به عنوان یک بخش حساس از جامعه، عدم توجه مسئولان امر توسعه ورزش برای سالمندان، عدم آگاهی ارگان‌های درگیر، کمبود آگاهی مدیران و عدم همکاری بین ارگان‌های درگیر بررسی شد. گاهی اوقات امکانات و زیرساخت‌ها به گونه‌ای است که مانع از انجام فعالیت بدنی برای گروهی از افراد جامعه از جمله سالمندان می‌شود. عدم وجود یا ناکافی بودن مکان مناسب، عدم وجود نیروی متخصص در حوزه ورزش سالمندی، سختی دسترسی به اماکن ورزشی، نبودن برنامه جامع در خصوص ورزش سالمندان، پیشی گرفتن رقبا در پر کردن اوقات فراغت و هزینه بالای باشگاه‌های ورزشی از جمله عوامل زیرساختی بودند که در این پژوهش بررسی شدند. آخرین مانع در محیط اطراف شناسایی شد که مانع از انجام فعالیت بدنی سالمندان می‌شود و خارج از کنترل سالمندان است و در این پژوهش در قالب ۳ مفهوم اقتصاد ناکارآمد جامعه، وجود مشکلات و معضلات اجتماعی و شرایط فرهنگی جامعه ارائه شد. بر اساس تحلیل داده‌های کمی کلیه موانع بیان شده از نظر متخصصان و خبرگان به جز کمبود توانایی برای شرکت در ورزش، کمبود توجه ارگان‌های مربوط به سالمندان به عنوان یک بخش حساس از جامعه و هزینه بالای باشگاه‌های ورزشی دارای بار عاملی مناسب بودند. همان‌طور که در پژوهش آرو و همکاران (۲۰۱۸) نتایج به‌دست‌آمده نشان داد دلیل شرکت نکردن بخش قابل توجهی از سالمندان در فعالیت بدنی تحت تأثیر وضعیت سلامتی و عوامل مؤثر مربوط به موانع و انگیزه‌ها قرار می‌گیرد. لذا مشارکت در ورزش و فعالیت بدنی نیازمند برنامه‌ریزی‌ها، زیرساخت‌ها و امکاناتی است که زمینه‌های مشارکت در فعالیت بدنی را در سالمندان فراهم کند. از نگاه بازاریابی همیشه به منظور ترغیب افراد برای مصرف یک محصول به عناصر آمیخته بازاریابی توجه ویژه‌ای می‌شود. به همین دلیل می‌توان با کاربرد این عناصر در حوزه ورزش و فعالیت بدنی برای سلامتی و تندرستی به این مهم دست یافت. در این پژوهش با توجه با مصاحبه‌های انجام شده در زمینه عناصر آمیخته بازاریابی اجتماعی مشاهده شد که برای رشد ورزش و فعالیت بدنی در بین سالمندان از نگاه بازاریابی نیازمند ۹ عنصر آمیخته بازاریابی است که می‌تواند بر افزایش مشارکت تأثیرگذار باشد و شامل، سیاست و خط‌مشی، مکان، قیمت، تبلیغات، افراد، لذت، سند، شرکا و حفاظت بودند. همچنین با به

کارگیری استراتژی STP می‌توان میزان مشارکت سالمندان در فعالیت بدنی را افزایش داد. در تحلیل کدهای شناسایی شده متغیر مکان مهمترین عامل در افزایش مشارکت سالمندان در فعالیت ورزشی است. در اقدامات بازاریابی تجاری مکان یک بخش کلیدی است و در برنامه‌های بازاریابی اجتماعی هم جایگاه آن بهتر شناخته می‌شود. مکان، جایی است که مخاطبین هدف رفتار و یا برنامه و یا خدماتی را در آنجا به دست می‌آورند و یا این‌که اجرا می‌کنند. این مکان باید هم قابلیت دسترسی بالایی داشته باشد و هم بتواند انگیزه و تمایل افراد را افزایش دهد. بنابراین می‌توان با انتقال ورزش و فعالیت بدنی به درون محله‌ها و ایجاد اماکن و یا مجهز کردن پارک‌ها و اماکن موجود به وسایلی که سالمندان قادر به استفاده از آن باشند و ایجاد محیط‌هایی که برای سالمندان آرام و امن باشد و همچنین با فراهم کردن امکان دسترسی آسان به اماکن ورزشی موجود، سالمندان را ترغیب به انجام فعالیت بدنی کرد. همان‌طور که در پژوهش رضایی پندری و کشاورز محمدی (۲۰۱۴) نتیجه‌گیری شده است مداخلات ارتقا سلامت با رویکرد بازاریابی اجتماعی در تغییر رفتارهایی که مستلزم استفاده از یک محصول بهداشتی و دسترسی به امکانات است و نیز بیشتر تحت تأثیر نگرش و تصمیم فردی است که می‌تواند با موفقیت‌های ارزشمندی همراه باشد. همچنین در پژوهش وفایی و همکاران (۲۰۱۷) نتایج به دست آمده بیان می‌کند درک موانعی نظیر ناکافی بودن مکان‌های ورزشی، دور بودن آنها، وقت‌گیر بودن و خستگی ناشی از ورزش، مانع از انجام فعالیت بدنی و عواملی چون دوست داشتن ورزش باعث تقویت آن در کارمندان می‌شود. البته متغیر مکان به خودی خود برای ترغیب سالمندان به ورزش کافی نیست. این متغیر زمانی موجب تغییر رفتار سالمندان می‌شود که ترکیبی از مکان و قیمت عرضه شود. قیمت در بازاریابی اجتماعی به هزینه‌ای برمی‌گردد که مخاطب در سازگاری با رفتار جدید متحمل می‌شود و هدف بازاریابی اجتماعی ایجاد این ادراک و آگاهی است که مزایای حاصله برابر یا بیشتر از هزینه‌های متحمل شده است (کاتلر، روبرتو و لی، ۲۰۰۲). در حقیقت قیمت را می‌توان به هزینه‌های پولی و غیر پولی تقسیم نمود. البته هزینه‌های غیر پولی به بازاریابی اجتماعی مربوط‌تر است و می‌تواند شامل هزینه‌های عاطفی، ساختاری، جغرافیایی و فیزیکی باشد (صابری ۲۰۱۶). نتایج سایر پژوهش‌ها همانند نقوی (۲۰۱۶)، امینی (۲۰۱۷) و صابری (۲۰۱۶) همسو بود. البته در این پژوهش به تعدادی از کدهای شناسایی شده مشابه اشاره شده است. در این پژوهش مفاهیم تشکیل‌دهنده قیمت در دو بعد ارائه تخفیفات و قیمت‌گذاری پویا مورد توجه قرار گرفت. در حقیقت برگزاری دوره‌های رایگان آموزشی، طرح‌های تخفیفی بیمه برای سالمندانی که ورزش می‌کنند و همچنین طرح‌های تخفیفی اماکن ورزشی برای سالمندان با توجه به میزان مشارکت آنها، نگرش و رفتار سالمندان را نسبت به ورزش و اهمیت آن رشد داد. همچنین با استفاده از قیمت‌گذاری پویا، به شکلی که قیمت قابل پذیرش

باشد، در حقیقت زمانی که خدماتی گروه مخاطب ارائه می‌شود به ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی آنها توجه شده و قیمت ارائه خدمات را متناسب با افراد قرار دهند. همان‌طور که در پژوهش ویکر و همکاران (۲۰۰۹) نتیجه‌گیری شده است در دسترس بودن اماکن ورزشی بدون در نظر گرفتن شرایط اقتصادی و اجتماعی افراد، تأثیر قابل توجهی در الگوهای فعالیت‌های ورزشی دارد (ویکر، برور و پولوسکی، ۲۰۰۹). آمیخته دیگری که نقش اساسی در فرآیند بازاریابی بازی می‌کند و در واقع حلقه ارتباط با مشتری است عنصر ترویج است (محمدیان، ۲۰۱۷) که در این پژوهش در پنج بعد مورد بررسی قرار گرفت. رسانه‌های اجتماعی می‌توانند بخش عمده‌ای از تبلیغات بازاریابی اجتماعی را به عهده بگیرند؛ تبلیغات رسانه‌ای مستمر، بهره‌گیری از تابلوها و اعلامیه‌های نصب شده در سطح شهر به منظور افزایش آگاهی سالمندان از فواید ورزش، بهره‌گیری از رقباتی فعالیت بدنی همچون تلویزیون رادیو و روزنامه برای تبلیغ ورزش سالمندان و یا برگزاری مسابقات با حضور پیشکسوتان می‌توانند موفقیت بازاریابی اجتماعی را تسریع بخشند. مکان، قیمت و ترویج را تحت عنوان ۴ پی یا اجزای بازاریابی می‌دانند. به نظر می‌رسد ارائه این ۴ پی برای بازاریابی توفیقی بزرگ بود زیرا با ارائه این آمیخته بازاریابی مفهوم بازاریابی نظم و نسقی به خود گرفت و خواننده درک بهتری از بازاریابی به دست آورد. اما مشکل از آنجا شروع شد که برخی از خوانندگان سطحی‌نگر، بازاریابی را محدود به همین ۴ پی دیدند و کماکان هر جا صحبت از بازاریابی می‌شود همین را مطرح می‌کنند. غافل از این‌که بازاریابی چیزی فراتر از آن است. دیدن بازاریابی فقط در قالب این آمیخته بازاریابی در ایران، بعضاً در محافل علمی به حد افراط رسیده و خلاقیتی که در بازاریابی از آن یاد شده است را تحت‌الشعاع قرار داده است. آمیخته‌های بازاریابی عوامل غیر قابل کنترل هستند که با گذشت زمان به تعداد آنها اضافه شده است. به همین دلیل در این پژوهش محقق به بررسی ۶ عنصر جدید از آمیخته‌های بازاریابی پرداخته است. آمیخته دیگری که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است افراد است. حس شهرت برند مرتبط با افراد و اشخاصی هست که محصول و یا خدمات را ارائه می‌دهند. استخدام و به کارگیری افراد و آموزش دادن آنها در جهت یادگیری نحوه ارائه خدمات به مشتریان به منظور کسب مزیت رقابتی و موفقیت در بازار خدمات بسیار اهمیت دارد؛ زیرا در خرید خدمت، مشتریان ارزیابی از کیفیت و خدمت را بر اساس فردی که آن را ارائه می‌دهد و چگونگی تعامل او انجام می‌دهند. بنابراین افراد در ارائه خدمت باید مهارت فردی مناسب و دانش خدمت را داشته باشند. در این پژوهش عنصر افراد در قالب دو مفهوم آموزش نیروی متخصص در خصوص ورزش سالمندان و حضور نیروی متخصص در اماکن ورزشی‌ای که سالمندان به فعالیت می‌پردازند بودند. اگر هنگام ورزش و فعالیت بدنی نیروهای متخصص در مکان مورد نظر حضور داشته باشند و آموزش‌های لازم را با در نظر گرفتن ویژگی‌های

سالمندان ارائه دهند می‌تواند تصویر خوبی از ورزش در ذهن سالمندان ایجاد کنند. بنابراین با آموزش نیروهای متخصص در زمینه ورزش سالمندان می‌توان گام مؤثری در افزایش مشارکت سالمندان در فعالیت بدنی برداشت. سیاست عنصر دیگری است که توسط فیلیپ کاتلر به عناصر آمیخته بازاریابی اضافه شد. برنامه‌های بازاریابی اجتماعی می‌تواند در ایجاد انگیزه در افراد برای تغییر رفتار به خوبی عمل کند. اما پایداری تغییرات رفتاری بدون محیط حمایت‌کننده مشکل است. باید گفت تغییر رفتار افراد می‌تواند در یک بازه زمانی و مکانی معین اثربخش باشد. اما زمانی که تغییر رفتار فراتر از یک برنامه بازاریابی اجتماعی می‌شود و یا منابع برای نگهداری آن رفتار به حد کافی در دسترس نیست، از نظر هزینه‌ای به صرفه است که سیاستی اتخاذ گردد که تغییر رفتار را اجباری کند. بنابراین با تنظیم برنامه مدون و بلندمدت برای مشارکت ارگان‌های مربوطه، ارائه برنامه جامع برای توسعه ورزش در سالمندان و فرهنگ‌سازی برای گرایش سالمندان به ورزش می‌تواند به صورت یک مکمل مؤثر برای برنامه‌های بازاریابی اجتماعی عمل کرد. لذت، آمیخته دیگری است که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. مردم برای شادی تلاش می‌کنند و بر اساس آن تصمیم‌گیری می‌کنند. سازمانی که به‌تواند برای لذت مشتری خود برنامه‌ریزی مناسبی داشته باشد وفاداری به آن برند بالا خواهد بود. پس لذت برای کالا یا خدمات، ایجاد ارزش می‌نماید. سازمان‌های متولی امر ورزش می‌توانند با فراهم کردن امکان ورزش سالمندان با خانواده‌ها، جذاب کردن اماکن ورزشی برای سالمندان و ارائه ورزش‌های شاد و مفرح موجب احساس مثبت، علاقه‌مندی و لذت بردن سالمندان از انجام فعالیت بدنی و ورزش شوند. سند عنصر دیگری از عناصر آمیخته بازاریابی است که بررسی شده است. همان‌طور که اغلب موارد، یک دکتر با داشتن اختیار قانونی و صلاحیت علمی، دلیلی برای خوب بودن یک دارو و استفاده بیمار از دارو است و نه تبلیغات شرکت‌های دارویی، مصرف‌کننده در تمام تصمیم‌گیری‌های خویش به دنبال حقایق پیرامون محصول یا خدمات شماسست تا تصمیم‌گیری خود را با اطلاعات بیشتری انجام دهد. اگر ارائه‌کننده خدمات در مورد محصول یا خدمات خود اطلاعات کافی و موثق به مشتری ارائه نمایید، می‌تواند اعتماد مشتری را جلب کند. در این پژوهش سه مفهوم برای این عنصر شناسایی شد که شامل مشاوره حضوری، تلاش در جهت ایجاد آگاهی نسبت به طرز اجرای صحیح فعالیت بدنی و نمایش برنامه‌هایی با حضور سالمندان ورزشکار موفق و سالمندانی که با ورزش بیماری‌ها و عارضه‌های دوران سالمندی خود را کاهش داده‌اند می‌باشد. همان‌طور که در پژوهش رسنیک^(۲۰۰۱) نتایج به دست آمده نشان داد علاوه بر مداخلات برنامه‌ریزی شده، مشاوره حضوری نیز در ارتقاء سلامت سالمندان و نیز قبول و نگهداری این فعالیت‌ها کمک می‌کند (رینسیک، ۲۰۰۱). آمیخته دیگر بازاریابی شرکا است. گاهی برخی سازمان‌ها منابع مالی و انسانی کافی برای

پیگیری تلاش‌های بازاریابی اجتماعی در اختیار ندارند. همچنین مسائل اجتماعی هم غالباً آن قدر پیچیده هستند که هیچ سازمان و یا بخشی به تنهایی قادر به حل آنها نیست. بنابراین، ایجاد شرکا و گروه‌سازی با سازمان‌های دیگری در جامعه برای تأثیر واقعی مورد نیاز است و می‌تواند این موفقیت را دوچندان کند. بنابراین می‌توان با سازمان‌هایی که با سازمان مورد نظر، اهداف یا مقاصد مشترک و یا یکسانی دارند، مشارکت نمود و روش‌های کار مشترک با آنها تعیین کرد. در این پژوهش سه مفهوم برای این عنصر شناسایی شد که شامل برنامه‌ریزی و همکاری ارگان‌های مربوط جهت توسعه ورزش سالمندان، اختصاص دادن بخشی از هزینه‌های درمان سالمندان به ورزش سالمندی توسط وزارت بهداشت و تقبل هزینه‌های جاری ورزش سالمندان (لباس، هزینه رفت‌وآمد و ...) توسط ارگان‌های مربوطه است. بنابراین سازمان‌های متولی امر می‌توانند با برنامه‌ریزی و همکاری امکان ورزش سالمندان را فراهم کنند. در نهایت آخرین عنصر شناسایی شده حفاظت است. حفاظت راهی برای کاهش میزان ریسک احساس شده توسط مشتری و تقویت قول داده شده به مشتری است. این روش فرآیند به کمک حس اطمینان پس از خرید، به تصمیم‌گیری مشتری کمک می‌نماید؛ مانند خدمات پس از فروش. تأیید مکان‌های مورد استفاده از لحاظ ایمنی و امنیت و معاینه مستمر برای ایجاد اطمینان در سالمندان از کاهش بیماری‌ها دو مفهوم شناسایی شده حفاظت در پژوهش حاضر است. در این پژوهش مشخص شد سالمندان را بر اساس سن، عارضه‌ها و بیماری‌های دوران سالمندی و وضعیت اقتصادی باید بخش‌بندی کرد. مشخص کردن جامعه هدف، شناسایی نیازهای دوران سالمندی در جامعه مورد نظر و توجه به فرهنگ‌های مختلف در انتخاب مکان ورزشی مفاهیمی بود که در این پژوهش به آنها توجه شده است. جایگاهی که کالا و خدمات در مقایسه با محصولات رقیب در ذهن مصرف‌کننده اشغال کرده است که معمولاً بر طبق صفات برجسته از دید مصرف‌کنندگان شکل می‌گیرد. ارائه ورزش‌هایی متناسب با آداب و رسوم و نظام اعتقادی جامعه، ارائه ورزش‌هایی متناسب با وضعیت جسمانی (نوع بیماری و عارضه) سالمندان، ارائه ورزش‌هایی متناسب با توجه به انگیزه‌ها و اهداف سالمندان، ارائه ورزش‌هایی متناسب با سن سالمندی و برگزاری مسابقات مختص سالمندان و ارائه ورزش و فعالیت بدنی متناسب با شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه راهکارهای این پژوهش بر اساس این مرحله است. هدف از این کار ارائه ورزش‌های مناسب با نیازهای متفاوت سالمندان در بخش‌های مختلف جغرافیایی با وضعیت جسمانی متفاوت بود. بر اساس تحلیل داده‌های کمی کلیه راهکارهای پیشنهادی بر اساس آمیخته‌های بازاریابی و استراتژی STP دارای بار عاملی مناسب بودند. با توجه به گلایه و شکایت مکرر سالمندان به محقق در حین تحقیق مبنی بر عدم توجه سازمان‌های متولی امر به ورزش سالمندان و نبودن اماکن و تجهیزات مناسب برای سالمندان پیشنهاد می‌گردد با تنظیم و ارائه برنامه جامع برای ورزش سالمندان و بهسازی و مناسب‌سازی فضاها

و معابر عمومی سطح شهر جهت اجرای فعالیتهای سالمندان و ارائه انواع برنامه‌های ورزشی با ماهیت اجتماعی و فرهنگی به صورت رایگان گامی در جهت ترغیب و تشویق سالمندان به این مهم برداریم. از طرفی جوانان و میانسالان امروز، سالمندان فردا هستند پس با آموزش و آگاهی از دوران سالمندی، بیماری‌های و نیازهای مخصوص این دوران و تأثیر فعالیت بدنی آنها را برای کمک به سالمندان و همچنین این دوران آماده کرد.

لذا پیشنهاد می‌شود با توجه به گلایه و شکایت مکرر سالمندان به محقق در حین تحقیق مبنی بر عدم توجه سازمان‌های متولی امر به ورزش سالمندان و نبودن اماکن و تجهیزات مناسب برای سالمندان پیشنهاد می‌گردد با تنظیم و ارائه برنامه جامع برای ورزش سالمندان و بهسازی و مناسب‌سازی فضاها و معابر عمومی سطح شهر جهت اجرای فعالیتهای سالمندان گام مؤثری در توسعه ورزش این قشر آسیب‌پذیر برداریم. همچنین پیشنهاد می‌گردد با آموزش و آگاهی از تأثیر فعالیت بدنی و برگزاری جلساتی با سالمندان و خانواده‌های آنها و نیز ارائه انواع برنامه‌های ورزشی با ماهیت اجتماعی و فرهنگی به صورت رایگان گامی در جهت ترغیب و تشویق سالمندان به این مهم برداریم. وجود فرهنگ مردم‌حوری در ورزش و رعایت شئون اسلامی و حفظ حجاب از مهمترین علل عدم گرایش بانوان استان قم به ورزش است. پیشنهاد می‌شود تبلیغاتی به منظور روشن نمودن این مطلب که تمرینات ورزشی مغایرتی با اعتقادات مذهبی ندارد و دین اسلام تأکید مستمری بر ورزش نموده، صورت پذیرد. همچنین از مشاوران مذهبی نیز استفاده شود تا فواید ورزش را از دیدگاه اصول اسلامی و مذهبی و سخنان ائمه به افراد گوشزد کنند. در نهایت با توجه به این که سن سالمندی با بیماری‌های مزمن همراه است و این مورد سبب تحمیل بار مالی به خانواده‌ها و جامعه می‌شود به مسئولین امر توسعه ورزش و سلامت کشور پیشنهاد می‌شود در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های خود به بسترهایی که می‌تواند بر راهبردهای توسعه ورزش سالمندان تأثیرگذار باشد توجه بیشتری داشته باشند.

منابع

1. Abbasi, Mirderikvand, Adavi & Hojati. (2018). The Relationship Between Personality Traits (Neuroticism and Extraversion) and Self-Efficacy With Aging Depression. *Iranian Journal of Ageing*, 12(4), 458-466. doi:10.21859/sija.12.4.458 (Persian)
2. Ahmadi, Noudehi, Esmaeili & Sadrollahi. (2017). Comparing the Quality of Life Between Active and Non-Active Elderly Women With an Emphasis on Physical Activity. *Iranian Journal of Ageing*, 12(3), 262-275. doi:10.21859/sija.12.3.262 (Persian)

3. Amini, Heydarinezhad & From Masha, T. (2016). Ranking Factors Facilitating the Participation of Aged People in Ahvaz in Physical Activity by TOPSIS. *Sport Management Journal*, 8 (4), 527-540(Persian).
4. Amiri, (2016). Social Marketing Analysis of Sports and Youth Department of Isfahan City in promoting public sport. M. A Thesis of Alzahra, Tehran (Persian)
5. Arianfar (2014). Investigating the effect of individual motivations on knowledge sharing behavior with respect to the role of moderating values (Investigation: Virtual Society of Idea of the City). Master's thesis. University of Tehran (Persian)
6. Aro, A. A. Agbo, S. & Omole, O. B. (2018). Factors influencing regular physical exercise among the elderly in residential care facilities in a South African health district. *African Journal of Primary Health Care & Family Medicine*, 10(1).
7. Chen, M. Lin, T. & Jiang ,B. (2015). Aerobic and resistance exercise training program intervention for enhancing gait function in elderly and chronically ill Taiwanese patients. *Public health*, 129(8), 1114-1124.
8. Entezari, Shamsipour Dehkordi & Sahaf. (2018). Effect of Physical Activity on Cognitive Flexibility and Perfectionism in the Elderly. *Iranian Journal of Ageing*, 12(4), 402-413. doi:10.21859/sija.12.4.402(Persian)
9. Freedman, D. (2010). Media policy silences: The hidden face of communications decision making. *The International Journal of Press/Politics*, 15(3), 344-361.
10. Fu, C., Wang, C., Yang, F., Cui, D., Wang, Q., & Mao, Z. (2018). Association between social capital and physical activity among community-dwelling elderly in Wuhan, China. *International Journal of Gerontology*, 12(2), 155-159.
11. Fujihira, H. Kubacki, K. Ronto, R. Pang, B. & Rundle-Thiele, S. (2015). Social marketing physical activity interventions among adults 60 years and older: a systematic review. *Social Marketing Quarterly*, 21(4), 214-229.
12. Ha, M.S. Kim, J.H. Kim, Y.S. & Kim, D.Y. (2018). Effects of aquarobic exercise and burdock intake on serum blood lipids and vascular elasticity in Korean elderly women. *Experimental gerontology*, 101, 63-68.
13. Hong, S. Y. & Jun, S. Y. (2017). Community Capacity Building Exercise Maintenance Program for Frail Elderly Women. *Asian Nursing Research*, 11(3), 166-173. doi:https://doi.org/10.1016/j.anr.2017.06.001
14. Hosseini & Hatamnezhad. (2018). Relationship between Self-Regulation and Balance-Confidence in Active and Inactive Elderly Men. *Iranian Journal of Ageing*, 12(4), 470-481. doi:10.21859/sija.12.4.470.(Persian)
15. Imanzadeh & Hamrahzdeh, M. (2018). Identification of Facilitators and Deterrents of the Quality of Life in Elderly Women and Men: A Phenomenological Research. *Iranian Journal of Ageing*, 12(4), 430-445.(Persian)
16. Jamshidi, Dosty Pasha, Razavi & Goodarzi, M. (2018). Adjustment of Indicators of Optimal Location of Elderly Sports Using Analytical Hierarchy Model (AHP) and GIS. *Salmand Scientific Journal*, 12 (4), 506-517. (Persian)
17. Javadi, (2017). The Effect of Social Marketing Based Education on Student Attitudes toward Students' Exercise and Physical Activity. M. A thesis, Elmo o Farhang, Tehran (Persian)

18. Junior, R. C. F. Fernandes, T. G. Borges, G. F. Guerra, R. O. & de Abreu, D. C. C. (2018). Factors associated with low levels of physical activity among elderly residents in a small urban area in the interior of the Brazilian Amazon. *Archives of gerontology and geriatrics*, 75, 37-43.
19. Khanifar, & Muslemi, (2017). *The Sense and Principles of Qualitative Research Methods*. Negahe Danesh publisher. Tehran, 57(Persian)
20. Khezri, Arab Ameri, Hemayattalab & Ebrahimi, R. (2014). The Effect of Sports and Physical Activity on Elderly Reaction Time and Response Time. *Iranian Journal of Ageing*, 9(2), 106-113 .(Persian)
21. Kim, D.I. Lee, D. H. Hong, S. Jo, S.w. Won, Y.s. & Jeon, J. Y. (2018). Six weeks of combined aerobic and resistance exercise using outdoor exercise machines improves fitness, insulin resistance, and chemerin in the Korean elderly: A pilot randomized controlled trial. *Archives of gerontology and geriatrics*, 7, 59-64 ,5
22. Kotler, P., & Zaltman, G. (1971). Social marketing: an approach to planned social change. *The Journal of Marketing*, 3-12
23. Kotler, P., Roberto, N., & Lee, N. (2002). *Social marketing: Improving the quality of life*: Sage Publications.
24. Li, F. Liu, Y. Harmer, P. A. Kessler, N. J. & Hong, J. (2016). Physical activity, aging, and health in China: Addressing public health needs in the presence of continued economic growth and urbanization. *Journal of Sport and Health Science* ,3(5) 253-254.
25. Mehrabian, Aminian & Heidarzadeh, (2017). Study of age at Onset and Causes of Disability of Elderly People in Hospice (Nursing home) of Disabled and Elderly People of Rasht. *Journal of Guilan University of Medical Sciences*. 26 (101), 46-57 . (Persian)
26. Mohammadian. (2017). *Advertising management*. Horofiyeh publisher, Tehran 60(Persian)
27. Mola (2016). Study of the Relationship between Social Marketing and Brand Value (Case Study: Borujerd Textile Factory). *Marketing Pars Manager*, 4 (2), 85-95. (Persian)
28. Mora, J. C., & Valencia, W. M. (2018). Exercise and Older Adults. *Clinics in Geriatric Medicine*, 34(1), 145-162.
29. Movahedi, Khamseh, Ebadi, Haji Amini & Navidian, A. (1395). Evaluation of lifestyle in the elderly in Tehran. *Management of Health Promotion*, 5, 51-59. (Persian)
30. Naderi, Rezvani & Sha'abani, (2016). Relationship between physical activity and prevalence of obesity and overweight in the elderly in Shahrood in 1395. *Prevention and health*, second year, 10th year. (Persian)
31. Naghavi, (2016). Investigating facilitators and inhibitors of public sports among the elderly with a social marketing approach. Paper presented at the first National Conference on Sport Sciences developments in the field of health, prevention and championship. 2(Persian)
32. Oesen, S. Halper, B. Hofmann, M. Jandrasits, W. Franzke, B. Strasser, E.M... . Quittan, M. (2015). Effects of elastic band resistance training and nutritional supplementation on physical performance of institutionalised elderly—a randomized controlled trial. *Experimental gerontology*, 72, 99-108.

33. Resnick, B. (2001). Promoting health in older adults: a four-year analysis. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 13(1), 23-33.
34. Rezaei Pandari & Keshavarz Mohammadi, (2014). Application of Social Marketing Approach in Health: A Review Study. *Quarterly Journal of Health Education and Promotion of Health*, 2 (2), 109-130. (Persian)
35. sabau, e., niculescu, g., gevat, c., & lupu, e. (2011). The Attitude of the Elderly Persons Towards Health Related Physical Activities. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 1913-1919.
36. Saberi, (2016). Design and validation of social marketing model for the development of general sport, dissertation of sport management, University of Tehran (Persian)
37. Safari, (2016). Evaluation of sport and physical activity programs in public elementary schools in Tehran with a social marketing approach. (Persian)
38. Safari Beck, Yazdi & Aqajani, AS. (2017). The effect of eight weeks of selected exercises on the balance indices of elderly men with knee osteoarthritis. *Quarterly Journal of Paramedicine Sciences and Rehabilitation*, 6 (2), 86-97. (Persian)
39. Tanoorsaz, Behpour, Tadib & .Chapari, (2017). Effect of the two methods, massage and physical exercise, selected in water on spine flexibility, pain and disability among non-active elderly women in Dezful. *Journal of Shahrekord Uuniversity of Medical Sciences*, 19(5), 26-38 .(Persian)
40. Tribess, S. Virtuoso Júnior, J. S. & Oliveira, R. J. d. (2012). Physical activity as a predictor of absence of frailty in the elderly. *Revista da Associação Médica Brasileira*, 58(3), 341-347.
41. Wesali Naseh, (2016). Comparison of cognitive, psychosocial and elderly quality of life with different levels of physical activity Ph.D. (Persian)
42. Wafaei Najjar, Ebrahimi Pour, Behzad & Tahrani, H. (2017). Communication of benefits and barriers with regular physical activity at the employees of the health center of Kalat County. *Quarterly Journal of Health Education and Promotion of Health*, 5 (1), 58-64. (Persian)

ارجاع دهی

کریمی، هاجر؛ صابری، علی؛ باقری راغب، قدرت‌الله. (۱۳۹۹). راهبردهای توسعه فعالیت بدنی در سالمندان شهر قم: رویکرد بازاریابی اجتماعی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۲۰۴-۱۷۹. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.6313.1523

Karimi, H; Saberi, A; Bagheri Ragheb, GH. (2020). The Strategies of Development of Physical Activity in the Elderly: A Social Marketing Approach. *Research on Educational Sport*, 8(18): 179-204. (Persian). DOI: 10.22089/res.2019.6313.1523

راهنمای اشتراک نشریات علمی - پژوهشی

پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی

خواهشمند است قبل از پرکردن برگ درخواست اشتراک به نکات زیر توجه فرمائید:

۱. نشانی خود را کامل و خوانا با ذکر کدپستی بنویسید.

۲. بهای اشتراک سالانه:

- مطالعات مدیریت ورزشی: ۴۵۰۰۰۰ ریال
- فیزیولوژی ورزشی: ۳۰۰۰۰۰ ریال
- مطالعات طب ورزشی: ۱۵۰۰۰۰ ریال
- رفتار حرکتی: ۳۰۰۰۰۰ ریال
- مطالعات روانشناسی ورزشی ۳۰۰۰۰۰ ریال
- پژوهش در ورزش تربیتی ۱۵۰۰۰۰ ریال

۳. وجه اشتراک را از طریق فرم ساتنا در کلیه بانکها به شماره شبا IR760100004001022603001582 نزد بانک مرکزی به نام تمرکز وجوه درآمد اختصاصی پژوهشگاه تربیت بدنی و ورزش، و فیش بانکی را به همراه فرم اشتراک به آدرس دفتر نشریه ارسال کنید.

۴. شناسه واریزی حقیقی اشتراک نشریه "۳۲۴۰۲۲۶۷۴۱۴۰۱۰۷۰۰۵۱۰۰۳۰۰۳۴۰۰۰۵" می باشد. خواهشمند است روی فیش های واریزی این شماره را اضافه نمایید.

نشانی: تهران، خیابان مطهری، خیابان میرعماد، کوچه پنجم، پلاک ۳، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی - دفتر نشریه.

کدپستی: ۱۵۸۷۹۵۸۷۱۱ تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۴۷۷۹۶

پست الکترونیکی: journal@ssrc.ac.ir

فرم اشتراک نشریات علمی - پژوهشی

پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی

نام: نام خانوادگی: تحصیلات:

تاریخ شروع اشتراک: از شماره:

شغل:

نشانی پستی:

کدپستی: صندوق پستی: نشانی الکترونیکی: تلفن: به پیوست رسید بانکی شماره: مورخ:

به مبلغ ریال بابت اشتراک یکساله ضمیمه است.

امضاء

تاریخ

The Strategies of Development of Physical Activity in the Elderly: A Social Marketing Approach

H. Karimi¹, A. Saberi², GH. Bagheri Ragheb³

1. M.A student of sport management, University of Tehran, Iran
2. Professor assistant of sport management, University of Tehran, Iran (Corresponding Author)
3. Professor associate of sport management, University of Tehran, Iran

Received: 2018/08/24

Accepted: 2019/01/27

Abstract

The purpose of this study was to identify strategies for developing physical activity in the elderly of Qom city with a social marketing approach. The research method was a combination of quantitative and qualitative methods and According to the qualitative data collection in the first stage, and validation of it in the next stage, this research was exploratory blend type. The statistical population of this study was all people over 50 years old in Qom province. The sampling method in the qualitative part of this research was initially purposeful and judgmental and then snowball sampling method was used to collect data. In this study, 13 of the sample were interviewed with theoretical saturation. In the first phase, the data collection tools was interviewed and then with coding and identify themes and indicators, questionnaire codification and was used to design and validate models. The sampling method in the quantity section was random. Data analysis in the qualitative section was performed using thematic analysis and in the quantitative part using SPSS and LISREL software. The results of the thematic analysis showed that the proposed strategies were dominated by two concepts of social marketing mix (location, price, promotion, people, partners, politics, line, mesh, document, pleasure and protection) and STP strategies. The results of confirmatory factor analysis also showed the fitting of the model in this study. According to the results, having marketing and customer-oriented view is necessary for the development of sports in the elderly.

Keywords: Social Marketing Mix, Theory Analysis, Elderly Sports

-
1. Email: h.karimi.abg@ut.ac.ir
 2. Email: ali_saberi1364@yahoo.com
 3. Email: ghbagheri@ut.ac.ir

The Mediating Role of Psychological Empowerment in the Relationship between Organizational Virtue and Organizational Commitment

N. Moradiani Gilani¹, Sh. Zardoshtian²

1. Master of Sport Management at Razi University
2. Assistant Professor of Razi University (Corresponding Author)

Received: 2018/07/11

Accepted: 2018/12/22

Abstract

The purpose of this study was to investigate the role of psychological empowerment in the relationship between organizational virtue and organizational commitment in physical education teachers of Kermanshah province. The population consisted of all physical education teachers in Kermanshah Province (1,230), which 320 random cluster sampling were selected. The measuring instrument was three questionnaires Includes the organizational virtues of Cameron Brit and Casa (2004), Spreader's Psychological Empowerment (1995), and Allen & Meyer (1991) organizational commitment. For data analysis was done using descriptive and inferential statistics. All analyzes were performed using 19SPSS software and lisreL8.54 software. in order to enhance the psychological empowerment and organizational commitment, we must take steps to create and improve organizational virtue doing like support, growth and development, friendship and trust one of these actions could be to organize training courses for sport teachers by school administrators or provincial education to familiarize them with organizational virtues and its effects.

Keywords: Organizational Virtue, Psychological Empowerment, Organizational Commitment, Physical Education.

1. Email: n.moradiany7516@gmail.com

2. Email: zardoshtian2014@gmail.com

Identifying and Prioritizing the Opportunities and Challenges of Champion School Plan with the AHP Method

M. Ravasizadeh¹, S. Naghshbandi²

1. Ph.D student of sport management, Islamic Azad University, Hamedan Branch, Tehran

2. Faculty member, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran (Corresponding Author)

Received: 2018/09/02

Accepted: 2019/01/19

Abstract

The purpose of this study was Identify and prioritize the opportunities and challenges of champion school plan with the AHP method. In order to identify the opportunities and challenges of the champion's school plan in student sport, the study of existing documents, the study of theoretical foundations and interviews with experts will first be examined. In order to prioritize identified factors, a paired questionnaire is proposed based on Hierarchical analysis method was used. The statistical population of the study consisted of experts in the field of student sport. The findings of the qualitative section of the research showed that the main challenges (main factors) include of optimizing the heroic school plan are material and spiritual, technical and managerial, legal, cultural-social and economic factors. Also, the main opportunities (main factors) include of individual, organizational, social and economic factors. In the second stage of the research, quantitative data were collected in the form of AHP questionnaires and analyzed according to the hierarchical analysis process for prioritizing, main factors and sub factors. The results of the Championship School Challenge show that material and financial factors with a relative weight of 0.326 and in the Opportunities section the social factor with the relative weight of 0.413 is most important. It seems that utilizing smart systems, revise the technical instructions, training of managers and stakeholders, government support from companies and institutions supporting sports schools, conducting competitions in polar or league form could be useful to institutionalization of Champion School plan.

Keywords: Champion School, Opportunities, Challenges, Hierarchical Analysis Process

1. Email: m.f.ravasizadeh@gmail.com

2. Email: salah.naghshbandi@yahoo.com

Effect of Teaching the Interactive Skills on Job Self-Efficacy, Job Compatibility and Social well-being of PE Teachers

H. R. Mirsafian¹, M. Kalateh Seifari², M. Afshari³

1. Assistant Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Isfahan (Corresponding Author)
2. Associate Professor of Sport Management, University of Mazandaran
3. Assistant Professor, Sport Management Department, Sport Sciences Research Institute.

Received: 2018/09/04

Accepted: 2019/01/29

Abstract

The aim of this research was to measure the effect of an educational intervention of interactive skills on job self-efficacy, job compatibility and social well-being of physical education (PE) teachers. This study was a quasi-experimental research including two groups and pretest-posttest, as well as follow-up study. Hence, 33 PE teachers from Isfahan's second educational district were selected by availability sampling method and then accidentally divided in two groups (experimental group: 17, control group: 16). Educational protocol in this study especially designed for PE teachers, with using the Queendom's communication skill model (2001). The instruments employed in this research for measuring the efficiency of the research's educational protocol includes; Betz, Klein & Taylor's job self-efficacy (1996), Dawis & Lofqist's job compatibility (1991), and Keyes's social well-being (1998). The Covariance analyzing test as well as Repeated Measure ANOVA employed for analyzing the data provided by research's instruments. The results indicated that educational intervention of interactive skills significantly effect on improving the PE teachers' job self-efficacy, job compatibility and social well-being, after participating at the 7 educational sessions. Furthermore, effect of mentioned educational intervention was stable after 12 weeks from finishing the educational sessions.

Keywords: Conformity, Interpersonal Interactions, Job Satisfaction, Social Acceptance.

1. Email: H.mirsafian@spr.ui.ac.ir

2. Email: ma.kalateh@gmail.com

3. Email: afshari.ua@gmail.com

Developing an Empowerment Model of Physical Education Teachers with Emphasis of I.R Iran's 1404 Vision Document

**H. Shahzadehh¹, A. Khodayari², M. Noorbaksh³,
E. Alidoust Gahfarokhi⁴**

1. PhD student in Sport Management Faculty of Physical Education, Islamic Azad University of Karaj
2. Associate Professor of Physical Education Faculty, Islamic Azad University of Karaj (Corresponding Author)
3. Professor of Physical Education Faculty, Islamic Azad University of Karaj
4. Associate Professor of Physical Education Faculty, Tehran University

Received: 2017/06/23

Accepted: 2017/10/17

Abstract

This article aimed to design an empowerment model of physical education teachers with emphasis of 1404 I.R. Iran Vision document. The research was mixed method and in terms of objective was an applied one. The statistical population was academic experts and executive personnels of the Ministry of Education that they had special expertise and information in the field of sport management, physical education and teachers' empowerment. In Qualitative phase, 15 people were selected among the experts with these characteristics by continuum sampling method and the model was design based on their interviews. The statistical population of research in Quantitative phase, were 300 physical education teachers from East Azerbaijan province were selected by relative clustering sampling methods. Data were collected by interviews and questionnaires. The face validity was confirmed by the professors of sports management. The factor analysis was employed to validate the construct validity. The reliability was reported 0.85 by Cronbach's Alpha. The data were analyzed by SPSS24 and PLS. The results showed that the factors affecting the teacher empowerment were background (IT, Cultural Factors, and Economic Factors); organizational (Goals and Strategies, Resources and Equipment, and Monitoring and Evaluation) and Individual (Psychological, Professional Ideological and Moral). Among the background components, IT, the organizational components, Resources and Equipment and the individual components, Professional dimension effect on the empowerment of physical education teachers, Clarifying the expectations from the teachers, making sure of their personality -profession compatibility and providing fields for using new technologies are proposals of this research.

Keywords: Physical Education, Empowerment, Iran 1404 Vision, Teachers.

-
1. Email: shahzadehh@gmail.com
 2. Email: khodayariabas@yahoo.com
 3. Email: mahvashnoorbakhsh@yahoo.com
 4. Email: e.alidoust@ut.ac.ir

Exercise, Beauty and Health: A Qualitative Analysis of Women's Experience of Going to a Sports Club

M. Kermani¹, A. R. AsgharpourMasouleh², F. Kholghzekerabad³

1. Assistant Professor of Sociology, Ferdowsi University of Mashhad (Corresponding Author)
2. Assistant Professor of Sociology, Ferdowsi University of Mashhad
3. BSc student in social science research, Ferdowsi University of Mashhad

Received: 2019/04/21

Accepted: 2019/10/13

Abstract

Although women have found an increasing role in modern society due to increased their agency and reduced constraints on their growth and prosperity, they still face serious challenges regarding the type of market look to the body, as a booming arena to define and advance new consumption flows. The study sought to get a clear picture of how they face three pervasive concerns in the modern world, including beauty, wellness, and sports, through systematic analysis of women's experiences from everyday life in sports clubs. For this purpose, based on a qualitative approach, semi-structured interviews were conducted with 14 women attending and active in fitness clubs. The analysis of the text of the interviews with the help of the thematic analysis technique led researchers to a set of major categories that included "the importance of social acceptance of the body", "multiple performance of the sports club", "diversity in resources and motivating factors", "Mixed understanding of exercise and health", "Mixed understanding of exercise and beauty", and "Focusing the idea of improving exercise outcomes". Each of these themes also included certain concepts. At the highest level of conceptual abstraction, the macro category was defined as "Body Building Club as a Health-Realized Realization Area".

Keywords: Sport, Sports club, Health, Beauty, Women

-
1. Email: m-kermani@um.ac.ir
 2. Email: asgharpour@um.ac.ir
 3. Email: fateme.zekrabad@gmail.com

Designing the Model of Student Sport Development in Iran

**A. Mirzaei Kalar¹, M. A. Hemmatinezhad²,
R. Ramezanezhad³**

1. Ph. D Student of Sport Management, University of Guilan
2. Professor of Sport Management, University of Guilan (Corresponding Author)
3. Professor of Sport Management, University of Guilan

Received: 2018/10/16

Accepted: 2019/01/27

Abstract

The aim of this study was to designing the structural model of student sport development. The research method was Descriptive-analytical. The statistical population of the study consisted of experts of the physical education department and health in the Ministry of Education, general offices of provinces, cities and districts, Student Sports federation as well as physical education teachers. The number of 249 participants was selected in order to be interviewed to make a final model. The research instruments were a questionnaire made on the basis of theoretical study and an interview with experts. The validity of the instrument using the experts (content), Cronbach's alpha (reliability) and reliability factor (fit) was confirmed. To analyze the findings of structural equation modeling (software PLS) was used. The results revealed that the strategies, processes and pathways factors have a direct and significant effect on the development outcomes, and the stakeholders' factor also influence the development outcomes through strategies. Based on the results of the research, it can be noted that the student sport development is a dynamic process and stakeholders, strategies, processes and pathways of sport development should work together to achieve the development outcomes. Therefore, policymakers and planners are needed to consider the stakeholders, strategies, processes, and pathways of sport development through developing policies and programs for student sport development.

Keywords: Sport Development, Student Sport, Development Modeling, Development Outcomes

1. Email: akbar.mirzaei25@yahoo.com

2. Email: ma_hemati@yahoo.com

3. Email: ra.ramezanezhad@gmail.com

Analysis of the Quality Performance Development in the Ministry of Education's Intera-School Sport Olympiad

A. Zare¹, M. Hamidi², E. Amirhoseini³

1. Department of physical education and sports science, Yasooj Branch, Islamic Azad University, Yasooj, Iran
2. Associate professor of sport management department, Faculty of physical education, Tehran university, Tehran, Iran (Corresponding Author)
3. Department of physical education and sports science, Yasooj Branch, Islamic Azad University, Yasooj, Iran

Received: 2019/03/16

Accepted: 2019/06/11

Abstract

The purpose of this research was to investigate and implement the QFD model at the ministry of education's intera-School sports olympiad. The method of this research was mixed. The statistical population included all students participating in the sport olympiad, related school administrator, physical education teachers and provincial executive directors, physical education and health deputies, in the academic year 2017-2018. The interviews were peer to peer, until all fields were theoretically saturated. In the quantitative part, a sequential cluster random sampling method was used and 420 persons were identified as the sample, according to the morgan sample size table and analyzed using the standard questionnaire of SERVEQUAL Parasuraman et al (1998). The most important needs obtained from the interviewing stage and analysis of the SERVQUAL questionnaire were entered according to the focal group to the home of quality as the voice of customers, followed by 3 QFD matrices according to the protocol designed for service organizations. Finally, using the QFD methodology, effective strategies were developed to improve the quality of the services of intera-school sport olympiads, most notably was the review of the olympiad's guidelines and regulations, the formation of intera-school sports associations and activating them, presentation the qualitative and quantitative report of the olympiad at the parents 'meeting, absorbing the support of parental, the parents' and coaches' association.

Keywords: Quality of services, Quality function development, Intera-School Sport Olympiad

-
1. Email: aboozarzare363@gmail.com
 2. Email: mehrzadhamidi@gmail.com
 3. Email: amirhosseini474@gmail.com

Table of Contents

- **Analysis of the Quality Performance Development in the Ministry of Education's Intera-School Sport Olympiad.....7**
A. Zare, M. Hamidi, E. Amirhoseini
- **Designing the Model of Student Sport Development in Iran.....8**
A. Mirzaei Kalar, M. A. Hemmatinezhad, R. Ramezaninezhad
- **Exercise, Beauty and Health: A Qualitative Analysis of Women's Experience of Going to a Sports Club9**
M. Kermani, A. R. AsgharpourMasouleh, F. Kholghzekrabad
- **Developing an Empowerment Mdel of Physical Education Teachers with Emphasis of I.R Iran's 1404 Vision Document.....10**
H. Shahzadehh, A. Khodayari, M. Noorbaksh, E. Alidoust Gahfarokhi
- **Effect of Teaching the Interactive Skills on Job Self-Efficacy, Job Compatibility and Social well-being of PE Teachers.....11**
H. R. Mirsafian, M. Kalateh Seifari, M. Afshari
- **Identifying and Prioritizing the Opportunities and Challenges of Champion School Plan with the AHP Method.....12**
M. Ravasizadeh, S. Naghshbandi
- **The Mediating Role of Psychological Empowerment in the Relationship between Organizational Virtue and Organizational Commitment13**
N. Moradiani Gilani, Sh. Zardoshtian
- **The Strategies of Development of Physical Activity in the Elderly: A Social Marketing Approach.....14**
H. Karimi, A. Saberi, GH. Bagheri Ragheb

Scientific Advisors

DR.A.A. Aghaei (Ph.D. Sport Management)

Dr. R. Andam (Associate Professor, Shahrood University of Technology)

Dr. M. R. Esmaeili (Ph.D. Sport Management)

Dr. H. Eydi (Assistant Professor, Razi University)

Dr. H. Bagheri (Assistant Professor, Shahrood University of Technology)

Dr. Z. Taslimi (Ph.D. Sport Management)

Dr. M. Halaji (Assistant Professor, Farhangian University)

Dr. A. Khodayari (Associate Professor, Islamic Azad University of Karaj)

Dr. E. Khosravi Zadeh (Associate Professor, University of Arak)

Dr. M. M Rahmati (Associate Professor, University of Guilan)

Dr. H. Zareian (Assistant Professor, Sport Sciences Research institute)

Dr. M.H. Ghorbani (Assistant Professor, Sport Sciences Research institute)

Dr.A. Norouzi(Ph.D, Sociology)

Dr. M. Vahdani (Ph.D. Sport Management)

Research on Educational Sport

- **Chairman Manager:** Ali Sharif Nejad (Assistant Professor)
- **Editor in Chief:** Reza Andam (Associate Professor)
- **Associate Editor:** Mohammad Hossein Ghorbani (Assistant Professor)
- **Managing Director:** Samira Gholamian

- **Editorial Board:**
 - **Reza Andam** (Associate Professor of Sport Management at Shahrood University of Technology)
 - **Abolfazl Farahani** (Professor, Payam e Noor University; Sport Management)
 - **Mohammad Hossein Ghorbani** (Assistant Professor of Sport Management at Sport Sciences Research Institute)
 - **Mehrzad Hamidi** (Associate Professor of Sport Management in University of Tehran)
 - **Mohammad javadipour** (Associate Professor of Curriculum Planning at University of Tehran)
 - **Mohammad Mahdi Rahmati** (Associate Professor of sociology at University of Guilan)
 - **Mohammad Hossein Razavi** (Professor, University of Mazandaran; Sport Management)
 - **Mahdi Talebpour** (Associate Professor, Ferdowsi University of Mashahad)
 - **Hossein Zareian** (Assistant Professor of Sport Management at Sport Sciences Research Institute)
 - **Habib Honari** (Associate Professor, Alame Tabatabaee University; Sport Management)
- **ISSN: 2538-2721**
- **Publisher: Sport Sciences Research Institute**
- **Publication: Kiamarsi**
- **Volume 18; Spring 2020**
- **Address: 4st Floor 3, 5th Alley, Mir-Emad St., Shahid Motahari Ave., Tehran-I.R.Iran.**
- **Postal Code: 1587958711**
- **Tel: +98-21-88750884**
- **Fax: +98-21- 88747796**
- **E-mail: journal@ ssrc.ac.ir**
- **Website: Journals.ssrc.ac.ir**

Research on Educational Sport

8th Year, No 18

Spring 2020

In the name of God